

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

ANDREJ SLADIČ

EKSTREMNI – ADRENALINSKI ŠPORTI V SLOVENIJI

DIPLOMSKO DELO

Ljubljana 2008

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

ANDREJ SLADIČ
Mentor: doc. dr. FRANC TRČEK
Somentor: doc. dr. PETER STANKOVIĆ

EKSTREMNI – ADRENALINSKI ŠPORTI V SLOVENIJI

DIPLOMSKO DELO

Ljubljana 2008

ZAHVALA

Ta diplomatska naloga je rezultat štiriletnega študija sociologije – družboslovna informatika na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani. Na tem mestu in ob tej priložnosti bi se rad zahvalil svojemu mentorju doc. dr. Francu Trčku in svojemu somentorju doc. dr. Petru Stankoviću za vse nasvete, komentarje, predloge, kritike, ki sta mi jih posredovala, ter za ves čas, ki sta si ga vzela zame. Posebna zahvala gre vsem ekstremnim športnikom, še posebej Juretu Robiču, Dušanu Mravljetu in Davu Karničarju, vsem vrhunskim profesionalnim športnikom, vsem novinarjem, še posebej Primožu Kališniku in vsem, ki so mi na različne načine pomagali pri ustvarjanju mojega diplomskega dela.

Ob vseh zgoraj naštetih pa gre prav posebna zahvala mojim staršem in mojemu dekletu, ki so mi vsa ta leta mojega šolanja in študija stali ob strani in me tudi v najtežjih trenutkih spodbujali ter mi na različne načine zelo pomagali.

EKSTREMNI – ADRENALINSKI ŠPORTI V SLOVENIJI

Diplomska naloga se ukvarja s fenomenom ekstremni – adrenalinski športi v Sloveniji.

Prvi del, ki je razdrobljen na pet poglavij, poskuša odgovoriti na vprašanje kaj je ekstremni in kaj adrenalinski šport?. Temu sledi kratek povzetek o zgodovini tovrstnih športov. V drugem sklopu, ki ga sestavlja sedem poglavij, so analizirani podatki o ponudnikih in uporabnikih ekstremnih – adrenalinskih športov v Sloveniji. Ta sklop pa je posvečen tudi interpretaciji povzetkov, ki izhajajo iz opravljenih intervjujev. Pri tem je potrebno poudariti, da je bila večina gradiva pridobljena z nestandardiziranimi usmerjenimi intervjuji in vprašalnikom, ki je zajel preko 230 naključnih anketirancev.

V zaključku je razumevanje fenomena ekstremni – adrenalinski športi v Sloveniji podano kot oblika ukvarjanja s športom na dveh različnih nivojih. Na eni strani gre za profesionalizem, ki je povezan z nevarnostjo, tveganjem, slavo in denarjem. Na drugi strani pa imamo ljubiteljsko ukvarjanje s športom, ki ga odlikuje predvsem beg iz enoličnega vsakdanjika, pa tudi druženje, zabava in sprostitev.

Ključne besede: *ekstremni šport, adrenalinski šport, tveganje, nevarnost, različna mnenja.*

EXTREME – ADRENALIN SPORTS IN SLOVENIA

This diploma paper discusses a phenomenon of extreme adrenalin sports in Slovenia. The first part, which is divided into five chapters, tries to provide an answer to the question what an extreme and adrenalin sport is. This is followed by a short summary about the history of the mentioned sports. In the second part, consisting of seven chapters, there are analysis of the data about offers and users of extreme adrenalin sports in Slovenia. This part concentrates on the interpretation of summaries of all the interviews done. It is essential, at this point, to stress that the majority of all material is from non-standardized oriented interviews and questionnaire, which include over 230 anonymous persons.

In the conclusion, the understanding of the phenomenon of extreme adrenalin sports in Slovenia is given as a form of doing sports in two different levels. On one hand this is a professional sport, related to danger, risk-taking, fame, and money while on the other hand it is an amateur form of that sport, which is an attempt of escape from a monotonous everyday life but it is also about socializing, having fun, and relaxing.

KEY WORDS: *extreme sports, adrenalin sports, risk taking, danger, different opinions.*

KAZALO

1. Uvod	8
2. Raziskovalno vprašanje in metodologija	12
3. Teorija	14
4. Kaj je ekstremni šport in kaj je adrenalinski šport?	35
5. Zgodovina in izvor ekstremnega športa	38
6. Kratka raziskava o ekstremnih in adrenalinskih športih v Sloveniji	42
7. Rezultati poglobljene analize vsebine nestandardiziranih usmerjenih intervjujev z uporabniki ekstremnih in adrenalinskih športov	44
8. Predstavitev ponudnikov ekstremnih in adrenalinskih športov v Sloveniji ter rezultati analize vsebine nestandardiziranih usmerjenih intervjujev opravljenih z njimi	47
9. Rezultati poglobljene analize vsebine člankov o ekstremnih in adrenalinskih športih v Sloveniji	50
10. Poglobljena analiza intervjujev opravljenih s profesionalnimi ekstremnimi športniki, rekreativnimi ekstremnimi športniki in novinarji, ki so na različne načine povezani z ekstremnim in adrenalinskim športom ter diskurzivna analiza teh intervjujev opravljenih s slovenskimi profesionalnimi ekstremnimi športniki	57
11. Primerjava mnenj posameznih slovenskih novinarjev o ekstremnih in adrenalinskih športih v Sloveniji	65
12. Športne poškodbe v zadnjih petih letih v Sloveniji in pogled slovenskih zavarovalnic na ekstremne in adrenalinske športe v Sloveniji	67
13. Zaključek	71
14. Viri	76
15. Literatura	83
16. Priloge	84
Priloga A: Intervju z Davom Karničarjem – ekstremnim alpinistom in smučarjem	84
Priloga B: Intervju z Dušanom Mravljetom – ekstremnim tekačem	91
Priloga C: Intervju z Juretom Robičem – ekstremnim kolesarjem	102

Priloga Č: Intervju z Urošem Prasom – rekreativnim ekstremnim padalcem	..111
Priloga D: Intervju z Mihom Hribarjem – rekreativnim ekstremnim kolesarjem	115
Priloga E: Intervju z Andražem Korenom – rekreativnim ekstremnim kolesarjem, alpinistom in smučarjem	118
Priloga F: Intervju z Matijo Korenom – rekreativnim ekstremnim kolesarjem in smučarjem	121
Priloga G: Intervju s Primožem Kališnikom, odgovornim urednikom priloge POLET	124
Priloga H: Intervju s Sonjo Korelc, športno novinarko časopisa Dnevnik	128
Priloga I: Intervju z Urošem Velepцем, profesorjem športne vzgoje, tekmovalcem v biatlonu in triatlonu, trenerjem v biatlonu in vodjo ekipe, ki je leta 2007 na RAAM – u spremljala Jureta Robiča	132
Priloga J: Nekoliko drugačen pogled na ekstremne in adrenalinske športe ter šport v celoti – intervju z Romanom Vodebom, magistrom kinezioloških znanosti in magistrom sociologije kulture	135
Priloga K: Celotna kratka raziskava o ekstremnih in adrenalinskih športih v Sloveniji	142
Priloga L: Primeri treh svetovno znanih slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov	168
Priloga M: Mnenja nekaterih slovenskih novinarjev o ekstremnih in adrenalinskih športih v Sloveniji	173
Priloga N: Mnenja nekaterih slovenskih vrhunskih profesionalnih športnikov o ekstremnih in adrenalinskih športih v Sloveniji	177
Priloga O: Mnenja nekaterih nekdanjih slovenskih vrhunskih profesionalnih športnikov in nekaterih drugih uglednih strokovnjakov o ekstremnih in adrenalinskih športih v Sloveniji	184
Priloga P: Članek o Juretu Robiču, ki ga je kot član takratne Robičeve spremljevalne ekipe na RAAM – u, napisal Primož Kališnik, odgovorni urednik priloge POLET	188
Priloga R: Opisi nekaterih v diplomski nalogi naštetih ekstremnih in adrenalinskih športov	202

Seznam slik in tabel

Slika 3.1: Primerjava aritmetičnih sredin na vprašalniku osebnost pri posameznih skupinah.....	17
Slika 3.2: Primerjava aritmetičnih sredin na vprašalniku vrednot pri posameznih skupinah.....	18
Slika 3.3: Primerjava aritmetičnih sredin na lestvici iskanja dražljajev pri posameznih skupinah.....	19
Slika 3.4: Umeščenost centroidov skupin v kanonični diskriminantni prostor.....	20
Slika 3.5: Pregled izraženosti opredelitve za izraz (1 – ekstremen, 2 – rizičen, 3 – ekstremen in rizičen, 0 – ostalo).....	21
Tabela 10.1: Diskurzivna analiza intervjuja s Karničarjem.....	62
Tabela 10.2: Diskurzivna analiza intervjuja z Mravljetom.....	62
Tabela 10.3: Diskurzivna analiza intervjuja z Robičem.....	63
Tabela 12.1: Prikaz športnih poškodb oskrbljenih v KCL od 2003 do 2007.....	67

1. Uvod

To diplomsko delo se bo osredotočilo na ekstremne in na adrenalinske športe v Sloveniji. Vsakdo se lahko vpraša, kaj je zanj ekstremno ali adrenalinsko? Verjetno se bo odgovor na to vprašanje od posameznika do posameznika močno razlikoval. Za nekoga, ki se morda nikoli v življenju ni ukvarjal z nobenim športom, je lahko ekstremno ali adrenalinsko že to, da se po blagi strmini spusti s smučmi s tehniko pluga. Medtem ko je lahko za nekoga drugega, ki redno vsako zimo veliko smuča, ekstremno »šele« to, da se po izjemni strmini spusti s tehniko smuka. Za nekoga tretjega pa je ekstremno dejanje šele, ko bo skočil s padalom z največjega slapa na svetu. Tako, da dejansko neke točne definicije kaj je ekstremno ali adrenalinsko ni, čeprav glede tega obstaja nekaj zapisanih definicij. Ker je tako imenovanih ekstremnih in adrenalinskih športov po svetu zelo veliko, se bo ta diplomatska naloga omejila »samo« na Slovenijo.

Zanimivo je, da se v zadnjih letih vse več Slovencev in Slovenk ukvarja z ekstremnimi in adrenalinskimi športi. Zastavlja se vprašanje zakaj je temu tako in kateri so glavni razlogi za to? Ljudi oziroma gledalce verjetno zanima, kje na primer na eni strani profesionalni ekstremni športniki vidijo smisel ukvarjanja s tovrstnimi – ne klasičnimi oblikami športa – in tudi kje ga na drugi strani vidijo rekreativni ekstremni športniki ter ostali ljudje, ki se ukvarjajo z ekstremnimi in adrenalinskimi športi. To vprašanje se običajnim ljudem pogosto zastavlja predvsem zato, ker so ekstremni športniki, to še posebej velja za profesionalne ekstremne športnike, pogosto s strani medijev in javnosti predstavljeni predvsem kot športniki, ki pri svojih podvigih neprestano izzivajo usodo in se pogosto podajajo v izjemne nevarnosti. Čeprav seveda niso vsi ekstremni in adrenalinski športi enako nevarni in se jih zaradi tega seveda ne sme metati v isti koš. Vsekakor pa drži, da marsikateri ekstremni in adrenalinski športnik pri svojih podvigih pogosto tvega, saj se konec koncev marsikateri tovrstni športnik pri svojih izzivih pogosto igra s svojo usodo. Na tem mestu je potrebno poudariti, da je nujna ločitev med profesionalnim ekstremnim športom na eni strani ter rekreativnim ekstremnim in adrenalinskim športom na drugi strani. Profesionalni ekstremni športniki od športa s katerim se ukvarjajo dejansko živijo, čeprav so resnici na ljubo takšni posamezniki v Sloveniji redki. Zaradi tega profesionalni ekstremni športniki vse podredijo ekstremnemu športu s katerim se ukvarjajo. Za rekreativne ekstremne in adrenalinske športnike pa to seveda ne velja. Le – ti se s tovrstnimi športi ukvarjajo iz povsem drugih

razlogov, in sicer predvsem zaradi veselja, druženja s prijatelji, zabave, sprostitve in da pozabijo na vsakdanje težave in probleme s katerimi se soočajo na delovnem mestu in okoli njega.

Poleg tega bo ta diplomska naloga poskušala prikazati ali so vsi dosežki slovenskih ekstremnih športnikov resnični ali pa morda le – ti kdaj ali celo pogosto slovensko in celotno svetovno javnost tako ali drugače vlečejo za nos. Ob tem se tudi zastavlja vprašanje kako je s preverjanjem resničnosti dosežkov v tovrstnih športih? Dejstvo namreč je, da je iz dneva v dan vse več tako ekstremnih kot tudi adrenalinskih športnikov. Kaj ti ekstremni in adrenalinski športniki vidijo v teh športih in kaj želijo s svojim dosežki in podvigi dokazati sebi in širši javnosti?

Nekateri profesionalne ekstremne športnike enačijo z vrhunskimi profesionalnimi športniki v klasičnih športih, čeprav je dejstvo, da je to neprimerno in nedopustno, saj gre za dva povsem različna svetova na področju športa. Ta dva področja sta dejansko precej različna v številnih segmentih. Nekateri strokovnjaki celo trdijo, da klasični profesionalni vrhunski šport in ekstremni profesionalni šport nimata nobenih skupnih točk. Verjetno pa je potrebno, kadar se govori o ločevanju teh dveh polov, najti neko smiselno mejo med njima.

Zavedati se je potrebno, da igra šport dandanes v sodobni družbi zelo pomembno vlogo. Gledano z različnih razsežnosti (kulturna, ekonomska, družbena) postaja šport zelo pomembna sestavina v sodobnem času. Že nekaj let različni strokovnjaki iz različnih področij (strokovnjaki s področja športa, strokovnjaki s področja zdravstva) poudarjajo kako je ukvarjanje s športom pomembno, koristno in konec koncev tudi zdravo. To v zadnjih letih na vsakem koraku vse bolj in bolj poudarjajo tudi mediji in rezultat tega je, da se vse več ljudi ukvarja z različnimi oblikami športa. Lahko bi rekli, da se ljudje vse pogosteje in vedno bolj zavedajo, da sta skrb za zdravje in dobro počutje zelo pomembna. S tem pa je posledično povezana tudi psihična in fizična kondicija posameznika. To pa je mogoče doseči tudi z rednim in zmernim ukvarjanjem z različnimi oblikami športa. Dejansko je dandanes brez dobrega zdravja in ustrezne, pogosto kar odlične, psiho – fizične kondicije v tempu, katerega zahteva današnja družba, skoraj nemogoče dobro in uspešno funkcionirati.

Na drugi strani pa je zanimivo in morda nekoliko nenavadno zelo očitno povečanje ukvarjanja s tako imenovanimi ekstremnimi športi. Zakaj nenavadno? Nenavadno ravno zato, ker je

glavna značilnost ekstremnih športov zelo pogosto ravno nevarnost in izjemni fizični ter psihični napori. Slovenski profesionalni ekstremni športniki so glede na svoje dosežke in rezultate svojih podvigov izjemno uspešni v svetovnem merilu. Ali se v Sloveniji s profesionalno obliko ekstremnega športa ukvarjajo športniki, ki so se nekoč ukvarjali s klasično obliko športa ali temu vendarle ni tako? Ali pa gre vendarle za ljudi, ki so se najprej ukvarjali z ekstremnimi športi na amaterskem nivoju in so kasneje »prestopili« med profesionalce?

Ponudbo ekstremnih in predvsem adrenalinskih športov lahko posameznik v Sloveniji najde skoraj na vsakem koraku. Na osnovi tega se lahko sklepa, da so ekstremni in adrenalinski športi vseprisotni. Pojavljajo se v vseh okoljih vsakdanjega življenja. Gledano s prostorskega vidika, so ekstremni športi prostorsko zelo razpršeni, saj se pojavljajo v različnih okoljih na primer v naravnih, urbanih itd. Ob tem pa se je potrebno zavedati, da so ekstremni in adrenalinski športi v Sloveniji vedno bolj prisotni tudi v medijskem in celo v virtualnem prostoru. V čem se skriva glavni razlog za to? Motivi ekstremnih in adrenalinskih športnikov verjetno izhajajo iz vsakdanjega življenja. Nekoliko paradoksalno ali morda celo ironično se zdi, da se ekstremni športniki v času tako imenovane »družbe tveganja« odločajo za še dodatno tveganje v katerega se spuščajo s svojimi ekstremnimi športnimi aktivnostmi. Morda pa so po drugi strani ti športi ena glavnih značilnosti družbe tveganja.

Verjetno je pri ekstremnih in adrenalinskih športih smiselno govoriti o neke vrste t.i. »kontrolirani nevarnosti«. Le – ta se zagotovo med seboj razlikuje glede na to za kakšen in predvsem kako resen način ukvarjanja z ekstremnim in adrenalinskim športom gre. Tega bi lahko v osnovi razdelili na tri vrste, in sicer a) turistično ukvarjanje z ekstremnim in adrenalinskim športom, b) rekreativno ukvarjanje z ekstremnim in adrenalinskim športom in c) profesionalno ukvarjanje z ekstremnim in adrenalinskim športom. Pri turističnem ukvarjanju z ekstremnim in adrenalinskim športom gre za to, da turisti obiskujejo adrenalinske parke. Na tem mestu o kakšnem tveganju, kaj šele resnem tveganju, verjetno ni smiselno govoriti, saj v kolikor posameznik upošteva navodila vodičev in ljudi, ki so zaposleni v adrenalinskih parkih, ter uporablja predpisano opremo, se mu dejansko ne more skoraj nič zgoditi. Pri rekreativnem ukvarjanju z ekstremnim in adrenalinskim športom gre za to, da se posamezniki ukvarjajo s tovrstnimi športi že dokaj resno, vendar to počnejo predvsem zaradi veselja, zabave, druženja s prijatelji in podobno. Tukaj je potencialna nevarnost že nekoliko večja, vendar v kolikor je posameznik zbran, osredotočen na

posamezne situacije in uporablja primerno opremo, je možnost resne poškodbe minimalna. Pri profesionalnem ukvarjanju z ekstremnim in adrenalinskim športom pa je potencialna nevarnost precej visoka. Izjemni fizični in psihični napori s katerimi se sooča posameznik pri svojih podvigih ter ob tem še zelo pogosto izjemno zahtevne naravne razmere zahtevajo od posameznega profesionalnega ekstremnega športnika, da je njegova zbranost vseskozi na najvišjem nivoju. Profesionalni ekstremni športnik si pri svojih podvigih običajno ne sme privoščiti napake, kajti v takšnih razmerah je le – ta lahko zanj usodna.

Ali gre pri ekstremnih in adrenalinskih športih res za tako visoko stopnjo treninga kot to pogosto predstavljajo in poskušajo predstaviti mediji? Ali so slovenski profesionalni ekstremni športniki bolj cenjeni v tujini kot doma? Ali se slovenski profesionalni ekstremni športniki lahko primerjajo s svojimi konkurenti v tujini glede pogojev v katerih trenirajo in glede športnih dosežkov? Kdo izmed slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov je v Sloveniji najbolj cenjen in čigave dosežke Slovenci najbolj cenijo? Kako slovenski novinarji vidijo tovrstne športnike in kaj si o njih mislijo vrhunski profesionalni športniki v klasičnih disciplinah? V preteklosti je pogosto največ prahu med slovenskimi profesionalnimi ekstremnimi športniki dvigoval Martin Strel. Kaj o njem menijo slovenski profesionalni ekstremni športniki, vrhunski slovenski profesionalni športniki v klasičnih disciplinah in predstavniki slovenskih medijev? Ali mediji vedno predstavijo realno sliko o dosežkih profesionalnih ekstremnih športnikov?

Dodatna spodbuda k pisanju diplomske naloge pod tem naslovom je osebna ljubezen do športa in ukvarjanje z njim. Na tem mestu je mišljeno devetletno treniranje košarke in šolanje na športni Gimnaziji Ljubljana Šiška.

2. Raziskovalno vprašanje in metodologija

Raziskovalno vprašanje

Raziskovalno vprašanje na katerega poizkuša odgovoriti celotna diplomska naloga je sledeče:

Zakaj fenomen ekstremnega športa? Kaj je glavni razlog za to, da se ljudje ukvarjajo s tovrstnimi športi? Zakaj znotraj individualizacije družbe narašča interes po ekstremnih in adrenalinskih športih? Torej na tem mestu se predvsem postavlja vprašanje zakaj pojav ekstremnih in adrenalinskih športov ter s tem vedno večja popularizacija tovrstnih športov v zadnjih letih.

To vprašanje si je smiselno zastaviti, ker bi bilo zanimivo najti odgovore oziroma razloge čemu in zakaj se vedno več ljudi ukvarja s tovrstnimi športi. Zastavlja se vprašanje ali je potrebno razloge za to iskati v vedno hitrejšem tempu življenja? Ali je morda za to »kriva« vedno večja individualizacija družbe ter njeno neprestano poudarjanje na vsakem koraku? Ali pa gre pri povečanem ukvarjanju z ekstremnimi in adrenalinskimi športi le za nove oblike rekreacije?

Ta diplomska naloga bo poskušala odgovoriti na vsa zgoraj zastavljena vprašanja in najti ter predstaviti razloge zanje.

Metodologija

Zaradi kroničnega pomanjkanja slovenske literature, ki se nanaša na ekstremne in adrenalinske športe, se je bil avtor te diplomske naloge prisiljen osredotočiti na zbiranje podatkov. Zbiranje podatkov je temeljilo na nestandardiziranih usmerjenih intervjujih, različnih oblikah osebne komunikacije s številnimi vrhunskimi slovenskimi profesionalnimi športniki, slovenskimi profesionalnimi športniki, rekreativnimi ekstremnimi in adrenalinskimi športniki, novinarji in drugimi strokovnjaki, ki so na različne načine neposredno ali posredno povezani z ekstremnimi in adrenalinskimi športi. Pri kratki raziskavi, ki je bila izvedena na 232 naključnih anketirancih pa se je podatke zbiralo z anketnim vprašalnikom. Pomemben vir podatkov za to diplomsko nalogo so predstavljali tudi članki iz časopisov in revij.

Profesionalnim ekstremnim športnikom je bila preko elektronske pošte poslana prošnja za pomoč pri zbiranju podatkov za diplomsko nalogo. S tistimi, ki so se na prošnjo odzvali, so

bili opravljeni nestandardizirani usmerjeni intervjuji. Podobno velja tudi za vse novinarje, ki so bili pripravljene o tovrstnih športih podati svoje mnenje ali so si vzeli čas za intervju. Nestandardizirani usmerjeni intervjuji pa so bili opravljeni tudi z uporabniki (tistimi, ki se ukvarjajo s tovrstnimi športi predvsem v t.i. adrenalinskih parkih) in ponudniki (tistimi, ki ponujajo ekstremne in predvsem adrenalinske užitke) ekstremnih in adrenalinskih športov. Rekreativni športniki pa izhajajo iz vrst prijateljev in znancev. Tudi z njimi so bili opravljeni intervjuji.

Pomemben del gradiva predstavljajo članki o ekstremnih in adrenalinskih športih iz časopisov in revij kot so: DELO, NeDELO, Slovenske Novice, Sobotna priloga, Polet, ONA, VEČ in Vikend Magazin. Ti so dostopni na spletni strani Dela¹.

V nadaljevanju sledi analiza vsebine pridobljenih mnenj, opravljenih nestandardiziranih usmerjenih intervjujev in prebranih člankov. V osrednjem delu diplomske naloge pa je bila izvedena tudi kratka raziskava o ekstremnih in adrenalinskih športih v Sloveniji. V okviru te raziskave je bilo anketiranih 232 oseb. Na tem mestu velja poudariti, da rezultati te kratke raziskave ne dajejo neposrednih odgovorov na raziskovalno vprašanje diplomske naloge, ampak samo nakazujejo neke določene zadeve. Samo pri kratki raziskavi, ki je bila izvedena na 232 naključnih anketirancih, je bil za analizo uporabljen statistični paket SPSS.

Teoretski del diplomske naloge temelji na določenih člankih povezanih z ugotovitvami slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov in nekaterih teoretikov, ki so tako ali drugače povezani s tovrstnimi športi.

V nekaj zadnjih poglavjih pa so predstavljene ugotovitve in zaključki posameznih sklopov diplomske naloge, ki bralca postopoma pripeljejo do skupnega zaključka tega obsežnega dela. V enem izmed teh poglavij je predstavljena primerjava mnenj novinarjev o tovrstnih športih. Med drugim zasledimo poglavje, ki predstavi pogled slovenskih zavarovalnic na ekstremne in adrenalinske športe v Sloveniji in pa poglavje, ki prikazuje podatke o številu športnih poškodb v Sloveniji v zadnjih letih katere so bile oskrbljene v Kliničnem centru v Ljubljani in v splošni bolnišnici Jesenice. Podatkov, ki bi zajeli le športne poškodbe kot posledico ekstremnih in adrenalinskih športov, ni bilo mogoče pridobiti.

---

¹ Članki so dostopni le za naročnike dnevnega časopisa DELO preko gesla, za nenaročnike pa so plačljivi.

3. Teorija

Na samem začetku teoretskega dela diplomske naloge se je smiselno vprašati kaj sploh je šport in kako se šport deli. Evropska listina o športu definira šport kot »vse oblike telesne aktivnosti, ki so s priložnostnim ali organiziranim ukvarjanjem usmerjene k izražanju ali izboljšanju telesne vzdržljivosti, k duševnemu blagostanju in k oblikovanju družbenih odnosov ter pridobivanju rezultatov na tekmovanjih na vseh ravneh« (Olimpijski komite Slovenije 2005). Slovar slovenskega knjižnega jezika pa šport opredeljuje kot »po ustaljenih pravilih izvajana telesna dejavnost za krepitev telesne zmogljivosti, tekmovanje in razvedrilo« (Slovar slovenskega knjižnega jezika 2005).

Tudi kar zadeva delitev športa na posamezne panoge, dele ali enote ni neke točne ali natančne klasifikacije, ki bi bila določena za osnovno ali edino pravilno. Dejansko gre tudi tukaj za precej široko področje glede katerega so si številni strokovnjaki s področja športa precej neenotni. Po mnenju Stojana Burnika, izrednega profesorja na Fakulteti za šport v Ljubljani, je športe v osnovi smiselno razdeliti na olimpijske in neolimpijske. Pri tem imajo prvi kar precejšnjo prednost, saj se z njimi ukvarja več ljudi. Zaradi tega so bolj zanimivi za gledalce, kar posledično pomeni, da so tudi bolj zanimivi za medije in to na koncu pripelje do tega, da so posledično tudi bolj zanimivi za sponzorje. V te športe se torej vlaga več finančnih sredstev in se posledično zaradi tega od ukvarjanja s temi športi, na vrhunskem nivoju, tudi lažje živi. Seveda pa se je potrebno zavedati, da se športe lahko naprej deli tudi na: vodne športe, zimske športe, vzdržljivostne športe, borilne športe, športe z žogo, moto športe, itd. V zadnjih nekaj letih pa se pojavljajo nove oblike športov, ki se vse pogosteje označujejo s pojmom ekstremni šport. Vendar pa se ekstremni športi niso pojavili šele pred kratkim, temveč so v zadnjih letih predvsem v močnem porastu. Njihovi začetki pa segajo v 60. in 70. leta 20. stoletja.

S pojmom ekstremni šport se označuje številne in predvsem najrazličnejše športe. Ravno zaradi tega ne obstaja neka natančna definicija, ki bi jasno in natančno določila in opredelila kaj dejansko je ekstremni šport in katere športe se uvršča pod ta pojem. Beverik (v Burnik 2007: 3) norveški psiholog, je ekstremne športe definiral kot tiste športe katerih sestavni del je telesna poškodba ali celo smrt. Ekstremni športnik, Davo Karničar, pa je ekstremni šport opredelil kot šport s katerim se lahko ukvarja le majhna množica ljudi, saj je to šport, ki je za

širšo množico preveč zahteven (Karničar 2007). Pogledi različnih strokovnjakov na ekstremni šport so si zelo različni.

V tej diplomski nalogi bodo pod pojmom ekstremni šport pojmovani tisti športi, ki vsebujejo vsaj eno izmed treh naslednjih lastnosti, in sicer: a) so ekstremno nevarni ali b) so ekstremni glede na čas trajanja ali c) so ekstremni po razdalji.

Ekstremne športe nekateri avtorji označujejo kot rizične športe, spet drugi kot adrenalinske, tretji kot tvegane, itd. Vendar pa je na tem mestu smiselno in hkrati pomembno poudariti tudi to, da strokovnjaki s področja športa uvrščajo pod pojem ekstremni šport različne športe, kajti tudi glede tega ni neke natančno določene meje, ki bi ločevala ekstremni šport od ostalega športa.

Burnik (2007: 3) v svojem članku razlaga

športni strokovnjaki in psihologi so definirali tiste osebnostne lastnosti, ki so lastne vrhunskim športnikom in po katerih se ločijo od rekreativnih športnikov ali nešportnikov, pa tudi med seboj. Ena od teh je potreba po dražljajih, v kateri se pojavljajo največje in konstantne razlike. Ohranjanje optimalne ravni vzburjenja je ena od najbolj temeljnih potreb vsakega človeka. S potrebo po dražljajih se je ukvarjalo veliko znanstvenikov. Eden od vodilnih – Zuckerman, jo je definiral kot »potezo, ki označuje iskanje različnih, novih, kompleksnih in intenzivnih občutij in izkušenj ter pripravljenost zaradi teh izkušenj fizično socialno, pravno in finančno tvegati«. Ugotovljeno je bilo, da osebe, ki imajo visoko potrebo po dražljajih, podcenjujejo tveganje, oziroma so ga pripravljene sprejeti za doživetje določene izkušnje. Osebe z nizko potrebo po dražljajih se tveganjem izogibajo in niso pripravljene tvegati zaradi prijetnih doživetij. Razlike so v veliki meri dedno pogojene in imajo psihofiziološko in biološko osnovo. V prvo sodi nivo kortikalnega vzburjenja, ki vpliva na potrebo po dražljajih. Med biološkimi dejavniki, ki vplivajo na potrebo po stimulaciji, je pomembna monoamin oksidaza, encim, ki regulira razgradnjo monoaminskih nevrottransmitterjev, ki imajo ojačevalni ali zaviralni vpliv na mnoge vedenjske funkcije, med drugim tudi na intenzivnost aktivnosti. Nivo monoamin oksidaze je pri posameznih ljudeh stabilen, le s starostjo rahlo upada, zato imajo starejši ljudje manjšo potrebo po dražljajih. Med različnimi osebami, pa ta nivo niha,

zato eni druge težko ali sploh ne razumejo. Zato se nekateri ukvarjajo s športnimi aktivnostmi, ki so za druge, zaradi tveganja, ki se mu pri tem izpostavljajo, nesprejemljive. Ti si v želji ali potrebi po uveljavitvi, kot statusni simbol ali zaradi samopotrditve praviloma poiščejo druge, tudi atraktivne in moderne športe, pri katerih ni tveganja. Eden takih »pomembnih« športov je v zadnjem času golf.

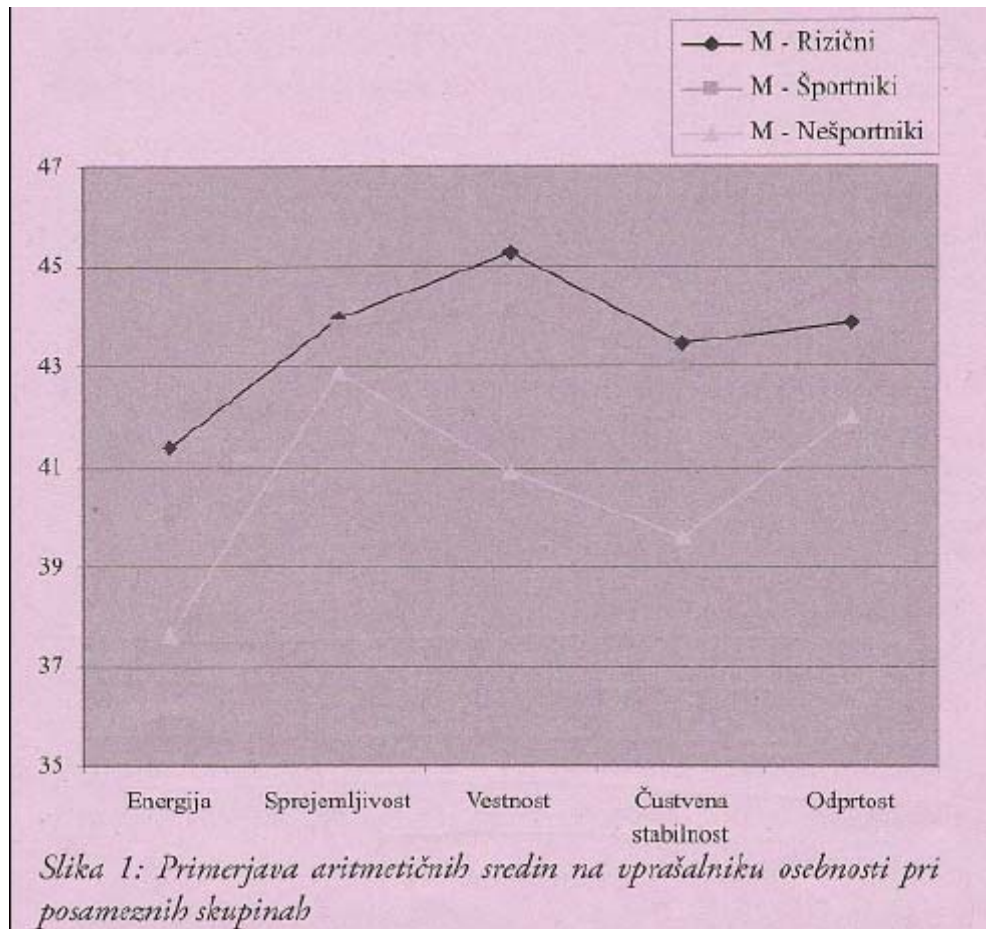
Uroš Velepec (2007: 2–4), profesor športne vzgoje, tekmovalec in trener v biatlonu in triatlonu ter človek, ki je bil vodja Robičeve ekipe na RAAM – u leta 2007, uvršča med ekstremne športe tiste športe, ki so hkrati skrajno nevarni in hkrati skrajno naporni. Po njegovem mnenju je najlepši primer tovrstnega športa alpinizem, saj vsebuje oba zgoraj omenjena pogoja. Velepec je na osnovi te klasifikacije opredelil posamezne slovenske profesionalne ekstremne športnike. Tako je ob bok alpinistom postavil ekstremnega motorista Mirana Stanovnika in ekstremna kolesarja Jureta Robiča in Marka Baloha ter jih opredelil kot prave ekstremne športnike, ki izpolnjujejo oba pogoja ekstremnega športa, in sicer da so njihovi podvigi skrajno naporni in skrajno nevarni. Na drugo stran pa je postavil Dušana Mravljeta in Martina Strela. Prvega je opredelil kot »ultra tekača«, drugega pa kot »ultra plavalca«. Po njegovem mnenju njuni podvigi ne izpolnjujejo kriterija skrajne nevarnosti in zato ju ni mogoče uvrščati med ekstremne športnike.

Tanja Kajtna (2007: 5–11), doktorica psiholoških znanosti in asistentka na katedri za psihologijo športa na Fakulteti za šport v Ljubljani, je v svoji raziskavi z naslovom *Psihološke značilnosti športnikov rizičnih športov* prišla do zanimivih ugotovitev in spoznanj. V raziskavi so se ukvarjali z osebnostjo, vrednotami in potrebo po stimulaciji. Med seboj so primerjali tri skupine ljudi, in sicer športnike, ki se ukvarjajo z rizičnimi športi, športnike, ki se ukvarjajo z nerizičnimi športi in nešportnike.

Pri dimenzijah, ki se nanašajo na osebnost so ugotovili sledeče: dimenzije čustvene stabilnosti, vestnosti, energije in sprejemljivosti so najvišje izražene pri športnikih, ki se ukvarjajo z rizičnimi športi, sledijo jim športniki, ki se ukvarjajo z nerizičnimi športi, medtem ko so najnižje vrednosti dosegli nešportniki. Pri dimenziji odprtosti se je vrstni red nekoliko zamenjal saj so pri tej dimenziji najvišje vrednosti dosegli športniki, ki se ukvarjajo z nerizičnimi športi, sledijo jim športniki, ki se ukvarjajo z rizičnimi športi, medtem ko so najnižje vrednosti tudi pri tej dimenziji dosegli nešportniki (glej sliko 3.1).

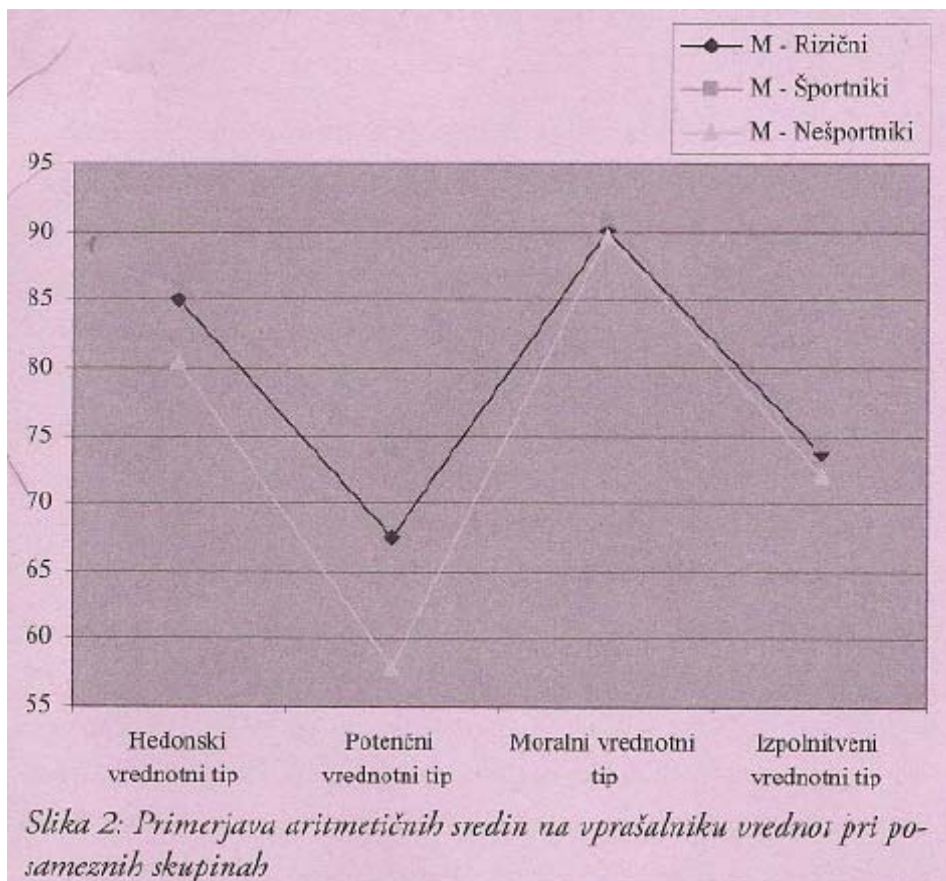
SLIKA 3.1: Primerjava aritmetičnih sredin na vprašalniku osebnost pri posameznih skupinah

Vir: Kajtna 2007: 5.

Vrednote so merili na osnovi štirih vrednotnih tipov, in sicer hedonskega, potenčnega, moralnega in izpolnitvenega. Hedonski vrednotni tip zajema materialne in čutne vrednote. K potenčnemu vrednotnemu tipu spadajo vrednote moči, uspešnosti in ugleda. Pri hedonskem vrednotnem tipu so najvišje vrednosti dosegli športniki, ki se ukvarjajo z nerizičnimi športi, sledijo jim športniki, ki se ukvarjajo z rizičnimi športi in nato še nešportniki. Povsem enak vrstni red velja za potenčni vrednotni tip. Pri moralnem vrednotnem tipu in izpolnitvenem vrednotnem tipu velja enak vrstni red kot pri prvih dveh vrednotnih tipih, le s to pomembno razliko, da so razlike med vrednostmi posameznih skupin minimalne in se nekeje celo nekoliko prekrivajo (glej sliko 3.2).

SLIKA 3.2: Primerjava aritmetičnih sredin na vprašalniku vrednot pri posameznih skupinah

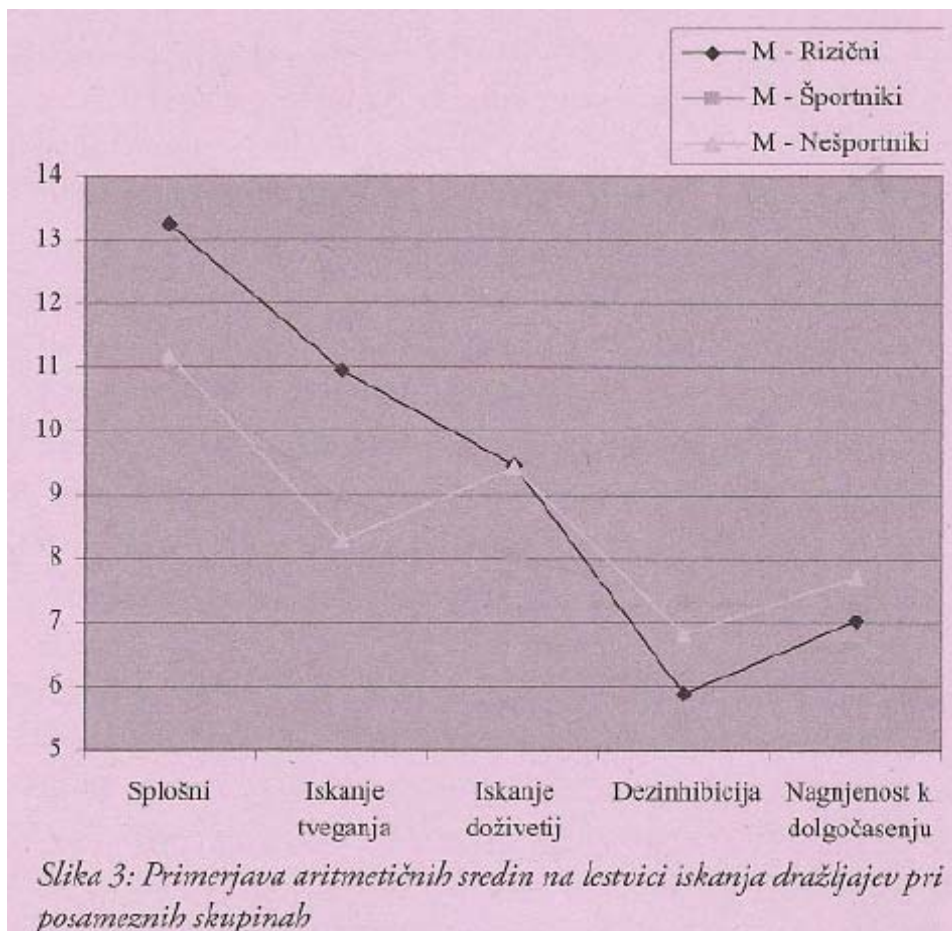

Vir: Kajtna 2007: 7.

Pri merjenju potrebe po stimulaciji pa so merili stimulacijo na petih različnih faktorjih, in sicer na a) splošno, b) iskanje tveganja, c) iskanje doživetij, d) dezinhibicija in e) nagnjenost k dolgočasenju. Na tem mestu pa se je izkazalo, da na prvem faktorju dosega najvišje vrednosti športniki, ki se ukvarjajo z rizičnimi športi, sledijo jim nešportniki, medtem ko najnižje vrednosti dosega športniki, ki se ukvarjajo z nerizičnimi športi. Torej na splošno velja, da imajo največjo potrebo po stimulaciji športniki, ki se ukvarjajo z rizičnimi športi kar je bilo tudi za pričakovati. Na drugem faktorju, torej pri iskanju tveganja, so najvišjo vrednost zopet dosegli športniki, ki se ukvarjajo z rizičnimi športi, medtem ko so v primerjavi s prvim faktorjem tokrat nešportniki in športniki, ki se ukvarjajo z nerizičnimi športi zamenjali vrstni red. Pri iskanju doživetij so še vedno najvišje vrednosti dosegli športniki, ki se ukvarjajo z rizičnimi športi, skoraj enako visoko vrednost so dosegli nešportniki, medtem ko so športniki, ki se ukvarjajo z nerizičnimi športi na zadnjem mestu. Pri četrtem faktorju, dezinhibicija, so najvišje vrednosti v skladu s pričakovanji dosegli športniki, ki se ukvarjajo z nerizičnimi športi, sledijo jim nešportniki, medtem ko imajo najnižjo potrebo po dezinhibiciji športniki, ki

se ukvarjajo z rizičnimi športi. Pri zadnjem faktorju, ki je meril nagnjenost k dolgočasenju pa so najvišje vrednosti dosegli nešportniki, sledijo jim športniki, ki se ukvarjajo z nerizičnimi športi, na zadnjem mestu pa so športniki, ki se ukvarjajo z rizičnimi športi (glej sliko 3.3).

SLIKA 3.3: Primerjava aritmetičnih sredin na lestvici iskanja dražljajev pri posameznih skupinah

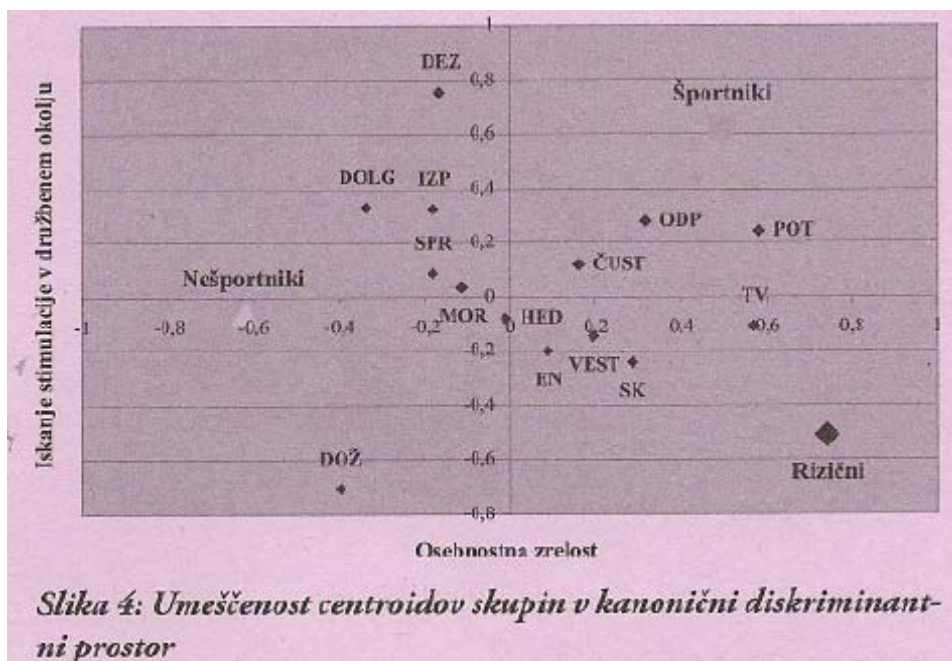
Vir: Kajtna 2007: 8.

Z diskriminantno analizo so prišli do profila posameznih skupin na dveh dimenzijah. Prvo so poimenovali osebnostna zrelost, drugo pa iskanje stimulacije v družbenem okolju. Za osebo z visoko izraženo funkcijo osebnostne zrelosti naj bi veljalo, da je vestna, redoljubna, natančna, zanesljiva, delovna, potrpežljiva, itd. Medtem pa naj bi za osebo z visoko izraženo funkcijo iskanja stimulacije v družbenem okolju veljalo, da ima nizko potrebo po tem, da izkusi vse kar je mogoče, da nima prevelike želje po življenju polnem dogodivščin, jo ne zanimajo nenavadna doživetja, itd.

Izkazalo se je (glej sliko 3.4):

- športniki rizičnih športov imajo najvišjo stopnjo osebnostne zrelosti in najnižjo stopnjo iskanja stimulacije v družbenem okolju
- nešportniki imajo najnižjo stopnjo osebnostne zrelosti, medtem ko je njihova stopnja iskanja stimulacije v družbenem okolju šibko negativna
- športniki nerizičnih športov pa imajo visoko izraženo tako stopnjo osebnostne zrelosti kakor tudi stopnjo iskanja stimulacije v družbenem okolju.

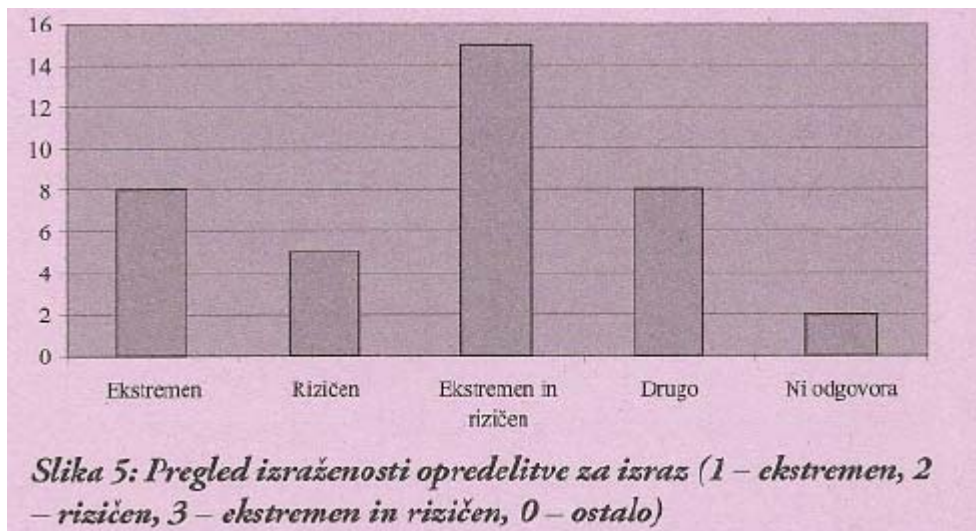
SLIKA 3.4: Umeščenost centroidov skupin v kanonični diskriminantni prostor

Vir: Kajtna 2007: 10.

Na koncu raziskave so športnike, ki se ukvarjajo z rizičnimi športi spraševali s katerim izrazom poimenujejo šport s katerim se ukvarjajo. Porazdelitev odgovorov je prikazana na sliki 3.5. Velika večina tovrstnih športnikov je izbrala izraz ekstremen in rizičen. Sledijo pa jim tisti, ki so izbrali odgovor ekstremen in tisti, ki so izbrali odgovor drugo. Najmanj tovrstnih športnikov, ki so odgovorili na vprašanje, je izbralo izraz rizičen (glej sliko 3.5).

SLIKA 3.5: Pregled izraženosti opredelitve za izraz (1 – ekstremen, 2 – rizičen, 3 – ekstremen in rizičen, 0 – ostalo)

Vir: Kajtna 2007: 10.

Kajtna (2007: 10–11) je na podlagi te raziskave prišla do sledečega zaključka:

Športniki rizičnih športov morajo tako imeti visoko izraženo potrebo po tveganju, imeti morajo visoko potrebo po stimulaciji, ki pa jo iščejo v fizičnih oblikah, biti morajo vestni in ekstravertirani, in osebnostno zrelejši od ostalih športnikov, kar pomeni, da so čustveno stabilni, odprti za novosti in da jim je relativno pomemben ugled v družbi in njihova vplivnost – ta dejavnik mora biti pri njih nekoliko manj izražen kot pri športnikih, ki se ukvarjajo z ostalimi športi.

Na tem mestu se je smiselno vprašati, kako je s poškodbami pri ekstremnih športih in kako ekstremni športniki gledajo ter sprejemajo te poškodbe. Glede na to, da se večina ekstremnih športov izvaja v težkih razmerah, pod težkimi pogoji je jasno, da je tveganje do določene mere skoraj vedno neizbežno. S tveganjem pa so seveda povezane poškodbe. S stopnjo tveganja pa premosorazmerno narašča možnost poškodb, ki so lahko v določenih primerih za posameznega ekstremnega športnika tudi usodne. Pri ekstremnih športih se pogosto dogaja, da pri največjih in s tem najtežjih podvigih popravnega izpita enostavno ni in že ena sama napaka lahko ekstremista stane življenja.

Nekatere odgovore na ta vprašanja so poskušali najti tudi Manca Kandare, Stojan Burnik in Tanja Kajtna (2007: 12–16) v članku z naslovom *Pomen poškodbe pri športnikih rizičnih*

športov in njen vpliv na posameznika. Pri ekstremnih športih je možnost in verjetnost poškodb precej večja kot v klasičnih oblikah športa, saj gre dejansko pri ekstremnih športih zelo pogosto tudi za višjo stopnjo tveganja. Seveda pa niso vse poškodbe enake. Nekateri strokovnjaki s področja psihologije športa ugotavljajo, da športniki, ki se ukvarjajo z ekstremnim športom, zelo redko govorijo o bolečini in poškodbah. Razlog za to naj bi bil predvsem v tem, ker morajo tovrstni športniki tudi v primeru poškodb ohraniti močno identiteto ter ostati čimbolj samozavestni. Ko se na primer športnik enkrat poškoduje je bolečina tista, ki predstavlja največjo oviro za njegovo uspešno rehabilitacijo. V takšnih primerih namreč bolečina igra zelo pomembno vlogo, saj je v veliki meri dejansko ravno od nje odvisno, kako hitro bo posamezen športnik okreval po poškodbi.

Zelo pomembno je tudi v kakšnem stanju je športnik v času rehabilitacije, ko se pri njem pojavi bolečina. V primeru, da je kljub prisotnosti bolečine miren in samozavesten, bo njegov občutek bolečine manjši in posledično bo tudi njegovo okrevanje hitrejše. V kolikor pa je posameznik nesamozavesten, prestrašen in vznemirjen potem je samo še bolj občutljiv za bolečino. Zato je pri vseh športnikih, še posebej pa to velja za ekstremne športnike, kjer je verjetnost poškodb še toliko večja, zelo pomembno kako in v kolikšni meri so sposobni tolerirati bolečino, ko se nahajajo v procesu rehabilitacije. Ob tem velja poudariti tudi to, da tako športniki v klasičnih disciplinah kot tudi ekstremni športniki gledajo na bolečino, ki jo čutijo na treningih in tekmah na drugačen način kot pa na tisto bolečino, ki jo čutijo v času okrevanja po poškodbi.

Prvo vrsto bolečine označujejo za pozitivno, medtem ko na drugo vrsto bolečine gledajo negativno pa čeprav gre lahko za povsem enako stopnjo oz. za povsem enak nivo bolečine. Bolečina, ki jo doživljajo in čutijo med treningi in tekmami jih na nek način dela še močnejše in predstavlja za ekstremne športnike potrditev, medtem ko jih enaka bolečina, ki jo doživljajo v procesu rehabilitacije uničuje in na nek način »ubija«. Eden izmed najuspešnejših slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov, Jure Robič, je na primer na vsakem svojem nastopu, na najtežji kolesarski dirki na svetu, na RAAM – u (RACE ACROSS AMERICA) izgubil spomin. Večkrat je v svojih intervjujih poudaril, da je bil pri svojih podvigih že prevečkrat preblizu smrti in da si tega ne želi več. Vendar pa se Jure hkrati ob vsem tem dobro zaveda, da je to edina pot do zmage pri njegovih podvigih in brez tega enostavno ne gre. Že samo podatek, da med samo dirko porabi dnevno okoli 15.000 kalorij in popije 38

litrov tekočine, pove za kakšne fizične napore gre pri tovrstnih podvigih. Ob tem pa Jure dnevno spi, na samem RAAM – u, zgolj eno uro.

Tudi vodja njegove spremljevalne ekipe, Uroš Velepec, je v devetih dneh spal le štirinajst ur. Kar je nekaj več kot uro in pol na dan. Celotna ekipa mora torej na takšnih tekmah delovati kot eno in ob tem brezhibno. Namreč že ena sama napaka je lahko usodna.

Jure je o svojem doživljanju bolečine med samim RAAM – om povedal sledeče:

Na dirki kot je RAAM je bolečina prisotna več ali manj skozi celo tekmo, moja praksa je, da ko me začne kaj boleti (npr. kolenske vezi, kar je pri meni najbolj pogosto, saj sem imel enkrat že strgane), bolečino enostavno ignoriram, jo poskušam odmisлити in po določenem času bolečina res nekako izgine. Sicer je prisotna, se jo zavedam, jo čutim, vendar kot sem omenil jo ignoriram in tako enostavno premagam samega sebe. Predvsem v tem smislu, da se ne začnem smiliti samemu sebi. Stvar zglada preprosta, vendar ni. Za to je potrebno veliko samokontrole in poznavanja samega sebe. Če želim doseči ta nivo, moram že na treningu priti do tega praga bolečine, tako da se telo in um navadi na stanje, ki me čaka na ultra dirkah (Robič 2007).

Dušan Mravlje pa na vprašanje o bolečini, ki jo doživlja pri svojem ekstremnem športu, odgovarja:

Kot prvo moraš imeti prag bolečine zelo visok in se predvsem zavedati, da je bolečina (običajno v mišicah) sestavni del ultra tekov, to pomeni tek od 100 km naprej. Že pred samim ultra tekom se moraš na to psihično pripraviti in s to bolečino, ki je včasih večja, včasih manjša, vztrajati do konca. Predvsem pri večdnevni etapni tekih, si včasih prve etape pomagaš tudi s tabletami proti bolečinam, po nekaj dneh pa se telo običajno navadi na vsakodnevne izjemne napore in bolečine postopoma izginejo. Na treningih pa se z bolečinami običajno ne ukvarjam, saj delam treninge v nekih še normalnih okvirih. Izjema je le takrat, ko slučajno stakneš kakšno poškodbo, vendar pa se to pri meni zgodi sila poredko (Mravlje 2007).

Za vsakega športnika je zelo težko, če je poškodovan, ne glede na to za kakšno vrsto poškodbe gre. Vsekakor pa se je potrebno zavedati, da težja kot je vrsta poškodbe bolj bo športnik psihično prizadet. Profesionalni športniki trenirajo vsak dan, večina med njimi

dvakrat ali celo večkrat dnevno. Športniku postane trening in tekmovanje način življenja. Ravno zaradi tega sta v času poškodbe športnikova samozavest in identiteta močno ranjeni. Pogosto se dogaja, da določen športnik zaradi poškodbe izpusti najpomembnejšo tekmo sezone, najpomembnejše tekmovanje sezone, včasih zaradi poškodbe predčasno konča sezono, vse pogostejši pa so tudi primeri, ko je športnik zaradi poškodbe prisiljen končati kariero. Vsi ti primeri predstavljajo za športnika veliko trpljenje in pogosto tudi depresijo. Pogosto pride do poškodb tudi zaradi tega, ker se športnik po poškodbi prehitro vrne v proces treninga in v tekmovalni ritem. Le – to pogosto povzroči še hujšo in še težjo obliko poškodbe kar pomeni, da je športnik s treninga odsoten še dlje, kar pri njemu samemu samo še poveča trpljenje in prizadetost. Daljša kot je odsotnost športnika s treninga in tekmovanj, večja je verjetnost, da bo še bolj izgubil samozavest in da bo tudi ob vrnitvi pri njem prisoten strah. To je tudi eden od razlogov, da se marsikateri vrhunski športnik po dolgotrajni odsotnosti zaradi poškodbe, ne uspe več vrniti na prejšnji nivo v kakršnem je bil pred poškodbo (Kandare idr. 2007: 12–16).

Največ težkih in posledično tudi tragičnih poškodb, na področju ekstremnega športa v Sloveniji, se je zgodilo v alpinizmu. Zagotovo je alpinizem na področju ekstremnega športa daleč najuspešnejši ekstremni šport v Sloveniji. Prva odprava sega v leto 1960. Te izjemne uspehe na področju alpinizma priznavajo Slovencem številni tuji strokovnjaki. Med njimi še posebej izstopa Reinhold Messner, ki velja za najboljšega alpinista in himalajca prejšnjega stoletja. Messner je napisal tudi knjigo z naslovom »*Die grossen Wände*« in v njej predstavil slovenske alpiniste kot najuspešnejše alpiniste na svetu.

Med največje dosežke slovenskega alpinizma, glede na kronološko zaporedje, je uvrstil sledeče: južna stena Makaluja leta 1975, severna stena Čo Oja leta 1988, jugozahodni steber Kangčendzenge leta 1991, prvi vzpon na Menlung Tse leta 1992, severozahodna stena Ama Dablama leta 1996, zahodna stena Nuptseja leta 1997 in južna stena Daulagirija 1999. Vse to je lep dokaz tega kako visoko ceni tujina dosežke slovenskih alpinistov. V določenih ekstremnih športih so slovenski športniki bolj cenjeni v tujini kot doma.

Zanimive rezultate so prinesle številne raziskave o psiholoških podobah slovenskih alpinistov. Tušak in Burnik sta s pomočjo sodelavcev na Fakulteti za šport v Ljubljani opravila raziskavo na to temo. Čeprav skoraj vedno, kadar je govora o ekstremnih športih, laiki in širša javnost označujejo ljudi, ki se ukvarjajo s tovrstnimi športi, kot norce, čudake in posebneže, ki so

zaprti vase, temu očitno ni tako. Eden izmed dokazov, da to ni res, je tudi raziskava Tušaka in Burnika. Slednja sta namreč v svoji raziskavi ugotovila, da so alpinisti, ki so klasični predstavniki ekstremnega športa, v primerjavi z nealpinisti bolj ekstravertirani, manj depresivni in bolj družabni. Ob tem je raziskava dokazala in tudi znanstveno utemeljila, da alpinisti niso samomorilci ali norci, ki izzivajo usodo in si želijo smrti.

Alpinisti so dejansko ljudje, ki se vedno znova pri svojih načrtovanih podvigih dobro zavedajo v kaj se podajajo, kakšna je stopnja tveganja in kakšne so možne posledice. Vsekakor pa gre pri alpinizmu za ekstremni šport, kjer je tveganje veliko in vedno se lahko zgodi kaj nepredvidljivega oziroma gre lahko kaj narobe. Tu so v prvi vrsti mišljene vremenske razmere, ki so v gorah zelo spremenljive. Vendar pa se alpinisti tega vseskozi zavedajo in poskušajo pri vseh svojih podvigih na osnovi svojih izkušenj tveganje in posledično vse nevarnosti minimalizirati kolikor se le da. Lahko bi rekli, da so alpinisti kljub temu, da se ukvarjajo s športom, kjer se pri svojih podvigih vseskozi nahajajo na robu svojih zmožnosti, izkušene in zrele osebnosti, ki v gorah odkrivajo nova spoznanja. S tem so bili ovrženi še nekateri stereotipi, ki so se in se še vedno poudarjajo s strani laikov in širše javnosti, kadar se govori o alpinistih in ostalih ekstremnih športnikih, ki se s tovrstnimi športi ukvarjajo. Komentarji, intervjuji in pripovedovanja številnih alpinistov kažejo, da se le – ti zavedajo, da bodo po vsakem svojem podvigu doživeli več kritik kot pohval, saj se zavedajo, da le redki posamezniki razumejo kaj alpinist doživlja v času svojega podviga na gori, kaj se na primer dogaja na nekem osem tisočaku, ko pride do močnega sneženja in kaj posameznemu alpinistu takšen podvig pomeni.

V zadnjih letih sta na tem področju najuspešnejša dva Slovenca, in sicer Davo Karničar in Tomaž Humar. To sta dve največji zvezdi slovenskega alpinizma v zadnjih letih. Vsekakor pa je bilo tudi pred njima zelo veliko uspešnih slovenskih alpinistov kot so: Aleš Kunaver, Tone Škarja, Drago Bregar, Nejc Zaplotnik, Andrej Štremfelj, Marko Prezelj, Boris Lorenčič, Pavle Kozjek, Jože Rozman, Marija Frantar, Silvo Karo, Viki Grošelj in drugi. Davu je med drugimi številnimi uspehi, uspelo kot prvemu človeku na svetu smučati z najvišjih vrhov vseh sedmih celin. Medtem ko je Tomaž Humar tudi že nanizal ogromno uspehov. Zadnji med njimi je vrh Anapurne leta 2007. Kako pomembno je sodelovanje in zaupanje znotraj posamezne odprave v alpinizmu pričajo tudi besede Nejca Zaplotnika: »Nikdar ne grem plezati s človekom, ki mi predstavlja le alpinista, ne pa tudi iskrenega prijatelja« (Burnik, Grošelj 2007: 17–22).

Med pomembne ekstremne športe spada vsekakor tudi ekstremno kajakaštvo (angleški izraz za ekstremno kajakaštvo je »creeking«). Tovrsten ekstremni šport se odvija oziroma dogaja po divjih in zelo divjih rekah. Njegovi začetki segajo v leto 1975. Pri ekstremnem kajakaštvu ima osrednjo vlogo dinamika reke. Na to pa vplivajo predvsem naklon rečnega dna, oblika rečnega dna, vodostaj reke in tudi količina padavin. Po mnenju ekstremnega kajakaša, Igorja Mlekuža, pri tem športu enostavno ni prostora za napake. Poleg tega je izjemno pomembno, da ekstremni kajakaš zelo natančno pozna posamezne vodne tvorbe. Mlekuž jih je predstavil kot tok, protitok, prodirajoči se val, vrtinec in slap. Ob teh pa veliko nevarnost za ekstremnega kajakaša pri njegovih podvigih predstavljajo tudi sifoni, skale in razna podrta drevesa ter še nekatere druge ovire. Mlekuž je kot ekstremni kajakaš predstavil različne stopnje divje vode glede na težavnost. Ločil je šest stopenj od najmanj do najbolj zahtevne. Prve tri stopnje predstavljajo stopnjo težavnosti vode, kjer ekstremni kajakaši dejansko ne vidijo omembe vrednega tveganja oziroma nekih velikih nevarnosti. S četrto stopnjo pa se začne tveganje, ki ga predstavlja zahtevna divja voda. Od te stopnje dalje se stopnja tveganja in posledično z njo povezanih nevarnosti stopnjuje zato je pred posameznim podvigom nujno potreben ogled plovne poti, saj le ta iz čolna ni dovolj dobro vidna.

Pri zadnjih dveh stopnjah, kjer je stopnja tveganja res izjemno visoka je nujno potrebno trezno razmišljanje, hitro reagiranje in tukaj enostavno ni prostora za morebitne napake. Le – te so pri tako visoki stopnji tveganja skoraj vedno usodne oziroma se praviloma končajo tragično. V tujini je veliko rek, ki so zanimive za ukvarjanje z ekstremnim kajakaštvom. Vsekakor so za vsakega športnika, ki se ukvarja z ekstremnim športom, najbolj zanimive tiste reke in destinacije, ki so najbolj eksotične in predvsem še neraziskane. To velja zlasti za reke v Afriki, Aziji in Južni Ameriki. V Sloveniji je za ekstremno kajakaštvo zelo primerna reka Soča. Po besedah Mlekuža je Soški Katarakt izjemno priljubljen del Soče tudi za tiste najboljše in najtežjih izzivom željne ekstremne kajakaše. Poleg Soče pa so v Sloveniji za ekstremne kajakaše zanimive tudi reka Učja v Posočju, Kamniška Bistrica, Iški Vintgar, Kokra in zgornji del reke Tolminke. Kljub temu, da je ekstremno kajakaštvo zelo nevaren šport pa je s pravilnim izborom opreme in s treznim ter racionalnim razmišljanjem stopnjo tveganja mogoče precej zmanjšati. Vsekakor pa se je potrebno zavedati, da so nesreče sestavni del ekstremnega športa in glede tega je ekstremno kajakaštvo prej pravilo kot pa izjema. Poleg tega je pomembno tudi to, da je ekstremno kajakaštvo eden redkih ekstremnih športov v katerem potekajo tekmovanja (Mlekuž 2007: 38–43).

Pri določenih ekstremnih športih je tekmovalnost ravno tako pomembna kot v klasičnih oblikah športa. Vendar pa, gledano na splošno, je tekmovalnost v ekstremnem športu prej izjema kot pravilo oziroma tekmovalnost v ekstremnem športu ni v ospredju. Za ekstremne športnike so bolj kot tekmovalnost pomembna doživetja, ki jih doživljajo pri doseganju svojih podvigov ter predvsem to, da samemu sebi dokažejo česa so zmožni. Pogosto ekstremni športniki poskušajo preseči sami sebe. To je med drugim v svoji raziskavi poskušal dokazati tudi ekstremni gorski kolesar, Samo Rauter (2007: 44–48). Pri raziskovanju se je osredotočil na življenjski stil in navade cestnih ter gorskih kolesarjev. Pomembna ugotovitev te raziskave je, da si kar 97 % vseh slovenskih cestnih kolesarjev ukvarja s kolesarstvom na profesionalen način in jim to hkrati predstavlja ključni vir zaslužka. Medtem ko se na drugi strani slovenski gorski kolesarji ukvarjajo z ekstremnim kolesarstvom zelo resno vendar ne kot profesionalci, čeprav jim njihov ekstremni šport zelo veliko pomeni. Izkazalo se je tudi, da slovenski gorski kolesarji niso obremenjeni s športnimi dosežki, saj v svojem športu iščejo predvsem užitek in zabavo na nekoliko drugačen način. Slovenski cestni kolesarji pa se ukvarjajo s kolesarstvom, sodeč po rezultatih raziskave, tudi zaradi tega, ker jim kolesarstvo veliko pomeni, predvsem zaradi zaslužka in preživetja.

Rezultati Rauterjeve raziskave so pokazali tudi, da cestni kolesarji v primerjavi z gorskimi nižje vrednotijo pomembnost tveganja, raziskovanje novih krajev in pomembnost zabave. Gorskim kolesarjem dejansko predstavlja nevarnost neke vrste izziv. Ob tem pa seveda gorski kolesarji, tako kot vsi drugi ekstremni športniki, sprejemajo tveganje kot nekaj običajnega. Ob tem je zanimiva tudi ugotovitev, da se v prostem času gorski kolesarji raje odločajo za ukvarjanje z individualnimi športi, ki so po svoji naravi bližje ekstremnim športom, medtem ko se cestni kolesarji v prostem času raje odločajo za ukvarjanje s kolektivnimi športi, ki so bližje klasičnim oblikam športa. To je še dodaten dokaz, da se ekstremni športniki tudi v svojem prostem času ukvarjajo z ekstremnimi športi oziroma športi pri katerih je stopnja tveganja visoka oziroma večja kot pri klasičnih oblikah športa.

Tako pri gorskem kolesarstvu, kot obliki ekstremnega športa, kakor pri ostalih oblikah ekstremnega športa je problematika podobna. Medijska pozornost je minimalna, po mnenju ekstremnih športnikov premajhna, sponzorskih sredstev skoraj ni oziroma so minimalna, pa tudi sama urejenost razmer je v gorskem kolesarstvu v Sloveniji zelo problematična. Kar se tiče organizacije je problem zlasti v tem, da imajo v Sloveniji športi v klasičnih disciplinah urejene zveze in društva, medtem ko ekstremni športi v Sloveniji tega ne poznajo. V tujini so

te stvari že nekoliko bolj urejene in dodelane, Slovenija pa glede tega za tujino na področju ekstremnih športov močno zaostaja. Slovenskim ekstremnim športnikom je, za razliko od njihovih kolegov v tujini, tudi težje pridobiti sponzorje. Če se vzame za primer slovenskega ekstremnega kolesarja Jureta Robiča in avstrijskega ekstremnega kolesarstva Wolfganga Faschinga, ki je tudi že dvakrat zmagal na RAAM – u. Slednji je Juretu celo svetoval naj se poizkusi na RAAM – u in je bil Juretu na samem začetku v veliko pomoč z nasveti in predlogi.

Wolfgang Fasching je na primer napisal knjigo o ekstremnem športu s 300.000 izvodi in jo brez kakršnihkoli težav, na velikem nemško govorečem trgu, tudi v celoti razprodal. Ko pa je Jure napisal knjigo s 3.000 izvodi pa je imel zaradi majhnosti slovensko govorečega trga pri prodaji že težave. Tudi pri samem pridobivanju sponzorjev in medijski podpori je slovenskim ekstremnim športnikom zelo težko. Kljub številnim uspehom na področju ekstremnega športa morajo sami vseskozi spodbujati medije, da o njih sploh kaj napišejo. Tako Robič kot Mravlje sta v intervjujih poudarila, da v kolikor ne bi sama spodbujala medijev, da pišejo o njiju, potem sami od sebe zagotovo ne bi napisali nič. Jure je priznal, da ga je večina Slovencev in Slovenk dobro spoznala in ga začela precej bolj ceniti šele sedaj, ko so videli dokumentarni film z naslovom RAAM 2007. Takoj po predvajanju tega filma na slovenski nacionalni televiziji pa so čestitke, pohvale in priznanja začele kar deževati. Prepričan je, da je slovenski narod šele s tem filmom spoznal s kakšnim in predvsem kako zelo težavnim, napornim in nevarnim športom se ukvarja.

Po besedah Mravljeta, se mora vsak vrhunski športnik, ne glede na to ali se ukvarja s klasično obliko športa ali pa z ekstremnim športom, zavedati, da v kolikor se ukvarja s tako imenovanim »deficitarnim športom« (na tem mestu so mišljeni športi, ki niso zanimivi za sponzorje oziroma so to športi v katere se ne vlaga velike količine finančnih sredstev ne glede na to za kako velike uspehe gre) bo zelo težko preživel in hkrati zagotovo ne bo obogatel. Robič je poudaril, da v kolikor ne bi imel pomoči s strani Slovenske vojske, potem njega kot ekstremnega kolesarja ne bi bilo oziroma se z ekstremnim kolesarstvom sploh ne bi mogel ukvarjati na takšnem nivoju kot se sicer. Slovenska vojska mu omogoča, da ima kljub temu, da je v njej zaposlen, dovolj časa za trening. Jure sicer mora dva do tri mesece na leto delati v vojski, vendar mu ostalih devet do deset mesecev na leto dajo povsem proste roke, da lahko v miru trenira in se pripravlja na svoje podvige. Podobno velja tudi za Dušana Mravljeta, ki je ravno tako zaposlen v Slovenski vojski. Tako Robič kot Mravlje pa ne moreta razumeti zakaj

so jima številni Slovenci pogosto nevoščljivi, ko dosegata največje uspehe v svetovnem merilu. Pri tem se jima pridružuje tudi Davo Karničar, alpinist in smučar. Ne razumejo zakaj nevoščljivost in dvom saj so si vsi trije enotni, da je potrebno za doseganje največjih rezultatov na področju njihovih ekstremnih športov vložiti zelo veliko truda, ogromno garanja, veliko odrekovanja in tukaj za blefiranje enostavno ni prostora. Ob tem tudi vsi trije poudarjajo, da je za ukvarjanje z njihovim ekstremnim športom potrebna izjemna fizična in psihična priprava ter da jim na primer prepovedana sredstva v smislu dopinga, tudi v kolikor bi se jih posluževali, ne bi čisto nič pomagala. Pri njihovih ekstremnih športih gre za tako specifične oblike športa, kjer v kolikor posameznik ni vseskozi maksimalno pripravljen, nima nobenih možnosti za uspeh. Poleg tega pa se lahko vsaka napaka konča s hudo poškodbo ali celo tragično.

Ob ekstremnih športih pa ta diplomska naloga obravnava tudi adrenalinske športe. Občasno se zgodi, da nekateri mediji ekstremne in adrenalinske športe celo enačijo ali mečejo v isti koš. V osnovi sicer drži, da tudi tukaj ne obstaja neka jasna meja med tem katere športe in dejavnosti se lahko uvršča med ekstremne športe in katere športe ter dejavnosti med adrenalinske športe. Kljub temu pa bodo v tej diplomski nalogi ekstremni in adrenalinski športi do določene mere ločeni med seboj. Pod izraz adrenalinski šport bodo uvrščene vse dejavnosti in športi s katerimi se posamezniki ukvarjajo v adrenalinskih parkih. Dejansko se v adrenalinskih parkih ljudje lahko ukvarjajo z dejavnostmi in športi, ki so do določene mere nevarni in se pri njih sprošča velika količina adrenalina, vendar se vse to odvija in dogaja pod nadzorom tamkajšnjih mentorjem in vodičev, ki so za te športe in dejavnosti usposobljeni. Ob tem je posameznik, ko pride v adrenalinski park, natančno seznanjen z možnimi oziroma potencialnimi nevarnostmi ter je hkrati s pomočjo varnostne opreme, ki jo dobi ob prihodu v park, dobro varovan.

Na osnovi tega je mogoče reči, da gre v adrenalinskih parkih za neke vrste tako imenovano »kontrolirano nevarnost«, ki se v nobenem primeru ne more primerjati z nevarnostjo kakršni so izpostavljeni ekstremni športniki pri svojih podvigih. Dodatna razlika je vsekakor tudi ta, da so profesionalni ekstremni športniki poleg osebnega zadovoljstva ob svojih podvigih tudi medijsko izpostavljeni in se vseskozi borijo za sponzorska sredstva. To na drugi strani za adrenalinske športnike običajno ne velja. Ljudje, ki hodijo v adrenalinske parke imajo ponavadi za svoj cilj predvsem sprostitev, zabavo in druženje s prijatelji. Vsekakor pa drži, da se tudi med adrenalinskimi športniki najde kdo, ki bi ga zlahka uvrstili med ekstremne

športnike in tudi obratno. Profesionalizem v športu je iz dneva v dan vse bolj krut in na to kažejo tudi številni primeri s področja dopinga. Profesionalni športniki vse pogosteje ne izbirajo več sredstev za doseg svojih ciljev. To posledično v zadnjih letih meče slabo luč na celotni šport. V času velikih tekmovanj kot so olimpijske igre, svetovna in evropska prvenstva, skoraj ne mine dan, da ne bi našli nekoga, ki si je za doseg svojih ciljev pomagal s prepovedanimi substancami. Profesionalni ekstremni športniki sicer poudarjajo, da pri njihovih izzivih doping dejansko nič ne pomaga, saj gre za tako specifične napore, ki trajajo neprestano, brez pravega počitka, tudi po več deset dni. Zanimivo je tudi to, da po mnenju nekaterih profesionalnih ekstremnih športnikov, meja med profesionalnim in amaterskim športom vse bolj izginja, saj predstavniki slednjega trenirajo že skoraj vsak dan in se tudi po tem vse bolj približujejo profesionalcem. Razlika med profesionalnimi in amaterskimi športniki ostaja dejansko zgolj ta, da se profesionalni športniki s športom preživljajo, saj je to za njih služba, medtem ko se amaterski športniki s športom ukvarjajo predvsem zaradi veselja in jim šport z vidika financ predstavlja večje stroške kot pa dobičke.

Slovenski profesionalni ekstremni športniki (Mravlje, Robič, Karničar) poudarjajo, da je sponzorska sredstva v današnjem času zelo težko pridobiti in to še posebej velja za ekstremne športe. V Sloveniji se po njihovem mnenju ne da obogateti, če se posameznik ukvarja s profesionalnim ekstremnim športom. Vsekakor pa se od ukvarjanja s temi športi na najvišjem nivoju, da preživeti. Pri samem pridobivanju sponzorskih sredstev je tudi zelo pomembno koliko je posamezni športnik iznajdljiv in kakšno ekipo ima okoli sebe. Za vsakega profesionalnega ekstremnega športnika predstavlja vsak izziv tudi velik finančni zalogaj. Tako na primer Dušan Mravlje za vsak svoj nastop na teh ekstremnih tekih plača startnino v višini nekaj tisoč evrov. V kolikor bi želel imeti ob sebi, na vsakem teku, še celotno ekipo, bi celotni stroški posameznega takega teka znesli med 25 in 40 tisoč evrov. Ta razpon je tako velik zato, ker je odvisno za kako dolgo tekmo gre. Tek čez Evropo je na primer trajal 64 dni in v tem primeru bi se skupni stroški bolj približali številki 40 kot 25 tisoč evrov. Takšen znesek pa vsekakor predstavlja že zelo velik zalogaj, še posebej kadar govorimo o ekstremnih športih, kjer je sponzorskega denarja še precej manj kot v klasičnih športnih panogah. Zato se ljudje ne morejo in ne smejo čuditi ekstremnim športnikom, ko pogosto v intervjujih poudarjajo, da so po posameznih podvigih lahko zelo veseli, če jim na koncu ostane še kaj finančnih sredstev zase. Tudi Davo Karničar je v enem izmed svojih intervjujev poudaril, da živi v deficitu in da si v svojem samostojnem podjetništvu trenutno izplačuje 600 evrov na mesec.

To je le še en dokaz, da so razmere med slovenskimi profesionalnimi ekstremnimi športniki vse prej kot idealne in da se morajo zelo potruditi in veliko tvegati v kolikor želijo v svojem ekstremnem športu kaj zaslužiti. Poleg tega pa je zanimivo tudi to, da zgoraj naštetih slovenski profesionalni ekstremni športniki že razmišljajo kaj bodo počeli po koncu svoje športne poti, čeprav vsi tega niso hoteli javno razkriti. Njihova razmišljanja o prihodnosti zelo verjetno kažejo tudi na to, da si v svojem ekstremnem športu ne bodo mogli prislužiti toliko denarja, da bi bili v prihodnosti finančno preskrbljeni. Medtem pa na drugi strani to velikemu številu slovenskih profesionalnih športnikov v klasičnih športih uspe.

Nekoliko drugačen pogled na ekstremne in adrenalinske športe pa ima Roman Vodeb, magister kinezioloških znanosti in magister sociologije kulture. Vodeb je izključno za to nalogo predstavil svoj pogled na ekstremne in adrenalinske športe skozi teorijo patološkega narcizma. Povedal je sledeče:

Skozi psihoanalitično teorijo oz. teorijo narcizma se ve, da narcisi nastanejo v otroštvu v kontekstu psihičnega doživljanja svojih staršev oz. prejemanja njihove ljubezni v otrokovi psihični realnosti. Po eni strani je lahko mama tista, ki iz svojih otrok dela (poznejše) narcise, lahko pa je v ozadju narcizma tudi oče. Medijsko odmevni ekstremisti, torej tisti, ki se nenehno silijo v medije in si izmišljujejo vedno nove in nove izzive oziroma projekte, so zagotovo »nastali« v otroštvu. V otroštvu so zakoličili dispozicije oziroma temelje, na katerih so se pozneje razvijala ekstremistična medijska »petelinjenja«. Nekateri očetje so na svoje sinove, pa tudi na hčere, v otroštvu neizmerno pritiskali s športom. Takšen otrok – v kontekstu športnega ekstremizma velja govoriti o dečkih – si je ustvaril psihično realnost oz. model razumevanja libidinalnih (ljubezenskih) odnosov na osnovi vzročne zveze: bolj bom odmeven v javnosti oz. bolj bom uspešen, raje me bodo imeli in bolj bom (pri)ljubljen. Več aplavza kot so bodoči narcisi (takšni in drugačni – torej tudi športni ekstremisti) prejeli kot otroci, bolj bodo nagnjeni k aplavzu oz. zunanjemu tudi medijskemu priznanju, ko bodo odrasli. Če le – tega ne bo, si bodo izmislili neko svojo dejavnost, s katero bodo javnost pompozno opozarjali, da so tudi oni na svetu, in to v prvem planu. »Tu sem, imejte me radi, obožujte me, ploskajte mi,« to neizmerno osrečuje narcise, ker jih je to osrečevalo že, ko so bili otroci – saj so le na ta način vzbudili pozornost svojih staršev in bili v svoji psihični realnosti tudi ljubljani. Če aplavza ni, so nesrečni, depresivni – na podoben način, kot so bili potrti, če jih starši niso oboževali, ko jim

določene stvari kot otrokom niso uspele. Potem si vedno znova izmišljajo nove in nove epohalne projekte. Ti novi projekti vzklijejo na fantazmi, ki so jo imeli kot otroci – in se glasi: »Le kaj moram še storiti, da me bosta imela oče in mati rada«.

Ekstremistični podvigi, ki so podprti z veliko pompa, pomenijo obliž na njihovo življenjsko depresijo. S pompoznimi dejanji se branijo pred potopom v pozabo – in tudi to »(za)padanje v senco« temelji na že omenjeni infantilni fantazmi (»Le kaj moram še storiti, da me bosta imela oče in mati rada.«) In to življenjsko paradigmo vedno znova simbolno oživljajo zato, ker so svoje nezavedne simbolne procese v otroštvu zgradili ravno na vzročno posledični paradigmi med njihovimi, dovolj ali pa ne dovolj, odmevnimi dejanji in ljubeznijo, ki so jo na račun teh, zanje velikih dejanj, prejeli od staršev. Natančno zato, ker so si sedanji medijski ekstremisti nekoč kot otroci morali (na nek način) »kupovati« ljubezen od staršev z raznoraznimi uspehi – športni uspehi so med najbolj transparentnimi – so odrasli nesrečni, če niso v središču pozornosti. Ker jih telo ne uboga več tako kot takrat, kot so bili mladi aktivni športniki, se predajajo ekstremizmu, kjer pravih vrhunskih športnikov ni oz. niso dovolj »nori«, da bi se v njih tudi preizkusili. Ekstremisti najraje tekmujejo sami s seboj in ne v konkurenci. Tovrstni športniki imajo, zaradi specifičnega otroštva, predvsem neizmerno voljo po javnem uveljavljanju. Pripravljeni so narediti vse, da uspejo in da se uveljavijo, vsaj na nivoju svoje psihične realnosti. Zato so primorani oz. pripravljene potrpeti najrazličnejše vztrajnostne telesne napore – kljub temu, da se jim je telo že utrudilo oz. ni več mlado in tako zmogljivo. Ljudje, ki so imeli specifično otroštvo, v katerem so - skozi odnos do staršev – dispozicionirali temelje, na katerih gradijo odrasli narcizem, se lahko podajo tudi v druge ekstreme, ne samo športne. Verski fanatizem, razne druge vrste medijske pozornosti oz. pompoznosti, ali pa druga »epohalna« dejanja, ki naletijo na plodna tla v medijih, v politiki, v gospodarstvu ali kulturi, so kot naročena za dispozicioniranega narcisa.

Torej, starši, ki ne znajo imeti vselej radi svoje otroke, četudi jim le – ti ne nosijo domov nekih titul oz. uspehov, dobesedno pahnejo otroka v poznejši narcizem, ki v njih vzplameni oz. se razvije v odraslosti. Vendar pa niso vsi ekstremisti patološki narcisi – še posebno ne tisti, katerih atribut ekstremizma je adrenalin.

Teorijo patološkega narcizma je razvil Freud, in sicer v okviru koncepta libidinalne ekonomije. Nekateri pravijo, da je ta teorija najprimernejša za razlago ekstremnih in adrenalinskih športov saj se skozi koncept patološkega narcizma lahko o tovrstnih športih pove največ znanstveno teoretskega. Vendar pa se je potrebno zavedati, da so takšne in drugačne teorije na nek način nedokazljive. S Christopherjem Laschem pa je koncept patološkega narcizma prodr l v teoretsko sociologijo (Vodeb 2007).

Dave Boothroyd pa je v poglavju *Kulturološke študije in ekstremno* predstavil pet različnih slik, ki so tako ali drugače povezane z ekstremiti. Na tem mestu so predstavljene posamezne slike in njihove ključne točke:

a) prva slika: vizija rentgenskega žarka

- danes živimo v kulturi za katero so značilne ekstremne vrste vizij
- v prizorih popularne kulture in vsakdanjega življenja smo priče številnim primerom in izražanju skozi ekstremno potrošništvo

b) druga slika: ekstremna kultura

- med bogatimi zahodnimi družbami je danes široko razširjena priljubljenost do ekstremov, ki že skoraj meji na obsedenost
- ekstremni šport je mogoče definirati: »ko zamočiš, umreš«

c) slika: Tele – vizija in ekstremno na TV

- samo s pomočjo tehnologije, ki proizvaja sliko in njeno širjenje omogoča kulturni predogled številnih ekstremov, ki se izvajajo hkrati po kulturnih pokrajinah
- ekstrem je postal prevladujoča tema s prednostjo v njeni lastni moči do povezovanja nesorazmernih elementov in oblik kulture do te točke, ko je danes opazna povezava v kulturnem življenju na splošno

d) slika: kritika

- morda obstajajo zgolj formalne in površinske podobnosti med vsemi ekstremnimi fenomeni in zato je potrebno vsakega preučiti v strogo omejenem kontekstu, na primer z razlaganjem senzacionalne TV kulture v politično – ekonomskem kontekstu TV industrije ter njene funkcije v družbi

e) slika: teorija ekstrema

- to kar tukaj predlagam je natančna svojevrstna podoba teorije o ekstremnih kot razlaga povezanosti ekstremnih fenomenov, ki so vidni v različnih kulturnih registrih: podoba teorije, katere bistvo je povezanost vseh njenih možnih podob.

Avtor poizkuša v svojem članku skozi te slike na različne načine prikazati kako je današnja družba povezana in prepletena z ekstremi. Ti ekstremi so postali del družbe in s tem posledično del ljudi oz. posameznikov. Po eni strani se nekateri posamezniki teh ekstremov verjetno sploh ne zavedajo, po drugi strani pa si življenja brez njih več ne morejo predstavljati.

4. Kaj je ekstremni šport in kaj je adrenalinski šport?

Pred nadaljevanjem diplomske naloge je potrebno definirati kaj pravzaprav ekstremni in adrenalinski šport je. Matic Kavčič v svoji diplomski nalogi piše, da se za ekstremne športne dejavnosti uporabljajo številni različni izrazi kot so npr.: ekstremni športi, alternativni športi, rizični športi in avanturistični športi.

Vendar pa kljub temu ni neke jasne in natančne definicije kaj je ekstremni in adrenalinski šport.

V osnovi so ekstremni in adrenalinski športi tisti športi, ki običajno vključujejo veliko hitrost, višino, kakšno akrobacijo in so hkrati precej nevarni. Seveda pa so razlike med posameznimi ekstremnimi in adrenalinskimi športi precejšnje glede vseh zgoraj naštetih atributov. Vsem tem športom pa je skupno ustvarjanje velike količine adrenalina v krvi. To je pravzaprav njihova največja posebnost v primerjavi z ostalimi športi.

Gospa Petra Zupet (doktorica medicine iz Centra za medicino športa pri Kliničnem inštitutu za medicino dela, prometa in športa v ljubljanskem Kliničnem centru) pravi:

Adrenalin je hormon, ki se pod vplivom stresa izloča iz sredice nadledvične žleze. Kadar se govori o adrenalinu se lahko potegne vzporednice z živalmi, saj adrenalin ljudi dejansko pripravi na »beg ali boj«. Ob stresu ali telesni aktivnosti se sprosti iz nadledvične žleze in se po telesu prenaša s krvjo. Na organe deluje tako, da bodisi poveča bodisi zmanjša njihovo aktivnost. Tako na primer poveča frekvenco srčnega utripa, poveča količino krvi, ki jo srce iztisne z enim utripom, razširi dihalne poti in poveča frekvenco dihanja ter poveča pretok krvi čez aktivne mišice. Hkrati pa zmanjša pretok čez organe, ki jih v tistem trenutku človek ne potrebuje (na primer: črevesje in ledvice) in tako zmanjša njihovo delovanje (npr. prebava v črevesju se upočasni). Zaradi povečane aktivnosti mišic prihaja do večjega sprožanja toplote kot stranskega produkta. Le to oddajamo z znojenjem. Ker pa organi pri povečani aktivnosti potrebujejo več energije, adrenalin hkrati spodbudi tudi izločanje energetskih elementov (kot so sladkor in maščobe) iz rezerv v mišicah, maščevju in jetrih v kri, od koder jih aktivni organi lahko črpajo (Zupet 2008).

V tej diplomski nalogi se pod izrazoma ekstremni in adrenalinski šport pojmuje zlasti naslednje oblike športa, kot so: ekstremno kolesarstvo, tek na ekstremne razdalje, alpsko plezanje, smučanje z vrhov, mini rafting, rafting, gorsko kolesarjenje, trekking plezanje, canyoning (soteskanje), jadralno padalstvo, hydrospeed, spusti s kajakom, spusti s kanujem, orjaška gugalnica (8 in več metrov), katapult, šlahanje, plezanje, raziskovanje jam, krpljanje, snežni rafting, ledno plezanje, sankanje, zimsko gorsko kolesarjenje, pokanje, adrenalinski trampolin, pasje vprege, bungee jumping, akrobatsko letenje, BASE jumping (Building, Antenna, Span, Earth, kar naj bi pomenilo stavbo ali nebotičnik, mostove, stene in stolpe, deskanje na snegu, drag racing, jamsko potapljanje, kitesurfing, paintball, potapljanje na dah, rolkanje, skydiving (»nebeško potapljanje« oz. skakanje iz letala), surfanje, smučanje po vodi, urbano plezanje, zorbing, kiteboarding, kamnski in zmajarstvo.

Pri nekaterih od teh športov gre po eni strani za športe, ki so lahko smrtno nevarni, če jih človek izvaja sam in v nemogočih razmerah kot na primer profesionalni ekstremni športniki. Po drugi strani pa gre za športe pri katerih se človeku zviša adrenalin in posameznik lahko zelo uživa ter se obenem sprosti in razvedri po napornem delavniku oziroma napornih obveznostih. Ker bo diplomatska naloga zaobjela tako profesionalne ekstremne športnike kot tudi tiste, ki to delajo samo za zabavo in svoje veselje, ti dve področji ne bosta ločeni s točnimi definicijami, ker je pač ta dva pola po eni strani dejansko nemogoče ločiti po drugi strani pa ju je na tem mestu tudi nesmiselno ločiti, saj bi bila ta primerjava lahko zelo zanimiva. Vsekakor pa bo na vsakem mestu te naloge jasno napisano ali gre za profesionalne ekstremne športnike ali gre za tiste, ki se s tovrstnimi športi ukvarjajo le za zabavo in veselje. Tako bo bralcu enostavno ločiti o kateri vrsti ekstremnega in adrenalinskega športa teče beseda.

Čeprav razlike med profesionalnimi ekstremnimi športniki in ostalimi, ki se s temi oblikami športa ukvarjajo zgolj za zabavo in sprostitev sicer obstajajo pa vendarle niso tako velike kot menijo nekateri. Glavna razlika je ravno ta, da na eni strani profesionalni ekstremni športniki čeprav natančno načrtujejo vse svoje nastope pogosto izzivajo svojo usodo, se podajajo v nemogoče razmere in dejansko uživajo, da trpijo ob tem pa s svojimi podvigi in dosežki služijo oz. živijo od tega. Poleg tega pa se je potrebno zavedati, da le redki odnehajo tudi takrat, ko so razmere povsem nemogoče. Ravno zaradi tega se pogosto dogaja, da profesionalni ekstremni športniki velikokrat izgubijo boj z naravo in končajo tragično. Čeprav vseskozi poudarjajo, da vse to počnejo le zase, sta vendarle pri profesionalnih ekstremnih

športnikih v ospredju zagotovo slava in denar. Kajti potrebno se je zavedati, da v kolikor želijo pridobiti sponzorje, si morajo postaviti takšne cilje, da se lahko čim boljše »prodajo«. Poleg tega pa lahko prodrejo v medije in postanejo zanimivi za sponzorje le z izjemnim dosežkom ali pa s hudo nesrečo.

Na drugi strani pa so seveda ljudje, ki se ukvarjajo z ekstremnimi in adrenalinskimi športi predvsem za zabavo in užitek, torej rekreativno. S temi oblikami športa se sproščajo, pozabljajo vsakodnevne težave, probleme in se hkrati rekreirajo ter razvedrijo. Vse ostalo pa jim ne zanima. V to skupino spadajo tudi otroci. Zato je zelo pomembno, da se vsi trenerji, pedagogi in inštruktorji pri teh športih zavedajo, da je potreben pravi pristop, prava priprava in primerno obnašanje na samem prizorišču. Odrasli morajo biti otrokom na nek način vedno vzorniki v pravem pomenu besede in zato je še toliko bolj pomembno, da se odrasle osebe tega zavedajo in se temu primerno tudi vedejo, kajti otroci jih bodo po vsej verjetnosti na vsakem koraku posnemali. Zato se je potrebno zavedati, kot pravi Stojan Burnik (2000: 3–4), kako zelo pomembno je vzgajati, izobraževati in usposablјati mlade ljudi in športnike na vseh področjih, in sicer na: tehničnem, psihološkem, filozofskem, pedagoškem, sociološkem in humanističnem.

Zelo pomembno je, da se pri vseh ekstremnih in adrenalinskih športih posameznik v vsakem trenutku zaveda, kje so njegove meje in posledično katere stvari lahko počne varno in katere so tiste stvari katerih, ki jih ne more početi varno oziroma tako, da ne bi ogrožal sebe ali koga drugega. To je vsekakor ključnega pomena, kadar je govor o športu te vrste.

Zaradi tega so profesionalni ekstremni športniki s strani javnosti precej pogosto označeni za nore ali celo samomorilske, čeprav je po drugi strani tudi res, da mediji včasih glede tega pretiravajo, ker želijo s takšnim pisanjem pritegniti bralce.

5. Zgodovina in izvor ekstremnega športa

Po mnenju številnih strokovnjakov naj bi se ekstremni športi pojavili s kulturno revolucijo v 50.-ih in 60.-ih letih v Združenih državah Amerike. Ravno zaradi tega veljajo te športne panoge za uporne. Po vojni so se razvile številne mladinske subkulture. Le-te so temeljile na preseganju številnih tradicionalnih vrednot. V takšnih razmerah pa so se razvili nato tudi ekstremni športi. Subkultura je kultura ali skupina ljudi, ki ima posebne vzorce vedenja in goji svoje prepričanje, ki je običajno v nasprotju s prevladujočo kulturo (Kay, Laberge 2002 v Kavčič 2005: 10).

Po mnenju Joanne Kay in Suzanne Laberge so se ekstremni športi na začetku »napajali« iz nasprotovanja politiki in kontrakulture. Pri ekstremnem športu se mora posameznik truditi in se upirati trpljenju in skušnjavam, ki so dejansko na njegovi poti prisotne na vsakem koraku. Dejansko ne gre toliko za tekmovanje z ostalimi kot za tekmovanje s samim seboj. Pri tem pa mora ekstremni športnik vseskozi izboljševati svojo vztrajnost, odpornost proti problemom. Na tem mestu je potrebno izpostaviti zlasti, izjemno bolečino in utrujenost, ki se pojavljata med samo preizkušnjo (Kay, Laberge 2002 v Kavčič 2005: 10).

Za razliko od vrhunskih športnikov nastopi ekstremnih športnikov nimajo tekmovalnega naboja temveč imajo posebno vrednost oziroma težo za ekstremnega športnika samega. Ekstremni športnik pri vsakem svojem nastopu trenira kako močna je njegova volja. Pri profesionalnem ekstremnem športniku je volja vseskozi na težki preizkušnji. Hkrati pa je le on tisti, ki vidi smisel svojega nastopa saj se pogosto dogaja, da se profesionalni ekstremni športniki odločajo za podvige, ki se zdijo absurdni oziroma takšni za katere večina ljudi meni, da so povsem nesmiselni in seveda nepotrebni. Kaj drugega bi težko rekli za nekoga, ki je na primer na vsaki svoji preizkušnji vseskozi povsem »blizu« svoji smrti. Nekateri posamezniki iščejo svoj smisel in potrditev v tem, da dokažejo, da so sposobni preživeti v sodobnem svetu, ki ga obvladuje kapitalizem. To pa želijo pokazati skozi ekstremni šport s katerim se ukvarjajo. S tem sami sebi in nekateri tudi javnosti dokažejo česa so sposobni, kako močan je njihov karakter in če so sposobni preživeti v najtežjih razmerah. Morda bi se bilo na tem mestu smiselno vprašati, če so vsi ti dosežki profesionalnih ekstremnih športnikov resnični, kajti marsikateri dosežek se ljudem včasih zdi nedosegljiv oziroma nemogoč. Vsekakor pa bi bilo to zelo težko preveriti.

Le Breton (v Kavčič 2005: 30) ugotavlja, da za ekstremnega športnika velja, da večja kot je njegova bolečina in bolj kot trpi med posameznim svojim nastopom, večji pomen ima ta nastop zanj. Ob tem pa se je potrebno seveda zavedati, da so profesionalni ekstremni športniki pri pravih nastopih zelo pogosto v smrtni nevarnosti. Kajti bistvo ekstremnega športa s katerim se ukvarjajo predvsem profesionalni ekstremni športniki je, da so razmere vedno izjemno težke in hkrati zelo nepredvidljive. V takšnih razmerah pa je vedno zelo težko preživeti. Včasih celo nemogoče. Ravno zaradi tega je smrt pri nastopih ekstremnih športnikov tudi zelo pogosta. Kajti nemalokrat se zgodi, da profesionalni ekstremni športnik preceni svoje zmožnosti in zaradi tega ne preživi. Vendar pa je smrt med slovenskimi profesionalnimi ekstremnimi športniki v zadnjih letih zelo redka.

Burnik in Tušak sta raziskovala lastnosti ekstremnih športnikov. Ugotovila sta, da le – ti potrebujejo predvsem več dražljajev iz okolja kot običajni ljudje. Razlog za to naj bi bil v tem, da ekstremnim športnikom vsakdanje življenje ne zadostuje. Ugotovila pa sta tudi, da se nekateri ekstremni športniki umaknejo v »svoj« svet in v njem rešujejo probleme, katerih v vsakdanjem svetu ne morejo. Ekstremni športi pa jim omogočajo, da se s svojimi dosežki potrjujejo in doživljajo samopotrditve. Med drugim avtorja tudi opozarjata, da se med njihovimi motivi lahko pojavlja tudi zasvojenost z naporom. Pri ekstremnih naporih, ki jih omogočijo ekstremne okoliščine, telo izloča snovi na katere se ekstremni športniki navadijo in kasneje dejansko ne morejo brez njih. Motiv za ekstremne športnike je seveda tudi denar, vendar Burnik pravi, da le – ta pride v ospredje šele nato, ko profesionalni ekstremni športnik že doseže neke določene uspehe (Burnik idr. 2005: 3–9).

Mike Lorr (1999) je v svoji raziskavi *Skateboarding and the »X-gamer« phenomenon: Connections between Subcultures, Pop Culture Trends, and the loss of meaningful forms of Resistance* predstavil poglede in ugotovitve različnih strokovnjakov, ki so na različne načine povezani s to tematiko. Lorr, ki je bil tudi sam »skejter«, je bil enkrat zaradi »skejtanja« celo aretiran. Keith Roe je na primer ugotovil, da se glasbena zvrst »punk« posluša zaradi besedila, medtem ko se glasbena zvrst »pop« posluša zato, ker je dobra za ples. Glasbena zvrst trdega (hardcore) »punka« pa naj bi bila povezana s »skejtanjem« in naj bi izražala upor proti obstoječi družbi. Arhitekturni zgodovinar, Iain Borden, je prepričan, da si »skejtarji« oblikujejo svoj lasten prostor, svoja mesta in svojo arhitekturo.

Allan Tetrault pa je napisal zbadljiv esej v katerem poudarja, da je potrebno iztrebiti »skejtanje« in s tem narediti svet dober in varen. Michael Brooke pa je napisal knjigo o zgodovini »skejtanja«. V njej je »skejtanje« razdelil na štiri obdobja. Prvo obdobje je trajalo od 1959 do 1965. Drugo obdobje se je začelo leta 1973 in končalo leta 1980. Sledilo je tretje obdobje, in sicer od 1983 pa do 1991. Zadnje, četrto obdobje, pa se je začelo leta 1993 in traja še danes.

Lorr je za svojo raziskavo zbiral podatke, in sicer z intervjuji. Opravil je intervjuje z desetimi »skejtarji«. Od tega je bilo 9 moških in le ena ženska. Anketirance je glede na starost razdelil na mlajše, ki so bili stari med 9 in 13 let (te je poimenoval »X-gamerji«) in na starejše, ki so bili stari med 17 in 23 let (te je poimenoval veterani). Rezultati raziskave so pokazali, da so se mlajši odločili za »skejtanje« zaradi prijateljev, ker so videli »skejtanje« na TV in ker so jim to predlagali prodajalci »skejtov«. Starejši pa so se za »skejtanje« odločili zaradi svojih starejših bratov in stricev. Izkazalo se je tudi, da se »X-gamerji« ukvarjajo s »skejtanjem« zelo različno dolgo, in sicer od dveh tednov pa vse do petnajstih mesecev. Starejši pa so povedali, da »skejtajo« od 6 pa vse do 16 let. Veterani so prepričani, da se »skejtanje« po eni strani hitro širi zaradi povečanja števila »skejtarskih« parkov, po drugi strani pa gre pri »skejtanju« za uporniško obliko športa, ki je nastrojena proti obstoječi družbi. Nekateri mlajši intervjuvanci so poudarili, da ne čutijo nobene sovražnosti s strani javnosti, hkrati pa povedali, da jih spodbujajo tako starši kot tudi učitelji.

Mike je s pomočjo intervjujev ugotovil tudi, da se s »skejtanjem« ukvarjata dve vrsti otrok. Na eni strani gre za otroke, ki imajo denar in gledajo na šport kot na smeti, medtem ko so na drugi strani otroci, ki se s športom ukvarjajo s srcem. »Skejtanje« je za tiste otroke, ki ne morejo delati v kolektivu, ki iščejo svoje vloge, nove oblike socializacije in nove poti razumevanja sveta. Ta oblika športa je privlačna predvsem zaradi tega, ker omogoča močno osebno izražanje in ustvarjalnost v družbi.

Veterani so prepričani, da gre pri »skejtanju« za izražanje odpora in upora zoper obstoječo družbo. Na drugi strani pa so »X-gamerji« katerim »skajtanje« služi kot prevladujoča oblika športa s katero se ukvarja večina. Slednji v »skejtanju« ne vidijo nič slabega. Ta raziskava je lep primer kako različne generacije isto zadevo vidijo in tudi uporabljajo v povsem različne namene. Dejansko gre tudi v tem primeru za neke vrste ekstrem.

Mnogi ekstremni in adrenalinski športi imajo dejansko že stoletno tradicijo, nekateri pa so seveda nastali na novo. Kaj je torej glavni vzrok za vse večjo priljubljenost teh športov?

Verjetno je potrebno glavne vzroke za tolikšno priljubljenost teh športov – ki so včasih več kot šport, včasih pa se posameznik lahko sprašuje kaj jih sploh povezuje s športom – iskati predvsem v vse večji odtujenosti človeka od narave in življenja v njej. K temu pa je verjetno »pripomoglo« tudi to, da so ljudje vsak dan bolj odtujeni med seboj in te oblike športa jim omogočajo, da se »odklopijo« od napornega vsakdana in se ponovno zbližajo med seboj. Hkrati pa so morda na nek način na večjo priljubljenost in popularnost ekstremnih in adrenalinskih športov vplivale tudi specifične osebnostne in vedenjske poteze, ki so značilne za sodobnega človeka kateri je predstavnik krutega in predvsem tekmovalnega kapitalizma.

Svoj prispevek k temu so vsekakor kot vedno dodali tudi množični mediji, ki človeku dejansko skoraj vedno lahko na nek način »vsilijo« kar si pač zaželi. Na tem mestu se lahko izpostavi predvsem, da se vse pogosteje poudarja skrb za zdravo telo do katerega naj bi prišli s takšnim načinom življenja in preživljanja prostega časa.

V naslednjem poglavju bodo pred raziskovalnim delom diplomske naloge predstavljeni nekateri rezultati raziskave, ki ne daje natančnih odgovorov na raziskovalno vprašanje, ampak samo nakazuje neke določene zadeve. Dejansko ta kratka raziskava samo nakazuje kaj anketiranci menijo o ekstremnih in adrenalinskih športih v Sloveniji, katere slovenske profesionalne ekstremne športnike in njihove dosežke najbolj cenijo.

6. Kratka raziskava o ekstremnih in adrenalinskih športih v Sloveniji

V okviru te diplomske naloge je bila izvedena kratka raziskava o ekstremnih in adrenalinskih športih v Sloveniji. Anketiranje naključnih anketirancev je potekalo od 15.10.2007 do 15.11.2007. Ta raziskava je zaobjela 232 naključnih anketirancev. Ti so bili različnih starosti, obeh spolov in iz različnih krajev po Sloveniji. Pri spolu se je poizkušalo uravnotežiti oba spola v smislu, da je bilo anketiranih približno enako število moških in žensk. Vprašanja so temeljila na poznavanju, cenjenju in ukvarjanju z različnimi ekstremnimi in adrenalinskimi športi v Sloveniji. Povprečna starost posameznega anketiranca te raziskave je 28.05 let. Od 232 anketirancev je 112 moških in 120 žensk. Glede na kraj stalnega prebivališča pa prevladujejo tisti anketiranci, ki živijo v mestu, sledijo jim tisti iz podeželja, najmanj pa je tistih, ki živijo v primestnem okolju. Cilj raziskave je poskušati prikazati kako Slovenci cenijo, vrednotijo, spoštujejo in vidijo ekstremne in adrenalinske športe ter kaj menijo o ekstremnih in adrenalinskih športih v Sloveniji.

Seveda pa so posledično zanimive tudi ugotovitve kako anketiranci gledajo na ljudi, ki se ukvarjajo s tovrstnimi športi v Sloveniji in katere slovenske profesionalne ekstremne športnike najbolj cenijo ter kako ocenjujejo oziroma cenijo njihove dosedanje podvige. Na začetku analize te kratke raziskave so predstavljene porazdelitve osnovnih spremenljivk (več o tem si lahko preberete v prilogi), na tem mestu pa je predstavljenih še nekaj križanj (crosstabsov) s pomočjo katerih se je poskušalo nakazati vpliv določene spremenljivke na neko drugo spremenljivko. Pri tovrstni analizi se je izkazalo, da so statistično značilne povezave sledeče:

a) Obstaja statistično značilna povezanost med spolom in poznavanjem ljudi, ki se ukvarjajo s tovrstnimi športi. 71.4% vseh moških in 55.8% vseh žensk pozna ljudi, ki se ukvarjajo z ekstremnimi in adrenalinskimi športi. V kolikor je posameznik moškega spola obstaja večja verjetnost, da pozna ljudi, ki se ukvarjajo s tovrstnimi športi, kot v primeru, če je posameznik ženskega spola.

b) Obstaja statistično značilna povezanost med spolom in ocenjevanjem nevarnosti tovrstnih športov. 20.5% vseh moških in kar 46.7% vseh žensk ocenjuje, da so tovrstni športi zelo nevarni. To pomeni, da v kolikor je posameznik ženskega spola obstaja večja verjetnost, da ocenjuje tovrstne športe za zelo nevarne, kot v primeru, če je posameznik moškega spola.

- c) Obstaja statistično značilna povezanost med spolom in vrednotenjem dosežkov slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov. 79.5% moških in 72.5% žensk meni, da gre za izjemne dosežke. Tokrat je porazdelitev odgovorov glede na spol dokaj enotna.
- d) Obstaja statistično značilna povezanost med spolom in cenjenjem posameznih slovenskih ekstremnih športnikov. Najbolj cenjen je tako s strani moških kot tudi s strani žensk Jure Robič. Robiča najbolj ceni kar 50.9% vseh moških in le 30.0% žensk. Juretu pa sledi Martin Strel. Njega najbolj ceni 25.9% moških in 23.3% žensk.
- e) Obstaja statistično značilna povezanost med spolom in cenjenjem dosežkov slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov. S strani moških anketirancev je najbolj cenjen Robičev RAAM. Zanj se je opredelilo kar 50.0% vseh anketirancev. Medtem pa največ žensk ceni Strelovo Amazonko, in sicer kar 40.0% vseh anketirank.
- f) Obstaja statistično značilna povezanost med spolom in preizkušanjem v ekstremnem ali adrenalinskem športu. Izkazalo se je, da se je v ekstremnem ali adrenalinskem športu do sedaj že preizkusilo 36.6% vseh anketirancev in le 15.8% vseh anketirank.
- g) Obstaja statistično značilna povezanost med starostjo in ocenjevanjem nevarnosti tovrstnih športov. Tovrstne športe je kot zelo nevarne ocenilo 28.0% vseh mladih anketirancev, 39.1% vseh srednjih anketirancev in 47.2% vseh starih anketirancev.
- h) Obstaja statistično značilna povezanost med starostjo in ocenjevanjem popularnosti ekstremnih in adrenalinskih športov v Sloveniji. Ekstremne in adrenalinske športe v Sloveniji ocenjuje kot popularne 55.3% mladih, 75% srednjih in 72.2% starih anketirancev.
- i) Obstaja statistično značilna povezanost med starostjo in vrednotenjem dosežkov slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov. Med mladimi je najbolj cenjena Strelova Amazonka (41.7%). Med srednjimi je najbolj cenjen Robičev RAAM (46.9%). Med starimi najbolj cenjena Strelova Amazonka (38.9%).
- j) Obstaja statistično značilna povezanost med starostjo in preizkušanjem v ekstremnem ali adrenalinskem športu. Izkazalo se je, da se je v ekstremnem ali adrenalinskem športu do sedaj že preizkusilo 31.1% vseh mladih anketirancev, 26.6% vseh srednjih anketirancev in le 5.6% vseh starih anketirancev.

7. Rezultati poglobljene analize vsebine nestandardiziranih usmerjenih intervjujev z uporabniki ekstremnih in adrenalinskih športov

Na tem mestu je potrebno izpostaviti ugotovitve, do katerih je avtor prišel na osnovi analize vsebine nestandardiziranih usmerjenih intervjujev, opravljenih s štirinajstimi uporabniki ekstremnih in adrenalinskih športov v Sloveniji. Namen je bil opraviti več tovrstnih intervjujev, vendar se uporabniki oziroma ljudje, ki se ukvarjajo z ekstremnimi in adrenalinskimi športi niso želeli odzvati na tovrstne intervjuje. Gledano v celoti, na osnovi analize teh intervjujev, se lahko ugotovi, da se večina uporabnikov ekstremnih in adrenalinskih športov s temi športi ukvarja nekajkrat na leto. Torej ne tako zelo pogosto. Ena izmed intervjuvank je povedala sledeče: »S prijateljicami smo se dogovorile, da gremo skočit z bundee jumpingom zaradi druženja, saj smo se želele enkrat dobiti tudi kje drugje kot na kavi.« Pri teh intervjujih so bili v ospredju ljudje, ki se z ekstremnimi in adrenalinskimi športi ukvarjajo predvsem zaradi zadovoljstva, zabave, sprostitve in drugih razlogov ter ne zaradi slave in denarja. Zato med temi intervjuvanci tudi ni bilo nobenega profesionalnega ekstremista.

Intervjuvance so v večini primerov za ukvarjanje s temi športi navdušili prijatelji ali sorodniki. Nekateri so se sicer tudi navdušili sami, medtem ko so zelo redke med njimi za tovrstne športe navdušili mediji. To verjetno kaže na to, da mediji tem športom očitno ne namenjajo dovolj pozornosti. Veliki večini intervjuvancev pomeni ukvarjanje z ekstremnimi in adrenalinskimi športi zadovoljstvo, čisti užitek, zabavo, zadoščenje, druženje, odklop od vsakdanjega življenja in problemov ter težav, mir in užitek v gibanju, fantastičen občutek svobode, vznemirjenost, določeno mero strahu in seveda ogromno dozo adrenalina. To je bilo konec koncev tudi za pričakovati, saj se ti intervjuvanci s temi športi ne ukvarjajo na profesionalnem nivoju. Mnenje enega izmed intervjuvancev je o ekstremnih in adrenalinskih športih sledeče: »Življenje teče vseskozi hitreje in obremenitev je vseskozi več, zato se ljudje vse bolj zatekamo k takim oblikam sprostitve, kjer hočeš nočeš pozabiš na vse skrbi.«

Ko so bili intervjuvanci vprašani, če se po njihovem mnenju vse več Slovencev in Slovenk ukvarja s tovrstnimi športi zlasti za zabavo in užitek, so vsi brez izjeme odgovorili pritrdilno. Poleg tega pa so poudarili, da so po njihovem mnenju poleg zabave in sprostitve glavni

razlogi za vse večje in pogostejše ukvarjanje s temi športi še beg od realnosti in vse večja obremenitev posameznikov na delovnem mestu in v življenju nasploh.

Na tem mestu je potrebno poudariti še eno zanimivost, in sicer, da se večina intervjuvancev s temi športi ukvarja skupinsko. To kaže, da je pri ukvarjanju z ekstremnimi in adrenalinskimi športi v ospredju tudi druženje s prijatelji, sodelavci in sorodniki. Poleg tega kar dobri dve tretjini intervjuvancev pravi, da mediji v Sloveniji naredijo precej premalo za promocijo teh športov. Ta analiza vsebine teh nestandardiziranih usmerjenih intervjujev je med drugim pokazala, da med ekstremnimi in adrenalinskimi športi prevladujejo naslednji: bungee jumping, canyoning (soteskanje), rafting, gorsko kolesarjenje, plezanje in jadralno padalstvo. To seveda ne pomeni, da se ti uporabniki z drugimi ekstremnimi in adrenalinskimi športi ne ukvarjajo, vendar so zgoraj naštetih športov v ospredju.

Intervjuvanci so bili vprašani tudi kaj menijo o tem kakšna je po njihovem mnenju glavna razlika med ekstremnimi in adrenalinskimi športi na eni strani in klasičnimi profesionalnimi športi na drugi strani. Večina uporabnikov je prepričana, da je glavna razlika v dojemanju posameznega športa, v kvantiteti ukvarjanja – z ekstremnimi in adrenalinskimi športi se posameznik ukvarja občasno oz. redkeje – medtem ko vrhunski profesionalni športniki, skoraj brez izjeme, trenirajo dvakrat dnevno oziroma precej bolj pogosto. Poleg tega uporabniki poudarjajo, da je pri ekstremnih in adrenalinskih športih v ospredju sprostitvev, užitek in zabava, medtem ko gre pri vrhunskem športu za bolečino in trpljenje, saj je profesionalizem izjemno krut hkrati pa vse več profesionalnih športnikov prestopi mejo zdravega športa.

Še ena pomembna ugotovitev do katere je pripeljala analiza vsebine nestandardiziranih usmerjenih intervjujev pa je tudi ta, da je velika večina intervjuvancev prepričana, da je ponudba ekstremnih in adrenalinskih športov v Sloveniji zelo pestra, obsežna ter hkrati na visokem nivoju. Hkrati pa je, gledano na splošno, ta ponudba tudi cenovno relativno dobro dostopna. Eden izmed vprašanih o tovrstni ponudbi pravi: »Ponudbe je vsak dan več, to mi izredno ugaja in mislim, da se pri nas v Sloveniji zelo hitro razvijajo nove in še nepoznane zvrsti.« Omeniti velja, da tudi to, da nihče od intervjuvancev ni v nobenem intervjujev izpostavil kakršnihkoli nevarnosti ali nesreč, ki bi se jim pripetile pri ukvarjanju z njihovim športom. Dejansko se je izkazalo, da se nihče od intervjuvancev ni še nikoli poškodoval pri ukvarjanju z ekstremnim ali adrenalinskim športom s katerim se ustvarja.

Izkazalo se je torej, da je za večino intervjuvancev ukvarjanje z ekstremnimi in adrenalinskimi športi zabava, zadovoljstvo, čisti užitek, druženje in odklop od vsakdanjega življenja. Hkrati pa je ponudba tovrstnih športov v Sloveniji obsežna, pestra in na visokem nivoju.

8. Predstavitev ponudnikov ekstremnih in adrenalinskih športov v Sloveniji ter rezultati analize vsebine nestandardiziranih usmerjenih intervjujev opravljenih z njimi

Ponudba ekstremnih in adrenalinskih športov je v Sloveniji iz leta v leto večja. Ponudniki teh storitev se pojavljajo dejansko po vsej Sloveniji. Prevladujejo pa predvsem ponudniki na področju Bovca, Kobarida in Tolmina. V ponudbi se najdejo tako poletne kot tudi zimske aktivnosti, čeprav prevladujejo poletne.

Med ponudbo slovenskih ponudnikov ekstremnih in adrenalinskih športov je mogoče najti zlasti naslednje športne aktivnosti:

mini rafting, rafting, gorsko kolesarjenje, trekking plezanje, canyoning, jadralno padalstvo, hydrospeed, spusti s kajakom, spusti s kanujem, orjaška gugalnica (8 metrov), katapult, šlahuhanje, plezanje, raziskovanje jam, krpljanje, snežni rafting, ledeno plezanje, sankanje, zimsko gorsko kolesarjenje, pokanje, adrenalinski trampolin, pasje vprege, bungee jumping, skydiving, itd.

Večina ponudnikov se verjetno ukvarja s tovrstnimi športnimi aktivnostmi tudi zaradi tega, ker imajo na primer v Bovcu, Tolminu, Kobaridu, Pohorju itd. že zaradi naravne lege odlične pogoje za večino zgoraj omenjenih športnih aktivnosti. To posledično pomeni, da v dobre in koristne namene izkoriščajo dobrine narave ter s tem svojim obiskovalcem omogočajo športne užitke, zabavo ter preživljanje prostega časa na način, ki je danes vse bolj pogost. Hkrati pa te dejavnosti dobro finančno tržijo in s tem privabljajo k sebi tako domače kot tuje goste. Seveda so potencialni uporabniki tovrstnih storitev ljudje z različnimi željami in z zelo različnim znanjem s tega področja. Zato je na tem mestu potrebno poudariti, da morajo biti vse storitve ponudnikov kar se le da varne in zanesljive, kolikor je to pri ekstremnih in adrenalinskih športih sploh mogoče. Kajti ti športi so jasno ravno zaradi adrenalina, svoje nevarnosti in svoje drznosti nekaj posebnega. To pa je tisto kar si ljudje, ki se s tovrstnimi športi ukvarjajo, najbolj želijo.

V kolikor se celotna zadeva nekoliko posploši, bi lahko na eni strani ekstremne športe povezali z nevarnostjo in na drugi strani adrenalinske športe z varnostjo.

V tem poglavju pa so predstavljene ugotovitve do katerih je pripeljala analiza vsebine nestandardiziranih usmerjenih intervjujev s slovenskimi ponudniki ekstremnih in adrenalinskih športov. S ponudniki je bilo opravljenih trinajst intervjujev. V osnovi je bilo mišljenih dvajset opravljenih intervjujev, vendar se na žalost sedem tovrstnih ponudnikov ni želelo odzvati na omenjene intervjuje. Velika večina teh ponudnikov se je v preteklosti ukvarjala z ekstremnim ali drugimi oblikami športa na najvišjem nivoju. Pri sami analizi njihovih odgovorov je bilo ugotovljeno, da se s tovrstnimi dejavnostmi ukvarjajo v povprečju skoraj devet let. Drugače pa se je prvi ponudnik v Sloveniji začel ukvarjati s tovrstnimi storitvami pred osemnajstimi leti, najmlajši pa pred enim letom. Večina ponudnikov pravi, da so se odločili za ponujanje tovrstnih storitev, ker so si želeli združiti šport in naravo, saj so po njihovem mnenju, v Sloveniji, idealni naravni pogoji za ponudbo tovrstnih storitev in predvsem zato, ker so želeli ponuditi uporabnikom svojih storitev preživljanje prostega časa v naravi skozi vse leto.

Ponudniki tudi poudarjajo, da je v zadnjih letih popularnost ekstremnih in adrenalinskih športov v porastu. Njihovo večinsko mnenje pravi, da je razlog za to zlasti v tem, da trend aktivnih počitnic narašča, vedno več ljudi je željnih adrenalina in preizkušanja novih oblik športa hkrati pa po njihovem mnenju povpraševanje po tovrstnih športih narašča tudi zaradi vse večje in bolj kvalitetne ponudbe. S temi športi se ukvarja vse več ljudi vseh generacij. Razmerje med moškimi in ženskami, ki se ukvarjajo z ekstremnimi in adrenalinskimi športi, je v odstotkih nekje šestdeset proti štirideset v korist moških, čeprav ponudniki pravijo, da bi radi število moških in žensk čimbolj uravnotežili. Na splošno pa prevladujejo obiskovalci in obiskovalke stari med osemnajst in štirideset let. Povprečni obiskovalec pa je star dobrih trideset let.

Večina ponudnikov meni, da na popularnost ekstremnih in adrenalinskih športov v Sloveniji niso vplivali dosežki slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov ampak, da je potrebno razloge za to iskati v tem, da se ljudje vse bolj zavedajo, da jim zdravo življenje koristi, v stresnem življenju, sodobnih trendih, modi, internetu in konec koncev tudi pri trgovcih. Torej Karničar, Humar, Robič, Mravlje in drugi naj ne bi imeli s svojimi dosežki, po mnenju teh ponudnikov, kakšnega bistvenega vpliva na popularnost ekstremnih in adrenalinskih športov v Sloveniji. Tisto kar naj bi k njim najbolj privablja obiskovalce je po mnenju ponudnikov zlasti želja po zabavi, novi izzivi, preizkušanje lastnih sposobnosti, iskanje samega sebe, doživeti nekaj novega, preživljanje aktivnih počitnic, stresno življenje, želja po adrenalinu in

druženje s prijatelji. Ponudniki ekstremnih in adrenalinskih športov se v večini primerov trudijo svojo ponudbo razširiti skozi vse leto, vendar jim to zaenkrat ne uspeva najbolje. Večina ponudnikov svojo ponudbo koncentrira na poletne mesece. Največ obiskovalcev večina ponudnikov beleži v mesecu juliju in avgustu. Obstajajo pa tudi redke izjeme, kjer je na primer največ obiskovalcev maja in septembra, najmanj pa ravno julija.

Tudi ponudniki so odgovarjali na vprašanje v čem vidijo glavno razliko med profesionalnimi ekstremnimi športniki in ljudmi, kateri se ukvarjajo z ekstremnimi in adrenalinskimi športi. Večina ponudnikov vidi glavno razliko v tem, da je glavni motiv profesionalnih ekstremnih športnikov predvsem izziv in premikanje meja svojih sposobnosti, medtem ko je po njihovem mnenju glavni motiv njihovih obiskovalcev zabava in aktivni počitek, skratka, da se odklopijo.

Ponudniki imajo tudi enotno mnenje o tem, da mediji posvečajo premalo pozornosti ekstremnim in adrenalinskim športom, medtem ko profesionalnim ekstremnim športnikom posvečajo preveč pozornosti in jih dejansko spremljajo na vsakem njihovem koraku.

Poleg tega so vsi ponudniki po vrsti prepričani, da se bo v prihodnosti še več ljudi ukvarjalo z ekstremnimi in adrenalinskimi športi, ker postajajo vse bolj in bolj dostopni poleg tega pa je ponudbe iz leta v leto več. Hkrati pa so ponudniki prepričani, da je glavna prednost ukvarjanja z ekstremnimi in adrenalinskimi športi v primerjavi s klasičnimi oblikami športa zlasti v tem, da so drugačni, povezani z naravo, prisotnost večje doze adrenalina v primerjavi z ostalimi klasičnimi oblikami športa, drugačni občutki in užitki ter nekakšno podiranje svojih meja.

Za zaključek tega poglavja je mogoče reči, da so se ponudniki odločili za ponujanje tovrstnih storitev predvsem iz razloga, ker so želeli združiti šport in naravo. Prepričani so namreč, da Slovenija ponuja idealne naravne pogoje za tovrstne storitve. Ob tem pa je potrebno poudariti tudi to, da je velika večina ponudnikov prepričana, da na popularnost tovrstnih športov v Sloveniji niso vplivali dosežki slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov.

9. Rezultati poglobljene analize vsebine člankov o ekstremnih in adrenalinskih športih v Sloveniji

Rezultati analize vsebine več kot petdesetih člankov iz Dela, NeDela, Poleta, Slovenskih Novic, Vikend magazina, ONE in VEČ – a so zapisani v nadaljevanju tega poglavja. Ti članki opisujejo najrazličnejše ekstremne in adrenalinske športe. V nekaterih člankih strokovnjaki s tega področja pripovedujejo najrazličnejše zgodbe, predstavljajo svoje poglede in pričakovanja o ekstremnih in adrenalinskih športih, v nekaterih drugih svoje poglede in dejstva predstavljajo novinarji, medtem ko so v nekaterih člankih opravljeni pogovori med novinarjem in strokovnjakom s področja ekstremnih in adrenalinskih športov.

Vsekakor je analiza vsebine teh člankov pokazala, da v zadnjih letih ukvarjanje s temi t.i. ekstremnimi in adrenalinskimi športi v Sloveniji močno raste. Raste tako število tistih ekstremnih in adrenalinskih športnikov, ki se s temi športi ukvarjajo za slavo in denar ter so tako na nek način profesionalci kot tudi število tistih, ki to počnejo predvsem za zabavo in užitek. Odnos medijev in javnosti do teh vrst športa in ljudi, ki se ukvarjajo s temi športi pa je seveda precej raznolik. Mediji so nekaterim profesionalnih ekstremnih športnikov naklonjeni bolj, drugim pač manj. Eden takšnih primerov je zadnji neuspeli podvig Tomaža Humarja, ko je poizkušal osvojiti goro Nanga Pharbat. Ker bi se njegov neuspeli podvig zanj skoraj končal tragično in ker je država porabila za njegovo reševanje ogromno davkoplačevalskega denarja, je to razdvojilo slovenske medije in javnost na sploh. Približno polovica celotne slovenske javnosti ga je podpirala, druga polovica pa se je zgražala nad njegovim neuspehim podvigom. Poleg tega je analiza vsebine zgoraj omenjenih člankov pokazala tudi kaj si strokovnjaki s področja športa in ekstremnega in adrenalinskega športa mislijo o teh profesionalnih ekstremnih športnikih.

Mnenje strokovnjakov o t.i. slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikih se precej razlikuje. Nekateri so s strani strokovnjakov izjemno spoštovani. Mednje sodijo zlasti Dušan Mravlje, Jure Robič in Davo Karničar. Medtem, ko na primer o Tomažu Humarju in zlasti Martinu Strelu nimajo ravno dobrega mnenja. Strelu tako strokovnjaki kot tudi športniki sami očitajo predvsem, da ne spoštuje pravih vrhunskih profesionalnih športnikov ter da jih pogosto žali in zaničuje. Hkrati pa sebe kuje v zvezde, na vsakem koraku poudarja svoje uspehe, dosežke in se »tolče po prsih«, da toliko kot je on naredil za promocijo Slovenije ni še

nikoli nihče. Strel (Strel v Perko 2005) poudarja »ne morem pomagati, če od Slovencev po svetu razen mene nikogar ne poznajo. Celo nekdanjega predsednika Kučana ne. Slovenija bolj potrebuje mene kot jaz njo. Sicer sem se že doslej za njo domala žrtvoval. Za prepoznavnost Slovenije sem naredil več kot katerikoli veleposlanik.«

S tem se seveda nihče od strokovnjakov ne strinja. Vsi v en glas poudarjajo, da je pri njegovih »podvigih« pomembno vlogo odigral Jelko Kacin, ki skrbi za njegove organizacijske zadeve in mu s tem omogoča, da svoje ime dobro prodaja. Z drugimi besedami, strokovnjaki so si enotni, da je Martin Strel našel odlično tržno nišo in s pomočjo svoje ekipe, katero sestavljajo sami vrhunski strokovnjaki, s katero se je dobro uveljavil in se zelo dobro prodaja. Večina se zaveda, da Martin Strel nikoli v preteklosti ni mogel postati in tudi v prihodnosti ne bo mogel postati športnik leta v Sloveniji, saj vendarle ni vrhunski športnik. Martin ne trenira in ne živi kot vrhunski profesionalni športniki. Posledično se ga ne more obravnavati kot pravega profesionalca.

Ekstremni tekač, Dušan Mravlje, je z vsem spoštovanjem do Strela poudaril, da če se na primer želi med svojim tekom spočiti se mora ustaviti, medtem ko Strel le lebdi na vodi in reka ga med njegovim počitkom sama »nese« k njegovemu cilju naproti. Opozoril je tudi, da Strel nikoli ne plava v stoječih vodah ampak vedno po rekah in še to vedno v smeri toka. Ob tem pa ga za razliko od nekdanjih ultramaratonskih plavalcev vseskozi na vsakem koraku spremlja njegova spremljevalna ekipa, na katero se lahko v vsakem trenutku obrne. Med drugim se na primer lahko tudi prime čolna svoje spremljevalne ekipe in podobno. Mravlje (Mravlje v Perko 2005) je o Strele povedal tudi

Martin je z veliko sreče našel sposobne ljudi, ki so bili pripravljeni njegove ambicije izpeljati; kako bo s tem v prihodnje, bomo še videli. Moti me, da zdaj, ko je kdo ve zakaj izgubil razsodnost, s svojimi izjavami žali tiste slovenske športnike, ki imajo olimpijske kolajne, so svetovni prvaki in zmagovalci največjih tekmovanj na svetu. To je do konca nekorektno, njegove izjave o milijonskih dolarskih poslih so smešne. S tem dela škodo tudi nam, recimo alternativnim športnikom ali, če hočete, ekstremnim športnikom, za katere zdaj ljudje mislijo, da se valjamo v denarju, a se v resnici vsak dan krvavo borimo, da speljemo svoje projekte. O realizaciji njegovih projektov – v vsestransko materialno korist, da se razumemo – sem prepričan, se ne pogovarja Martin, ampak tisti, ki jih prodajajo.

Ob tem je Mravlje (Mravlje v Fon 2004) poudaril tudi s kakšno vrsto športa se sam ukvarja »ultramaraton je športna panoga, kjer mora tekmovalec zaupati v svoje sposobnosti. Drugače ne bo uspešen. Ne samo v športu, temveč nikjer v življenju.«

Zelo slabo mnenje pa ima o Strelu tudi legendarni maratonec, plavalec iz nekdanje »Juge«, Dalmatinec Veljko Rogošić. Slednji je v enem izmed člankov povedal, da se je sam dokazoval na profesionalnih maratonih pod vodstvom svetovne plavalne organizacije FINA, kar se Strelu ne dogaja pri nobenem njegovem podvigu. Poleg tega pravi, da je sam vedno in povsod plaval brez neoprenske obleke in plavuti, kaj šele, da bi se med plavanjem dotikal spremljevalnih plovil. Iz tega članka je bilo mogoče razbrati, da bi Veljko o Martinu lahko povedal še marsikaj, a ni hotel. Strel se je takoj odzval v povsem svojem slogu in obtožil Veljka in vse ostale, ki ga kakorkoli kritizirajo, da to počno samo zato, ker mu zavidajo pri vseh njegovih »uspehih«. O Veljku je Strel (Strel v Perko 2005) povedal

Rogošić mi je na začetku kariere pomagal, še več jaz njemu pozneje. Ko sem leta 1995 izboljšal njegov rekord iz leta 1979 na 30 milj dolgi razdalji Caorle – Umag, plaval sem okroglih 10 minut hitreje od njega, 18 ur, 28 minut in 45 sekund, se je najino prijateljstvo končalo. Zdaj govori vse mogoče, jaz sem mu odgovoril takole: deponirajva v banki vsak po 100.000 evrov. Tisti, ki zmaga, pobere vse. Zastonj ne mislim plavati!

Poleg tega pa je analiza vsebine teh člankov pokazala, da pride v Slovenijo, vsako leto kak nov ekstremni in adrenalinski šport, katerega Slovenci takoj vzamejo za svojega. Vedno več ljudi se odloča tako za klasične ekstremne športe kot tudi za adrenalinske športe oziroma za adrenalinska doživetja v t.i. adrenalinskih parkih. Naravna lega Slovenije omogoča te športe skoraj na vsakem koraku, zato se tudi vse več posameznikov odloči, da bodo na takšen ali drugačen način s pomočjo ekstremnih in adrenalinskih športov tržili svojo blagovno znamko. Adrenalinske parke in z njimi povezana adrenalinska doživetja ustanavljajo in vodijo predvsem ljudje, ki so se v preteklosti profesionalno ukvarjali z ekstremnim in adrenalinskim športom ter športom na sploh. Za ukvarjanje s tovrstnimi aktivnostmi je seveda nujno potrebno vrhunsko usposobljeno osebje in vrhunska oprema. Hkrati pa čim boljša samopromocija preko oglasov ipd. Brez tega seveda dandanes ne gre, kajti konkurenca je v Sloveniji na tem področju iz leta v leto hujša.

Skratka ti športi so za ljudi vse pomembnejši in ljudje se vse pogosteje odločijo za ukvarjanje z njimi. Ob tem pa se je potrebno zavedati tudi, da ekstremni in adrenalinski športi nimajo neke neposredne povezave z vrhunskim profesionalnim športom v klasičnih disciplinah. Gre torej za dva ločena »svetova« na področju športa, ki pa se lahko dopolnjujeta. Tega se je potrebno vseskozi zavedati kadar se govori, bere ali raziskuje področje športa.

Ljudje, ki se s temi športi ukvarjajo ali so se z njimi ukvarjali v preteklosti, so v nekaterih člankih predstavili svoje poglede na te športe, povedali kaj jim ti športi pomenijo, kaj ob teh športih doživljajo in kaj je po njihovem mnenju bistvo teh športov.

V svojih komentarjih so si precej enotni, da se s temi športi ukvarjajo v prvi vrsti za sprostitev, da pozabijo na vsakdanje težave in probleme, da si očistijo um. Večina med njimi pravi, da v trenutkih, ko se ukvarjajo s tovrstnimi športi občutijo zlasti svobodo, neodvisnost hkrati pa se močno povečata tako njihovo zadovoljstvo kot tudi njihova samozavest. Nekateri celo pravijo, da jim ti športi služijo tudi kot nadomestilo za meditacijo. Vsi pa v en glas poudarjajo, da se mora vsak posameznik, ki se ukvarja s temi ekstremnimi in adrenalinskimi športi vsak trenutek zavedati svojega znanja in izkušenj, ki jih ima, hkrati pa mora vsak imeti pravišnje mero strahu. Kajti le tako lahko posamezni ekstremni in adrenalinski športnik vedno razmišlja trezno in je pri svojih preizkušnjah in podvigih dovolj racionalen. Tako pri klasičnih ekstremnih kot tudi pri adrenalinskih športih se dogajajo nesreče, vendar pa le te pri slednjih zelo redke. Pri profesionalnem ekstremnem športu so poškodbe in nesreče nekaj povsem običajnega, vendar pa večina profesionalnih ekstremnih športnikov pri svojih podvigih dobro ve v kaj se podaja. Zato se pri teh športih vendarle ne zgodi toliko nesreč kot to poskušajo pogosto prikazati mediji predvsem s šokantnimi naslovi. Nesreče se pri ekstremnih športih na najvišjem nivoju med seboj močno razlikujejo glede na naravo poškodb. Takšni podvigi se zelo redko končajo tragično, čeprav se občasno zgodi tudi to.

Po mnenju teh strokovnjakov sta glavna vzroka za nesreče pri vseh teh športih zlasti pretiravanje in neizkušenost. Izkušeni profesionalni ekstremni športnik zna v pravem trenutku odnehati oziroma odneha, ko vidi, da so na primer razmere nemogoče in ne gre z glavo skozi zid. Seveda pa pri tem obstajajo tudi izjeme. Medtem ko gre na drugi strani, pri adrenalinskih športnikih, na primer v adrenalinskih parkih zelo pogosto za neko t.i. »kontrolirano« nevarnost in v kolikor spoštuješ navodila vodičev se ti zelo težko zgodi kakšna poškodba, kaj šele resna poškodba. Vsekakor pa so tovrstni športi, ekstremni in adrenalinski, takšni, da je

možnost poškodb in nesreč morda nekoliko bolj verjetna kot pri klasičnih oblikah športa, čeprav to ni vedno tako. Posamezniki, ki se ukvarjajo z ekstremnim in adrenalinskim športom, se s prejšnjim stavkom zagotovo ne bi strinjali, saj so prepričani, da ti športi niso nič bolj nevarni od ostalih oblik športa. Nekaj pa je zagotovo res, in sicer, poškodbe, ki se zgodijo pri ukvarjanju z ekstremnim in adrenalinskim športom imajo zelo pogosto precej hujše posledice kot tiste poškodbe, ki se zgodijo pri klasičnih oblikah športa. Zanimivo je tudi to, da je v analiziranih člankih zelo malo govora o poškodbah in njihovih posledicah, ki se zgodijo pri ekstremnih in adrenalinskih športih.

Lep primer, da v tovrstnih športih le ni vse v denarju, je spodnje mnenje Matica Romšaka, slovenskega triatlonca. Romšak (Romšak v Biro 2005) je na novinarjevo vprašanje v čem vidite smisel teh nadčloveških naprezanj, odgovoril

zanimivo vprašanje. V vsaki stvari, ki jo počnem, moram najti nekaj užitka. Dokler je užitka več kot trpljenja, bom tekmoval, ko pa bom ugotovil, da je trpljenja več, bom odnehal. Zaradi denarja tega prav gotovo ne počnem, sponzorje je namreč v tem športu zelo težko dobiti, med drugim tudi zaradi tega, ker novinarji o triatlonu ne pišete ravno veliko. Ni pa krivda samo pri novinarjih, tudi sama triatlonska zveza ne naredi veliko za promocijo športa.

Jernej Privšek (Privšek v Apih 2007), edini slovenski profesionalc v kiteboardingu – jadralskem deskanju na snegu, ledu in vodi, je svoj ekstremni šport predstavil takole »ta šport je tridimenzionalen. Združuje elemente, kot so motorika, adrenalin in bordanje ali surfanje. Najpogosteje je na vodi, lahko je tudi na snegu in ledu. Za isti šport je več imen, kiteboarding in kitesurfing.«

Za ukvarjanje z ekstremnimi in adrenalinskimi športi je zelo pomembna tudi naravna lega in z njo povezani naravni pogoji. Bovec je eden tistih krajev v Sloveniji, ki predstavljajo pravi raj za ekstremne in adrenalinske športnike (Bandur 2006)

Bovško je znano predvsem po športnih dejavnostih in dogodivščinah na vodi, vendar je v zadnjih letih vse bolj priljubljeno med privrženci gorskega kolesarjenja, zlasti spusta. Zadnja tri leta odkar deluje Gorsko kolesarski park Kanin, je zanimanje zanj čedalje večje, je potrdil tudi Marko Šimenc – Mac, eden od pobudnikov ureditve proge

in lastnik agencije Outdoorfreaks v Bovcu. Tisti, ki so že izurjeni v vožnji po lestvah, mostičih, skakalnicah in skalah, se lahko brez skrbi sami spustijo po strmini, drugi pa se lahko kakšnih spretnosti naučijo v parku, je preprosto opisal. Adrenalinski presežek? S tem se ne strinja, saj poudarja, da adrenalinskih športov ni in da je vse to le zabava.

Zanimiv pa je tudi pogled znanega slovenskega športnega psihologa, Mateja Tušaka, na ekstremne in adrenalinske športnike in športe. Tušak (Tušak v Škerl 2003) je v enem izmed člankov o ekstremnih in adrenalinskih športih na vprašanje ali bi po njegovem mnenju ultra športniki sploh storili kakšen korak, če se z njim ne bi mogli javno postaviti odgovoril

kakor kateri. Tisti, ki z drznimi dejanji služijo denar in od svojega športnega delovanja živijo, gotovo ne. Včasih gre za vrhunske športnike iz drugih športov, ki so morali iz različnih razlogov končati kariero, vendar morajo še vedno služiti denar. Poznam pa jih dosti, ki imajo tudi drugačne, bolj radostne motive, ki iščejo osebno zadovoljstvo v posebnem dosežku. Predvsem pa je dosti lažje biti dober ultramaratonec kot dober nogometaš. Ultramaratoncev je malo, morda dvajset na vsaki tekmi, nogometašev, ki si želijo postati Ronaldo, pa je na milijone. Četudi je psihični napor ultramaratonca lahko dosti večji, to še ne pomeni, da je njegov dosežek tudi več vreden.

Za konec tega poglavja pa še predstavitev in pogled na organizacijo RAAM – a, ki je po mnenju Jureta Robiča in številnih drugih strokovnjakov iz vsega sveta, najtežja kolesarska na svetu (Knap 2005)

logistika tekmovanja na Raamu je zahtevna zadeva in poznane so številne vesele in manj vesele prigode, ki se dogajajo v ekipi. Nič nenavadnega za skupino ljudi, ki so v tesnem stiku skoraj deset dni in noči, ki lahko pomenijo tudi možnost za teoretsko študijo osebnih odnosov in ki delujejo le za en cilj ter so v kroničnem stresu. Tekma kar traja in traja, normalnega spanca pa od nikoder. Ko se omenjenim razmeram pridruži še strah za tekmovalca, potem je psihični stres lahko tudi prevelik in razmere se bližajo katastrofi. Zakaj torej tekmovalec na Raamu sploh potrebuje ekipo? Kot na cestni dirki tudi tekmovalec na ultra prireditvi potrebuje podporo spremljevalnega vozila. Razmere na Raamu so precej bolj zapletene zaradi izjemne dolžine dirke in orientacije. Čeprav tekmovalec zaradi odtegotovanja spanca prej ali slej postane vsaj

občasno nerazsoden, mora ekipa ohranjati zbranost in kritično mišljenje vseh deset dni dirke, da najbolje skrbi za orientacijo in za tekmovalca. Tekmovanje na Raamu poteka tako, da morajo tekmovalci voziti po točno določeni progi, ki je bolj ali manj natančno opisana v potopisu dirke. Oznake so tudi na cestišču, predvsem na kritičnih spremembah smeri.

Zgornji citat je še en dokaz kako zelo zahtevna kolesarska dirka je RAAM in kako zelo pomembna je na takšnih dirkah kolesarjeva spremljevalna ekipa. Brez vrhunske spremljevalne ekipe, ki mora biti izjemno usklajena, saj morajo vsi njeni člani dejansko dihati kot eden, je na takšni dirki nemogoče nastopiti, kaj šele zmagati.

10. Poglobljena analiza intervjujev opravljenih s profesionalnimi ekstremnimi športniki, rekreativnimi ekstremnimi športniki in novinarji, ki so na različne načine povezani z ekstremnim in adrenalinskim športom ter diskurzivna analiza treh intervjujev opravljenih s slovenskimi profesionalnimi ekstremnih športnikov

Izključno za to diplomsko nalogo so bili opravljeni intervjuji z naslednjimi osebami: Davom Karničarjem (profesionalnim ekstremnim alpinistom in smučarjem), Dušanom Mravljetom (profesionalnim ekstremnim tekačem), Juretom Robičem (profesionalnim ekstremnim kolesarjem), Urošem Prasom (rekreativnim ekstremnim padalcem), Mihatom Hribarjem (rekreativnim ekstremnim kolesarjem), Andražem Korenom (rekreativnim ekstremnim kolesarjem, alpinistom in smučarjem), Matijo Korenom (rekreativnim ekstremnim smučarjem in kolesarjem), Primožem Kališnikom (odgovornim urednikom priloge POLET), Sonjo Korelc (športno novinarko časopisa Dnevnik) in Urošem Velepцем (profesorjem športne vzgoje, tekmovalcem v biatlonu in triatlonu, trenerjem v biatlonu in vodjo ekipe, ki je leta 2007 na RAAM – u spremljala Jureta Robiča). Vsem slovenskim profesionalnim ekstremnim športnikom so bile preko elektronske pošte poslani prošnje za intervjuje, vendar so se odzvali le zgoraj omenjeni trije. Kontakti z rekreativnimi ekstremnimi športniki so bili vzpostavljeni s pomočjo prijateljev in znancev. Novinarjem pa so bili, tako kot profesionalnim ekstremnim športnikom, poslani prošnje preko elektronske pošte in odzvala sta se le zgoraj omenjena.

Profesionalni ekstremni športniki

Zanimivo je, da sta se Karničar in Robič najprej ukvarjala s klasično obliko športa, medtem ko je Mravlje dejansko začel z ekstremnim športom iz »ničle«. Sledni se pred tem ni resno ukvarjal z nobenim športom. Mravlje in Karničar se z ekstremnim športom ukvarjata že več kot 20 let, medtem ko se Robič z ekstremnim kolesarstvom ukvarja 9 let. Vsem trem pomeni ukvarjanje z ekstremnim športom obliko športa brez katere ne morejo več živeti. Robiča je za profesionalno ukvarjanje z ekstremnim športom v precejšnji meri navdušil avstrijski ekstremni kolesar Wolfgang Fasching, čeprav se je Jure že pred tem ukvarjal s to obliko kolesarstva, vendar ne na najvišjem nivoju. Mravlje se je nad ekstremnim športom navdušil v vojski, kjer je bil član športne čete. Po odsluženem vojaškem roku, ga je prijatelj povabil na 100 km dirko in od takrat naprej pomeni tek Dušanu način življenja. Davo pa se je pri 20. – ih letih odločil, da bo poskušal združiti smučanje in alpinizem ter biti pri tem uspešnejši od

ostalnih. Glede samega načina in količine treninga se ti trije ekstremni športniki močno razlikujejo med seboj. Robič dejansko trenira vsak dan po šest do sedem ur in le na vsake tri tedne si privošči dan počitka, ki je namenjen izključno regeneraciji. Mravlje trenira vsak dan dve do tri ure oz. vsak dan preteče med 20 in 30 kilometrov. Odmor pa si privošči le tri dni v letu, po kakšni težki tekmi. Karničar pa poudarja, da se njegovi treningi v zadnjih letih povsem razlikujejo od tistih na začetku njegove kariere ekstremnega športnika. Sedaj trenira predvsem situacijsko v gorah, medtem ko fizično trenira le dva meseca na leto, ko razvija posamezne mišične skupine.

Vsi trije so tudi prepričani, da so od ekstremnega športa v Sloveniji ne da živeti, čeprav so vsi trije na nek način profesionalni ekstremni športniki. Vendar pa v nobenem od teh primerov ne gre za klasične profesionalce, ki bi le trenirali in tekmovali oz. premagovali samega sebe pri svojih največjih podvigih. Karničar pravi, da alpinist ne more biti profesionalcec, čeprav se zaveda, da on od tega živi. Mravlje poudarja, da se od ekstremnih športov v Sloveniji ne da preživeti, medtem ko Robič meni, da ima predvsem po zaslugi Slovenske vojske več časa kot ostali za normalno in nemoteno treniranje, vendar se sam ne šteje za pravega profesionalca. Na vprašanje kakšni so pozitivni in negativni odzivi na njihovo ukvarjanje z ekstremnim športom so odgovorili dokaj enotno. Vsi so poudarili, da so za nekoga junaki in heroji, medtem ko so za nekoga drugega norci, bedaki, bleferji in podobno. Zelo pomembno se jim zdi, da imajo pri svojem ukvarjanju z ekstremnim športom podporo družine oz. svojih najbližjih. Karničar je poudaril, da je ukvarjanje s tovrstnimi športi zelo težko predvsem zato, ker moraš tukaj fanatizem dejansko živeti. V običajnih družinskih in partnerskih odnosih se posamezniki prilagajajo med seboj, medtem ko gre v teh primerih za prilagajanje celotne družine posamezniku, ki se ukvarja z ekstremnim športom na najvišjem nivoju.

Ti trije ekstremisti so tudi povedali, da nikoli niso razmišljali, da bi se prenehali ukvarjati s svojim ekstremnim športom in bi se začeli ukvarjati s čim drugim. Mravlje je po vnetju ovojnice stegenske mišice, ki jo je dobil na teku čez Evropo, za nekaj dni sicer razmišljal, da bi prenehal, vendar je kaj kmalu uvidel, da ne more živeti brez teka in da je to enostavno njegov način življenja. Kljub temu, da se vsi trije ukvarjajo s športom, ki je v osnovi lahko zelo nevaren, še niso imeli kakšnih hujših nesreč ali poškodb. Robič je imel najtežjo poškodbo še v času, ko se je ukvarjal s cestnim kolesarstvom, ko ga je v Grosupljem zbil avto. Zanimiv je tudi pogled posameznih ekstremnih športnikov na prihodnost njihovega ekstremnega športa v Sloveniji. Robič in Mravlje sta prepričana, da bo ukvarjanja z njunima

ekstremnima športoma v prihodnosti v Sloveniji vedno več. Karničar pa na drugi strani meni, da bo le tega vedno manj in da je to trenutno v Sloveniji v porastu samo zaradi tega, ker se Slovenija nahaja v nekem prehodnem obdobju za katerega je značilno naraščajoče ukvarjanje s tovrstnimi športi.

Na pogosto omalovaževanje njihovih podvigov in njihovih dosežkov s strani vrhunskih profesionalnih slovenskih športnikov v klasičnih disciplinah, se ti ekstremisti ne ozirajo in hkrati poudarjajo, da gre pri njihovih oblikah športa za povsem drugačne fizične napore kot pri klasičnih športih tako, da primerjave niti niso mogoče. Ekstremni športniki so tudi prepričani, da so v tujini celo bolj cenjeni kot doma in vsi trije tudi menijo, da je medijske podpore njihovega športa v Sloveniji občutno premalo. Za največji osebni uspeh si Karničar šteje vzpon in smučanje iz Mount Everesta, Mravlje je izpostavil zmago na dirki Sydney – Melbourne, Robič pa zmago na Tour Directu 2005 in RAAM – u 2005 v razmaku dveh mesecev, torej zmago katero so vsi strokovnjaki ocenjevali za nemogočo. Kot najbolj naporno preizkušnjo je Mravlje izpostavil tek čez Evropo, Robič RAAM, Karničar pa vzpon in spust s smučmi iz Mount Everesta. Na vprašanje katerega slovenskega profesionalnega športnika najbolj cenijo sta Karničar in Mravlje izpostavila Robiča, medtem ko se je Robič odločil za Tomaža Humarja. Največji izziv za prihodnost si je Karničar postavil smučanje iz K2 za leto 2009, Robič zmago na RAAM – u 2008, s katero bi postal prvi človek na svetu s štirimi zmagami na RAAM – u, Mravlje pa tek na Spartatlonu 2008.

Jure je prepričan, da je slovenski narod adrenalinski narod, Dušan meni, da ni slovenski narod nič bolj adrenalinski od ostalih narodov, le s to razliko, da pride pri Slovencih vsak podvig na najvišjem nivoju bolj do izraza, ker gre za manjši narod v primerjavi z ostalimi narodi. Davo pa je prepričan, da se Slovenci nahajajo v tistem prehodnem obdobju, ko je ukvarjanje s tovrstnimi športi izjemno popularno. Pri vprašanju glede prehrane pri ekstremnem športu pa ima najbolj razdelan in predpisan jedilnik Jure Robič, medtem ko se Mravlje in Karničar s prehrano ukvarjata predvsem v času svojih podvigov, drugače pa se s tem ne obremenjujeta preveč. Zanimivo je tudi to, da so tako Robič, Mravlje kot Karničar izrazili veliko nezadovoljstvo s tem kar počne Martin Strel. Prepričani so, da je slednji našel odlično tržno nišo s katero dobro prodaja svoje »podvige« in predvsem zelo dobro služi. Poudarjajo, da Strel ni nikakršen ekstremni športnik, kaj šele športnik. Vsi trije pravijo, da v kolikor jih nekdo primerja z Martinom Strelom je to za njih zelo velika žalitev.

Rekreativni ekstremni športniki

Intervjuvane rekreativne športnike so za ukvarjanje z ekstremnim športom navdušili prijatelji in sorodniki. Ukvarjanje s tovrstnimi športi jim pomeni predvsem zabavo, rekreacijo, sprostitvev, užitek, preseganje lastnih meja in dokazovanje lastnega ega. Eden izmed teh rekreativnih ekstremnih športnikov pa se z ekstremnim športom ukvarja v okviru svojega delovnega okolja. Dva tovrstna športnika sta prepričana, da se od ekstremnih športov na najvišjem nivoju ne da živeti, medtem ko druga dva menita, da je le to mogoče, vendar, da to uspe le redkim posameznikom. V povprečju se ti rekreativci ukvarjajo s tovrstnimi športi več kot dvakrat tedensko. Trije od štirih rekreativnih ekstremistov so prepričani, da se za prihodnost tovrstnih športov v Sloveniji ni bati, medtem ko je četrti glede tega precej skeptičen. Pri vprašanju kateri je vaš največji uspeh na področju ekstremnega športa, se Miha Kotar ni želel opredeliti za enega samega, medtem ko je Uroš Pras izpostavil skok iz največjega slapa na svetu, Angelskega slapa, Andraž Koren je preplezal Francoske Alpe, Matija Koren pa je smučal iz Mount Blanca. Trije rekreativci se pri ukvarjanju s svojim ekstremnim športom niso še nikoli poškodovali, medtem ko si je Matija pri enem izmed padcev zlomil kosti na dlani.

Vsi rekreativni ekstremisti so prepričani, da se z ekstremnimi in adrenalinskimi športi v zadnjih letih ukvarja vse več Slovencev in Slovenk. Ob tem pa so vsi, z izjemo Prasa, prepričani, da so Slovenci adrenalinski narod. Ti štirje ekstremni športniki na področju profesionalnega ekstremnega športa najbolj cenijo Robiča, Karničarja in Humarja. Miha in Matija menita, da imajo tovrstni športi v Sloveniji premalo medijske podpore. Uroš in Andraž pa sta mnenja, da mediji težko »pokrivajo« tovrstne športe. Na vprašanje kaj si mislijo o »podvigih« Martina Strela pa so rekreativci odgovarjali podobno kot profesionalni ekstremni športniki. Vsi, razen Hribarja, menijo, da Martin ni nikakršen ekstremni športnik in da to kar počne praktično nima nikakršne povezave z ekstremnim športom.

Slovenska novinarja

Urednik priloge POLET, Primož Kališnik, je prepričan, da je bil odnos javnosti do ekstremnih in adrenalinskih v preteklosti nekoliko zmeden in ravno zaradi tega se je med tovrstne športe prikradla tudi kakšna zadeva, ki mednje enostavno ne sodi. Povedano z drugimi besedami, gre za to, da nekateri, ki so bili v preteklosti s strani javnosti prikazani kot ekstremni športniki, to v resnici niso bili oz. so bili predvsem dobri in praktični zaslužkarji. Sonja Korelc, športna novinarka časopisa Dnevnik, pa je prepričana, da ljudje prevečkrat določene športne panoge

prehitro uvrstijo med ekstremne in adrenalinske, čeprav jih sploh ne poznajo. Sonja pravi, da v kolikor si zrel, previden, veš kaj počneš, poskrbiš za vse varnostne ukrepe in se tovrstnih zadev lotevaš z glavo, potem se tovrstni športi ne razlikujejo od klasičnih oblik športa, torej od športov, ki niso stigmatizirani. Tako Primož kot Sonja sta tudi prepričana, da so ekstremni in adrenalinski športi v zadnjih letih vse bolj popularni. Primož je poudaril tudi, da so ravno zaradi tega slovenski profesionalni ekstremni športniki vse bolj popularni. Kališnik je prepričan, da se vse več Slovencev in Slovenk ukvarja s tovrstnimi športi predvsem zato, ker ti športi edini vsebujejo nek dovolj močan »kontra naboj« vsakdanjemu življenju. Mladi pa se po njegovem mnenju s temi športi ukvarjajo v smislu upora. Sonja pa pravi, da poskuša v Dnevniku, kadar je seveda možnost za to, predstaviti določene novitete s področja tovrstnih športov in tako ljudi čimbolj seznaniti s temi športi. Kališnik od slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov najbolj ceni Jureta Robiča, Korelčeva pa se navdušuje predvsem nad ekstremnimi kajakaši. Oba pa sta se že preizkusila v določenih ekstremnih in adrenalinskih športih. Na prihodnost ekstremnega in adrenalinskega športa v Sloveniji gledata pozitivno. Oba sta prepričana, da bo ukvarjanja s tovrstnimi športi v prihodnosti še več, saj gre za nek nov trend. Na vprašanje kakšna je po njunem mnenju razlika med profesionalnim ekstremnim športom in vrhunskim profesionalnim športom je Primož odgovoril, da je zanj pravi šport le tekmovalni šport oz. da športa, ki ni merljiv on sploh ne priznava, čeprav se zaveda, da je tudi ekstremni in adrenalinski šport lahko zelo naporen. Sonja pa meni, da razlike dejansko ni in da je pri vsakem ukvarjanju s športom na profesionalnem nivoju potrebno biti športu vseskozi maksimalno predan, saj danes noben posameznik ne more nikjer več uspeti, če je polovičar.

Pri vprašanju kaj menite o medijski podpori ekstremnih in adrenalinskih športov v Sloveniji je Kališnik prepričan, da so slovenski mediji v preteklosti na tem področju naredili veliko napak in tako je med drugim na primer izpadlo, da ni najboljši slovenski plavalec Borut Petrič, čeprav to zagotovo je, pač pa Martin Strel. Po njegovem mnenju je Slovenija v tistem času takšne »junake« potrebovala in to se je zelo dobro prodajalo. Sonja pa meni, da tovrstni športi v Sloveniji medijske podpore nikakor nimajo dovolj. Na vprašanje o Martinu Strelu je Primož povedal, da so mediji tisti, ki so naredili Strela in da lahko le upa, da je Martin od tega kaj imel. Največjo težavo vidi v tem, da je Martin začel tudi sam verjeti vase, torej v to podobo, ki so jo ustvarili drugi. Prepričan je tudi, da to kar počne Strel nikakor ne sodi v kategorijo ekstremnega športa. Podobnega mnenja pa je tudi Korelčeva. Strela je označila kot naplavino. Prepričana je, da je vsakomur, ki pogleda Martina Strela takoj jasno, da človek s toliko odvečne maščobe, ne more dosegati takšnih rezultatov kakršni so prikazani v javnosti.

Vsekakor pa mu priznava, da je našel dobro tržno nišo s katero dobro služi. Nad Strelom je zgrožena predvsem zaradi dejstva, ker meče slabo luč na tiste, ki se dejansko ukvarjajo z ekstremnimi športi in dejansko s svojim početjem pomaga pri utrjevanju stereotipov glede ekstremnih in adrenalinskih športov.

Diskurzivna analiza treh intervjujev opravljenih s slovenskimi profesionalnimi ekstremnimi športniki

Tabela 10.1: Diskurzivna analiza intervjuja s Karničarjem

Besede, ki so se vsaj trikrat pojavile v odgovorih Dava Karničarja v intervjuju z njim:

Beseda	Pogostost pojavljanja besede
ekstremno	30 – krat
alpinizem	6 – krat
smučanje	10 – krat
fizično	4 – krat
Mount Everest	6 – krat
prehrana	5 – krat

Tabela 10.2: Diskurzivna analiza intervjuja z Mravljetom

Besede, ki so se vsaj trikrat pojavile v odgovorih Dušana Mravljeta v intervjuju z njim:

Beseda	Pogostost pojavljanja besede
tek	40 – krat
100 kilometrski tek	4 – krat
Jure Robič	6 – krat
kilometrov	24 – krat
tekme	15 – krat
Spartatlon	11 – krat
Sydney – Melbourne	5 – krat
fizična pripravljenost	6 – krat
psihična pripravljenost	6 – krat
norec	4 – krat
prehrana	8 – krat
treniranje	18 – krat
maraton	7 – krat
poškodoval	5 – krat
Slovenija	6 – krat
Slovenci	4 – krat
Martin Strel	17 – krat
plavanje	10 – krat
ekstremno	19 – krat
mediji	7 – krat

Tabela 10.3: Diskurzivna analiza intervjuja z Robičem

Besede, ki so se vsaj trikrat pojavile v odgovorih Jureta Robiča v intervjuju z njim:

Beseda	Pogostost pojavljanja besede
kolesarstvo	5 – krat
treniranje	14 – krat
amaterji	3 – krat
profesionalci	7 – krat
ekstremno	15 – krat
ekstremno kolesarstvo	10 – krat
Wolfgang Fasching	8 – krat
ZDA	3 – krat
Evropa	3 – krat
zmagal	9 – krat
ekstremni šport	4 – krat
RAAM	34 – krat

Rezultati diskurzivne analize kažejo, da je največ besed, ki se vsaj trikrat pojavljajo v istem intervjuju, v intervjuju z Dušanom Mravljetom. Takšnih besed je v intervjuju z njim kar 20. V intervjuju z Juretom Robičem je takšnih besed, ki se pojavijo vsaj trikrat 12, medtem ko je takšnih besed v intervjuju z Davom Karničarjem samo 6. Zanimivo je predvsem to, da je ekstremno edina beseda, ki se vsaj trikrat ponovi v vseh treh intervjujih. Vse ostale besede pa niso skupne vsem trem intervjujem. V intervjuju z Davom Karničarjem se je največkrat ponovila beseda ekstremno, in sicer 30 – krat. V intervjuju z Dušanom Mravljetom se je največkrat ponovila beseda tek, in sicer 40 – krat. V intervjuju z Juretom Robičem pa to velja za besedo RAAM, ki se je ponovila 34 – krat.

V zaključku poglavja je smiselno poudariti naslednje ugotovitve:

Profesionalni ekstremni športniki se s tovrstnimi športi ukvarjajo že zelo dolgo. Zavedajo se, da so za nekatere junaki in heroji, za druge pa norci in bedaki, vendar se s tem ne obremenjujejo. Njihova mnenja glede prihodnosti tovrstnih športov v Sloveniji se močno razlikujejo hkrati pa so vsi zelo skeptični glede Strela in njegovih dosežkov.

Rekreativnim ekstremnim športnikom tovrstna oblika športa pomeni predvsem sprostitev, zabavo in preseganje lastnih meja. V povprečju se s svojim športom ukvarjajo več kot dvakrat tedensko. Ob tem pa velja poudariti, da se pri svojih podvigih niso še nikoli resno poškodovali.

Novinarja pa sta povedala, da imajo ekstremni in adrenalinski športi v Sloveniji medijske podpore premalo. Na prihodnost tovrstnih športov pa gledata optimistično.

11. Primerjava mnenj posameznih slovenskih novinarjev o ekstremnih in adrenalinskih športih v Sloveniji

Mnenja slovenskih novinarjev o ekstremnih in adrenalinskih športih v Sloveniji se močno razlikujejo med seboj. Nekateri novinarji so nad ekstremnimi in adrenalinskimi športi navdušeni, medtem ko se drugim le – ti ne zdijo nič posebnega.

Uroš Volk, novinar Radia Slovenija, gleda na te športe kot na neke vrste fenomen predvsem zaradi neverjetnega medijskega pompa in s tem povezanega zaslužka, ki spremljata profesionalne ekstremne športnike. Preseneča ga predvsem to, da številna podjetja sponzorirajo tovrstne športnike, čeprav je prepričan, da bi se vsem tem podjetjem bolj izplačalo sponzorirati športnike v klasičnih športih, ki se konstantno udeležujejo tekmovanj. Razlog za vse večje ukvarjanje z ekstremnimi in adrenalinskimi športi je, po besedah Volka, potrebno iskati predvsem v tem, da je konkurenca v tovrstnih športih manjša in zato je v teh športih lažje dosegati boljše rezultate kot pa na primer v klasičnih oblikah športa.

Novinar časopisa Dnevnik, Uroš Pras, pa je prepričan, da ukvarjanje s tovrstnimi športi ne narašča samo v Sloveniji, ampak po celem svetu. Razlog za to vidi predvsem v razvoju tehnike in opreme, ki pa postaja tudi vse bolj cenovno dostopna. Pras je tudi poudaril, da novinarji o tovrstnih športih pišejo in poročajo predvsem senzacionalistično, saj s tem bolj pritegnejo bralca, poslušalca ali gledalca. Ljudi bolj pritegnejo negativne kot pa pozitivne stvari, zato novinarji tudi poročajo na takšen način.

Novinar POP TV – ja, David Stropnik, je prepričan, da množičnega ukvarjanja z ekstremnimi športi ni. David pravi, da se množice ukvarjajo z izpeljankami ekstremnih športov, katere pa se zdijo nevarne le nepoznavalcem, medtem ko to za prave ekstremiste ni nič posebnega. Po njegovem mnenju so ekstremni športi posebni zato, ker pri njih ni pravil in prevladuje svoboda, ki je za tovrstne športe ključna.

Andrej Miljkovič, novinar športnega dnevnika EKIPA, je v svojem mnenju o ekstremnih in adrenalinskih športih izrazil določeno mero dvoma. Dejansko se sprašuje ali gre pri tem za slovensko ljubezen do športne ekstremnosti in izjemno uspešnost pri udeleževanju v nekaj na kar morajo biti Slovenci ponosni ter to izkoristiti za promocijo svoje domovine ali je potrebno vse to jemati kot nekaj kar meji na norost. Andrej je prepričan, da je pri tovrstnih športih

potrebno postaviti jasno mejo med tistimi profesionalnimi ekstremnimi športniki, ki dejansko tekmujejo ali so tekmovali z ostalimi profesionalnimi ekstremni športniki in tistimi profesionalnimi ekstremnimi športniki, ki tekmujejo le z naravo in s samim seboj.

Športna novinarka časopisa Dnevnik, Sonja Korelc, vidi razlog za vse večje in vse pogostejše ukvarjanje Slovencev in Slovenk z ekstremnimi in adrenalinskimi športi predvsem, v današnjem stresnem ritmu življenja. Po njenem mnenju so v zadnjih letih adrenalinski športi v Sloveniji v velikem razmahu, njihova priljubljenost pa tako velika zlasti zaradi nenehnega poudarjanja unikatnosti posameznika in individualizma. Korelčeva je prepričana, da se laiki močno motijo, ker pogosto ekstremiste in adrenalince označujejo za psihopate, saj gre po njenem prepričanju za zelo prisebne, nadpovprečno inteligentne in izšolane ljudi.

Primož Kališnik, odgovorni urednik priloge POLET, pa meni, da ekstremni in adrenalinski športi nimajo s tekmovalnim športom nič skupnega. Kališnik je prepričan, da se tovrstni športi razvijajo predvsem v smeri vse večjega izzivanja usode in komercializacije, da gre pri teh športih za tržno nišo in da se z njimi ukvarjajo predvsem tisti posamezniki, ki ne morejo uspeti v vrhunskem športu. Poudaril je tudi, da gre pri ekstremnih in adrenalinskih športih zagotovo za nekakšen odklop od vsakdana.

Zgoraj omenjeni novinarji se glede na mnenja precej razlikujejo med seboj, vendar pa se kljub temu njihovi pogledi v določenih zadevah prekrivajo med seboj. Ne samo, da ti novinarji tako ali drugače pišejo ali poročajo o ekstremnih in adrenalinskih športih, ampak se nekateri med njimi s tovrstnimi športi tudi rekreativno ukvarjajo. Ravno zaradi tega so ta njihova mnenja še toliko bolj relevantna. Primož Kališnik pa je bil na enem izmed RAAM – ov, član Robičeve spremljevalne ekipe in je imel tako možnost iz prve roke spoznati in videti na lastne oči kaj se dogaja na tako zahtevnih preizkušnjah s profesionalnimi ekstremni športniki ter v živo videti kako celotna dirka poteka. Seveda pa se, tako kot se na primer razlikujejo pogledi posameznikov o določeni temi, razlikujejo tudi mnenja posameznih novinarjev o ekstremnih in adrenalinskih športih v Sloveniji. Vsako mnenje je po svoje zanimivo. Tukaj velja še posebej izpostaviti mnenje Davida Stropnika, novinarja POP TV – ja, ki vidi razlog za popularnost ekstremnih športov predvsem v tem, da med ljudmi prevladujejo dolgočasneži, kateri najraje gledajo, če se nekomu drugemu zgodi nekaj bizarnega, saj jih to dejansko presune in jim na nek način popestri dan.

12. Športne poškodbe v zadnjih petih letih v Sloveniji in pogled slovenskih zavarovalnic na ekstremne in adrenalinske športe v Sloveniji

(vsi spodaj navedeni podatki so bili pridobljeni z osebno komunikacijo)

Športne poškodbe v zadnjih petih letih v Sloveniji

Po podatkih Kliničnega centra Ljubljana (KCL) je bilo število vseh športnih poškodb, katere so oskrbeli v njihovem centru v zadnjih petih letih, skupaj kar 30.181.

Športne poškodbe po posameznih letih, oskrbljene v zadnjih petih letih, v Kliničnem centru Ljubljana:

Tabela 12.1: Prikaz športnih poškodb oskrbljenih v KCL od 2003 do 2007

Leto:	Število oskrbljenih športnih poškodb:	Odstotek zmanjšanja/povečanja športnih poškodb glede na predhodno leto:
2003	6.966	
		zmanjšanje za 21.8 %
2004	5.445	
		zmanjšanje za 4.7 %
2005	5.188	
		povečanje za 23.9 %
2006	6.429	
		zmanjšanje za 4.3 %
2007	6.153	

Po številu športnih poškodb prevladuje leto 2003. Sledita mu leti 2006 in 2007, medtem ko je bilo športnih poškodb v KCL v letih 2004 in 2005 nekoliko manj. Ker so v teh podatkih vključene vse športne poškodbe, je o športnih poškodbah pri posameznih športnih dejansko nemogoče govoriti. Takšnih podatkov, kljub temu, da je bilo v to vložena zelo veliko truda, enostavno ni bilo mogoče dobiti. Povprečno se je torej na leto v Sloveniji, v zadnjih petih letih, zgodilo več kot 6.000 športnih poškodb (6.036), če se upošteva le tiste, ki so jih oskrbeli v KCL. Čeprav KCL zagotovo letno oskrbi največ športnih poškodb v Sloveniji, bi bilo za oblikovanje popolne slike o vseh športnih poškodbah v Sloveniji upoštevati tudi športne poškodbe, ki jih oskrbijo ostale zdravstvene ustanove v Sloveniji. V tem primeru bi se ta številka zagotovo še precej dvignila. Vendar pa ostale zdravstvene ustanove, kljub številnim prošnjam, teh podatkov iz takšnih in drugačnih razlogov niso želele posredovati. Zanimivo je predvsem to, da se je število športnih poškodb iz leta 2003 v leto 2004 zmanjšalo kar za 21.8

% . Poleg tega pa se je število športnih poškodb iz leta 2005 v leto 2006 povečalo za skoraj 24 % (23.9 %). Ker so v teh podatkih zajete vse športne poškodbe, ki se zgodijo skozi celo koledarsko leto, je razlog za takšna odstopanja v številu poškodb, od leta do leta, verjetno potrebno iskati tudi v tem, kakšni so vremenski pogoji v posameznem letnem času za ukvarjanje z določenimi športi. Če je na primer smučarska sezona dolga in pestra je posledično tudi večja možnost večjega števila športnih poškodb, ki se zgodijo na snegu, kot v primeru, če je smučarska sezona kratka.

Športne poškodbe, ki so se zgodile pri ukvarjanju z ekstremnimi in adrenalinskimi športi v Sloveniji v letu 2007 in so jih oskrbeli v Splošni bolnišnici na Jesenicah (mednarodna klasifikacija bolezni):

- W02 – padec na drsalkah, smučeh, kotalkah ali deskah za smučanje: 820,
- W15 – padec s pečine: 5,
- W16 – potapljanje ali skakanje v vodo: 12,
- W93 – nezgode na krovu plovila (jadrnica ali kajak in kanu ali polovilo za napihovanje): 0.

Ti podatki kažejo nekoliko bolj natančno sliko o športnih poškodbah, ki se zgodijo v Sloveniji pri ukvarjanju z ekstremnimi in adrenalinskimi športi, vendar tudi tukaj ni povsem natančne klasifikacije. Ob tem pa so ti podatki pomanjkljivi, v smislu, da jih ni mogoče primerjati z ostalimi leti, saj gre le za športne poškodbe za leto 2007.

Pogled slovenskih zavarovalnic na ekstremne in adrenalinske športe v Sloveniji

(vsa mnenja in podatki so bili pridobljeni z osebno komunikacijo)

Predstavniki **Zavarovalnice Triglav d.d.**, Mitja Favai meni:

Naša zavarovalnica ne ločuje »adrenalinskih« in »ne-adrenalinskih« športov, saj je po našem mnenju takšna razvrstitev vsekakor relativna. Kar se nekomu zdi povsem normalen in vsakdanji šport, se drugemu, ki takega športa ni vajen, lahko zdi kot izjemno nevaren šport, ob katerem čuti porast adrenalina. Če vzamemo za primer jadrno padalstvo: za nekoga, ki redno leta, je ta šport nekaj vsakdanjega, za

drugega, ki s padalom – tudi v tandemu – poleti prvič, pa je ta podvig vsekakor poln adrenalina.

Menimo, da je bolj smiselno ločevati med športi, pri katerih je večja možnost, da pride do poškodbe in tistimi, pri katerih je ta možnost manjša oz. med bolj ali manj nevarnimi športi.

Na osnovi tega športnike, glede na šport, s katerim se aktivno ukvarjajo, razvrščamo v 5 nevarnostnih razredov, in sicer tako, da so v prvi nevarnostni razred uvrščeni najmanj nevarni oz. najmanj rizični športi (npr. kegljanje, golf, badminton idr.), v peti razred pa najbolj rizični športi (npr. borilni športi, bob, alpinistika, moto šport idr.).

Višina zavarovalne premije je torej odvisna od tega, v kateri nevarnostni razred se uvršča šport, ki ga športnik goji, poleg tega tudi s statusom športnika (amater ali profesionallec) ter seveda od višine dogovorjenih zavarovalnih vsot za posamezni riziko, za katerega se zavaruje (Favai 2008).

V Zavarovalnici Triglav d.d. ločijo športnike glede na:

- **športnike rekreativce**, ki se s športom ukvarjajo le v prostem času, za svoj hobi in zabavo ter za ohranjanje svojih telesnih sposobnosti;
- **športnike amaterje**, ki so registrirani, člani društev in organizacij in se aktivno ukvarjajo z amaterskim športom in
- **športnike profesionalce**, katerim šport predstavlja vsakodnevno delo.

Glede na tako razvrstitev so prilagojene tudi premije, saj so le – te pri enakih športih za profesionalne športnike neprimerno višje od premij za amaterske športnike, medtem ko za rekreativno ukvarjanje s športom ni potrebno nikakršno doplačilo. Menimo, da se s t.i. adrenalinskimi športi ukvarjajo predvsem izkušeni športniki, saj iz naših evidenc ni zaslediti kakšnega drastičnega povečanja nezgodnih primerov pri adrenalinskih športih v primerjavi z običajnimi športnimi panogami (Favai 2008).

Vodja oddelka za razvoj in kontrolo zavarovanih postopkov pri **Zavarovalnici Maribor d.d.**, Sonja Grašič, pa je o tej problematiki povedala:

V Zavarovalnici Maribor d.d., ugotavljamo, da nam porast ekstremnih in adrenalinskih športov v Sloveniji zaenkrat ne predstavlja težav. Zavedamo pa se, da so ti športi za zavarovalnico lahko veliko tveganje pri sklepanju zavarovalnih pogodb.

Zato pri določenih oblikah zavarovalnih pogodb preverjamo ob sklepanju pogodbe s kakšnim ekstremnim oz. adrenalinskim športom se posameznik ukvarja in omogočamo doplačilo premije glede na stopnjo rizičnosti posameznega športa. Pri nezgodnih oblikah zavarovanja imamo športne panoge razporejene v nevarnostne razrede po posebnem seznamu športov. Ob nastanku škodnega dogodka preverjamo na kakšen način in pri katerem športu je prišlo do nezgode, saj so določeni ekstremni športi omejeni iz obveznosti zavarovalnice. Spremljamo torej sklepanje zavarovalnih pogodb za tovrstne športe kakor tudi škodne dogodke nastale pri ekstremnih oz. adrenalinskih športih, ki pa zaenkrat ne predstavljajo težav (Grašič 2008).

Prvi del poglavja, v katerem so predstavljene športne poškodbe, ki so se zgodile v zadnjih petih letih v Sloveniji, ne daje natančnih odgovorov in predstav glede tega. Zanimivo je predvsem kako se je število športnih poškodb od leta do leta močno spreminjalo. Ker sta podatke o tovrstnih poškodbah avtorju zaupali le dve zdravstveni ustanovi si bralec ne more ustvariti neke natančne slike o številu športnih poškodb in njegovem spreminjanju.

V drugem delu poglavja sta svoj pogled na ekstremne in adrenalinske športe predstavili dve slovenski zavarovalnici. Bralec spozna, da tovrstni športi za zavarovalnice očitno niso problematični. Avtor je pričakoval, da porast ekstremnih in adrenalinskih športov zavarovalnicam povzroča določene težave tako pri samem zavarovanju, kakor tudi pri izplačilu premij, v primeru poškodb. Izkazalo se je namreč, da temu ni tako, saj imajo slovenske zavarovalnice področje športa dobro razčlenjeno in definirano. S tem se izognejo morebitnim nepotrebnim težavam.

13. Zaključek

Skozi celotno nalogo se je poizkušalo odgovoriti, ugotoviti in prikazati zakaj se toliko Slovencev profesionalno ukvarja z ekstremnimi športi ter kaj je hkrati razlog za vse večjo popularnost t.i. ekstremnih in adrenalinskih športov. To je bilo hkrati tudi raziskovalno vprašanje na katerega se je poizkušalo skozi celotno diplomsko nalogo čimbolj natančno odgovoriti. Razlogi za profesionalno ukvarjanje z ekstremnim športom se od športnika do športnika precej razlikujejo, vsekakor pa je vsem skupno to, da v tem kar počnejo zelo uživajo, to jim pomeni način življenja, s tem na nek način poskušajo premagovati sami sebe, hkrati pa od tega tudi dokaj dobro živijo. Ukvarjanje s tovrstnimi oblikami športa na profesionalni ravni jim pomeni in hkrati prinaša slavo in predvsem denar. Na tem mestu je potrebno, kot že nekajkrat v nalogi, zopet poudariti, da se ne sme in ne more vseh profesionalnih ekstremnih športnikov in njihovih dosežkov metati v isti koš. Večina od njih sicer res dosega zavirljive rezultate na svetovnem nivoju, medtem ko nekateri drugi ne dosežejo nič posebnega vendar, ker znajo to s pomočjo svojih odličnih in sposobnih ekip dobro »prodati« v javnosti, od tega dobro živijo in so v javnosti predstavljeni kot heroji slovenskega naroda. To je pokazala tudi analiza vseh prebranih člankov in številnih opravljenih intervjujev. Organizacija posameznih projektov je izjemnega pomena. Če ima posamezni profesionalni ekstremni športnik v svoji ekipi dobrega organizatorja, torej človeka, ki ima dobre komunikacijske in organizacijske sposobnosti, ob tem pa še spodoben ugled, dobre veze in poznanstva, ki mu omogočajo, da mu vrata niso nikjer zaprta, lahko posamezni profesionalni ekstremist tudi manj zahtevne podvige zelo dobro »proda« medijem in širši javnosti.

Zato se na tem mestu lahko še enkrat zastavi vprašanje koliko dosežkov slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov je dejansko resničnih in koliko je takšnih, kjer gre za prevare in laži. Seveda takšnih »podvigov« gledalci in mediji ne morejo neposredno nadzorovati, saj se le – ti zelo pogosto dogajajo daleč stran od oči in običajno v zelo težkih razmerah. Vsekakor pa bi tako kot so v preteklosti, morale tudi v sedanjosti in prihodnosti obstajati organizacije, ki bi podvige in dosežke profesionalnih ekstremnih športnikov morale tako ali drugače nadzorovati in meriti. S tem bi se točno vedelo kakšni so dosežki posameznega profesionalnega ekstremnega športnika, ali so resnični, v kakšnih pogojih in na kakšen način jih je dosegel. Hkrati pa bi se možnost določenih prevar in goljufij s strani teh

ekstremnih športnikov zmanjšala na minimum. Nedopustno je, da je določenim profesionalnim ekstremnim športnikom omogočeno, da so zaradi svojih lažnih in neresničnih podvigov v javnosti predstavljeni kot nacionalni junaki in podobno. Tovrstni športnik lahko s pomočjo goljufij postane nacionalni junak in hkrati še dobro zasluži, čeprav si v resnici tega sploh ne zasluži. Na to so med drugim opozorili tudi vsi trije slovenski profesionalni ekstremni športniki v posameznih intervjujih, in sicer Dušan Mravlje, Davo Karničar in Jure Robič. Vsi so opozorili na primer Martina Strela.

Ekstremni tekač, Dušan Mravlje, je celo v enem izmed analiziranih člankov opozoril na primer ekstremnega plavalca Martina Strela. Povedal je, da Strel na primer pri svojih »podvigih« vedno plava v tekočih rekah v smeri toka. Tako ima pri svojem plavanju vseskozi pomoč rečnega toka, kajti reka ima pač določeno hitrost. Hkrati ima ob sebi spremljevalno ekipo in nemalokrat se zgodi, to je bilo po besedah Mravljeta možno videti tudi na nekaterih posnetkih, da se Strel med svojim plavanjem oprijema plovil, ki ga spremljajo. Poleg tega lahko Strel na primer, ko si želi nekoliko oddahniti in se spočiti od plavanja, enostavno lebdi na vodi in tok ga sam nese k njegovemu »podvigu« naproti. Mravljetove besede je smiselno jemati kot opozorilo in se ob tem zamisliti, da so lahko dosežki posameznega profesionalnega ekstremista varljivi, čeprav jih mediji in širša javnost vzamejo za svoje. To je le še dodaten razlog, da se dosežkov vrhunskih ekstremnih športnikov ne more primerjati med seboj, kaj šele, da bi jih enačili ali na primer primerjali z rezultati in dosežki vrhunskih profesionalnih športnikov v klasičnih oblikah športa.

Skozi celotno nalogo se je poizkušalo odgovoriti na vprašanje glede tega, kje profesionalni ekstremni športniki vidijo smisel za svoje podvige. Izkazalo se je, da so bili nekateri preden so postali profesionalni ekstremni športniki, profesionalni športniki v klasičnih oblikah športa in so kasneje združili različne oblike klasičnega športa v ekstremni šport. To velja za Dava Karničarja in Jureta Robiča. Prvi je bil, preden je postal profesionalni ekstremni alpinist in smučar, profesionalni alpski smučar, drugi pa se je ukvarjal s cestnim kolesarjenjem preden je postal profesionalni ekstremni kolesar. Medtem ko so se nekateri drugi pred tem ukvarjali s športom le na amaterskem nivoju oziroma rekreativno. Primer za to pa je Dušan Mravlje, ki nikoli ni bil športnik, preden je postal profesionalni ekstremni tekač. Vsi slovenski profesionalni ekstremni športniki pa si zagotovo želijo s premagovanjem samega sebe doseči nekaj kar ni uspelo še nikomur pred njimi. Verjetno pa je vsaj delno res, čeprav v intervjujih nihče izmed vprašanih ekstremistov tega ni priznal, da vsega skupaj ne bi počeli na takšnem

nivoju, če jim pri tem ne bi bila pomembna tudi slava in denar. Kajti, gledano v celoti, slovenski profesionalni ekstremni športniki živijo od ekstremnega športa s katerim se ukvarjajo.

Kadar je govor o profesionalnem ukvarjanju z ekstremnimi športi se je potrebno zavedati, da je tveganje pri tovrstnih podvigih skoraj vedno precejšnje in hkrati na nek način do določene mere tudi neizogibno. To je v končni fazi tisto kar najbolj privlači profesionalne ekstremiste. Ob tem pa velja izpostaviti, da svoboda, tveganje in to da ni pravil dela tovrstne športe nekaj posebnega. Profesionalni ekstremni športniki pri svojih podvigih pogosto izzivajo svojo usodo. Na osnovi opravljenih intervjujev je prišlo tudi do ugotovitve, da se količina in napor treningov od enega do drugega profesionalnega ekstremnega športnika močno razlikuje. Tako na primer Robič in Mravlje trenirata po nekaj ur dnevno, medtem ko Karničar trenira predvsem situacijsko v gorah, samega kondicijskega treninga pa ima največ dva meseca na leto.

Medtem pa je tveganje na drugi strani pri ekstremnih in adrenalinskih športih nekoliko manjše, še zlasti, če se ti športi odvijajo pod nadzorom usposobljenih strokovnjakov in s pravo, primerno ter vrhunsko opremo, ki služi kot pripomoček in hkrati zaščita. Zato ljudje, ki se ukvarjajo z ekstremnimi in adrenalinskimi športi vedno znova poudarjajo, da v primeru, če se posameznik vedno drži osnovnih pravil in navodil ter ne izziva usode se mu praktično ne more skoraj nič zgoditi. Cilj slednjih tudi ni izzivanje usode, pač pa druženje, sprostitvev in zabava.

Tako vsebina člankov kot večina samih uporabnikov teh storitev so jasno povedali, da se vse pogosteje ukvarjajo s temi športi, ker si želijo predvsem aktivno, v družbi svojih prijateljev ali znancev, v naravi in ob nepozabnih doživetjih, preživeti svoj prosti čas ter zlasti svoje počitnice. Vse več ljudi se s temi športi ukvarja tudi med letnim dopustom, saj je trend preživljanja počitnic v obliki ležanja na plaži že davno minil. Hkrati pa je razlog za to potrebno iskati tudi v vse pogostejšemu poudarjanju unikatnosti posameznika in vse večjega pomena individualizma v današnji družbi.

Na tem mestu je torej potrebno še enkrat poudariti, da kljub temu, da so ekstremni in adrenalinski športi dandanes vse bolj in bolj vseprisotni jih nikakor ne gre enačiti s profesionalnimi športi v klasičnih disciplinah. To še posebej velja za profesionalni ekstremni

šport. Profesionalni ekstremni športniki so ekstremisti in se zaradi tega zelo težko primerjajo s profesionalnimi vrhunskimi športniki. Slednji trenirajo dvakrat dnevno, živeti morajo zdravo, ne smejo zaužiti preveč kalorij, vseskozi so pod nadzorom klubskih zdravnikov in trenerjev, po treningih, tekmah in predvsem po velikih tekmovanjih so vseskozi pod nadzorom protidopinških komisij in podobno. To je za njih način življenja in edini vir zaslužka in s tem posledično preživetja. Zaradi tega morajo vse druge dejavnosti v svojem življenju podrediti izključno športni panogi s katero se ukvarjajo. Medtem pa profesionalni ekstremni športniki na drugi strani v večini primerov trenirajo precej manj, intenzivnost svojih treningov povečajo le dva do tri mesece, redke izjeme tudi do šest mesecev, pred svojimi podvigi hkrati pa te svoje največje podvige izvajajo enkrat do dvakrat letno ali celo redkeje, le redke izjeme med njimi pa pogosteje. Jure Robič in Dušan Mravlje sta glede tega vsekakor izjemi. Skratka razlike v količini in načinu treninga so med profesionalnimi ekstremisti izjemne.

Ugotovitve, ki predstavljajo odgovor na raziskovalno vprašanje te diplomske naloge, zakaj fenomen ekstremnega športa, so sledeče: ker si ljudje, ki se s tovrstnimi športi ukvarjajo, v prvi vrsti želijo aktivno preživeti svoj prosti čas in svoje počitnice, ker hočejo uživati ob veliki dozi adrenalina ter ob tem pozabiti na vsakdanje težave in probleme, ker hočejo poizkusiti nekaj novega in ker hočejo svoje športne aktivnosti združiti oziroma povezati z naravo. Vse to pa jim omogočajo ravno ekstremni in adrenalinski športi.

Misel za konec bi lahko bila sledeča, da glede na trenutno ponudbo in trenutne trende, ki so močno povezani z ekstremnimi in adrenalinskimi športi, se bo v prihodnosti po vsej verjetnosti še več Slovencev in Slovenk ukvarjalo s tovrstnimi športi poleg tega pa bo tudi ponudba tovrstnih storitev iz leta v leto še bolj izpopolnjena, čeprav je že zdaj na zelo visokem nivoju. Zaradi tega se verjetno lahko ekstremne in adrenalinske športe poveže s pojmom ubiktivitete. To pomeni, da so le – ti prostorsko in časovno vsepovsod dostopni in hkrati vsepovsod prisotni. Morda je nekoliko nenavadno, da se vse več Slovencev in Slovenk v času družbe tveganja ukvarja s tovrstnimi športi, ki veljajo za tvegane in nevarne. Eden možnih odgovorov na to vprašanje oz. dilemo je, da morda samo tovrstni športi vsebujejo nek dovolj močan »kontra naboj« vsakdanjemu življenju, ki je zaznamovan s hudim stresom in nenehnimi pritiski. Vse več ljudi se očitno ne zna sprostiti s poslušanjem glasbe, z branjem knjig, z obiskom kinematografov ali s sprehodi v naravo, ampak uporablja za sproščanje ukvarjanje z ekstremnimi in adrenalinskimi športi. Gre torej za to, da se »klin s klinom zbija«.

Devet ključnih ugotovitev:

- Ljudje se s tovrstnimi športi ukvarjajo vse pogosteje predvsem zato, ker želijo aktivno preživeti svoj prosti čas, ker želijo uživati ob veliki dozi adrenalina in ker želijo svoje športe aktivnosti združiti z naravo.
- Ponudbe za ukvarjanje z ekstremnimi in adrenalinskimi športi je v Sloveniji zelo veliko, hkrati pa je tudi cenovno dostopna.
- Ekstremni in adrenalinski športi so prostorsko in časovno vseprisotni.
- Ukvarjanje z ekstremnimi športi na najvišjem nivoju prinaša tveganje, igranje z usodo, slavo in denar.
- Cilj adrenalinskih športov je druženje, zabava in sprostitvev.
- Ekstremni in adrenalinski športi so deležni premalo medijske podpore.
- Vrhunski slovenski profesionalni športniki v klasičnih športih imajo o slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikih dokaj dobro mnenje, izjema je le Martin Strel.
- Slovenski profesionalni ekstremni športniki so bolj cenjeni v tujini kot doma.
- Ponudniki ekstremnih in adrenalinskih športov ponujajo tovrstne aktivnosti, ker želijo združiti šport in naravo.

14. Viri

- Burnik, Stojan (2000): Ekstremizem. *ŠPORT. Revija za teoretična in praktična vprašanja športa* 48(4), 3–4.
- Burnik, Stojan, Matej Tušak, Tanja Kajtna in Snežana Jug (2005): Študije o psiholoških značilnostih alpinistov in športnikov rizičnih športov. *ŠPORT. Revija za teoretična in praktična vprašanja športa* 53(1), 3–9.
- Burnik, Stojan (2007): Variantni športi? *ŠPORT. Revija za teoretična in praktična vprašanja športa* 55(4), 3–4.
- Burnik, Stojan in Viki Grošelj (2007): Slovenski alpinisti kot postavljalci skrajnih meja. *ŠPORT. Revija za teoretična in praktična vprašanja športa* 55(4), 17–22.
- Intervju z Andražem Korenom, rekreativnim ekstremnim kolesarjem, alpinistom in smučarjem. Ljubljana, 18. november 2007.
- Intervju z Davom Karničarjem, ekstremnim alpinistom in smučarjem. Zgornje Jezersko, 8. november 2007.
- Intervju z Dušanom Mravljetom, ekstremnim tekačem. Kovor, 6. november 2007.
- Intervju z Juretom Robičem, ekstremnim kolesarjem. Kranj, 12. november 2007.
- Intervju z Matijo Korenom, rekreativnim ekstremnim smučarjem in kolesarjem. Ljubljana, 19. november 2007.
- Intervju z Mihom Hribarjem, rekreativnim ekstremnim kolesarjem. Gabrovka, 20. november 2007.
- Intervju s Primožem Kališnikom, odgovornim urednikom priloge POLET. Ljubljana, 14. november 2007.
- Intervju z Romanom Vodebom, magistrom kinezioloških znanosti magistrom sociologije kulture. Ljubljana, 14. november 2007.
- Intervju s Sonjo Korelc, športno novinarko časopisa Dnevnik. Ljubljana, 21. november 2007.
- Intervju z Urošem Prasom, rekreativnim ekstremnim padalcem. Ljubljana, 19. november 2007.
- Intervju z Urošem Velepčem, profesorjem športne vzgoje, tekmovalcem v biatlonu in triatlonu, trenerjem v biatlonu in vodjo ekipe, ki je leta 2007 na RAAM – u spremljala Jureta Robiča. Ljubljana, 19. januar 2008.

- Kajtna, Tanja (2007): Psihološke značilnosti športnikov rizičnih športov. *ŠPORT. Revija za teoretična in praktična vprašanja športa* 55(4), 5–11.
- Kandare, Manca, Stojan Burnik in Tanja Kajtna (2007): Pomen poškodbe pri športnikih rizičnih športov in njen vpliv na posameznika. *ŠPORT. Revija za teoretična in praktična vprašanja športa* 55(4), 12–16.
- Mlekuž, Igor (2007): Kjer ni prostora za napake. *ŠPORT. Revija za teoretična in praktična vprašanja športa* 55(4), 38–43.
- Pogovor z Mitjo Favaiem, predstavnikom Zavarovalnice Triglav d.d. Ljubljana, 12. februar 2008.
- Pogovor z dr. medicine, Petro Zupet. Ljubljana, 10. februar 2008.
- Pogovor s Sonjo Grašič, vodjo oddelka za razvoj in kontrolo zavarovalnih postopkov pri Zavarovalnici Maribor d.d. Ljubljana, 15. februar 2008.
- Rauter, Samo in Mojca Doupona Topič (2007): Življenjski stil in navade cestnih ter gorskih kolesarjev. *ŠPORT. Revija za teoretična in praktična vprašanja športa* 55(4), 44–48 .
- Velepec, Uroš (2007): Nekaj misli o ekstremnem športu. *ŠPORT. Revija za teoretična in praktična vprašanja športa* 55(4), 2–4.
- Vodeb, Roman (2005): Še in spet: o Tomažu Humarju. *ŠPORT. Revija za teoretična in praktična vprašanja športa* 53(3), 5–7.

Internetni viri

- Apih, Ina (2007): *Novi šport za ekstremne Slovence*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Slovenske+novice&da=20070203&ed=&pa=18&ar=d0e1a7e6a5ff6f98d0ec558e40293e5404&fromsearch=1 (3. februar 2007).
- Bandur, Simona (2005): *Le za izkušene potapljače*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Delo&da=20050126&ed=0&pa=21&ar=dd8c87a57b1a34aa61d39efbaad0a1e204&fromsearch=1 (26. januar 2005).
- Bandur, Simona (2005): *Mnogi si zaželiijo adrenalin*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Delo&da=20050926&ed=0&pa=24&ar=3596105ad8a539e8bebe660d07aafc4504&fromsearch=1 (26. september 2005).

- Bandur, Simona (2006): »Adrenalinskih športov ni, vse to je le zabava«. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Delo&da=20060524&ed=0&pa=25&ar=eadbdbb77d7545c4f4ca51d2d250ee704&fromsearch=1 (24. maj 2006).
- Biro, Maja (2005): *Junaki nadčloveških naporov*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Slovenske+novice&da=20050730&ed=&pa=16&ar=f0c5119b371d84ad4c865770c984885c04&fromsearch=1 (30. julij 2005).
- Božič, Franci (2005): *Led namesto žoge*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Vikend&da=20050729&ed=&pa=8&ar=0a46d8829d7e163c88acfac786b60b604&fromsearch=1 (29. julij 2005).
- Crček, Andrej (2004): *Norci?*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Polet&da=20040212&ed=&pa=38&ar=ebc62c6baff4c72f99a749813de0f63004&fromsearch=1 (12. februar 2004).
- Cunder Reščič, Karina (2006): *Osem let skomin*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Nedelo&da=20060521&ed=&pa=22&ar=2c36353b3c9fd6a6ca591b75f373c59004&fromsearch=1 (21. maj 2006).
- Čeak, Branko (2004): *V zraku iščemo tisto, kar nekateri najdejo v cerkvi*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Ona&da=20040413&ed=&pa=25&ar=1fc54f4ca473ac14e01bda0fb88cac4104&fromsearch=1 (13. april 2004).
- Fon, Boštjan (2004): *Mravlje s tekom briše meje z Evropo*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Slovenske+novice&da=20040421&ed=&pa=5&ar=6b5f02b815f4af44647b2d3fd43f73c504&fromsearch=1 (21. april 2004).
- Fon, Boštjan (2005): *Boštjan Urbanija, padalec iz vozička*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Ve%C4%8D&da=20050610&ed=&pa=29&ar=e9b3023f0c274682f27736f4d6cf41a904&fromsearch=1 (10. junij 2005).
- Grča, Dušan (2002): *Meja naj ne ovira skupnih interesov*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Delo&da=20020403&ed=0&pa=7&ar=d7dceb8c17f8ffc5db0b1dc75df73f2404&fromsearch=1 (03. april 2002).
- Jankovič, Jaroslav (2005): *Aleš Debeljak, padalec inštruktor*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Ve%C4%8D&da=20050617&ed=&pa=29&ar=e84241d1bf6c00fe107b995808cec09304&fromsearch=1 (17. junij 2005).

- Jerman, Bojko (2003): *Smrt čaka tik pod površino*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Sobotna+priloga&da=20030614&ed=&pa=29&ar=e350c194ea1103d6ddbe7a9ab6eddfc504&fromsearch=1 (14. junij 2003).
- Knap, Bojan (2003): *Kolaps*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Polet&da=20031127&ed=&pa=45&ar=d9e3b11d0237ef46e56621c15c61797404&fromsearch=1 (27. november 2003).
- Knap, Bojan (2004): *Blišč in beda, beda in blišč*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Polet&da=20040715&ed=&pa=20&ar=8037981ac4ae11db3a8490ca28c0b84704&fromsearch=1 (15. julij 2004).
- Knap, Bojan (2005): *Zmaga posameznika ali ekipe?*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Polet&da=20050714&ed=&pa=20&ar=2512fba371bb4cd2f46f1cbbc1c7449604&fromsearch=1 (14. julij 2005).
- Kristan, Silvo (2004): *Zaščiteni adrenalin*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Delo&da=20040807&ed=0&pa=5&ar=4b9b9be397aac8b8d359e0172db1a08304&fromsearch=1 (07. avgust 2004).
- Kristan, Silvo (2005): *Adrenalinski zakon*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Delo&da=20050713&ed=0&pa=5&ar=e91ca0cc8fa7f3572b7582655ef81f9f04&fromsearch=1 (13. julij 2005).
- Kristan, Silvo (2007): *Adrenalinskih športov ni*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Delo&da=20070110&ed=0&pa=5&ar=e269c185ee50da8f68a329ceca24e95b04&fromsearch=1 (10. januar 2007).
- Krišelj, Grubar, Urška (2005): *Strah človek občuti šele, ko širi svoja obzorja*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Nedelo&da=20050821&ed=&pa=21&ar=84f01a1f8a936d9ffd52bed14e113e6e04&fromsearch=1 (21. avgust 2005).
- Krišelj, Grubar, Urška (2006): *Frik, ki ne laja*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Nedelo&da=20060514&ed=&pa=21&ar=ae914f74fa09d7dcb18a10651d6577fb04&fromsearch=1 (14. maj 2006).
- Lorr, Mike (1999): *Skateboarding and the »X-gamer« phenomenon: Connections between Subcultures, Pop Culture Trends, and the loss of meaningful forms of Resistance*. Department of Sociology 990 W. Fullerton Chicago. Dostopna na <http://www.broadviewpress.com/writing/Pdffiles/skateboarding.pdf> (23. februar 2005).

- Medvešček, Nataša (2003): *Bi se radi malo centrifugirali?*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Ona&da=20030812&ed=&pa=17&ar=087531b47ba2b909b86575c24b0c1a7d04&fromsearch=1 (12. avgust 2003).
- Močnik, Blaž (2004): *Padalsko – zmajarski center v Posočju*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Delo&da=20040608&ed=2&pa=7&ar=fc1987c080ab816935b7663b9c4a938704&fromsearch=1 (08. junij 2004).
- Obolnar, Sabina (2003): *Kolektivno na adrenalinu*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Ona&da=20030812&ed=&pa=5&ar=cf7f2139af18aa043e29cd20da28737504&fromsearch=1 (12. avgust 2003).
- Olimpijski komite RS (2005): *Definicija športa*. Dostopno na <http://www.olympic.si/index.php?id=127> (07. februar 2005)
- Perko, Borut (2005): *Svet mu leži pod plavutkami*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Ve%C4%8D&da=20050311&ed=&pa=14&ar=6e38dd3f6974f68b6d38da973fd96c4c04&fromsearch=1 (11. marec 2005).
- Puhar, Tanja (2004): *Za »prave« je način življenja*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Delo&da=20040423&ed=0&pa=14&ar=cd52060334cf3978d83529125763aa7504&fromsearch=1 (23. april 2004).
- Purgar, Željko (2004): *Prestižni adrenalinski užitek*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Polet&da=20041104&ed=&pa=56&ar=7c6e73edfe6013f19a1b2fbc1ac7123304&fromsearch=1 (04. november 2004).
- Purgar, Željko (2007): *Solze, kri, smrt in zabava*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Delo&da=20070119&ed=0&pa=10&ar=a56be07e38df1352f1ce218b1a22312104&fromsearch=1 (19. januar 2007).
- Račič, Blaž (2005): *Poletno sankališče*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Delo&da=20050622&ed=3&pa=6&ar=38ede747213743d11d29fb460c1d895c04&fromsearch=1 (22. junij 2005)
- Roš, Katja (2003): *Šotorišča napovedujejo boljše čase*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Delo&da=20030523&ed=0&pa=7&ar=a94c3add3de158891fbf43840622430804&fromsearch=1 (23. maj 2003).
- Roš, Katja (2005): *Nikolaševa Maya gre naprej*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Delo&da=20050716&ed=0&pa=7&ar=d4668881bd13324d78857bd8e86ba75004&fromsearch=1 (16. julij 2005).

- Stamejčič, Damjana (2002): *Nekaj za zdravje nekaj za dobro počutje*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Delo&da=20020925&ed=0&pa=10&ar=85ba5d41601a45b1a6e00f730cf66be804&fromsearch=1 (25. september 2002).
- Stopar, Grega (2006): *Adrenalinski paradíž*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Polet&da=20060831&ed=&pa=14&ar=ac1b83ddf0c9eee77124a55196d8874704&fromsearch=1 (31. avgust 2006).
- Stres, Franci (2005): *Z vesli nad Tihega*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Slovenske+novice&da=20050124&ed=&pa=14&ar=8a927b9101e50ad4589e7427a1b0b79e04&fromsearch=1 (24. januar 2005).
- Šimnovec, Miha (2003): *S kroglo in kolesom*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Delo&da=20031117&ed=0&pa=15&ar=4f0d57bf148a4229b7de60381ddd77a204&fromsearch=1 (17. november 2003).
- Škerl, Uroš (2003): *Lažje je biti dober ultramaratonec kot dober nogometaš*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Sobotna+priloga&da=20030517&ed=&pa=22&ar=67fd62998951c8467e07b1d9d3d0757004&fromsearch=1 (17. maj 2003).
- Šket, Gregor (2003): *Ekstremiste spremljajo zlomi, pretresi možganov in notranje poškodbe*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Nedelo&da=20030511&ed=&pa=19&ar=19b452f3e00d55c2a20b70ea4f635f8904&fromsearch=1 (11. maj 2003).
- Šket, Gregor (2007): *Informatika*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Polet&da=20070308&ed=&pa=23&ar=c4ada6a05487e0e47c716c71608e7c1c04&fromsearch=1 (08. marec 2007).
- Umer, Iztok (2005): *Šport, da ti jemlje sapo*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Slovenske+novice&da=20050523&ed=&pa=12&ar=2886af921f77306e6579f0577f3f44a604&fromsearch=1 (23. maj 2005).
- Vistoropski, Nika (2005): *Otroke umetno zaviramo*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Ona&da=20050222&ed=&pa=38&ar=e1a4271b9eed1e0a680f0ee9ff6f904004&fromsearch=1 (22. februar 2005).
- Vistoropski, Nika (2005): *Ne obstaja nič razen tebe in tvoje psihe. Čisti užitek!*. Dostopno na

http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Ona&da=20050614&ed=&pa=25&ar=3252d2136a793c062fc25e75393e520904&fromsearch=1 (14. junij 2005).

- Voron, Amos (2004): *Vratolomni spust po melišču*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Delo&da=20041013&ed=0&pa=27&ar=333a61af1d40effbe3cf2068d3f86ddd04&fromsearch=1 (13. oktober 2004).
- Zupanič, Milena (2005): *Nekatere športe bi zakon moral naštetiti*. Dostopno na http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Delo&da=20050520&ed=0&pa=2&ar=e62861aac78aa33c256be4be0acc9a2204&fromsearch=1 (20. maj 2005).

15. Literatura

- Berger, Peter in Tomas Luckmann (1966/1988): *Družbena konstrukcija realnosti*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Birchall, Clare in Gary Hall (2006): *New Cultural Studies. Advantures in Theory*. Edinburgh: Edinburgh University Press LTD.
- Doupona Topič, Mojca in Krešimir Petrovič (1996): *Sociologija športa*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
- Golob, Tadej, Urban Golob in Davo Karničar (2000): *Z Everesta*. Ljubljana: Mythos d.o.o. – Agencija PRestige.
- Kavčič, Matic (2005): *Ekstremni športi*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Ponikvar, Primož (2005): *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Ljubljana: DZS.

16. Priloge

Priloga A: Intervju z Davom Karničarjem – ekstremnim alpinistom in smučarjem (08.11.2007)

Andrej: »Pozdravljen gospod Davo Karničar.«

Andrej: »Koliko let se že ukvarjate z ekstremnim športom in kdo vas je navdušil za to?«

Davo: »Moja osnova seveda niso ekstremni športi kot taki kakor so danes obravnavani kot je modno, adrenalinsko itd. Jaz sem brez, da bi si za cilj postavil, da se ukvarjam z ekstremnim pač dobil informacije, da sem se lahko naučil smučati in da sem lahko plezal. Alpinist sem postal pri osemnajstih letih, smučar pa pri treh letih. Tako, da lahko rečem, da so se ta znanja pri meni seštevata in stvari katere drugi označujejo pod ekstremne so se začele dogajati s tistim, ko jaz nisem več smučal na smučiščih ampak sem šel smučat v hribe. To se pravi tam, kjer je bilo strmo. Čeprav jaz seveda nisem zavestno počel stvari, da bom nekaj naredil ekstremno ampak enostavno iskreno željo, tam je tudi sneg in tam se da tudi dol pripeljati, sem pač izpolnil in sem to naredil. Kasneje pa sem izvedel, da je to adrenalinsko, modno in ekstremno itd. Za mejnik, ko sem se začel ukvarjati z ekstremnim športom lahko vzamemo zimo leta 1980. Takrat sem šel prvič smučat v strmejša pobočja naših gora.«

Andrej: »Kdaj dejansko je to ukvarjanje z ekstremnim športom preraslo iz hobija v dejavnost brez katere ne morete živeti in kaj je vplivalo, da ste se odločili za to?«

Davo: »Leta 1982 sem imel 20 let in takrat sem se sam pri sebi začel spraševati kaj lahko v življenju počnem kvalitetno, dobro in bolje kot ostali. Tako, da sem takrat začel nadgrajevati svoja znanja s področja alpinizma in smučanja ter to zavestno združevati v dejavnost, ki se ji reče alpinistično ali ekstremno smučanje. Tako, da od takrat dalje pa gre za načrtno pot kar se tiče priprav, opreme in vseh ostalih dejavnikov, ki vplivajo na to, da se lahko »dol« pripeljem.«

Andrej: »Koliko dni na leto trenirate in koliko ur na dan?«

Davo: »To se pri meni zelo spreminja. Takrat, ko sem si zadal, da bom v tem ekstremnem športu nekaj naredil je bilo seveda potrebno ogromno fizično trenirati. To velja zlasti za obdobje, ko sem bil star od 20 do 30 let. V teh letih je bilo potrebno zgraditi neko bazo iz katere se črpa. Takrat je bilo obremenitev, npr. atletskega treninga, izjemno veliko saj sem moral raziskati katere »stvari« moram razvijati. Pri plezanju sem približno vedel, pri smučanju ravno tako, vendar pa gre pri mojem ekstremnem športu za kombinacijo le tega. Zavedati se moramo, da je potrebno na vrh prinesiti vso opremo in za to so potrebne odlične

plezalske sposobnosti ob tem pa je tudi moje smučanje v dolino precej drugačno od običajnega smučanja. Zato je bilo potrebno razviti prave fizične sposobnosti, v kolikor psihične zaenkrat izključimo. Tista piramida teh fizičnih sposobnosti je bila tako prvih deset let ukvarjanja z mojim ekstremnim športom, bolj ali manj zagotovljena. Zato sem imel takrat zelo intenzivne treninge. Vendar pa sedaj, ko točno vem katere vrednosti so zame pomembne, pa naredim pred podvigom testiranje, da vidim kje sem zanič oziroma slab in potem posledično v tisto smer več treniram. Tako, da je ta moj trening danes zelo težko primerjati s tistim treningom pred 15. - 20. – imi leti. Kajti danes treniram pretežni del le situacijsko, torej z odhodi v hribe. Na leto pa največ dva meseca delam povsem specifično na enem segmentu, ko razvijam posamezne mišične skupine. Torej fizično se pripravljam maksimalno dva meseca na leto. Včasih pa je bilo seveda povsem drugače.«

Andrej: »Kako pa je s profesionalizacijo ekstremnega športa s katerim se ukvarjate vi?«

Davo: »To je nemogoče. To pa zato, ker v kolikor je motiv rezultat v gorah potem hitro naredimo napako in gremo čez mejo katero ocenimo, da je nevarna. To pa zlasti zaradi tega, ker smo eksistenčno odvisni od rezultata. Zavedati se moramo, da je povsem nekaj drugega, če si na primer eksistenčno odvisen od rezultata pri nogometu ali pa pri mojem ekstremnem športu. Kajti v gorah zastaviš svoj obstoj, da boš dosegel boljši rezultat. Absolutno sem nasprotnik tega, da je alpinist profesionalec, čeprav pa je to dejansko dvorezna izjava saj jaz konec koncev živim od tega kar počnem.«

Andrej: »Kakšni so pozitivni in tudi negativni odzivi na vaše ukvarjanje z ekstremnim športom v strokovnih, prijateljskih, družinskih in poslovnih krogih?«

Davo: »Jaz si zastavljam takšne cilje, da poskušam narediti nekaj kar so ljudje že poskusili narediti vendar ni še nikomur uspelo. Torej zaradi tega je potrebno pristopiti k stvari z več fanatizma. Seveda pa s takšnim načinom življenja prej ali slej doživiš blok pri okolju zato, ker delaš stvari pri katerih nikoli ne moreš narediti vsega sam. To pomeni, da svoje okolje podrediš svojemu cilju. Pri tem pa gre vedno za izjemno velik riziko v kolikor želiš obdržati odnos v skupini, v nekem širšem okolju, hkrati pa gre tudi za zelo velik riziko za družinske odnose, saj nisi človek kot ostali povprečni ljudje, kateri si vzamejo čas za stvari za katere si jih jaz na primer ne morem. Torej pri mojem ekstremnem športu gre za eno zelo visoko odločitev za drugačno življenje za dosego določenega cilja. Prepričan sem, da veliko fantov bi bilo mogoče po športni plati sposobnih narediti tudi kaj bistveno kvalitetnejšega kot delam jaz. Vendar se le – ti verjetno normalnosti življenja prilagodijo in ostanejo znotraj koridorja znotraj katerega je človek še normalen za okolico. Kajti tukaj pri mojem ekstremnem športu, pa moraš fanatizem živeti in zato je to težko.«

Andrej: »Ali ste v vseh teh letih napornega treninga kdaj pomislili, da bi prenehali z ekstremnim športom in bi se začeli ukvarjati s čim drugim?«

Davo: »Imel sem skušnjave vendar sem že zelo daleč nazaj prišel do spoznanja, da je mamljivo se ukvarjati z več športi, vendar se potem lahko zgodi, da povsod dosežeš le povprečni nivo. Mene pa npr. biti povprečen veslač, zmajar ali kaj drugega ne zanima. Jaz želim biti izredno dober in v kolikor to želim doseči moram gojiti le eno primarno dejavnost, vse ostalo pa le kot popestritev, motivacija in dodatne izkušnje, nikakor pa ne, da bi si želel uspeti na najvišjem nivoju še v kakšnem drugem športu.«

Andrej: »Koliko odpovedovanja in predanosti je potrebno, da se lahko posameznik ukvarja z ekstremnim športom na takšen način kot se vi, gospod Karničar?«

Davo: »Jaz imam takšno dejavnost, da moj ekstremni šport zahteva podreditev kompletnega življenja ekstremnemu športu. Lahko pa je ekstremni šport tudi samo ekstremno izpostavljanje za kratek čas. Za nekatere druge ekstremne športe pa po mojem mnenju to ni potrebno, da bi podredili svoje celotno življenje nekemu športu.«

Andrej: »Kako pa gledate na pogoste reakcije športnikov v »klasičnih« disciplinah, da vaša početja niso šport oz. da vaša početja pogosto omalovažujejo?«

Davo: »Jaz v bistvu te stvari dobro poznam saj sem pred mnogimi leti tekmoval tudi v alpskem smučanju na največjih tekmovanjih. Dejansko športnike v »klasičnih« disciplinah tudi razumem, da na nas gledajo tako. Tam je posameznik obravnavan kot član določene ekipe, kot predstavnik določene države znotraj nekega kalupa. Celo leto ima okrog sebe strokovno vodstvo, ki ga neguje in mu utrjuje psiho, da je on tisti, ki je najbolj pomemben in najbolj pravi športnik. Ampak seveda se jaz s tem sploh ne obremenjujem saj se ukvarjam s svojim ekstremnim športom samo zaradi lastne želje. V kolikor bom to enkrat počel na željo nekoga drugega bom verjetno nekje padel dol. Jaz sem finančno odvisen od okolja, vendar pa me ne zanima kako me vidijo ostali športniki in kaj si mislijo o meni. Za njihovo mnenje mi je povsem vseeno.«

Andrej: »Kakšne pa so po vašem mnenju razlike med slovenskimi ekstremnimi športniki in vašo konkurenco v tujini?«

Davo: »Pri nas je še precej prostora za »kalno vodo«. Tujina še bolj eksplicitno in na vsakem koraku zahteva potrditev tudi za takšno dejavnost kot je moja, ki je izjemno težavna za prinašanje dokazov in za registriranje vsega. Ker v hribih konec koncev ne moreš na 8000 metrov nadmorske višine pričakovati, da te bo nekdo snemal, čeprav si tega želiš. Saj bi moral biti v tem primeru tudi snemalec v odlično kondiciji hkrati pa mora biti še lepo vreme. Poleg tega pa ima tujina ekstremne športe že toliko dalj časa prisotne, da ne aplavdira čisto

vsakomur, ki je naredil nekaj drugačnega. Torej pri nas je še ogromno prostora za ekstremne športe.«

Andrej: »Kako gledate na razvoj ekstremnega športa v prihodnosti v Sloveniji?«

Davo: »Ne nikakor. Stvari se bodo »obrusile« in pri nas bo s časom manj teh »štrlečih« ljudi, ki želijo nekaj dokazati. To nam prinaša čas in želimo se dokazati, da to pride v podzavest ljudi. Mi smo mlada država in sistem v katerem smo morali biti vsi enaki smo že prerasli. Gre za to, da je trenutek takšen, da želi veliko ljudi veliko narediti oz. doseči. Npr. v Avstriji zna smučati in plezati morda veliko fantov bolje kot jaz, vendar ker imajo sistem v primerjavi z nami precej bolj razvit in bo posameznik prevzel očetov posel ter se mu zaradi tega ni potrebno nekaj posebno potrjevati, saj ima pot že narejeno in bo šel le naprej po njej. Mi smo pa nekje vmes in zato je ta čas pravi, da počnemo stvari katere niso povsem »normalne«. Kasneje pa bo tega pri nas vse manj in manj.«

Andrej: »Kako vidite sami sebe v luči »Slovenstva«? Ali ste pomembni predstavniki Republike Slovenije navzven naše družbe ali se vam zdi, da temu ni tako?«

Davo: »To lahko ocenim zgolj po odzivih katere sem doživel. Dejstva, ki so se zgodila mi povedo, da sem nek vzvod katerega bi Slovenija lahko tudi bolje uporabila. Konec koncev več priznanj dobim iz tujine kot pa s strani domače publike kar je pa za slovenstvo jasno. Če npr. pogledamo film Franceta Prešerna je vse jasno. Namesto, da bi mu aplavdirali in ga postavili na najvišjo stopničko smo naredili film, ki ga prikazuje kot »pijančka in kurbirja«, kateremu se je v pijanosti tudi kaj zapisalo. Takšni pač smo Slovenci.«

Andrej: »Kot prvi človek na svetu ste smučali z vseh najvišjih vrhov vseh kontinentov. Kateri spust bi izpostavili kot najljubši, če bi se morali odločiti le za enega od njih?«

Davo: »Tukaj ni nobenih pomislekov. Mount Everest. Vseh ostalih šest kontinentov spada le zraven v to zgodbo. Gre za lepo, super in fino zgodbo, vendar z Mount Everestom se ne more nič primerjati. Gre za najbolj zahteven podvig in ravno zaradi tega mi je tudi najljubši. V življenju vemo, da bolj kot se moramo za nekaj potruditi bolj smo na koncu s tem zadovoljni. Za spust z Mount Everesta sem se moral najbolj potruditi in to je to.«

Andrej: »Kateri izmed teh spustov pa se vam je zdel najnevarnejši oz. najbolj tvegan?«

Davo: »Tako kot sem odgovoril že pri prejšnjem vprašanju, zagotovo Mount Everest.«

Andrej: »Dejansko lahko rečemo, da je vaše življenje popolna predanost smučanju in alpinizmu in tukaj brez izjemne na nek način brutalne volje ne gre. Se strinjate s to mojo trditvijo?«

Davo: »Seveda, se strinjam. Pri mojem ekstremnem športu gre za absolutno zavezanost tistemu kar si zadaš oziroma zastaviš.«

Andrej: »Se trenutno pripravljate na kakšen nov izziv oz. na kakšen nov izziv?«

Davo: »Trenutno imam motivacijsko pavzo. Urejam si bivanje oz. gre za izgradnjo baze iz katere se lahko izhaja, torej gradim hišo. V naslednjem letu bom pa zopet odšel nazaj v Himalajo, kjer se bom stestiral na enem izmed nižjih osem tisočakov in če bo vse tako kot mora biti, bom za leto 2009 pripravil odpravo za K2, ker K2 še ni presmučan.«

Andrej: »Kako vi vidite sami sebe z vidika ekstremnega športa s katerim se ukvarjate?«

Davo: »Mislim, da glede na to kako zelo sem bister imam tudi zelo veliko sreče. Če analiziram kako se je meni šport dogajal, se je namreč ogromno stvari zgodilo brez moje zavestne odločitve. Kar se tiče ekstremnega športa vidim sebe kot eno privilegirano osebo in ravno zaradi tega sem si tudi lahko privoščil vse te podvige.«

Andrej: »Katera je vaša najhujša nesreča, ki se vam je zgodila pri vašem ekstremnem športu do sedaj?«

Davo: »To pa je bilo zelo daleč nazaj še v obdobju učenja alpinizma, ko sem enkrat padel 50 metrov globoko. Vendar se je na mojo veliko srečo vse zelo dobro končalo, in sicer z izredno malo zlomi. Dejansko napaka sploh ni bila moja, pač pa se je ena ogromna skala odkrušila in sem na srečo v povsem navpični steni padel tako, da sem samo na koncu udaril ob njo. To je bilo najhujše do sedaj.«

Andrej: »Kako pomembna je prehrana pri vašem športu? Ali imate pred svojimi podvigi kakšne posebne diete oz. kako je s tem pri vašem ekstremnem športu?«

Davo: »Predvsem je potrebno na tem mestu izhajati iz ekstremnega športa s katerim se ukvarjam. Kajti športna prehrana je dandanes precizirana do popolnosti. Zavedati se moramo, da imamo možnost v kolikor smo vsaj malo ambiciozni, da s pomočjo pravilne prehrane lahko pridemo nekemu zelenemu uspehu precej bližje kot pa brez nje. Vendar pa vsa ta športna prehrana absolutno presahne, ko gre za ekstremne višine. Dehidracija je največji problem. Na 8000 metrov nadmorske višine ne moremo telesu nikoli zagotoviti toliko tekočine kot je telo potrebuje. Torej tudi presnova ni mogoča. To je bil tudi zame zelo velik šok, ko sem šel prvič in drugič v Himalajo, ker sem se hotel maksimalno potruditi, da bom prehrano imel dobro. Kajti jaz moram poleg tega, da preplezam do vrha, s seboj prinesiti tudi celotno smučarsko opremo in zaradi tega narediti več. Vse to tam ugasne in zaradi tega moramo svoj organizem specifično spoznati in ugotoviti katero prehrano lahko zaužijem pri nizki vsebnosti kisika. Npr. iz prve odprave sem prišel domov 12 kilogramov lažji, iz Mount Everest pa 1 kilogram težji. To dokazuje, da sem zase spoznal, kaj moram jesti. Seveda pa ni to nič znotraj konteksta neke urejene športne prehrane.«

Andrej: »V čem je torej po vašem mnenju glavna razlika med profesionalnim ekstremnim športom in vrhunskim profesionalnim športom?«

Davo: »Jaz se s svojim ekstremnim športom lahko ukvarjam na način, da dostojno preživim in sreča je, da nimam postavljenih strašansko visokih želja. Predvsem v smislu, da bi moral v gmotnem oz. materialnem smislu veliko doseči. Torej nisem nogometaš, da bi moral podpisati milijardne pogodbe za prestop iz enega v drug klub. Meni je povsem dovolj dostojen kos kruha na mizi in da se lahko ukvarjam s svojim ekstremnim športom.«

Andrej: »Ali ste morda že kaj razmišljali kje so meje vašega ekstremnega športa in kaj boste počeli po koncu vaše kariere ekstremnega alpinista in smučarja?«

Davo: »Na srečo se lahko pri 45. – ih letih še vedno ukvarjam s svojim ekstremnim športom in pred seboj imam še pet šest let svoje kariere. V tem času lahko še marsikaj dosežem. Vendar pa so pri mojem športu zelo pomembne izkušnje. Pomembno je, da si sposoben združiti moč in izkušnje, kajti v nasprotnem primeru si sam sebi prenevaren. Po karieri imam določen plan, ki pa bo absolutno temeljil na turizmu. Sem ekstremni športnik, ki se že nahaja v ciljni ravnini.«

Andrej: »Ali ste v času svoje kariere kot ekstremni športnik naredili kakšno napako katero ste obžalovali oz. ali bi v svoji karieri kaj spremenili, če bi še enkrat začeli svojo kariero?«

Davo: »Po vseh napakah katere sem naredil sem preživel. Tako, da lahko rečem, da je kar vse v najlepšem redu.«

Andrej: »Se vam zdi, da smo Slovenci »adrenalinski« narod?«

Davo: »Statistično bi verjetno to lahko dokazali vendar menim, da se kot narod oz. država nahajamo v tistem momentu za katerega je normalno, da se veliko ukvarjamo s tovrstnimi športi. Zato lahko rečem, da nismo nič kaj posebnega v primerjavi z ostalimi narodi z vidika ekstremnih športov.«

Andrej: »Kako pa usklajujete treninge in čas, ki ga preživite s svojimi najbližjimi?«

Davo: »Absolutno je potrebna prilagoditev moje celotne okolice meni. Ni mi več nerodno povedati, da je največji dokaz mojega uspeha na Mount Everestu ta, da mi je žena iz prvega zakona rekla, ko sem se vrnil domov, da sem s tem dokazal, da mi nekaj v življenju pomeni bistveno več kot ona in celotna družina. Torej jaz sem se odrekel tudi temu, da mi je v življenju nekaj uspelo.«

Andrej: »Katerega od ostalih slovenskih ekstremnih športnikov najbolj cenite oz. spoštujete?«

Davo: »Pri nas je veliko takšnih, ki niso tako zelo izpostavljeni kot je npr. alpinizem, pa kljub temu počnejo zelo kvalitetne stvari. Izpostavil pa bi Jureta Robiča.«

Andrej: »Kaj pa menite o medijski podpori vašega ekstremnega športa?«

Davo: »Pri ekstremnih športih je vedno veliko tveganje vnaprej nekaj obljubljeni. Mediji so navajeni delati v smislu jutri bo tekma, pojdimo pogledati kaj bo in naredijo reklamo, da tekma bo. Potem temu običajno sledi, da je gledanost dobra. Pri nas pa je ena strašansko zoprna zadeva. Imeti moramo »pokrito« zadevo, da ljudje zanjo vedo, čeprav bi bilo celo bolje, da zanjo ne bi vedeli saj v trenutku, ko mediju poveš kaj načrtuješ, takoj od tebe zahteva rezultat. To pa je za ekstremne športe izjemno nevarno. Kajti skozi informacijo se obvežeš, da boš nekaj naredil in posledično niso več povsem svobodni. Ko gre za življenje se moraš tega razbremeniti in to ni najbolj enostavno. Če ustvariš dober vzvod in pravočasno posreduješ informacijo, je pokritost ekstremnih športov s strani medijev v Sloveniji zadovoljiva.«

Andrej: »Kaj pa menite o podvigih Martina Strela?«

Davo: »Fino je biti prijazen fant in vedno o vsem lepo govoriti vendar nekdo, ki lahko vsak večer stopi iz zaprte kletke za katero rešetke se drži, čoln pa jo vleče v topel hotel, kjer ga nahranijo pač nikakor ne more o ekstremnih športih niti razpravljati. Našel je dobro tržno nišo in okrog sebe ima dober fante, ki mu priskrbijo veliko sponzorskega denarja. Tudi v prihodnje mu želim veliko sreče, vendar on naj se vame ne vmešava pa bo vse uredu.«

Andrej: »Najlepša hvala za vaš čas, ki ste si ga vzeli za ta intervju, gospod Karničar. Tudi v prihodnje vam želim veliko uspehov tako na športnem kot tudi na osebnem področju ter seveda čim manj poškodb.«

Priloga B: Intervju z Dušanom Mravljetom – ekstremnim tekačem (06.11.2007)

Andrej: »Pozdravljen gospod Dušan Mravlje.«

Andrej: »Koliko let se že ukvarjate z ekstremnim športom in kdo vas je navdušil za to?«

Dušan: »Čisto na kratko. Začel sem v bistvu šele pri 24 – ih letih. Ko sem diplomiral, sem prišel v vojsko v športno četo in tam sem pač začel trenirati. Prišel sem v tisto ekipo za Dražgoše – včasih je bil v Dražgošah patroljni tek. Tam je vedno nastopalo več vojaških ekip in jaz sem prišel v eno izmed njih. Trenirali smo na Pokljuki in v bistvu sem takrat moral začeti teči. Tam smo tekli in smučali. Iz tega pa se je razvilo to, da ko sem prišel iz vojske mi je to nekako »prišlo pod kožo«. Čisto sam zase sem začel teči. Najprej sem tekel okrog »žice«, torej okrog Ljubljane. Nato pa sem srečal nekoga, ki mi je rekel čez 14 dni je 100 kilometrski tek v Bilu in me je povabil s seboj. Seveda sem bil takoj za. Torej moj prvi tek je bil 27 kilometrov ob »žici«, že čez 14 dni pa sem tekel svojo prvo »stotko« brez, da bi kdajkoli prej tekel kakšen mali maraton ali pravi maraton. V glavnem začel sem povsem iz ničle v maksimum. Potem pa sem šele sistematično začel hoditi na različne tekme, 100 kilometrske in tako naprej.«

Andrej: »Kdaj dejansko je to ukvarjanje z ekstremnim športom preraslo iz hobija v dejavnost brez katere ne morete živeti in kaj je vplivalo, da ste se sploh odločili za to?«

Dušan: »V glavnem jaz, ko sem začel teči oz. ko sem odtekel tisto svojo prvo 100 kilometrsko dirko sem si rekel nikoli več ne bom tekel. Ampak potem pa je bila ena takšna ekipa tekačev iz Kranja, štirje tekači, ki smo skupaj hodili na številne tekme. Včasih je bilo po bivši »Jugi« polno takšnih tekem, npr. Lepoglava, Ogulin, itd. Na te tekme smo seveda hodili predvsem za zabavo. Šli smo na tekmo in odtekli svoje. Po tekmi pa so se vrteli jagenjčki, prašički in dejansko je bila to kakšno leto ali dve le zabava. Nato pa sem jaz sam pri sebi začutil, ko sem šel teči tisto prvo Varaždinsko tekmo, 100 kilometrov, in Zagreb – Čazma, da je to to. To sta bili prvi in takrat najdaljši tekmi in jaz sem bil na tekmi Zagreb – Čazma že v svojem prvem nastopu 2., v Varaždinu pa sem bil na svojem prvem nastopu 4. Naslednje leto sem pa že na obeh tekmah zmagal in postavil nova rekorda obeh prog. To pa me je potem tudi potegnilo, da sem dejansko začel tekmovalno teči 100 kilometrske in tudi daljše tekme. Poleg tega pa sem tudi zelo hitro šel teči na Spartatlon (Sparta – Atene), in sicer že leta 1983. Ta moj tekmovalni del je trajal tam nekje do leta 1990, ko pa sem enostavno spoznal, da moje službe in teka ni več mogoče usklajevati. Enostavno zaradi službe ni bilo časa niti, da bi hodil

na tiste tekme na katerih sem želel teči. Takrat sem se tudi že spogledoval s tekom čez Ameriko itd. Tako sem dejansko od leta 1990 »delavec na cesti« oz. jaz temu rečem »cestni delavec«. Takrat sem tudi pustil svojo službo. Potem sem dobil status v Slovenski vojski kot športnik. Od leta 1990 sem torej absolutno samo v športu in počnem to kar mi je najbolj všeč. Lahko rečem, da delam službo, ki jo z veseljem opravljam in brez tega ne bi mogel živeti. To ti pride tako močno »pod kožo«, da v kolikor jaz tistih 20, 25 ali celo 30 kilometrov zjutraj ne odtečem se enostavno ne počutim dobro in čez dan ne morem normalno funkcionirati. Lahko rečem, da je to neke vrste pozitivna droga.«

Andrej: »Koliko dni na leto trenirate in koliko ur na dan?«

Dušan: »Na leto treniram približno 362 dni. Mogoče tri dni na leto ne treniram vendar še to po kakšni zelo naporni tekmi, drugače pa vsak dan. Na dan pa pretečem 20 kilometrov, če pa imam pred sabo kakšno tekmo, ne glede na to koliko je dolga, pa pretečem dnevno po 30 kilometrov. To mi povsem zadostuje. Vse ostalo, kar se tiče samih priprav na posamezno tekmo, pa je seveda samo v glavi. Kajti pri teh dolgih »zadevah« mora biti fizika maksimalno natrenirana vendar predstavlja le-ta pri tekih kot so npr. Spartatlon, teki čez kontinente ipd. le 20 odstotkov, medtem ko je vse drugo le v glavi. Ker v kolikor glava odpove, noge ne delajo pa si lahko še tako dobro fizično pripravljen.«

Andrej: »Kako pa je s profesionalizacijo ekstremnega športa s katerim se ukvarjate vi?«

Dušan: »Od tega zagotovo ne moreš preživeti, ker so to deficitarni športi. Na teh tekmah praktično ni nobenih nagrad. Če vzamemo za primer samo tri kontinente katere sem pretekel lahko rečem, da sem moral povsod plačati samo za startnino med 3 in 5 tisoč evrov. Na koncu pa sem dobil plaketo, medaljo in hvala lepa. Sama tekma te pa stane za dva meseca, če seveda hočeš imeti ob sebi ekipo, med 25 in 40 tisoč evrov. To pomeni, da moraš toliko denarja dobiti od sponzorjev in če ti potem na koncu ostane, kaj zase si lahko srečen. Da pa bi živel od tega pa ni nikakršnih možnosti, saj konec koncev ni nobenih nagradnih skladov. Tukaj je povsem drugače kot npr. v atletiki, kjer vsak dober atlet dobi za vsak start startnino, če pa potem dobro odteče pa dobi še temu primerno denarno nagrado.«

Andrej: »Kakšni so pozitivni in tudi negativni odzivi na vaše ukvarjanje z ekstremnim športom v strokovnih, prijateljskih, družinskih in poslovnih krogih?«

Dušan: »Za vse sem norec, vendar jaz vem, da če si pozitiven norec, potem je uredu. Seveda pa norec in ne nor, ker med tema dvema izrazoma je bistvena razlika. To imajo dobro razčlenjeno Angleži »crazy no stupid«. Za enega si na primer fenomen, za drugega blefer, za nekoga tretjega pa si nekaj povsem drugega. Zelo različno se odzivajo. Ker nekaj je teorija drugo pa je praksa. Zanimivo je npr. na forumih, kjer razglabljajo kako npr. se teče

Spartatlon. V 25 – letni zgodovini še noben Slovenec ni prišel do cilja, jaz sem prišel že petkrat in sem sedmi najhitrejši tekač na tem teku. Na vseh forumih pa se piše, da bi se dalo to preteči veliko hitreje kot to pretečem sam in podobno. Če nekdo teoretizira in gleda s teoretičnega vidika je dejstvo, da tega ne more realno ocenjevati. Realno lahko ocenjuješ to le v primeru, če greš to v živo gledati ali pa v primeru, da to poskušaš preteči sam. Samo v tem primeru lahko potem dejansko veš kaj pomeni teči Spartatlon. Včasih je npr. 7 kilometrov na uro po 200 pretečenih kilometrih izjemno hitro. Ljudje pa seveda tega ne razumejo, ker ne vedo, kaj se dogaja v organizmu po stotih kilometrih, po stopetdesetih kilometrih, po dvestotih kilometrih ipd. Zato se mi zdi nepošteno, da te potem nekdo ocenjuje, če v življenju več kot malega maratona ali maratona ni pretekel. Sploh pa nekdo, ki se ukvarja s športom samo s teoretičnega vidika in morda zna malo igrati košarko in nogomet, tekkel pa nikoli v življenju ni do te mere, da bi vedel kaj pomeni vzdržljivost. Tako, da sem včasih za ljudi norec, bedak, blefer in še marsikaj drugega.«

Andrej: »Ali ste v vseh teh letih naporenega treninga kdaj pomislili, da bi prenehali z ekstremnim športom in bi se začeli ukvarjati s čim drugim?«

Dušan: »Ne. Moram reči, da ko sem tekkel v Evropi leta 2003 sem se na 29. etapi poškodoval. Dobil sem vnetje ovojnice stegenske mišice in takrat sem mislil, da bom moral končati s svojim ekstremnim športom. Ampak sem kljub temu z »glavo« prišel čez 64 etap, torej do cilja. Dejansko lahko rečem, da sem 35 dni nogo vlekel za seboj, tekkel počasi, vmes tudi hodil in takrat sem si rekel nikoli več. V trenutku, ko sem se poškodoval sem bil na drugem mestu in to pomeni, da sem bil vseskozi v vodstvu, potem pa sem zaradi poškodbe, dejansko s tistimi, katere sem prej prehiteval za 4 do 5 ur, zadaj capljal. Takrat sem si rekel, Dušan to ni zate in nikoli več. Ženi sem rekel, da bom kopačke obesil na klin. Vendar sem po treh dneh mirovanja že spet tekkel. Takrat sem tudi videl, da ni mogoče, da počnem v življenju kaj drugega oz. da bi se začel ukvarjati s kakšnim drugim ekstremnim športom. Enostavno to pride tako zelo močno vate, da v tem izjemno uživaš in brez tega pač več ne gre.«

Andrej: »Koliko odpovedovanja in predanosti je potrebno, da se posameznik ukvarja z ekstremnim športom na takšen način kot se vi, gospod Mravlje?«

Dušan: »Moram reči, da sem svoje življenje prilagodil temu, da se čisto nobeni stvari ne odpovem. Jaz blazno ločim trening in zafkancijo. Vendar kakor v normalnem življenju delam napake, jih v treningu pač ne. Vstajam ob štirih zjutraj in grem ob petih ali ob šestih zjutraj trenirat in naredim svoj trening ne glede na to ali je zunaj dež, sneg ali karkoli drugega. To naredim vedno in to je vse moje odrekanje zaradi mojega ekstremnega športa s katerim se ukvarjam. Ko naredim trening pa nimam nobenih predsodkov, da ne bi mogel iti dobro jesti,

dobro piti. Vendar pa mi je tudi prvi del zelo všeč, ker v kolikor mi ne bi bil, tega zagotovo ne bi počel. Sam imam povsem drug način življenja kot ga imajo npr. klasični atleti. Precej sem na primer treniral z Brigito Bukovec. Ona je npr. spala do osmih, devetih zjutraj in nato prišla na trening. Potem se je dve uri malo ogrevala in tekla. Nato je šla jest in ponovno spat. Popoldan okoli štirih se je vrnila na štadion in ponovno opravila trening podoben tistemu dopoldanskemu. Zame takšen način treninga enostavno ni, saj oni res trpijo. Cel dan morajo biti tam in delati, pa čeprav na prvi pogled zgleda kot, da ne delajo nič. Jaz pa, ko svoje 2 do 3 ure treninga na dan oddelam, sem končal in vem, da sem svoje naredil. In to je to.«

Andrej: »Kako pa gledate na pogoste reakcije športnikov v »klasičnih« disciplinah, da vaša početja niso šport oz. da vaša početja pogosto omalovažujejo?«

Dušan: »To je tisto kar pač nekateri niso nikoli poizkusili. Če je nekdo vrhunski tekač na 100 metrov, ne more razmišljati in govoriti kako je teči na 1000 kilometrov. Ne ve oz. se ne zaveda, da hitrost z dolžino pada in je vzdržljivost povsem neka druga disciplina kot pa npr. eksplozivnost. Pogosto tudi slišimo, da se z ekstremnimi športi ukvarjajo odsluženi športniki ali ljudje, ki v profesionalnem športu niso uspeli. Vendar jaz npr. nikoli nisem bil športnik in sem začel teči šele pri 24. – ih, vendar ne z namenom, da bi postal svetovni prvak, pač pa izključno zato, ker mi je bilo to všeč. Vsakdo bi moral na te zadeve gledati kot jaz, kajti jaz vsakomur rečem poskušaj to narediti potem se bova pa pogovarjala. Ko boš ti ponovil vse moje športne dosežke, bom pa jaz ponovil vse tvoje dosežke s področja športa. Vendar bova verjetno oba ostala na svojem. Tako pač to je.«

Andrej: »Kakšne pa so po vašem mnenju razlike med slovenskimi ekstremnimi športniki in vašo konkurenco v tujini?«

Dušan: »Težko je reči, kje bi bile razlike med nami. Razlika je npr. v tem, da pri nas v Sloveniji razen mene v tem mojem segmentu na svetovni sceni ni nikogar drugega. To se mi zdi blazno zanimivo. Kljub temu, da je toliko teoretikov, ki »klobasajo« neumnosti in govorijo, da bi šli, vendar se nihče ne pojavi na nobeni resni tekmi. Medtem pa v tujini temu ni tako. Tudi manjše države imajo veliko svojih predstavnikov v ekstremnem športu s katerim se ukvarjam jaz. Npr. pred 15. – imi leti ni bilo niti enega Japonca, ki bi bil konkurenčen. Občasno se je tu in tam pojavil kakšen vendar ni bil niti približno konkurenčen. Danes jih npr. na Spartatlonu starta vsaj osemdeset. Ampak od tega je vsaj deset ekstremno dobrih. To pomeni to, da se pri nas pač z določenimi ekstremnimi športi, ki so res izjemno naporni, nihče ne upa in noče ukvarjati. Kajti tudi npr. ekstremnih kolesarjev je več, npr. Robič, Baloh, itd. Medtem ko v mojem ekstremnem športu dejansko ni nobenega drugega Slovenca. Eden je sicer na Spartatlonu že dvakrat poskusil vendar več kot do polovice ni še nikoli prišel. To je

razlika med slovenskimi ekstremni športniki in tujimi ekstremnimi športniki, da pri nas ni v vsaki disciplini vsaj nekaj tekmovalcev. Poleg tega pa se drug od drugega učimo.«

Andrej: »Kako gledate na razvoj ekstremnega športa v prihodnosti v Sloveniji?«

Dušan: »Jaz mislim, da če populariziraš ekstremni šport se zagotovo pojavljajo novi kandidati. Letos je bila tekma Spartatlona tako dobro »pokrita«, da sem 100 odstotno prepričan, da sem jih kar nekaj »zrajcal«, da v kolikor imajo »jajca« se bodo prihodnje leto preizkusili v tem ekstremnem teku. To je tako, da ljudje potem začnejo o tem govoriti, poleg tega bom jaz imel sedaj v kratkem še nekaj predavanj v krogih, kjer se gibljejo ljudje, ki jih to zanima. Zaradi tega menim, da se bo v prihodnosti kakšen Slovenec le opogumil in se preizkusil v tovrstnem ekstremnem športu.«

Andrej: »Kako sami sebe vidite v luči »Slovenstva«? Ali ste pomemben predstavnik Republike Slovenije navzven naše družbe ali se vam zdi, da temu ni tako?«

Dušan: »Veš, ko prideš v tujino, za Slovenijo nihče ne ve. Kdor govori nasprotno laže. Še Evropa ima s prepoznavnostjo naše države precejšnje težave, da o ZDA sploh ne govorimo. Ko sem tekel čez Ameriko, čez tiste zakotne kraje, nihče ni imel niti približno pojma kje Slovenija je. Avstralija npr. pozna Slovenijo samo zaradi tega, ker tam živi precej Slovencev. Seveda je super, ko se sliši ime Slovenija, vendar bi moralo biti tega bistveno, bistveno več, če bi želeli ime Slovenije za njeno prepoznavnost ponesli po celem svetu.«

Andrej: »V svoji karieri ste dosegli ogromno izjemnih dosežkov na področju ekstremnega športa. Kateri vaš dosežek bi izpostavili kot najljubši, če bi se morali odločiti le za enega izmed njih?«

Dušan: »Teško bi se odločil le za enega. Če že moram izpostaviti enega potem bi izpostavil dirko Sydney – Melbourne 1000 kilometrov »non stop«, pa morda še dirko čez Ameriko. To sta dve tekmi na katerih sem takrat suvereno zmagal. Dirka Sydney – Melbourne je bila zagotovo najboljša dirka vseh časov. Bilo je na žalost tam le deset tekov vendar je bilo vse organizirano na izjemno visoki ravni. Če si zmagal tam, si bil res »car«. Ko si prišel na cilj kot zmagovalec iz Sydneyja v Melbourne, so te prihodnji dan na cesti vsi poznali, te pozdravljali in ti čestitali. Ta tek je namreč spremljalo ogromno število televizijskih postaj. Vendar ga niso spremljale npr. enkrat na dan, ampak so vsako uro poročali, kje se nahajamo, kdo je v vodstvu, itd. Takrat je bila sicer še Jugoslavija, vendar samo, da si rekel, da si zmagal tekmo Sydney – Melbourne so vsi vedeli za koga gre oz. kdo si. Dejansko vsakdo, ki je zmagal to dirko je bil izjemni junak. Zmagovalcev pa nas je bilo v celi zgodovini samo šest. To so takšne tekme, ki so bile res tiste »ta prave«.

Andrej: »Kateri izmed vaših podvigov pa je bil do sedaj za vas najtežji oz. najbolj naporen?«

Dušan: »Zagotovo Evropa. Povsem iz preprostega razloga, ker je najdaljši kontinent, bila je tako kot vsi kontinenti »tempirana« na 64 dni, poleg tega pa je bila dolga kar 5040 kilometrov. Kar pa pomeni, da so bile etape dolge v povprečju okoli 80 kilometrov na dan. Če si na takšni tekmi poškodovan, kot sem bil npr. jaz, moraš biti izjemno trmast, da se sploh lahko »privlečeš« do cilja. Tam ti dejansko raztrga dušo in to potem nisi več ti. Dokler funkcioniraš pa čeprav si utrujen je to še uredi. Če pa si ob tem še poškodovan, je pa to dejansko izjemno, izjemno težko.«

Andrej: »Dejansko lahko rečemo, da je vaše življenje popolna predanost teku in tukaj brez izjemne na nek način brutalne volje ne gre. Se strinjate s to mojo trditvijo?«

Dušan: »Absolutno. Tukaj moraš imeti voljo in to moraš imeti zelo rad. Ker, če nekaj počneš pod prisilo je to zelo težko. Jaz npr. nikoli nisem imel nobenega trenerja in mene nihče zjutraj ne more prisiliti naj grem trenirat, ker grem itak sam, povsem prostovoljno. Nekdo drug pa, ki ima trenerja in mu le-ta ukazuje, kdaj bo treniral in kako bo treniral. Slednji to počne zagotovo z večjim odporom. Jaz pa to počnem z velikim veseljem.«

Andrej: »Se trenutno pripravljate na kakšen nov izziv oz. na kakšen nov podvig?«

Dušan: »Ne. Jaz vsako leto naredim, predvsem zadnja leta, eno »veliko stvar« in vmes morda še kaj manjšega. Vsekakor pa bom prihodnje leto zopet tekel na Spartatlonu. Predvsem zato, ker sem sam sebi še nekaj dolžan. Letos sem šel v ta tek s preveliko rezervo, saj se mislil, da ne morem več tako dobro teči kot sicer še vedno lahko. Zavedam se, da še vedno lahko pridem pod vrh kljub svojim 55. – im letom.«

Andrej: »Kako vi vidite sami sebe z vidika ekstremnega športa s katerim se ukvarjate?«

Dušan: »Jaz sem ekstremni športnik, eden tistih, ki zna najboljše združiti psihično in fizično sposobnost. To pomeni, da marsikdo, ki me kdaj vidi na kakšnem krajšem teku si misli, saj Mravlje ne more takšne razdalje preteči hitro. Ampak jaz znam izjemno dobro »zbalansirat« psihično in fizično moč in v tej kombinaciji sem tako močan, da npr. v kolikor bi imel Jure Robič mojo glavo bi bil še enkrat boljši, pa čeprav je že zdaj izjemen. On je, kar zajema fizično moč, verjetno med najmočnejšimi športniki na svetu. Dvomim, da je še kakšen športnik na svetu, ki toliko trenira kot Jure Robič. On je potreboval precej časa, da je popravil glavo na pravi nivo. Jure psihično pomanjkljivost rešuje z brutalno močjo. Če bi imel pravo glavo bi treniral pol manj in bi bil še boljši. Sam sem tipičen predstavnik športa v katerem moraš biti tako fizično kot tudi psihično izjemno močan. Takšnih ljudi pa zagotovo ni prav dosti.«

Andrej: »Katera je vaša najhujša nesreča, ki se vam je zgodila pri vašem ekstremnem športu do sedaj?«

Dušan: »Na srečo do sedaj nisem imel nobene kakšne hude poškodbe zaradi katere bi moral pavzirati oz. ne morem reči, da sem imel pri svojem ekstremnem športu kakšno hudo nesrečo oz. poškodbo, ki bi me ovirala.«

Andrej: »Kako pomembna je prehrana pri vašem ekstremnem športu? Ali imate pred svojimi podvigi kakšne posebne diete oz. kako je s tem pri vašem ekstremnem športu?«

Dušan: »Ko sem začel teči sem poskusil marsikaj od HASSA (knjiga o HASSU), do morske vode, asketskega načina življenja, rusle (Bergantova teorija), hidrate, praktično vse. Na koncu pa sem ugotovil, da moram jesti, kar mi paše. To pomeni, da moraš začeti svoje telo poslušati in telo ti samo pove kaj potrebuje. Npr. če mi »zapaše« čokolada pojem celo čokolado, čeprav ne pojem veliko sladkarij ali pa če mi npr. »zapašejo« testenine jem testenine, čeprav tudi testenin ne maram preveč. Rečem lahko, da ko enkrat znaš poslušati svoje telo in se odzivati na njegove potrebe, boš tudi zagotovo pravilno jedel. Nikoli v svojem življenju nisem imel težav s prehrano, čeprav jem čisto vse. Očitno vedno jem povsem pravilno. Edino pred vsemi velikimi tekmami pa se posvetujem s svojim zdravnikom glede napitkov. Izotonični napitki in voda so nekaj povsem normalnega, vmes pa mora tvoje telo med samo tekmo absorbirati še npr. določeno mero glukoze, itd. Brez tega pa ne gre. Kemije sicer ne maram, enostavno te lahko en Spartatloh tudi, če imaš kemijo povsem uniči. Jaz sem npr. letos na Spartatlonu povsem dehidriral. Nekaj časa je bilo tako toplo, da nisem mogel piti, ko sem pa enkrat to zamudil pa ni šlo nič več vame.«

Andrej: »V čem je torej po vašem mnenju glavna razlika med profesionalnim ekstremnim športom in vrhunskim profesionalnim športom?«

Dušan: »Razlika je le v tem ali se ukvarjaš z donosnim športom ali z deficitarnim športom. Zavedati pa se moramo, da danes razlike med profesionalci in amaterji ni več. Danes pri nas že skoraj vsak amater trenira toliko časa kot profesionalci. Npr. kot je Vugrinec sicer grdo rekel Čopu, da v kolikor hoče več denarja naj si izbere drug šport. Na žalost pa je to dejansko res. Če igraš košarko na najvišjem nivoju in se prodaš za milijon dolarjev v NBA si naredil super posel, če boš pa veslal, te pa na žalost ne bo nihče plačal. Takšna je pač realnost. To je tista razlika pa si lahko vrhunski športnik.«

Andrej: »Ali ste morda že kaj razmišljali kje so meje vašega ekstremnega športa in kaj boste počeli po koncu vaše kariere ekstremnega tekača?«

Dušan: »Jaz osebno mislim, da v tovrstnih športih ni nobenih mej. Ko sem prvič slišal, da tečejo po sto kilometrom sem si rekel to so »kreteni«. Potem sem pa enkrat prebral, da je en

pastir star 60 let prvi tek Sydney – Melbourne, leta 1983, pretekel v dobrih šestih dneh. Mislil sem si, da ta človek ni normalen in da to enostavno pač ni mogoče. No čez tri leta sem že sam tekel na tej tekmi in jo zmagal. To pomeni, da mej ni. Meje imamo samo v svojih glavah. Če te meje sam pri sebi podreš, potem ni problem preteči ne maratona, niti česa daljšega. Vendar pa moraš vedno, ko se podajaš na pot, videti svoj cilj, kajti v nasprotnem primeru tega pač ne moreš izpeljati. Včasih moraš na poti tudi »sestavljati mozaik« in če to znaš potem gre, drugače pa dejansko nimaš možnosti, da ti uspe.«

Andrej: »Ali ste v času svoje kariere kot ekstremni športnik naredili kakšno napako katero ste obžalovali oz. ali bi v svoji karieri kaj spremenili, če bi še enkrat začeli svojo kariero?«

Dušan: »Ja seveda. Napak narediš ogromno, ker se tekom kariere vedno znova učiš. Jaz sem bil, ko sem začel teči, popolni amater oz. pri nas nihče ni imel pojma o tekaških ultra tekih. Jaz npr. sploh nisem vedel takrat na začetku kaj je npr. Izostar. Razen vode in Cedevite takrat nismo ničesar poznali. Če bi imel v tistem obdobju, ko sem začel svojo kariero ekstremnega športnika, to glavo katero imam sedaj, bi bil lahko bistveno, bistveno boljši. Ampak na to pač enostavno ne moreš vplivati. Šele kasneje prideš do spoznanj, da je glava tista ki mora dajati telesu prave informacije in ti jih moraš zaznati in se nanje takoj odzvati. To se nanaša tako na sam tek, kakor tudi na prehrano oz. napitke.

Andrej: »Se vam zdi, da smo Slovenci »adrenalinski« narod?«

Dušan: »Po mojem mnenju toliko kot vsi ostali narodi. Pri nas velja le ta razlika, da v kolikor se nekdo ukvarja s tovrstnimi športi to pride precej bolj do izraza kot na primer pri nekem večjem narodu. To je 100 odstotno tako. Lahko se še toliko sprenevedamo in si lažemo, da smo bolj »adrenalinski« narod v primerjavi z ostalimi narodi, vendar dejstvo je, da to ni res in da nismo nič drugačni od ostalih glede tega.«

Andrej: »Ali se vam zdi, da so ekstremni in adrenalinski športi v zadnjih letih v Sloveniji vse bolj in bolj popularni in da se s tovrstnimi športi ukvarja vse več Slovencev?«

Dušan: »Da, absolutno. Zlasti tek je trenutno v ospredju. Če pogledamo samo maratone - Ljubljana, Radenci lahko vidimo, da je to res. Malih maratonov pa je nešteto. Ljudje predvsem ogromno tečejo in kolesarijo. Menim, da je na primer amatersko ukvarjanje s tenisom in golfom bolj kot ne preživeto. Čeprav bi lahko rekli, da je golf bolj boemski šport. Večina ljudi po mojem mnenju v zadnjem obdobju, če že ne teče pa vsaj kolesari.«

Andrej: »Kaj je po vašem mnenju glavni razlog za to?«

Dušan: »To spodbujajo predvsem mediji. Poleg tega pa se vse več piše o zdravem načinu življenja, ki kot osnovo vključuje veliko gibanja. Mislim, da je to glavni moto vsega tega. Poleg tega pa imaš o tem dandanes veliko napisanega v številnih revijah, kot je npr. POLET. Ko ljudje enkrat začnejo to početi zaradi tega, ker v tem uživajo, potem je to to. Torej, da se ljudje v prvi vrsti družijo in zabavajo, obenem pa še tečejo ali kolesarijo.«

Andrej: »Kako pa usklajujete treninge in čas, ki ga preživite s svojimi najbližjimi?«

Dušan: »Jaz s tem nimam nobenega problema saj vstanem in opravim svoj trening že tako zgodaj, da vsi ostali člani moje družine takrat še spijo. Moj bioritem je dejansko povsem podrt. Potrebujem le štiri ure spanja na dan in sem dober. Je pa tudi res, da ko postanem zaspan moram iti spat ne glede na to koliko je ura, tudi če je npr. 20.00. V kolikor pa to obdobje zaspanosti prebedim potem imam uničeno celo noč.«

Andrej: »Katerega od ostalih slovenskih ekstremnih športnikov najbolj cenite oz. spoštujete?«

Dušan: »Absolutno Jureta Robiča. On je zame absolutno človek »mašina«. Po mojem mnenju je količina njegovega treninga celo bistveno previsoka. Seveda pa je to popolnoma stvar posameznika, saj nekdo potrebuje bistveno več treninga, kot nekdo drug.. Poleg tega pa izjemno cenim tudi vse naše alpiniste, ne samo Tomaža Humarja in ekstremnega smučarja Dava Krničarja. Zagotovo pa ne Martina Strela, saj njegova »spuščanja« po rekah spadajo med ekstreme pustolovske, ne pa športne dosežke. Vse njegove »zadnje podvige« je potrebno dati v posebno »okvirček« saj njegovi projekti nimajo nobene zveze z resničnim plavanjem, ampak gre za spuščanja po rekah navzdol v neoprenski obleki in s plavutkami, tako da je pri končni »priplovljeni« razdalji resničnega plavalnega učinka približno 20-25%. Verjetno ima Martin vso slovensko javnost za norce, ko izjavlja da je postavil nov svetovni rekord zdaj v eni zdaj v drugi reki. Ve se , da se plavalni svetovni rekordi postavljajo v bazenih, ne pa v rekah, saj ima vsaka reka svojo hitrost in se zato med seboj močno razlikujejo, da ne omenjam neoprenske opreme in plavutk. Ob tem kar o svojem »plavanju« Martin izjavlja se vsi ekstremni športniki, katere jaz poznam, le nasmejemo, če slišijo njegovo ime.

Andrej: »Kaj pa menite o medijski podpori vašega ekstremnega športa?«

Dušan: »Če bi bil odvisen od tega, da mediji o meni pišejo sami od sebe, potem zagotovo le – ti ne bi napisali popolnoma nič. Tako pač je. Jaz v kolikor ne bi že v tistih letih, ko sem začel z ekstremnim športom, imel tiste neke vrste komercialne »žilice« potem o meni ne bi nihče nič napisal. V mojem ekstremnem športu je pač že tako, da moraš sam spodbuditi medije, da o tebi kaj napišejo. Vedno znova jih moraš spodbujati, se z njimi dogovarjati, narediti tiskovno konferenco. V kolikor tega sam ne narediš potem o tebi ne napišejo nič. Npr. Humar

ne bi bil danes več živ v kolikor ne bi imel takšne medijske podpore kakršno je imel na Nanga Pharbatu. V kolikor ne bi imel za seboj močno medijsko »mašinerijo« bi čez nekaj dni v medijih pisalo in se govorilo le, da je nek alpinist tam v tisti steni umrl. Vsekakor pa je hkrati medijska podpora predstavljala za Humarja takrat tudi veliko breme, saj je zaradi tega bremena naredil napako, šel prekmalu v steno, ker se je mudilo, saj so bili za njim že Američani, in to bi skoraj plačal z življenjem. Ravno iz tega razloga sedaj na Anapurno ni vzel nikogar s seboj, saj ni hotel ponoviti napake izpred nekaj let. Medije moraš imeti vendar pa je dobro, da pri tem ne pretiravaš. Zavedati se moraš, da mediji tako kot te po eni strani »naredijo«, te potem po drugi strani ob morebitnem neuspehu tudi takoj »razsekajo«. Zato je bil potem tudi Tomaž, ker ni prišel do vrha za nekatere heroj, spet za druge blefer. V kolikor ti ne uspe se vedno najde kdo, ki te obsoja na takšen ali drugačen način.«

Andrej: »Po tem takem, če vas prav razumem, pravite, da v kolikor imaš za seboj dobro in močno ekipo lahko blef dobro »prodaš« in si v javnosti predstavljen kot junak? Po vašem mnenju to odlično uspeva Martinu Strelu?«

Dušan: »Absolutno. Njega moraš poznati. Jaz ga poznam odlično. Ko je preplaval Donavo je bil na čelu njegovega štaba, Lojze Peterle. Takrat so v rdečih številkah prišli skozi »podvig«. Martin je seveda poskrbel za sebe, ne pa tudi za svojo ekipo. Tako je na primer pustil človeka, ki ga je ves čas spremljal s svojo barko, v cilju samega popolnoma brez denarja, tako da se je moral znajti, kakor je vedel in znal kako priti domov in obenem poskrbeti za prevoz barke. Nato pa sta prišla na čelo Strelovih projektov Jelko Kacin in Borut Farčnik (SI ŠPORT). Vsekakor sta predstavljala izjemen tandem, saj je eden znal odpirati sponzorska vrata, drugi pa je bil odličen organizator, saj ima z organizacijo največjih prireditev ogromne izkušnje. V tej sestavi so izpeljali kar štiri »projekte«, pri tem pa so prodajali »plavalnega supermana«, jaz pa bi temu rekel »meglo«. Vsem akterjem lahko samo čestitamo, saj so našli športno tržno nišo, kjer so po mili volji manipulirali z javnostjo. Vsekakor pa je Strel s svojimi bombastični in predvsem samohvalnimi izjavami dokaz, da ima KRJAVL na Dolenskem vsaj še enega potomca.

Dejstvo, da je prišel Martin na start »spuščanja« po Amazonki težek 130 kg, pove, da praktično ni veliko treniral, saj se je očitno zavedal, da bo tok reke opravil svoje delo, njegov plavalni doprinos pa bo minimalen. To je povsem enako kot, če bi jaz prišel na start Spartatlona (250 km non-stop) težak 90 kilogramov in govoril, da sem ogromno treniral. Vsem pa bi bilo jasno, da lažem. V kolikor vsak dan treniraš od 2 do 3 ure se ne moreš zrediti ne glede na to kaj in predvsem koliko poješ. Strel pa na dan pri svojih projektih nikoli ni fizično preplaval več kot 20-25 kilometrov. Koliko pa ga je na dan prenesla reka pa je bilo

odvisno od hitrosti toka reke. Poleg tega pa so napako delali tudi mediji saj so vedno znova nasedali Martinovim izjavam v stilu Krjavlja in poročali o neverjetnih športnih dosežkih in »svetovnih rekordih«. Očitno uredniki določenih medijev nimajo pojma o športu, da nasedejo fantazijskim izjavam Martina. Res žalostno je, da urednik prvega programa RTV kot nacionalnega medija dovoli objaviti novico, da je Martin Strel na Amazonki postavil zopet »bog ga vedi kakšen svetovni rekord v ultramaratonem »plavanju«.

Vsekakor pa takšne bleferske izjave ogromno škodujejo pravim ekstremistom, ki jih vse po vrsti nato mečejo v isti koš z Martinom. Če mene kdo hoče primerjati z Martinom je to zame žalitev!

Andrej: »Če me spomin ne vara se je Martin Strel celo zgražal, ker ni bil izbran za športnika leta v Sloveniji?«

Dušan: »To je smešno ja. O njegovih podvigih, ki jih je oz. ki naj bi jih dosegel s plavanjem predvsem preko Jadranskega morja je bilo ogromno napisanega, čeprav se je v določenih krogih ljudi, ki so ga spremljali, veliko povedanega tudi o tem, da je bilo ogromno »improvizacije«. Končno pa je novinar Marjan Jerman, v oddaji Tistega lepega popoldneva, ki je bila na sporedu na prvem programu RTVS spregovoril kako je izgledalo Martinovo plavanje pri treh »podvigih« na katerih ga je kot novinar spremljal. Izpostavil je plavanje preko Jadrana na relaciji (Caorle – Umag 1995), ko naj bi Martin popravil rekord Željka Rogošića. Popolnoma jasno in glasno je povedal, da je bilo pravega plavanja bolj malo, ampak je bilo veliko vožnje na čolnu in vlečenja, Martin pa je na morju izgledal kakor sod cvička, ki se obrača v vodi. Martin se na njegove izjave ni odzval, kar pomeni da je g. Jerman govoril resnico. To ja Martin Strel kot »plavalec«!

Kako dober plavalec je Martin Strel, zgovorno pove 24 urno plavanje leta 1996 v bazenu v Ljubljani. Takrat je Martin po vseh medijih razglašal, da po celem svetu išče nasprotnika, ki bi se z njim pomeril v 24 urnem plavanju v bazenu, vendar ga kljub temu, da vsakemu, ki bi ga premagal nudi takratnih 5000 DEM, nikakor ne more dobiti junaka, ki bi se upal pomeriti z njim. A glej ga zlomka! Tik pred zdajci se pojavi Mariborčanka gospa Tanja Drezgič in ga v njegovi paradni disciplini gladko premaga. To je dokaz koliko velja Martin kot plavalec!!! Kot zanimivost, če pogledate Martinovo internetno stran je na njej zapisano ogromno raznoraznih rekordov, vendar pa za leto 1996 piše le to, da je Martin v bazenu odplaval 78 km, nikjer pa ni omenjeno, da je dosegel odlično »zadnje« mesto.

Andrej: »Najlepša hvala za vaš čas, ki ste si ga vzeli za ta intervju, gospod Mravlje. Tudi v prihodnje vam želim veliko uspehov tako na športnem kot tudi na osebnem področju ter seveda čim manj poškodb.«

Priloga C: Intervju z Juretom Robičem – ekstremnim kolesarjem (12.11.2007)

Andrej: »Pozdravljen gospod Jure Robič.«

Andrej: »Kolikor mi je znano ste se najprej ukvarjali s klasično obliko kolesarstva in šele kasneje ste le – to zamenjali z ekstremnim kolesarstvom. Kdaj ste se začeli ukvarjati s kolesarstvom in kdaj ter zakaj ste se odločili za ukvarjanje z ekstremnim kolesarstvom?«

Jure: »S kolesarstvom sem se začel ukvarjati zelo zgodaj oz. bolje rečeno od takrat je minilo že precej časa. Vendar pa sem se začel ukvarjati s kolesarstvom relativno pozno, kajti kolesarstvo sem začel trenirati zadnje leto starejših mladincev pri kolesarskem klubu LIP BLED, leta 1983. Potem pa sem šel h kolesarskemu klubu KRKA, kjer sem končal tudi šolanje in odslužil vojsko. Tako sem postal dejansko amaterski »profi«. Z ekstremnim kolesarstvom pa sem se začel ukvarjati leta 1999, ko sem šel prvič v Avstralijo na dirko Crocodile Trophy, to je etapna dirka z gorskimi kolesi. Takrat sem bil še redno zaposlen in sem delal po osem ur na dan. Tako se je tudi iz tega razvilo to obdobje mojega ekstremnega kolesarstva, ki traja še sedaj.«

Andrej: »Kdaj je to vaše ekstremno kolesarjenje iz hobija preraslo v obliko športa brez katerega ne morete živeti?«

Jure: »Jaz sem hodil na to avstralsko dirko štiri leta zapored, ob tem pa tekmoval še na gorsko kolesarskih krosih in cestnih dirkah ter ob tem seveda še delal. To je bilo vse seveda povsem amatersko. Hodil sem v precej težko službo in poleg tega tudi treniral. Potem pa sem na dirki v Avstraliji spoznal, avstrijskega ekstremnega kolesarja, Wolfganga Faschinga, kateri je do takrat že dvakrat zmagal na RAAM – u. On mi je dejal, da sem rojen za RAAM, kajti videl je moje izjemne uspehe na dirkah v Avstraliji, čeprav sem bil amater. Svetoval mi je naj poskušam narediti normo na 24 ur in takrat sem sam pri sebi videl, da je to to. Videl sem, da mi je to pisano na kožo. Naredil sem to normo in si zastavil za cilj, da bom naredil vse kar je v moji moči, da pridem na RAAM. Hkrati pa sem se seveda zavedal, da ker sem delal pri privatniku, uvozniku koles, da je to neizvedljivo. Kajti delal sem po osem do deset ur na dan in da bi ob tem še toliko treniral za RAAM, da bi lahko na njemu zmagal, je bilo to praktično nemogoče. Meni pa je bilo edini cilj na RAAM – u zmagati, ne pa le nastopiti. Zato sem se odločil, da bom pustil službo. To je bilo leta 2002. Prijavil sem se za poklicnega vojaka v Slovenski vojski. Med tem časom sem bil dva meseca brezposeln in sem samo treniral. Maja

2002 sem šel na usposabljanje in bil do decembra 2002 na tem »drilu«, kjer sem opravil vse zahtevano. S 01.01.2003 sem bil tako sprejet v športno enoto Slovenske vojske. S tem pa se je dejansko začelo to obdobje, ki traja še danes. Gre za to, da mi je kolesarstvo neke vrste poklic, služba in dolžnost. To sem si vedno želel in ravno zaradi tega sem tudi šel v vojsko. Čeprav takrat seveda, ko sem odšel v vojsko na usposabljanje nisem vedel, če se mi bo ta večna želja izpolnila, ker moja disciplina ni olimpijska disciplina in me zaradi tega niso mogli na osnovi mednarodnega razreda predstaviti tja oz. dati tja. Od takrat naprej sem torej neke vrste »profi«. Res je sicer, da imam tudi neke obveznosti in sem od dva do tri mesece na leto tudi v službi, vendar pa sem kljub temu precej svoboden in dovolj časa imam, da se lahko v miru pripravljam na RAAM.«

Andrej: »Kako je s profesionalizacijo ekstremnega kolesarstva in ali se da od tega živeti?«

Jure: »Profesionalno ekstremno kolesarstvo je še zelo v povojih. To počne sicer precej posameznikov, zelo veliko od njih še povsem na amaterski bazi. Trenirajo ekstremno kolesarstvo na dolge proge in se udeležujejo tekmovanj. Pravih profesionalcev, ki bi se dejansko živeli od tega pa v Evropi dejansko skoraj ni. Kajti v ZDA imajo npr. pravo zvezo ekstremnega kolesarstva, medtem ko tega v Evropi ni. Zato se moramo v Evropi sami znajti, si najti sponzorje, razna podjetja, ki nas financirajo, da se sploh lahko pripravljamo na največje podvige, tekme in da sploh lahko tekmujemo. Tudi jaz dejansko nisem »profi« vendar imam časovno večje in boljše možnosti za treniranje in pripravo za na tekmovanja.«

Andrej: »V čem je po vašem mnenju glavna razlika med klasičnim kolesarstvom in ekstremnim kolesarstvom, glede na to, da ste se preizkusili v obeh oblikah kolesarstva?«

Jure: »Razlika je predvsem v tem, da so pri ekstremnem ali ultra kolesarstvu dirke zelo dolge in tukaj ni nobenih etap. Na primer klasični Tour de France za profesionalce je dolg 3500 kilometrov, razdeljen je na 21 dni, torej 21 etap. Naš Tour Direct ali Tour Ultime je dolg 4200 kilometrov in sem ga npr. prevozil in zmagal v osmih dneh. V tem je glavna razlika, in sicer da delaš vse na enkrat, z minimalnim počitkov. Kajti v kolikor počivaš, potem izgubljaš boj s konkurenco. Razlika je torej po mojem mnenju zgolj v »non stop« dirkanju.«

Andrej: »Koliko dni na leto trenirate in koliko ur na dan?«

Jure: »V povprečju treniram, ko se npr. pripravljam za RAAM, to je nekje pol leta pred RAAM – om, 6 do 7 ur čistega treninga na dan. Jaz pač veliko treniram, ker imam takšno vizijo, da v kolikor želiš zmagati na najtežji dirki na svetu, na RAAM – u, moraš tudi nekaj dati od sebe in temu primerno ekstremno veliko trenirati. Tam te čakajo številne možne prepreke in lahko se ti zgodi, da RAAM pelješ že 21. in se ti zgodi nekaj, kar se ti na prejšnjih

20 – ih dirkah tega tekmovanja ni. Na tej dirki moraš biti vedno pripravljen čisto na vse. Kakšen dan v letu si seveda vzamem tudi prosto, kajti po tako težkih preizkušnjah se mora telo regenerirati, saj brez tega pač enostavno ne gre. Na vsake tri tedne si dejansko vzamem en dan prosto.«

Andrej: »Kakšni so negativni in kakšni pozitivni odzivi na vaše ukvarjanje z ekstremnim kolesarstvom v strokovnih, prijateljskih, družinskih in poslovnih krogih?«

Jure: »Sedaj, ko so ljudje pred kratkim na nacionalni televiziji gledali film o meni so bili odzivi res fenomenalni in sem dobil milijon telefonskih sporočil in elektronske pošte. Dejansko čestitke in pohvale kar dežujejo iz vseh strani. Ljudje, ki se spoznajo na šport so lahko v filmu vsaj delno videli kako zelo težka je ta dirka, ampak tukaj so seveda lahko videli le približno eno uro dirke. Moja dirka pa je letos trajala 230 ur. Koliko ur dela pa moram vložiti v trening, da lahko takšno dirko zmagam, pa vem samo jaz in tisti člani ekipe, ki me spremljajo in so bili z mano v ZDA. Seveda pa so tudi negativni odzivi. Za določene ljudi sem norec, fanatik, odštekanec ipd. Tako kot npr. Tomaž Humar, ki je moj zelo dober prijatelj. Vendar moje mnenje je, da v kolikor bi vsi razmišljali na način kot slednji, torej kot tisti, ki me imajo za norca, fanatika itd., potem bi bili mi še danes na drevesih in na nivoju Homo Sapiensa. Človek pač stremi za nečem kar je še nedognano. Jaz sem že od samega začetka razmišljal v tej smeri, da želim doseči svoje meje, torej do kam lahko pridem. Ravno zato si sedaj tako zelo želim doseči svojo četrto zmago na RAAMU, kar ni uspelo še nikomur na svetu. Bil sem že zelo blizu smrti, preblizu in to me ne mika več. Torej trenutno me zanima le ta četrta zmaga na RAAM – u in to je to. Trenutno, seveda.«

Andrej: »Ali ste v vseh teh letih naporenega treninga kdaj pomislili, da bi prenehali s kolesarstvom in da bi se začeli ukvarjati s čim drugim?«

Jure: »Nikoli nisem razmišljal o tem saj je to moj način življenja in mi to dejansko pomeni največ poleg moje žene Petre in mojega sina Nala.«

Andrej: »Kako gledate na pogoste reakcije športnikov v »klasičnih« disciplinah, da početja ekstremistov niso šport oz. kaj si mislite o takšnih in drugačnih oblikah omalovaževanja vašega početja?«

Jure: »Na tem mestu bi jaz rad nekaj razdelal. Mene npr. pogosto enačijo z Martinom Strelom. On je neke vrste ekstremist, vendar on v bistvu ne tekmuje, nima konkurence, niti nima nekih meritev, da bi se dalo kaj izmeriti. Jaz pa na drugi strani vse to imam. Točno se ve kakšen je rekord v mojem ekstremnem športu na 12 ur, kakšen na 24 ur in tako dalje. Dirka čez Ameriko ima določeno število ekstremnih kolesarjev na startu, dirka po Sloveniji ima ravno tako določeno količino ekstremnih kolesarjev na startu, torej jaz tekmujem, imam

sotekmovalce in moji rezultati se vseskozi merijo. Pri njemu pa se tega ne da. Zato se mi zdi na to vprašanje dejansko na nek način neumno odgovarjati saj konec koncev jaz sem tekmovalec v športu, ki je težek na kvadrat. Zato mislim, da ni pošteno, da me mečejo v isti koš z nekimi avanturisti, ki ne tekmujejo in poleg tega se njihovi »dosežki« sploh ne merijo na takšen način kot se moji.«

Andrej: »Kakšne so razlike med slovenskimi ekstremnimi športniki in tujimi ekstremnimi športniki? Ste morda v tujini bolj cenjeni in spoštovani kot doma?«

Jure: »Jaz se npr. pogosto primerjam z Wolfgangom Faschingom. On je mene za to šport dejansko navdušil in mi na začetku s številnimi nasveti tudi precej pomagal. Wolfgang je v tem športu dobesedno obogatel. Precej predava raznim menedžerjem in direktorjem največjih podjetij v Avstriji in Nemčiji o mentalni pripravi ipd. Pri nas pa je druga »pesem«. Naša država je majhna in težko se je primerjati z npr. nekim velikim nemško govorečim trgom. Na primer jaz sem napisal knjigo in imela je 3000 izvodov. Fasching pa je tudi napisal knjigo ali dve, ki sta imeli po 300.000 izvodov in obe je prodal. V Ameriki me poznajo zelo dobro in me cenijo. Pri nas so me nekateri bolje spoznali šele s tem filmom RAAM 2007. Drugače pa je pri nas zelo veliko nevoščljivosti, predvsem iz športnih logov. Čeprav mi ni povsem jasno zakaj, saj je za to potrebno ogromno odrekanja in trdega dela ter nič drugega. Tukaj prostora za blefiranje enostavno ni. Tudi doping ti npr. ne more na takšnih dirkah kot je RAAM nič pomagati. V kolikor tukaj ne treniraš po sedem ur na dan, si tam »pečen« in težko prideš sploh do cilja kaj šele, da bi zmagal dirko.«

Andrej: »Kako pa gledate na razvoj ekstremnega kolesarstva v prihodnosti pri nas v Sloveniji?«

Jure: »Jaz menim, da se to počasi kar dobro razvija. Kajti sedaj se je »prijela« dirka okoli Slovenije, lani je bila prvič, letos jo organizirajo drugič in povpraševanje za nastop na tej dirki je izjemno. Veliko slovenskih tekmovalcev je že prijavljenih in ogromno se jih še želi prijaviti, pa tudi tujci so željni nastopa na tej dirki. Ekstremno kolesarstvo se bo pri nas še bolj »prijelo«, čeprav se je že precej. RAAM je sicer razred zase, vendar po Evropi je tudi precej dirk, ki so krajše npr. po 800 kilometrov in to lahko prevozi tudi že boljše natreniran rekreativec. Čar tega pa je zagotovo v tem, da sam sebi dokažeš, da si takšno dirko sposoben odpeljati. Gre za premagovanje samega sebe.«

Andrej: »Kako sami sebe vidite v luči »Slovenstva«? Ali ste pomembni predstavniki Republike Slovenije navzven naše družbe ali se vam zdi, da temu ni tako?«

Jure: »Dokler nisem naredil nekaj odmevnih rezultatov, v smislu, da se govori in piše o meni, sem bil več ali manj prepuščen zgolj sam sebi. Predvsem je bila pomembna moja iznajdljivost

pri iskanju sponzorjev in finančnih sredstev. Po teh treh zmagah na RAAM – u pa sem dobil npr. tudi čestitke s strani predsednika vlade, raznih ministrov, Slovenske vojske, itd.«

Andrej: »Dejansko lahko rečemo, da je vaše življenje popolna predanost kolesu in tukaj brez izjemne na nek način skoraj brutalne volje ne gre. Se strinjate s to mojo trditvijo?«

Jure: »Ja to je trenutno res in se povsem strinjam s to tvojo trditvijo.«

Andrej: »Kateri uspeh v vaši karieri vam največ pomeni oz. katerega bi izpostavili, če bi se morali odločiti samo za enega?«

Jure: »Veliko mi pomeni to, da sem bil sposoben zmagati RAAM in Tour Direct v razmahu dveh mesecev. To je tudi za teoretike, poznavalce in zdravnike nemogoče. RAAM 2005 sem kljub neznosni vročini, res nas je scvrlo, zmagal, in sicer kar 18 ur pred drugo uvrščenim. Potem sem se odločil, da bom nastopil še na Tour Direct – u, ki je bil takrat prvič. Vsi so mi napovedovali, da na slednjem ne morem zmagati, ker je potrebna dolga regeneracija po napornem RAAM – u. Vendar meni je uspelo in na tej dirki sem npr. premagal Wolfganga Faschinga, ki na RAAM – u sploh ni nastopil in se je celo leto pripravljale na to dirko. Da sem zmagal dve tako zelo zahtevni dirki v tako kratkem času mi pomeni največ. S tem sem sebi in vsem drugim dokazal, da nemogoče je mogoče, samo če hočeš. Vse to sem dosegel s trdim delom in s psiho. Čeprav mi pravijo, da imam genetiko. Vendar do neke mere že, vse pa ne more in seveda tudi ni genetika.«

Andrej: »Do sedaj ste petkrat nastopili na RAAM – u. Če boste nastopili tudi prihodnje leto in zopet zmagali boste postali edini štirikratni zmagovalc RAAM – a. Ali vam to predstavlja dodatni motiv oz. ali že kaj razmišljate o tem, da bi na RAAM – u nastopili tudi prihodnje leto?«

Jure: »Pred RAAM – om 2007 sem rekel, da je zadnjič, čeprav so me že po tretji zmagi prepričevali naj grem še enkrat kajti četrta zmagaja je izjemen imperativ. Ko sem prišel domov sem že začel razmišljati, da v kolikor bo dovolj sponzorskih sredstev, da morda pa le grem še na svoj šesti RAAM. Sedaj pa so se začele neke stvari odvijati v pozitivno smer in tako sem se odločil, da grem tudi na RAAM 2008. Poleg tega pa si ne bi rad kdaj v prihodnosti očital, da nisem poskusil, čeprav sem imel možnost.«

Andrej: »RAAM je izjemno naporna in nevarna dirka, saj se občasno zgodi, da npr. kakšnega kolesarja zbije tovornjak ali kaj podobnega. Ali vas takšne nesreče ne odvrnejo od tega, da bi končali s svojimi podvigi?«

Jure: »Ne. Nikoli. Zaradi tega, ker v kolikor začneš tako razmišljati potem to ni dobro. Jaz sem vsak dan na cesti. Vsako leto naredim s kolesom okoli 40.000 kilometrov. Ob tem pa še približno 35.000 km z avtomobilom in v kolikor bi tako razmišljal potem bi moral biti doma.

Dejansko se ti lahko na vsakem kilometru kaj zgodi, vendar enostavno tako ne smeš razmišljati. Vsako jutro, ko grem na kolo se prekrižam. Nisem sicer veren, vendar vem, da obstaja neka višja sila. Če si pozitivec sem prepričan, da se ti ne bo nič zgodilo. V to verjamem in v to sem prepričan.«

Andrej: »Kateri je vaš najhujši padec ali nesreča, ki se vam je zgodila pri vašem ekstremnem športu do sedaj?«

Jure: »Tega je bilo veliko. Enkrat me je v Grosupljem zbil en avto. Tam sem se res precej razbil. Na desni roki sem si zlomil štiri prste, zdrobil sem komolec, strgal sprednjo križno vez v levem kolenu in težek pretres možganov tako, da sem bil v nezavesti. Pa letos sem doživel en spektakularen padec na dirki Alpe maraton, ko sva se z enim sotekmovalcem v Kamniku borila za tretje mesto in sva se malo pred ciljem »zapela«. Priletel sem na hrbet, udaril z glavo tako močno ob tla, da mi je čelada počila ampak sem še vedno prišel do cilja.«

Andrej: »Kako pomembna pa je prehrana pri vašem športu? Ali imate pred tekmovanji kakšne posebne diete oz. kako je s tem pri vašem ekstremnem športu?«

Jure: »Ker tako zelo veliko treniram pač pokurim ogromno kalorij. Med samo dirko na RAAM – u pokuriš okoli 15.000 kalorij na dan, in sicer samo kalorije brez pijače. Pijača je v puščavi izjemnega pomena in jo porabiš tudi do 38 litrov na dan. To so izjemni vnosi, ki pa so izjemno pomembni tako za jetra, ledvica, itd. Normalno, da se izogibam maščobam. Uporabljam samo olivno olje, drugače pa klasika, hidrati, riž, testenine, kruh, sendviči, sveže sadje, dodatki, proteini, »shakei«, vitamini. Na RAAM – u pa, ker gre za tako zelo naporno dirko, dobiš med tisto uro spanja še infuzijo (glukoza, solna raztopina, glutamin, B12, C vitamin, aminoksiklav – če je potrebno, v primeru, da se ti začnejo na zadnji plati delati kakšni akcesi. Tam si pač vseskozi na limitu.«

Andrej: »V čem je torej po vašem mnenju glavna razlika med profesionalnim ekstremnim športom in vrhunskim profesionalnim športom?«

Jure: »Razlika je v načinu in količini treniranja. Če želiš biti dober ekstremni kolesar moraš biti sposoben dolgo razdaljo prevoziti zelo hitro. Svoje telo moraš pripraviti na to, da postaneš sposoben dolgo razdaljo hitro prepeljati. To pa je zelo težko. Jaz npr. treniram vsak dan eno uro in pol sam, potem tri do štiri ure še s profesionalci, ter nato še uro in pol zopet sam. Težko je to primerjati, ker sem jaz eden redkih, ki se je tega lotil na bolj profesionalen način. Npr. Baloh ima v primerjavi z menoj precej slabše pogoje za trening, čeprav se tudi to precej popravlja. Da spraviš ljudi v to je težko, ker profesionalizem pomeni, da to počneš za denar, pri nas pa tega ni oz. je to zelo težko. V klasičnem športu pa s tem ni težav.«

Andrej: »Kako vi vidite sami sebe?«

Jure: »Dobro vprašanje. Na to pa je težko odgovoriti. Jaz vem kakšen sem in da ne bi sedaj to izpadlo kot samohvala ipd. Zato bi moral najprej samega sebe povabiti na pogovor, da bi sam sebe spoznal. Zato je zelo pomembno, da si o nekemu ne ustvariš prehitro nekega mnenja, ker je le – to pogosto lahko precej napačno oz. zmotno. Zagotovo sem zelo iskren, pošten, ne znam se pretvarjati, ne znam blefirati, ker je takšen tudi ekstremni šport s katerim se ukvarjam.«

Andrej: »Ali se vam zdi, da so ekstremni in adrenalinski športi v zadnjih letih v Sloveniji vse bolj popularni in da se z njimi ukvarja vse več Slovencev in Slovenk?«

Jure: »Ja, seveda. Mislim, da se tovrstni športi pri nas vse bolj in bolj »prijemljejo«. Ljudje se pri nas vse več ukvarjajo s tovrstnimi športi. Stereotipi, o tem kaj je normalno in kaj ni normalno, vse bolj izginjajo in po mojem mnenju je tako tudi prav. Zame namreč ni normalno, da greš vsak dan v službo, si tam osem ur, prideš domov, se dobro naješ, se uležeš na kavč za tri ure. Potem pa greš na pijačo, se napiješ in greš zvečer domov spat. To zame ni življenje in to zame pač ni normalno.«

Andrej: »V čem je po vašem mnenju glavni razlog za to?«

Jure: »Po mojem mnenju ima vsak človek v sebi nekaj kar ga žene naprej, da se izživi oz. da »začuti« samega sebe, da je živ. Da si nekdo in da sam sebi nekaj dokažeš, da si upaš. Tukaj je po mojem mnenju pomembno tudi, da se imaš rad in da se ne preziraš. Ker, če se preziraš potem te bo prezirala tudi okolica.«

Andrej: »Ali ste morda že kaj razmišljali o tem kje so meje vašega ekstremnega kolesarjenja in kaj boste počeli po koncu vaše kariere ekstremnega kolesarstva?«

Jure: »Prihodnje leto bom še dirkal na tem nivoju, potem pa se bom najverjetneje lotil nekega drugega posla, ki je tudi povezan s kolesarstvom vendar je to zaenkrat še skrivnost. Vedno pa bom ostal športnik in bom še vedno tekmoval na manjših, krajših dirkah, kajti to je moj način življenja. Hkrati pa je to dobro tudi za moje zdravje. Vendar pa tega še nisem javno izjavil. V kolikor bi se pojavil npr. Bill Gates in mi po koncu prihodnje sezone rekel nastopi še enkrat in dobiš milijon dolarjev potem pa bi pošteno razmislil kako in kaj.«

Andrej: »Kateri pa so vaši naslednji novi izzivi oz. na kateri izziv se trenutno pripravljate?«

Jure: »Prihodnje leto grem najprej na dirki okoli Slovenije seveda na zmago, saj je to tudi priprava za RAAM 2008. Potem je RAAM, ki bo prvi in edini cilj prihodnje sezone. Sedaj pa se dela še ena nova dirka Tour of America, ki pa je za profesionalce, ki je še v povojih in naj bi bila septembra prihodnje leto. Dolga naj bi bila okoli 7000 kilometrov, in sicer 27 etap po 400 kilometrov. Ampak tukaj pa je potrebno priti najprej v eno profesionalno ekipo. Če

seveda bo ta dirka in če zmagam RAAM 2008 ter v kolikor mi uspe priti v eno izmed ekip potem si želim nastopiti tudi na tej dirki. V kolikor pa te dirke ne bo bom pa poskusil še enkrat nastopiti na 24 ur in postaviti svetovni rekord. Kajti pred časom je moj rekord podrl nek Italijan in svoj rekord si želim nazaj.«

Andrej: »Ali ste v času svojega ekstremnega kolesarjenja naredili kakšno napako katero ste obžalovali oz. ali bi v svoji karieri ekstremnega kolesarja kaj spremenili, če bi še enkrat začeli svojo kariero?«

Jure: »Napak sem vsekakor naredil veliko. To je dejansko tako kot v vsakdanjem življenju. Napake se dogajajo saj se vendar na napakah učimo. Zato v kolikor bi še enkrat začel s svojo kariero ekstremnega športnika bi določene stvari naredil drugače.«

Andrej: »Se vam zdi, da smo Slovenci »adrenalinski« narod ali temu po vašem mnenju pač ni tako?«

Jure: »Glede na to koliko nas je oz. kako majhen narod smo se prepričan, da smo absolutno adrenalinski narod. Smo ljudje, ki imamo tisto »žilico«, da živimo polno življenje. Po mojem mnenju Slovenci tudi nismo zapečkarji. Seveda pa je to le moje mnenje.«

Andrej: »Ali vam to, da ste zaposleni v slovenski vojski kaj pomaga pri vašem ekstremnem športu oz. ali imate zaradi tega kaj ugodnosti?«

Jure: »Vsekakor. Brez Slovenske vojske mene kot ekstremnega kolesarja zagotovo ne bi bilo. To je dejstvo. Res mi gredo na roko, pomagajo mi, da časovno lahko treniram in tudi materialno kar precej tako, da brez Slovenske vojske jaz absolutno ne bi dosegel tega kar sem. To oni tudi vedo. Vsekakor pa je res, da sem tudi sam dal nekaj od sebe in nekaj naredil za promocijo Slovenske vojske v svetu.«

Andrej: »Kako pa usklajujete treninge in čas, ki ga preživite z družino?«

Jure: »To se da. Nisem človek, ki bi posedal po zabavah in raznih gostilnah. Dejansko samo treniram, preostali čas pa sem več ali manj doma. Kar mi ostane časa se po treningu ukvarjam s svojim otrokom Nalom. Tako, da glede tega res nimam kakšnih posebnih problemov.«

Andrej: »Zadnjo noč na letošnjem RAAM – u ste zaradi izčrpanosti celo izgubili spomin. Kako se spominjate tega dogodka?«

Jure: »Letošnji RAAM je bil kar se tiče teh zadev v primerjavi s prejšnjimi RAAM – i idealen. Letos mi je bilo neverjetno dobro. Ta pozitivna energija od ekipe mi je zelo pomagala in tudi na samem startu pred samo dirko, sem se vseskozi zavedal vseh svojih kvalit in posledično je vse to vplivalo na to, da sem bil maksimalno sproščen oz. tako sproščen kot še pred nobeno dirko do sedaj. Kar pa se tiče izgube spomina, se mi je na letošnjem RAAM- u to zgodilo dvakrat in sicer zadnja dva dneva. Medtem ko sem na prejšnjih RAAM – ih imel te

težave že od tretjega dneva naprej. Letos je bilo dirkati RAAM izjemno veselje in zaradi tega grem z velikim veseljem tja tudi prihodnje leto. Ekipa se je odzivala maksimalno dobro in vse je funkcioniralo izjemno dobro in usklajeno.«

Andrej: »Katerega od ostalih slovenskih ekstremnih športnikov najbolj cenite oz. spoštujete?«

Jure: »Vsekakor Tomaža Humarja in to z velikim naskokom.«

Andrej: »Kaj pa menite o medijski podpori vašega ekstremnega športa?«

Jure: »Ah, to je tako. Tega je zagotovo premalo. Nikoli ni dovolj. Jaz tega sicer ne počnem zaradi samopromocije ali česa podobnega. Vendar, ko pa vidiš kaj vse in o kom vse se piše in govori v medijih potem se pa vprašaš čemu je to tako. Jaz npr. celo življenje vlagam v ta ekstremni šport ves svoj trud, denar in te rezultate vidi cel svet, tujina, pri nas pa potem zaslediš dva, morda tri članke tam nekje spodaj na kakšni predzadnji ali zadnji strani. To je pač tako, ker nimaš nekih pravih »botrov oz. to je pač tako, če nekdo, nek tretji nima nekih materialnih koristi od tvojih dosežkov.«

Andrej: »Kaj pa mislite o »podvigih« Martina Strela?«

Jure: »Martina Strela jaz ne cenim. »Dajem mu kapo dol« v tem smislu, da je skozi to kar počne naredil »biznis«. On je iz svojih početij naredil »biznis« in se požvižga na vse govorce o njemu. Kar se mi pa zdi nepošteno in grdo je pa to, da on govori okoli, da je najboljši športnik, ekstremni športnik, da bi moral dobiti nagrado za najboljšega športnika Slovenije itd. Vendar kako, če pa vsi vemo kakšen »športnik« je on? On v ta svoj ekstremni šport ne vlaga praktično nič, trenira minimalno. Njegovi »podvigi« niso merljivi, nima sotekmovalcev, nima sodnikov itd. Ekstremni športniki ekstremno veliko treniramo, zanj pač to ne velja zato, njega lahko štejemo kot ekstremnega avanturista, nikakor pa ne kot športnika. Kaj drugega pa o njemu raje ne bi več povedal.«

Andrej: »Najlepša hvala za vaš čas, ki ste si ga vzeli za intervju z vami, gospod Robič. Tudi v prihodnje vam želim veliko uspehov tako na športnem kot tudi na osebnem področju ter seveda čim manj poškodb.«

Priloga Č: Intervju z Urošem Prasom – rekreativnim ekstremnim padalcem (19.11.2007)

Andrej: »Pozdravljeni!«

Andrej: »Kdaj ste se začeli ukvarjati z ekstremnim in adrenalinskim športom in kdo vas je navdušil za to?«

Uroš: »Kar se tiče športa sem že od malega vedno nekaj »migal«. S padalstvom pa sem se začel ukvarjati po srednji šoli, ko sem naredil vse popravne izpite. Nato pa sem se začel resneje ukvarjati s padalstvom po odsluženem vojaškem roku, ko sem začel služiti. Vse to pa se je dejansko začelo zgolj zaradi tega, ker nisem mogel postati pilot. Ker so mi dejali, da sem prelahak sem se odločil, da grem med padalce. Nato sem se vpisal na fakulteto in v tistem času sem začel razmišljati o BASE JUMPU. Vendar so bili to le začetki. Prvo tovrstno idejo sem dobil leta 1996. Razmišljal sem o tem, da bi si sam preuredil padalo in poskušal sam nekaj »sešiti skupaj«. O tem sem se posvetoval s takrat edinim »baserjem« v Sloveniji. To mojo idejo mi je odsvetoval in takrat sem za približno pet let pozabil na BASE JUMP. Potem pa smo se na skokih, leta 2000, srečali z nekimi Madžari, ki so potrebovali šoferja in so me povabili s seboj. Vozil sem jih in nato so mi dali enkrat možnost, da sem skočil z njihovim padalom. Bilo me je izjemno strah, vendar po tistem skoku sem ugotovil, da je to to. Pol leta sem varčeval, da sem si lahko kupil vso potrebno opremo in tako se je vse začelo. Od takrat naprej pa redno skačem.«

Andrej: »S katero obliko ekstremnega in adrenalinskega športa se ukvarjate?«

Uroš: »Kot sem povedal že pri prejšnjem vprašanju, se ukvarjam s padalstvom. Skakal sem tako BASE JUMP kot tudi iz letala.«

Andrej: »Kaj in koliko vam dejansko pomeni ukvarjanje s tem vašim ekstremnim in adrenalinskim športom?«

Uroš: »Ko enkrat začneš ni več poti nazaj. To pomeni, če bi bilo to zdravniški recept bi lahko rekel, ukvarjanje s padalstvom pomeni imeti vedno prazno denarnico in neprestano gledati v zrak. Če se na primer voziš po kakšnem večjem mestu vseskozi gledaš, kje so kakšne večje stolpnice, kjer bi se dalo skočiti. Če hodiš po gorah vseskozi gledaš, kje je kaj dovolj previsnega iz kjer bi se dalo skočiti. Ko pa je lep dan gledaš in razmišljaš, kako bi se lahko lepo vrgel iz letala. V kolikor jaz ne bi imel padalstva, bi lahko verjetno na kakšni kmetiji samozadostno živel, ampak za padalstvo pa vsekakor potrebuješ denar.«

Andrej: »Kako pa vi gledate na profesionalno ukvarjanje z ekstremnimi športi v Sloveniji?«

Uroš: »Ekstremnega športa dejansko sploh ni. To je samo en produkt marketinga in novinarstva s ciljem, da bi vse skupaj naredili bolj privlačno za množice. Ekstremni šport ni privlačen za množice, ker se dogaja daleč stran od oči. To vsak počne le za sebe. Čeprav pa je res, da obstajajo določene posamezne prireditve, kjer se poskuša celotna zadeva precej popularizirati. Tukaj imam v mislih, npr. »svetovna prvenstva v base - ju«. Kar je v bistvu zgolj marketinška poteza. Konec koncev se izkaže, da ti športi niso nevarni oz. je lahko precej bolj nevarno, če greš čez cesto ne da bi pred tem pogledal levo in desno. Dejansko gre samo za nevarnost za zavarovalnice, drugače pa ti športi niso nič bolj nevarni od klasičnih športov.«

Andrej: »Se vam zdi, da se da od ekstremnih športov živeti?«

Uroš: »Ne, nikakor.«

Andrej: »V čem je po vašem mnenju razlika med profesionalnim ekstremnim športom in vrhunskim profesionalnim športom?«

Uroš: »To so po mojem mnenju bolj posamezniki katerim je uspelo privabiti k sebi neke sponzorje in so poleg tega zaposleni v Slovenski vojski, ki jih sponzorira in jim pomaga. Vrhunski športniki pa se že od malega ukvarjajo s svojim športom in da pridejo na najvišji nivo se morajo marsičemu odpovedati poleg tega pa morajo imeti ob sebi pomoč staršev in še koga. Medtem ko so se npr. Robič, Mravlje in Karničar po mojem mnenju »razvili« v profesionalne ekstremne športnike šele kasneje. To sicer uspe le redkim in vsa čast jim, da jim je to uspelo.«

Andrej: »Koliko dni na leto trenirate in koliko ur na dan?«

Uroš: »Če bi imel možnost in če ne bi bilo potrebno hoditi v službo bi skakal vsak dan. Vendar to žal ne gre. Drugače pa načeloma skačem kadarkoli imam čas in je lepo vreme. Če ne drugega grem do kakega mostu in skočim z njega. Pač eni hodijo v hribe, jaz pa hodim skakat.«

Andrej: »Kako pa gledate na razvoj ekstremnega športa v prihodnosti v Sloveniji?«

Uroš: »Glede na to, da smo Slovenci »mahnjeni« na najrazličnejše ekstremne športe menim, da je in da bo tega tudi v prihodnosti pri nas v Sloveniji vedno več. Poleg tega je tudi oprema vedno bolj dostopna vsakomur. Veliko ljudi sicer poskusi različne oblike ekstremnega športa, vendar pa jih zelo malo od teh nato posveti svoje življenje posameznemu ekstremnemu športu.«

Andrej: »Kateri je vaš največji uspeh, ki ste ga dosegli pri svojem ekstremnem športu?«

Uroš: »Kot svoj največji uspeh si štejem to, da se nisem do sedaj še nikoli resneje poškodoval in da se ni resneje poškodoval tudi nihče od mojih prijateljev, ki se ukvarjajo z istim ekstremnim športom kot jaz. Za največji osebni uspeh na področju padalstva pa si zagotovo štejem svoj skok z največjega slapa na svetu, Angelskega slapa.«

Andrej: »Katera je vaša najhujša nesreča ali padec, ki se vam je zgodil pri vašem ekstremnem športu do sedaj?«

Uroš: »Dejansko se pri ukvarjanju s svojim ekstremnim športom nisem še nikoli poškodoval.«

Andrej: »Ali se vam zdi, da so ekstremni in adrenalinski športi v zadnjih letih v Sloveniji vse bolj popularni in da se z njimi ukvarja vse več Slovenk in Slovencev?«

Uroš: »Ja v to sem popolnoma prepričan. Problematično pri tej zadevi se mi zdi zlasti to, da se mladi, kateri se ukvarjajo z ekstremnimi športi, ukvarjajo s tovrstnimi športi predvsem zato, da se pred nekom hvalijo. Potem pa prej ali slej končajo svoje ukvarjanje s tovrstnimi športi, ko vidijo, da ti športi zahtevajo celega človeka.«

Andrej: »V čem je po vašem mnenju glavni razlog za to?«

Uroš: »Razlog za to vidim predvsem v tem, da mladi, ki se ukvarjajo z ekstremnimi športi, prekmalu končajo s tovrstnimi športi, ker ko enkrat vidijo, da ekstremni šport zahteva celega človeka to vse prevečkrat opustijo.«

Andrej: »Kateri pa je vaš naslednji izziv na katerega se pripravljate?«

Uroš: »Vsi, ki se ukvarjamo z ekstremnimi športi na rekreativnem nivoju zagotovo imamo neke želje, ki jih želimo doseči. Tem željam pa bi težko rekel izzivi. Dejansko gre bolj za naše želje kot pa za izzive. Vendar pa je pri doseganju teh naših želja nujno potrebno uporabljati glavo, ker brez tega pač enostavno ne gre. Kajti v nasprotnem primeru pa je zadeva lahko hitro izjemno nevarna.«

Andrej: »Se vam zdi, da smo Slovenci »adrenalinski« narod ali temu po vašem mnenju pač ni tako?«

Uroš: »Menim, da Slovenci nismo glede tega nič drugačni od ostalih narodov. Vsekakor pa moram poudariti, da tisti naši posamezniki, ki pač izstopajo, izstopajo v svetovnem merilu.«

Andrej: »Katerega od slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov najbolj cenite in zakaj?«

Uroš: »Nobenega posameznika ne bi želel izpostavljati, vsekakor pa najbolj cenim in spoštujem plezalce.«

Andrej: »Kaj pa menite o medijski podpore ekstremnih in adrenalinskih športov v Sloveniji? Se vam zdi, da je tega dovolj ali pač ne?«

Uroš: »Če gre res za kakšen izjemni dosežek, potem se ga zagotovo v medijih omeni, vendar pa le – ta potem kaj kmalu ponikne. Ekstremni športi po mojem mnenju niso za oči in ker niso za oči potem niso za sponzorje in ker niso za sponzorje se z njimi večina ljudi pač ne ukvarja. Poleg tega pa se ekstremni športi odvijajo v takšnem okolju, da mediji niti ne morejo priti zraven.«

Andrej: »Za konec pa me zanima še kaj si mislite o »podvigih« gospoda Martina Strela? Mnogi ga kritizirajo, češ, da so ti njegovi »podvigi« eno samo blefiranje in da to kar počne sploh ni ekstremni šport, kaj šele šport? Kaj vi mislite o tem?«

Uroš: »Ko slišimo kakšne zgodbe so pri »podvigih« gospoda Martina Strela v ozadju potem je vse jasno. Po Piranskem zalivu so ga dejansko vlekli z vrvjo. To je tako ali tako vsem jasno. Vendar to nikoli ni prišlo v javnost. Če dodamo k njegovim »podvigom« malo matematike, potem lahko takoj pridemo do ugotovitve, da gre za blefiranje.«

Andrej: »Najlepša hvala za vaše sodelovanje. Izjemno sem vam hvaležen, da ste si vzeli čas zame in mi tako ogromno pomagali pri pisanju moje diplomske naloge. Še enkrat hvala in lep pozdrav ter obilo uspehov v vašem ekstremnem in adrenalinskem športu vam želim tudi v prihodnje.«

Priloga D: Intervju z Mihom Hribarjem – rekreativnim ekstremnim kolesarjem (20.11.2007)

Andrej: »Pozdravljeni!«

Andrej: »Kdaj ste se začeli ukvarjati z ekstremnim in adrenalinskim športom in kdo vas je navdušil za to?«

Miha: »Z ekstremnim in adrenalinskim športom sem se začel ukvarjati nekaj let nazaj, in sicer nekje pred sedmimi leti. Za tovrstne športe me je navdušil moj brat.«

Andrej: »S katero obliko ekstremnega in adrenalinskega športa se ukvarjate?«

Miha: »Ukvarjam se z gorskim kolesarjenjem.«

Andrej: »Kaj in koliko vam dejansko pomeni ukvarjanje s tem vašim ekstremnim - adrenalinskim športom?«

Miha: »Ukvarjanje z gorskim kolesarjenjem mi pomeni predvsem doseganje in preseganje lastnih meja psihične in fizične vzdržljivosti ter hkrati ob tem tudi dokazovanje lastnega ega.«

Andrej: »Kako pa vi gledate na profesionalno ukvarjanje z ekstremnimi športi v Sloveniji?«

Miha: »Menim, da je profesionalno težko preživeti, saj moraš poiskati sponzorje, katere pa je zelo težko dobiti, če nisi res v »totalni špici«. Lahko rečem, da je premalo sponzorjev za naš potencial.«

Andrej: »Se vam zdi, da se da od ekstremnih športov živeti?«

Miha: »To je po mojem mnenju mogoče samo v primeru, da si pridobiš ustrezne in dovolj močne sponzorje, torej dovolj finančnih sredstev za treniranje in za največje podvige. Vsekakor pa je to način življenja.«

Andrej: »V čem je po vašem mnenju razlika med profesionalnim ekstremnim športom in vrhunskim profesionalnim športom?«

Miha: »Na to vprašanje lahko odgovorim z vidika deviantnosti, ki se nahaja v očeh družbe. Tako je za večino ljudi na primer Jure Košir normalen, medtem ko je na drugi strani Davo Karničar za večino ljudi nenormalen, neumen in samomorilec. Razlika med profesionalnim ekstremnim športom in vrhunskim profesionalnim športom je po mojem mnenju predvsem ta, da so za profesionalni ekstremni šport značilne zlasti večja individualnost, manjša medijska pozornost, ipd.«

Andrej: »Koliko dni na leto trenirate in koliko ur na dan?«

Miha: »Zadnje čase treniram zaradi študijskih obveznosti vse manj, sicer pa 1 – 2-krat tedensko po 2 do 3 ure in 1 – krat tedensko po 4 do 5 ur.«

Andrej: »**Kako pa gledate na razvoj ekstremnega športa v prihodnosti v Sloveniji?**«

Miha: »Glede na prezentne dosežke najboljših slovenskih profesionalnih športnikov, posledično dobrih zgledov in idolov, verjetno ni bojazni, da ne bi bilo podmladka tudi v prihodnosti. Zdi pa se mi tudi, da se vse več podjetij navdušuje za sponzoriranje ekstremnih športov v Sloveniji. Tako, da mislim, da se za prihodnost ekstremnega športa v Sloveniji ni bati.«

Andrej: »**Kateri je vaš največji uspeh, ki ste ga dosegli pri svojem ekstremnem športu?**«

Miha: »Vsekakor jih je bilo kar nekaj in zato enega samega ne morem in nočem izpostaviti. Predvsem so bili to ekstremni vzponi in spusti.«

Andrej: »**Katera je vaša najhujša nesreča ali padec, ki se vam je zgodil pri vašem ekstremnem športu do sedaj?**«

Miha: »Moram reči, da se mi zaenkrat ni zgodilo še nič hujšega. Najhujše je bilo to, da sem si pri enem izmed padcev zlomil »felfno.««

Andrej: »**Ali se vam zdi, da so ekstremni in adrenalinski športi v zadnjih letih v Sloveniji vse bolj popularni in da se z njimi ukvarja vse več Slovenk in Slovencev?**«

Miha: »Ja, v to sem popolnoma prepričan.«

Andrej: »**V čem je po vašem mnenju glavni razlog za to?**«

Miha: »Glavni razlog za to je po mojem mnenju potrebno iskati predvsem v dobrih zgledih slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov ter predvsem v individualizaciji družbe, lastnem izpostavljanju.«

Andrej: »**Kateri pa je vaš naslednji izziv na katerega se pripravljate?**«

Miha: »Trenutno se pripravljam na dirko Adventure race, ki bo prihodnje leto v Velenju.«

Andrej: »**Se vam zdi, da smo Slovenci »adrenalinski« narod ali temu po vašem mnenju pač ni tako?**«

Miha: »Moje mnenje je, da imamo kar nekaj predstavnikov s področja tovrstnih športov, zato lahko sklepamo tudi v tej smeri, da je temu res tako.«

Andrej: »**Katerega od slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov najbolj cenite in zakaj?**«

Miha: »Vsekakor Jureta Robiča. On je zagotovo izjemen ekstremni športnik in hkrati »duh«, ki presega vse meje dosegljivega.«

Andrej: »**Kaj pa menite o medijski podpore ekstremnih in adrenalinskih športov v Sloveniji? Se vam zdi, da je tega dovolj ali pač ne?**«

Miha: »Le – te je zagotovo premalo.«

Andrej: »Za konec pa me zanima še kaj si mislite o »podvigih« gospoda Martina Strela? Mnogi ga kritizirajo, češ, da so ti njegovi »podvigi« eno samo blefiranje in da to kar počne sploh ni ekstremni šport, kaj šele šport? Kaj vi mislite o tem?«

Miha: »Moje mnenje glede tega je sledeče, kdor pravi, da to kar počne Martin Strel, ni ekstremno, naj to preplava sam.«

Andrej: »Najlepša hvala za vaše sodelovanje. Izjemno sem vam hvaležen, da ste si vzeli čas zame in mi tako ogromno pomagali pri pisanju moje diplomske naloge. Še enkrat hvala in lep pozdrav ter obilo uspehov v vašem ekstremnem in adrenalinskem športu vam želim tudi v prihodnje.«

Priloga E: Intervju z Andražem Korenom – rekreativnim ekstremnim kolesarjem, alpinistom in smučarjem (18.11.2007)

Andrej: »Pozdravljeni!«

Andrej: »Kdaj ste se začeli ukvarjati z ekstremnim in adrenalinskim športom in kdo vas je navdušil za to?«

Andraž: »Z ekstremnimi športi sem se začel ukvarjati leta 1990. Za ukvarjanje s tovrstnimi športi pa me je navdušil moj prijatelj.«

Andrej: »S katero obliko ekstremnega in adrenalinskega športa se ukvarjate?«

Andraž: »Ukvarjam se predvsem z gorskim kolesarstvom, alpinizmom in turnim smučanjem.«

Andrej: »Kaj in koliko vam dejansko pomeni ukvarjanje s tem vašim ekstremnim in adrenalinskim športom?«

Andraž: »Ukvarjanje z ekstremnim in adrenalinskim športom mi pomeni predvsem in zlasti sprostitev, zabavo in rekreacijo. Torej, ko se ukvarjam s tovrstnimi športi se predvsem sprostim, pozabim na vsakdanje probleme in težave ter se ob tem še zabavam in hkrati rekreiram.«

Andrej: »Kako pa vi gledate na profesionalno ukvarjanje z ekstremnimi športi v Sloveniji?«

Andraž: »Jaz osebno mislim, da je šport predvsem nek dodatek k mojemu delu. Ekstremni šport jemljem predvsem kot zabavo. Medtem pa me profesionalno ukvarjanje z ekstremnimi športi ni nikoli zanimalo, saj je le – to pogojeno, za moje pojme, s prevelikimi tveganji in poškodbami.«

Andrej: »Se vam zdi, da se da od ekstremnih športov živeti?«

Andraž: »Jaz osebno menim, da se od ekstremnih športov ne da živeti.«

Andrej: »V čem je po vašem mnenju razlika med profesionalnim ekstremnim športom in vrhunskim profesionalnim športom?«

Andraž: »Glavna razlika med tema dvema zvrstema športov je po mojem mnenju predvsem v različni strokovni podpori, zdravniških ekipah, ekipah, ki so vseskozi s športniki in pa predvsem v količini denarja.«

Andrej: »Koliko dni na leto trenirate in koliko ur na dan?«

Andraž: »Jaz treniram v povprečju nekje dvakrat na teden po dve do tri ure. Zame kot rekreativnega ekstremnega športnika je to povsem dovolj.«

Andrej: »Kako pa gledate na razvoj ekstremnega športa v prihodnosti v Sloveniji?«

Andraž: »Glede na to, da imamo v Sloveniji izjemne naravne pogoje za ukvarjanje z ekstremnimi in adrenalinskimi športi, menim, da je pri nas za ukvarjanje s tovrstnimi športi še precej nerazvitega oz. predvsem neizkoriščenega potenciala. Torej, če bomo te potenciale izkoristili se našemu ekstremnemu športu obeta lepa prihodnost.«

Andrej: »Kateri je vaš največji uspeh, ki ste ga dosegli pri svojem ekstremnem športu?«

Andraž: »Moj največji osebni uspeh na področju ekstremnega športa sem zagotovo dosegel pri plezanju. Preplezal sem Francoske Alpe, in sicer smer z oceno VII+, A4. To si štejem za največji osebni uspeh.«

Andrej: »Katera je vaša najhujša nesreča ali padec, ki se vam je zgodil pri vašem ekstremnem športu do sedaj?«

Andraž: »Na mojo veliko srečo se mi do sedaj ni še nikoli zgodilo nič hujšega pri ukvarjanju z ekstremnim športom.«

Andrej: »Ali se vam zdi, da so ekstremni in adrenalinski športi v zadnjih letih v Sloveniji vse bolj popularni in da se z njimi ukvarja vse več Slovenk in Slovencev?«

Andraž: »Po mojem mnenju postajajo v zadnjih letih ekstremni in adrenalinski športi v Sloveniji res vse bolj in bolj popularni. Prepričan sem, da se s tovrstnimi športi zadnje čase ukvarja vse več Slovenk in Slovencev.«

Andrej: »V čem je po vašem mnenju glavni razlog za to?«

Andraž: »Po mojem mnenju je potrebno glavni razlog za to iskati v odličnih naravnih pogojih, številnih zanimivih gorah, jezerih in v naravi v naši deželi nasploh. Vse to je tisto, kar vpliva na to, da postajajo ekstremni in adrenalinski športi v zadnjih letih v Sloveniji vse bolj popularni in da se z njimi ukvarja vse več Slovenk in Slovencev.«

Andrej: »Kateri pa je vaš naslednji izziv na katerega se pripravljate?«

Andraž: »Trenutno se pripravljam na kakšno dobro turno smučanje, čeprav zaenkrat še točno ne vem kje in kdaj to bo. Vsekakor pa bo to turno smučanje.«

Andrej: »Se vam zdi, da smo Slovenci »adrenalinski« narod ali temu po vašem mnenju pač ni tako?«

Andraž: »Glede na to kakšne rezultate dosegajo naši profesionalni ekstremni športniki in glede na to koliko Slovencev in Slovenk se ukvarja s tovrstnimi športi, sem prepričan, da smo Slovenci neke vrste »adrenalinski« narod.«

Andrej: »Katerega od slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov najbolj cenite in zakaj?«

Andraž: »Vsekakor najbolj cenim in spoštujem Tomaža Humarja. To pa predvsem zato, ker mi je kot ekstremni šport alpinizem zagotovo »najbližje«.«

Andrej: »Kaj pa menite o medijski podpori ekstremnih in adrenalinskih športov v Sloveniji? Se vam zdi, da je tega dovolj ali pač ne?«

Andraž: »Mediji po mojem mnenju ne morejo in ne smejo pokrivati ekstremnih športov, ker je to zagotovo preveč nevarno. Zato je medijske podpore pri teh ekstremnih športih pač toliko kot je je.«

Andrej: »Za konec pa me zanima še kaj si mislite o »podvigih« gospoda Martina Strela? Mnogi ga kritizirajo, češ, da so ti njegovi »podvigi« eno samo blefiranje in da to kar počne sploh ni ekstremni šport, kaj šele šport? Kaj vi mislite o tem?«

Andraž: »Menim, da to s čimer se ukvarja gospod Martin Strel ni ekstremni šport, kaj šele šport, pač pa gre pri njegovih »podvigih« za neke vrste avanturo oz. za neke vrste popotovanje na nek drugačen način.«

Andrej: »Najlepša hvala za vaše sodelovanje. Izjemno sem vam hvaležen, da ste si vzeli čas zame in mi tako ogromno pomagali pri pisanju moje diplomske naloge. Še enkrat hvala in lep pozdrav ter obilo uspehov v vašem ekstremnem in adrenalinskem športu vam želim tudi v prihodnje.«

Priloga F: Intervju z Matijo Korenom – rekreativnim ekstremnim smučarjem in kolesarjem (19.11.2007)

Andrej: »Pozdravljeni!«

Andrej: »Kdaj ste se začeli ukvarjati z ekstremnim in adrenalinskim športom in kdo vas je navdušil za to?«

Matija: »Z ekstremnimi in adrenalinskimi športi se ukvarjam že od svojega 18 leta starosti, torej od leta 1990. Za tovrstne športe pa so me vsekakor navdušili moji prijatelji.«

Andrej: »S katero obliko ekstremnega in adrenalinskega športa se ukvarjate?«

Matija: »Jaz se ukvarjam predvsem z alpinističnim smučanjem, windsurfingom, kite boardingom in kolesarskim freerideom.«

Andrej: »Kaj in koliko vam dejansko pomeni ukvarjanje s tem vašim ekstremnim in adrenalinskim športom?«

Matija: »Ukvarjanje z ekstremnimi in adrenalinskimi športi je vsekakor del mojega vsakdanjega življenja. Vendar pa se ukvarjanje s tovrstnimi športi nanaša tudi na moje delovno okolje v katerem vsakodnevno delujem.«

Andrej: »Kako pa vi gledate na profesionalno ukvarjanje z ekstremnimi športi v Sloveniji?«

Matija: »Pravih profesionalcev je v Sloveniji zelo, zelo malo. Vendar pa jih nekaj kljub vsemu je. Tisti, profesionalni slovenski ekstremni športniki, ki se od tega dejansko živijo pa so zelo dobro uveljavljeni v svojih panogah. Problem je po mojem mnenju predvsem v tem, da je trg športnih rekvizitov relativno majhen in so zaradi tega sponzorske pogodbe zelo skromne.«

Andrej: »Se vam zdi, da se da od ekstremnih športov živeti?«

Matija: »Po mojem mnenju se na nek način da, vendar to uspe le zelo, zelo redkim posameznikom. Takšnih ekstremnih športnikov, ki bi se lahko živeli od ekstremnega športa s katerim se ukvarjajo, je v Sloveniji zagotovo zelo, zelo malo.«

Andrej: »V čem je po vašem mnenju razlika med profesionalnim ekstremnim športom in vrhunskim profesionalnim športom?«

Matija: »Na eni strani imamo vrhunske športnike, ki so del utečene športne industrije in delujejo v okviru »institucij«, katere zanje vrhunsko skrbijo. Medtem pa imamo na drugi strani profesionalne ekstremne športnike, pri katerih pa gre predvsem za individualne dosežke na področju »new age« športnih disciplin, ki jih podpirajo predvsem proizvajalci športne

opreme. V tem vidim jaz bistveno razliko med tema dvema skupinama športnikov. Konkurenca je pri vrhunskem športu neprimerno večja in športniki delujejo na precej višjem nivoju.«

Andrej: »Koliko dni na leto trenirate in koliko ur na dan?«

Matija: »Jaz dejansko lahko zase rečem, da ne treniram, ampak živim s športom. Aktivno se ukvarjam z ekstremnim in adrenalinskim športom povprečno nekje 4-5 dni na teden, po 2 uri na dan.«

Andrej: »Kako pa gledate na razvoj ekstremnega športa v prihodnosti v Sloveniji?«

Matija: »Razvoj ekstremnega športa je odvisen predvsem od posameznikov in njihove angažiranosti. Vendar pa si na področju ekstremnega športa težko predstavljam organizirano delovanje. Zato je o prihodnosti ekstremnega športa v Sloveniji zelo težko govoriti.«

Andrej: »Kateri je vaš največji uspeh, ki ste ga dosegli pri svojem ekstremnem športu?«

Matija: »Med svoje največje uspehe, ki sem jih dosegel na področju ekstremnega in adrenalinskega športa štejem predvsem naslednje, in sicer jahanje 7 m valov na Maui-ju (Hawaii), smučanje iz Mount Blanca in free ride kolesarski spust s 4.500 m visokega vulkana Haleakala. To je zagotovo največ kar sem kot rekreativni ekstremist dosegel do sedaj.«

Andrej: »Katera je vaša najhujša nesreča ali padec, ki se vam je zgodil pri vašem ekstremnem športu do sedaj?«

Matija: »Moja najhujša nesreča, ki se mi je pripetila pri ukvarjanju z ekstremnim in adrenalinskim športom do sedaj, je zagotovo zlom dlančnih kosti pri treningu v Bike parku.«

Andrej: »Ali se vam zdi, da so ekstremni in adrenalinski športi v zadnjih letih v Sloveniji vse bolj popularni in da se z njimi ukvarja vse več Slovenk in Slovencev?«

Matija: »Da. Prepričan sem, da je to res.«

Andrej: »V čem je po vašem mnenju glavni razlog za to?«

Matija: »Po mojem mnenju je potrebno glavni in edini razlog za to iskati v tem, da se ljudje vse bolj in bolj zavedajo, da je gibanje v naravi zdravo in da pripomore k kakovostnejšemu življenju.«

Andrej: »Kateri pa je vaš naslednji izziv na katerega se pripravljate?«

Matija: »Moj naslednji izziv na katerega se pripravljam je zagotovo Helisko potovanje v Uzbekistan.«

Andrej: »Se vam zdi, da smo Slovenci »adrenalinski« narod ali temu po vašem mnenju pač ni tako?«

Matija: »Jaz osebno menim, da Slovenci smo »adrenalinski« narod in da se z vidika ukvarjanja z ekstremnimi in adrenalinskimi športi, precej razlikujemo od ostalih narodov.«

Andrej: »Katerega od slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov najbolj cenite in zakaj?«

Matija: »Izmed vseh slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov zagotovo najbolj cenim Dava Karničarja. Cenim ga predvsem zaradi njegovih izrednih dosežkov na področju alpinističnega smučanja.«

Andrej: »Kaj pa menite o medijski podpori ekstremnih in adrenalinskih športov v Sloveniji? Se vam zdi, da je tega dovolj ali pač ne?«

Matija: »Vsekakor sem prepričan, da je medijska podpora tovrstnih športov v Sloveniji premajhna in da bo potrebno na tem področju še marsikaj narediti, da bi se v tej smeri kaj spremenilo oz. premaknilo na boljše.«

Andrej: »Za konec pa me zanima še kaj si mislite o »podvigih« gospoda Martina Strela? Mnogi ga kritizirajo, češ, da so ti njegovi »podvigi« eno samo blefiranje in da to kar počne sploh ni ekstremni šport, kaj šele šport? Kaj vi mislite o tem?«

Matija: »Za »podvige« gospoda Martina Strela menim, da zna zelo dobro zbirati denarna sredstva, kar zadeva šport pa... No, kar pa zadeva ekstremni šport, je vsem bolj ali manj jasno, da je v »podvigih« gospoda Martina Strela bolj malo ekstremnega športa, kaj šele športa.«

Andrej: »Najlepša hvala za vaše sodelovanje. Izjemno sem vam hvaležen, da ste si vzeli čas zame in mi tako ogromno pomagali pri pisanju moje diplomske naloge. Še enkrat hvala in lep pozdrav ter obilo uspehov v vašem ekstremnem in adrenalinskem športu vam želim tudi v prihodnje.«

Priloga G: Intervju s Primožem Kališnikom, odgovornim urednikom priloge POLET (14.11.2007)

Andrej: »Kako vi kot odgovorni urednik priloge POLET gledate na ekstremne in adrenalinske športe v Sloveniji in kaj si na splošno mislite o njih?«

Primož: »Lahko bi rekel, da so tovrstni športi zanimivi, vendar pa je bil odnos javnosti do teh športov v preteklosti nekoliko zmeden. Po mojem mnenju zlasti zato, ker ljudje niso natančno vedeli kam dejansko to spada. Torej ali to spada v šport ali v norost ali v tekmovalni šport. Problem je bil predvsem v tem, da se je pod ekstremni in adrenalinski šport prikradla tudi kakšna zadeva, ki to pravzaprav ni. Jaz na tem mestu o kakšnih konkretnih imenih ne bi želel govoriti. Najbolj razširjeni slovenski mediji so naredili legende iz ljudi, ki si tega dejansko sploh niso zaslužili, saj niso bili veliki športniki. V resnici je sicer to za medije zanimivo, vendar se je cela zadeva v resnici nekoliko sprevrgla. Torej nekateri, ki so veljali za ekstremne športnike to niso bili, saj so bili v resnici le dobri in praktični zaslužkarji.«

Andrej: »Se vam zdi, da so tovrstni športi v zadnjih letih v Sloveniji vse bolj popularni?«

Primož: »Adrenalinski športi so zagotovo v zadnjih letih v Sloveniji vse bolj popularni. Svoje mesto pa vse bolj dobivajo tudi slovenski profesionalni ekstremni športniki kot so Robič, Humar, Karničar in še kdo. Ljudje vse bolj spoznavajo, da se slednji ukvarjajo s športi, ki imajo povsem svoje t.i. »svoje življenje« znotraj športa. Ravno zaradi tega so slovenski profesionalni ekstremni športniki tudi vedno bolj priljubljeni.«

Andrej: »Kje vi vidite razlog za to in ali menite, da k temu pripomore tudi revija katere urednik ste?«

Primož: »V zadnjih letih se vse več Slovenk in Slovencev ukvarja s tovrstnimi športi predvsem za sprostitev. Pri teh športih je pomembno to, da vsebujejo nek edini dovolj močan »kontra naboj« vsakdanjemu življenju, torej hudemu stresu, pritisku, ipd. Ljudje se pač ne znamo sprostiti z neko klasično glasbo, ampak potrebujemo nekaj kar je nasprotje hudemu življenju. Po mojem mnenju gre pri teh športih za to, da se »klin s klinom zbija«. Tako je po mojem mnenju pri večini ljudi. Pri nekaterih izjemah pa gre mogoče tudi za to, da se s tovrstnimi športi ukvarjajo predvsem zato, ker se želijo upreti klasičnemu načinu življenja, ki pač prevladuje in je slab. Med mladimi ljudmi gre zagotovo za upor.«

Andrej: »Katerega od profesionalnih ekstremnih športnikov najbolj cenite in spoštujete?«

Primož: »Zagotovo Jureta Robiča.«

Andrej: »Ste se morda kdaj tudi sam preizkusil v kakšnem ekstremnem ali adrenalinskem športu?«

Primož: »Sem.«

Andrej: »Kako pa gledate na razvoj ekstremnega športa v prihodnosti v Sloveniji?«

Primož: »Podobno kot v Evropi. Mlada generacija se ne bo več toliko ukvarjala s klasičnimi športi ampak bo vedno bolj »bežala« v adrenalinske športe, ker omogočajo več individualnosti, ki pa je trenutno prevladujoča komponenta življenja v Sloveniji. Jaz osebno sicer mislim, da to ni dobro. Prepričan sem, da bi morali otroci ostati v osnovnih, klasičnih športih kot so plavanje, gimnastika in atletika. Šele kasneje, ko bi osvojili te osnovne klasične športe, pa bi se lahko začeli ukvarjati z individualnimi adrenalinskimi športi, ki so v večini primerov netekmovalni.«

Andrej: »Ali se vam zdi, da smo Slovenci »adrenalinski« narod?«

Primož: »Mislim, da smo. Kolikor imam stika s tujino se mi zdi, da smo lahko ravno zaradi teh športov nekoliko drugačni od drugih. Ker je v tovrstnih športih manj konkurence smo lahko na tem področju uspešnejši od drugih in se morda tudi iz tega razloga več ukvarjamo s tovrstnimi športi v primerjavi z drugimi narodi po Evropi in po svetu.«

Andrej: »Kako bi vi opisali razliko med profesionalnim ekstremnim športom in vrhunskim profesionalnim športom?«

Primož: »Dejansko je zame pravi šport le tekmovalni šport. Torej pravi šport je le tisti šport, ki je merljiv. Vse drugo pa je tisto kar bi se moralo v prihodnosti imenovati drugače in ne šport. Ekstremni in adrenalinski športi imajo sicer skupne osnove z ostalim športom vendar tisti ekstremni in adrenalinski športi, ki niso merljivi zame niso šport. Tekmovalni vrhunski profesionalni šport ima povsem druge zakonitosti kot profesionalni ekstremni šport. Težko je sicer to razliko definirati. Vendar glavna razlika je po mojem mnenju ta, da v tekmovalnem športu je strahovita konkurenca, v ekstremnem in adrenalinskem športu pa prevladuje druženje »pacientov« v dobrem pomenu besede, seveda. Vendar pa gre pri slednjih za manjše skupine s povsem drugačnimi pričakovanji in željami kot v vrhunskem profesionalnem tekmovalnem športu. Oboje pa je lahko, v kolikor se tega lotiš resno, zelo naporno. Če primerjamo našega vrhunškega atleta, Kozmusa, in našega profesionalnega ekstremnega kolesarja, Jureta Robiča, lahko rečemo, da sta oba, vsak na svojem področju popolnoma fokusirana, ampak to sta pri nas v Sloveniji redka primera, na eni strani vrhunškega atleta in na drugi strani primer nekega »bizarnega« športa kot je Robičev, ki pa tudi zahteva izjemne napore.«

Andrej: »Ali se vam zdi, da so slovenski ekstremni športniki bolj cenjeni in spoštovani v tujini kot pa doma, v Sloveniji?«

Primož: »To bi zelo težko rekel, razen za primer Jureta Robiča, ker njegovo zadevo bolj poznam. Menim, da je on tako v Sloveniji kot tudi v tujini izjemno prepoznaven. Sicer pa menim, da se o ostalih slovenski ekstremnih športnikih v tujini tako rekoč, ne ve nič.«

Andrej: »Kaj pa menite o medijski podpori ekstremnih in adrenalinskih športov v Sloveniji? Se vam zdi, da je le – te dovolj in če je ni, kaj je po vašem mnenju krivo za to?«

Primož: »V začetku, pred približno desetimi leti je bila ta zadeva zelo sprijena, čeprav sem nekaterim ekstremnim športnikom, o katerih vi govorite, pomagal tudi sam. Zadeva pa je takšna, da smo slovenski mediji delali velike »hvalospeve« ljudem, ki si tega dejansko sploh niso niti približno zaslužili. Zato se je potem dogajalo, da je veljalo, da je najboljši slovenski plavalec vseh časov, ne Borut Petrič, ki to zagotovo je, pač pa Martin Strel. Tu smo naredili velike napake pa tudi še kje drugje. Modificirali smo nekatere športnike, kateri si tega v resnici sploh niso zaslužili, saj so bili v svetovnem merilu preslabi, vendar pa zelo uporabni za »junake«, katere je Slovenija takrat potrebovala. To pa se zelo dobro »prodaja«. Pravi naši junaki na področju ekstremnega športa so predvsem Jure Robič, Davo Karničar, Tomaž Humar in tudi Dušan Mravlje v svojih najboljših časih.«

Andrej: »Za konec pa me zanima še vaše mnenje o »podvigih« Martina Strela? Mnogi ga kritizirajo, kako vi gledate na to?«

Primož: »Poglejte, v zadnjih petnajstih letih je bilo na področju ekstremnega in adrenalinskega športa v Sloveniji prodanega toliko blefa, kot nikjer drugje na svetu. Vendar medijska podpora je kdaj slaba tudi pri kakšnem vrhunskem slovenskem profesionalnem športniku. Martina Strela so naredili mediji in iz njega naredili posel. Upam, da je Martin od tega tudi kaj imel. Njegova napaka je predvsem ta, da je začel verjeti sam vase, v to podobo, ki so jo naredili drugi. Gre pač za človeka z ogromno voljo. Pri njegovih »podvigih« me ni bilo zraven, slišal pa sem marsikaj. Če je Martin Strel preplaval eno petnajstino tega kar so predstavili mediji in javnost, je super. Vendar pa menim, da to ne spada v kategorijo športa oz. da gre za neko podkategorijo športa. Te stvari pač niso merljive in zaradi tega ne vemo vseh resnic o teh »podvigih« Martina Strela. Jaz si želim, da bi ljudje v Sloveniji enkrat le spoznali kaj so različne kategorije športa, ker vsega v isti koš ne smemo in ne moremo metati. Strelove dosežke bi lahko na nek način primerjali z zgodbo nekega Slovenca, ki se je pred leti odločil, da bo prekolesaril Združene države Amerike. To je naredil relativno hitro in o tem so

posneli film. Izkazalo pa se je, da je ta človek vsega skupaj prekolesaril v resnici le okoli 100 kilometrov, medtem ko je kamera predstavila celotno zgodbo.«

Andrej: »Najlepša hvala za vaš čas, za vaš trud in za vašo prijaznost, da ste mi bila pripravljena pomagati. Tudi v prihodnosti vam želim veliko uspeha na vašem novinarskem in uredniškem področju priloge POLET. Zelo ste mi pomagali. Lep pozdrav!«

Priloga H: Intervju s Sonjo Korelc, športno novinarko časopisa Dnevnik (21.11.2007)

Andrej: »Kako kot športna novinarka časopisa Dnevnik gledate na ekstremne in adrenalinske športe v Sloveniji in kaj si na splošno mislite o njih?«

Sonja: »Najprej bi bila sploh potrebna pravilna definicija adrenalinskega oziroma ekstremnega športa. Kaj spada pod to pojmovanje? Ljudje namreč prehitro določeno športno panogo označijo za adrenalinsko, pri čemer je v ospredju strah zaradi nepoznavanja in nezaupanja do novih, še neznanih stvari. Športnike, ki se z njimi ukvarjajo, pa označujejo za »kamikaze« oziroma kot ljudi s samomorilskimi težnjami. To je seveda predsodek, nekakšen stereotip, ki pa je seveda povsem zgrešen. Mislim, da gre za tipičen strah pred neznanim, novim. Moje stališče glede t.i. adrenalinskih športov je zdravo razumsko. Če si zrel, previden, veš, kaj počneš, ne izzivaš usode, poskrbiš za vse varnostne ukrepe in se zadev lotevaš z glavo, potem se takšen šport ne razlikuje od tistih, ki niso stigmatizirani, torej od nogometa, rokomet, alpskega smučanja, tenisa ali balinanja. V Sloveniji je veliko individualistov, ki si želijo bega iz rutine, vsakdanjosti in imajo željo po novih izkustvih, avanturizmu. Kot izredno športen narod, se hitro navdušujemo nad novostmi, kamor so običajno uvrščeni adrenalinski športi. Pri nas se veliko ljudi ukvarja z ekstremnimi športi, a so javnosti večinoma neznani, ker medijski prostor takšne športnike in športne panoge obravnava kot »leve«, zato zanje največkrat ni prostora. Sama pa se nad ekstremnimi oziroma adrenalinski športi navdušujem in jih podpiram ter jih zagovarjam. Na tem mestu pa bi rada poudarila, da je treba potegnili ločnico med tistimi, ki se z ekstremnimi športi ukvarjajo profesionalno in tistimi, ki jim to predstavlja le obliko preživljanja prostega časa, torej rekreacijo.«

Andrej: »Se vam zdi, da so tovrstni športi v zadnjih letih v Sloveniji vse bolj popularni?«

Sonja: »So. Ker je ritem življenja vse hitrejši, ker je stres iz leta v leto močnejši. Drug faktor, ki vpliva na razmah tovrstnih športnih panog je vse večje poudarjanje individualizma – ljudje so naveličani povprečnosti, sedaj je »in«, da si drugačen, poseben, kar posameznik najlažje pokaže, če se loti česa nekonvencionalnega. Ego igra pri tem veliko vlogo, pa tudi življenjski slog, razmišljanje, življenjska filozofija, itd. Omenila bi tudi zasičenost s tistimi najbolj razširjenimi in ustaljenimi športi, kjer je konkurenca velika in močna, kar pomeni, da je možnost preboja med najboljše toliko manjša. Če pa se lotiš športa, s katerim se ukvarja nekaj navdušencev, pa imaš dobre možnosti, da se znajdeš med najboljšimi in si uspešen.«

Andrej: »Kje vi vidite razlog za to in ali menite, da k temu pripomore tudi vaš časopis?«

Sonja: »Ne zdi se mi, da bi Dnevnik pripomogel k popularizaciji ekstremnih in adrenalinskih športov v Sloveniji. Vsekakor pa je res, da jih vselej, če le imam možnost, skušam čim več predstaviti, torej ljudi seznanjati z »novitetami«. Seveda se zagotovo najde kdo, ki ga stvar zintegriira do te mere, da začne o zadevi raziskovati naprej na lastno pest, če je njegovo navdušenje res veliko in se najde v takšnem početju. Pripetilo pa se mi je že, da so mi bralci pošiljali elektronsko pošto z vprašanji na koga se lahko obrnejo, da bi jim lahko povedal kaj več o določenem športu, svetoval glede nabave opreme, itd.«

Andrej: »Katerega od profesionalnih ekstremnih športnikov najbolj cenite in spoštujete?«

Sonja: »Spet se nam zastavi vprašanje, kaj je ekstremni šport? Moji »ljubljeni« so kajakaši – pa ne slalomisti na divjih vodah, temveč tisti ekstremni, ki veslajo po neverjetnih rekah, tu imam v mislih težavnost voda, skačejo s slapov z višine, ki je navadnim smrtnikom težko predstavljiva – in seveda povsem nespremenljiva. Tu so še prosto plezanje, pa base jump (skakanje s padalom z različnih stavb), ekstremno smučanje in bordanje, kot je heli skiing ali heli boarding, ski cross, mtb downhill, skoki s kolesi, motorji, surfanje, kiteing, itd. Takih športov je zares veliko, zato bi na tem mestu zelo težko naštel čisto vse, ki privzdignejo mojo obrv in mi poženejo kri po žilah.«

Andrej: »Ste se morda kdaj tudi sam preizkusil v kakšnem ekstremnem ali adrenalinskem športu?«

Sonja: »Sama plezam, veslam, smučam, navdušena pa sem tudi nad soteskanjem. Sedaj imam v načrtu skakanje s padalom, surfanje in kiteing. Ampak naštetega ne uvrščam med adrenalinske ali ekstremne športe. Gotovo je tu še kakšen šport, vendar se ga ta hip ne spomnim.«

Andrej: »Kako pa gledate na razvoj ekstremnega športa v prihodnosti v Sloveniji?«

Sonja: »Človek je nagnjen k inovativnosti, razvoju. Enako je pri športu in izumljanju vedno novih panog. Pri nas bo tovrstnega športnega udejstvovanja vse več, vsaj sodeč po generacijah, ki prihajajo. Te so zares nagnjene k drugačnosti, ki pa jo dosegajo na različne načine – z oblačenjem, nenavadnimi pričeskami ali pa s smučanjem po meliščih. Na slovensko tržišče bo prihajalo vse več opreme, katere nabava je bila doslej precej težavna. Ko bo lažje dosegljiva, bodo širše množice gotovo z navdušenjem posegale po njej in se preizkusile na različnih področjih.«

Andrej: »Ali se vam zdi, da smo Slovenci »adrenalinski« narod?«

Sonja: »Mislim, da obstaja neka naklonjenost do adrenalina. Sploh med pripadniki mlajših generacij je vse več »adrenalin junkiev«.«

Andrej: »**Kako bi vi opisali razliko med profesionalnim ekstremnim športom in vrhunskim profesionalnim športom?**«

Sonja: »Ni je. Pri nobenem športu ne moreš biti uspešen, če si polovičar. Vsak šport zahteva celega človeka, odlično psiho-fizično pripravljenost, veliko mero zrelosti, »pošlihtano« glavo, predanost in veliko, veliko treninga.«

Andrej: »**Ali se vam zdi, da so slovenski ekstremni športniki bolj cenjeni in spoštovani v tujini kot pa doma, v Sloveniji?**«

Sonja: »Nedvomno. Pri nas nanje gledajo kot na »pocarje«, ljudi, ki so zdolgočaseni in zato »flirtajo« s smrtjo. Seveda pa je odvisno tudi, kdo je tisti, ki jih ceni. Gre za širšo javnost, družino, prijatelje, sotekmovalce, itd. Pri nas je odnos do športa precej mačehovski, do ekstremnih športov pa torej še vsaj dvakrat bolj – kar je seveda neumnost in slabo, tako za prve kot za druge.«

Andrej: »**Kaj pa menite o medijski podpori ekstremnih in adrenalinskih športov v Sloveniji? Se vam zdi, da je le – te dovolj in če je ni, kaj je po vašem mnenju krivo za to?**«

Sonja: »Vsekakor je ni dovolj in bo na tem področju potrebno še marsikaj narediti.«

Andrej: »**Za konec pa me zanima še vaše mnenje o »podvigih« Martina Strela? Mnogi ga kritizirajo, kako vi gledate na to?**«

Sonja: »Je dovolj, če rečem, da gre za naplavino? Vsakemu človeku s pol grama soli v glavi, pa ne rabi biti športni strokovnjak, se ob pogledu nanj mora porajati vprašanje, kako lahko nekdo z odvečno težo premaguje takšne napore. Kje so njegove mišice, kako je lahko vzdržljiv, če pa, oprostite izrazu, žre kot pujs. Ne pozna osnov pravilne, športne prehrane, njegov način življenja je vse prej kot športen... Sama ga enostavno ne morem jemati resno, še toliko bolj, ker vem, koliko truda energije in dela pravi športniki vlagajo v svoje discipline. Če te tok nese po reki navzdol, pa naj bo še tako dolga, eventualno boš prišel do konca. Poleg tega si pri plavanju pomaga s plavutkami, kar mu delo ponovno olajša. Kritike, ki letijo na njegov račun so povsem upravičene. Potrebno mu je sicer priznati, da je posebnejš, včasih bolj, včasih manj zabaven, ki je našel tržno nišo in se dobro prodaja. Zanima me, na katero »finto« meče sponzorje, da financirajo njegove ekspedicije – verjetno jih vodi miselnost, da na svetu ne obstaja negativna publiciteta, temveč zgolj publiciteta. Važno, da se piše in govori, ni važno kako. Njegovo »plavanje« zame ni šport – še najmanj pa ekstremni ali adrenalinski. Da ne omenjam, kako slabo luč meče na tiste, ki se dejansko ukvarjajo z

ekstremnimi športi in pomaga pri utrjevanju stereotipov glede teh panog. Ni čudno, da ljudje potem vse, kar ni v skladu z že uveljavljeno športno tradicijo, po hitrem postopku etiketirajo.«
Andrej: »Najlepša hvala za vaš čas, za vaš trud in za vašo prijaznost, da ste mi bila pripravljena pomagati. Tudi v prihodnosti vam želim veliko uspehov na področju novinarstva ter seveda veliko adrenalinskih užitkov. Zelo ste mi pomagali. Lep pozdrav!«

Priloga I: Intervju z Urošem Velepцем, profesorjem športne vzgoje, tekmovalcem v biatlonu in triatlonu, trenerjem v biatlonu in vodjo ekipe, ki je leta 2007 na RAAM – u spremljala Jureta Robiča (19.01.2008)

Andrej: »Pozdravljen gospod Uroš Velepec.«

Andrej: »Kako vi, gospod Uroš, na splošno gledate na ekstremni šport v Sloveniji?«

Uroš: Ocenjujem, da je zelo razvit pri posameznikih in katastrofalno organiziran.

Andrej: »V čem je po vašem mnenju glavna razlika med profesionalnim ekstremnim športom in klasičnim vrhunskim profesionalnim športom?«

Uroš: Uf, zapleteno vprašanje. Razlika je predvsem v tem, da je klasični šport popredalčkan pod posamezne panožne zveze. Je solidno organiziran, nekateri športi tudi odlično, in strokovno voden s strani dokajšnjih strokovnjakov. Vedno pa so na vrhu piramide določeni politiki ali gospodarstveniki, ki poskušajo skrbeti za finančno plat. Ekstremni šport je domena posameznikov, ki so obenem trenerji, menedžerji, logistiki in nazadnje tudi »tekmovalci«. Seveda večina išče razne »botre« v gospodarstvu in politiki, vendar gre tu predvsem za osebni interes obeh strani.

Andrej: »Ali se po vašem mnenju v Sloveniji da živeti od ekstremnega športa, če se z njim ukvarjaš na takšnem nivoju kot na primer Jure Robič?«

Uroš: Ob podpori vojske ali policije, v smislu, da si v eni izmed teh dveh institucij zaposlen, se da preživeti.

Andrej: »Na RAAM – u 2007 ste bili vodja spremljevalne ekipe Jureta Robiča. Kako ste se sploh odločili za to vlogo? Kako ste se počutili v tej vlogi? Ali je bila dirka tudi za vas tako zelo naporna kot za Jureta Robiča? Ali bi, v kolikor bi imeli možnost, šli kot vodja spremljevalne ekipe Jureta Robiča tudi na RAAM 2008?«

Uroš: Jureta poznam že dolga leta. Nekajkrat me je že vabil na RAAM. Ukaz iz vojske me je dokončno prepričal in seveda soglasje soproge. Vodja ekipe je odgovoren za to, da tekmovalca živega in »zdravega« pripelje čez celino. Zmaga je naloga tekmovalca. Vodja mora v vsakem trenutku vedeti kaj se dogaja s tekmovalcem, spremljevalnimi vozili, nasprotniki, natančno se mora držati navodil organizatorja in skrbeti za »up date« logistiko..., zato je ta naloga izjemno naporna. V devetih dneh sem spal samo 14 ur! Seveda pa so Juretovi napori precej večji. Ja, letos spet odhajam na RAAM kot vodja ekipe. Zakaj? Ker je interes Slovenske vojske, da tam tekmuje in ponovno zmaga.

Andrej: »Kakšne so po vašem mnenju glavne razlike med profesionalnim ekstremnim športom v Sloveniji in v tujini?«

Uroš: Razlike so predvsem v zaslužku in spoštovanju.

Andrej: »Kako gledate na pogoste reakcije športnikov v »klasičnih« disciplinah, da početja ekstremistov niso šport oz. kaj si mislite o takšnih in drugačnih oblikah omalovaževanja ekstremnih športnikov s strani vrhunskih profesionalnih športnikov?«

Uroš: Vsak seveda misli da je »glavni«. Klasični športniki vidijo svoje delo, konkurenco... Je pa omalovaževanje slovenski fenomen. Vsaj malo spoštovanja bi tudi slovenske športne junake naredilo za šampione.

Andrej: »Ali se vam zdi, da so slovenski profesionalni ekstremni športniki bolj cenjeni v tujini kot pa doma?«

Uroš: Nekateri zagotovo.

Andrej: »Kako gledate na razvoj različnih oblik ekstremnega športa v prihodnosti v Sloveniji?«

Uroš: Nimam komentarja. Verjetno pa bo ta obstajal dokler nas obsedenost z udobjem ne bo popolnoma uničila.

Andrej: »Ali se vam zdi, da so ekstremni in adrenalinski športi v zadnjih letih v Sloveniji vse bolj popularni in da se z njimi ukvarja vse več Slovencev in Slovenk?«

Uroš: Mislim, da ostaja nivo podoben, mogoče je le vedno več novih zvrsti.

Andrej: »V čem je po vašem mnenju glavni razlog za to?«

Uroš: Iskanje sebe in svojega mesta na športnem zemljevidu.

Andrej: »S vam zdi, da smo Slovenci »adrenalinski« narod ali temu po vašem mnenju pač ni tako?«

Uroš: Po mojem se lahko tako deklariramo.

Andrej: »Katerega od slovenskih ekstremnih športnikov najbolj cenite oz. spoštujete?«

Uroš: Robiča, Baloha in alpiniste.

Andrej: »Kaj pa menite o medijski podpori ekstremnega športa v Sloveniji? Je le – te dovolj?«

Uroš: Odvisna je od prodornosti posameznika. Če se dovolj »potrudiš« je le te dovolj. Za to skrbijo predvsem rumeni časniki, ki hlepijo za zgodbami, pa kakršnekoli že so.

Andrej: »Kaj pa si mislite o »podvigih« Martina Strela?«

Uroš: O tem sem že pisal v reviji Šport. Strel je pač našel »tržno nišo«, nekaj takega kar ni počel še nihče. Projekti mu uspevajo in na vsak način je v tem uspešen. Vsekakor pa je njegovo početje tudi zelo naporno.

**Andrej: »Najlepša hvala za vaš čas, za vašo pomoč in za vaš trud gospod Uroš Velepec.
Tudi v prihodnje vam želim veliko uspehov na vseh področjih. Lep pozdrav!«**

Priloga J: Nekoliko drugačen pogled na ekstremne in adrenalinske športe ter šport v celoti - intervju z Romanom Vodebom, magistrom kinezioloških znanosti in magistrom sociologije kulture (14.12.2007)

Gospod Roman Vodeb je pred samim intervjujem poudaril, da so zaradi njegovih drugačnih teorij na Fakulteti za šport v Ljubljani ustanovili katedro za filozofijo športa, vendar ga niso spustili blizu, ker bi mnogim sesul gradove, ki so si jih gradili v oblakih. Drugače pa se gospod Vodeb opredeljuje kot samostojni teoretik in športolog. Pravi tudi, da je miselni koncept s katerim »secira« šport psihoanaliza.

Andrej: »Kako vi na splošno gledate na ekstremne in adrenalinske športe?«

Roman: »Kot športolog, teoretik in filozof (predvsem športologije), kot proučevalec športa in predvsem kot teoretski psihoanalitiki moram izstopiti iz diskurza (o športu, posledično tudi o ekstremnih športnikih), če želim o športu sploh kaj spoznavnega oz. teoretskega povedati. Odmisliti moram, da imam šport v osnovi preveč rad, razmišljati moram z (raz)umom, in želja (po olepševanju) športa me ne sme spotikati, in šele takrat lahko kaj pametnega oz. spoznavnega (in znanstveno – teoretskega) povem o športu. Večina mojih športnih kolegov je spotaknjena s strani želje po »leposti in dobrosti« športa. Šele, ko mi uspe izstopiti oz. osvoboditi se spon iz te pozitivne slike športa, se lahko o športu spoznavno – teoretsko (dokaj) neoporečno opredelim do športa in (ekstremnih in adrenalinskih) športnikov. Osebnostno, kot teoretik si torej »ne smem« privoščiti »na splošnega« pogleda takšen in drugačne športnike. Sebe prepoznavam in naslavljam kot teoretskega psihoanalitike in načeloma ne gledam na športnike (vrhunske, adrenalinske, ekstremne). Zagotovo jih v nekem splošnem osebnem življenjskem pogledu spoštujem, vendar o tem ne govorim – o tem naj govorijo klasični ljubitelji športa, gledalci, branjevke, klošarji... Jaz sem teoretik, znanstveni, filozof in kot tak »ne smem« imeti uradnega osebnega, torej subjektivnega pogleda na šport in športnike. Če bi ga imel oz. če bi se »ujel« vanj, bi se ujel v zanko lastne modrosti. Tega si pač ne smem privoščiti oz. moram pozitivne in negativne poglede na šport in športnike ločiti od svojih umskih teoretskih »vratolomij«... Res pa je, da na kakšnega anonimnega »adrenalinca« gledam z večjim spoštovanjem, kot na kakšnega pompoznega ekstremističnega »petelina«. Skromnost v svojem osebnem življenjskem nazoru bolj cenim, kot narcistično »obešanje na veliki zvon«... Po svoje pa seveda spoštuje pa tudi vse »vélike narcise« slovenskega in svetovnega športa.«

Andrej: »Ali ste se kdaj sami ukvarjali z ekstremnimi in adrenalinskimi športi in če ste se, s katerimi ekstremnimi in adrenalinskimi športi ste se ukvarjali?«

Roman: »Marsikaj me »rajca«... Skočil bi s padalom, »bandijamping« me tudi rajca. Ko se mi dviguje adrenalin, to prijateljuje z užitkom in to me »rajca«, toda pri svojih 44 letih in z družino, si ne smem privoščiti nič tako nevarnega, da bi zapletel (so)čustvovanje v družini, če bi se mi kaj naredilo. Še sedaj si ne morem odpustiti, ko sem pred kakšnimi 15 – imi leti poletel z jadralnim padalom, ki ga je vlekel čoln. Moj dveletni sin pa je smrtno prestrašen jokal na obali, ker je mislil, da je konec z mano. Zame je bil to adrenalinski užitek, za mojega sina pa takrat nočna mora. Nekoč pa sem kot neustrašni najstniški telovadec počel take vratolomije, da me je še danes groza... Delal sem jih na samem – »rajcal« me je strah in adrenalin... Tudi smučal sem drzno. Še danes si s smučmi privoščim kakšen 20-metrski adrenalinski skok s smučmi. Bojim pa se, da bi se poškodoval in bi imela moja družin z menoj potem probleme. Poleg tega smučamo v tujini – vse bi lahko zapletel s svojimi tihimi adrenalinskimi ambicijami oz. kakšnim težkim padcem. No, dovolj je, da mi z adrenalinskimi akrobacijami »greni« dopust moj starejši sin. «

Andrej: »Kaj je po vašem mnenju glavni razlog za to, da se slovenski profesionalni ekstremni športniki odločajo za svoje izzive oziroma podvige?«

Roman: »K vsakemu bi moral pristopiti z individualno psihoanalizo. Toda če posplošim in se osredotočim na nekatere simptome, ki jih vselej izdajajo, je večina teh pompoznih ekstremistov »patološko« oz. grandiozno narcističnih. Če ne bi hrepeneli po zunanjem priznanju, jih ne bi vleklo v pompozne in medijsko odmevne ekstremistične avanture. Brez »petelinjenja« oz. javnega bahanja bi zapadli v veliko depresijo iz katere jih bi lahko povlekla le psihoterapija, ali pa neka velika (in trajna) doza »aplavza«. Tonjenje v pozabo morajo prekiniti z vsako novo avanturo... Nikoli niso utrujeni od svojih projektov, vedno znova kujejo nove podvige, ker v resnici kujejo načrte, kako bi prejeli več javne hvale, aplavza in medijske pozornosti. Res je, da se nekateri med njimi udeležujejo medijsko odmevno zaradi pritiska drugih, predvsem samih medijev. Vendar z vsakim svojim novim podvigom utrujejo narcistično paradigmo v svoji osebni strukturi. Na medijsko »aplavdiranje« se navadijo oz. privadijo in sčasoma zelo težko zdržijo brez nadaljnjega ekstremističnega pompa. Toliko narcističnega profita in ostalih »užitkarskih bonitet«, tudi seksualne narave, prejmejo, da se preprosto ne morejo odreči svoje življenjske (pre)okupacije. Toda vedeti je treba, da se marsikdo niti spustil ne bi v nobeno svojo ekstremistično avanturo, če ne bi (zavestno in predvsem nezavedno) kalkuliral, da bo to koristilo njegovemu egu, ki ne more brez javnega priznanja, salve in »aplavza«. Poleg tega pride še do libidinalnega pogojevanja: bolj bom

slaven, raje me bodo imeli oz. imele – mislim seveda na ženske (kot naslednice matere)... Nezavedne kalkulacije so vselej seksualne narave. Da bi razumeli paradigmo ekstremizma (ne samo športnega) bi morali analizirati libidinalne oz. seksualne koristi, ki jih moški ekstremisti prejmejo v paketu svojih ekstremističnih podvigov.«

Andrej: »Ali se vam zdi, da so ekstremni in adrenalinski športi v zadnjih letih v Sloveniji vse bolj in bolj popularni?«

Roman: »Seveda so. Športni, in ne smo športni, ekstremizem je prišel v nacionalno kulturo. Novi in novi ekstremisti, ki so obdani z medijsko pozornostjo, se pojavljajo kot gobe po dežju. Vaški posebneži imajo svoje podvige, nekaj »petelinov« se pač prebije v slovenski oz. svetovni vrh... Vendar je le – te medijske, treba ločiti od tistih »adrenalincev«, ki svoje podvige izvajajo brez medijske pozornosti, ker so zasvojeni s samo strukturo užitka ali/oz. na ta način realizirajo neke nezavedne imperitive po tovrstnih, nemalokrat latentno suicidalnih avanturah.«

Andrej: »Ali se vam zdi, da se v zadnjih letih vse več Slovencev in Slovenk ukvarja z ekstremnimi in adrenalinskimi športi in če je temu tako, kaj je po vašem mnenju glavni razlog za to?«

Roman: »Nekaj »odbitih« posameznikov je pač v preteklih letih naselilo v nacionalno kulturo nekaj športnega ekstremizma, ki za seboj povleče določene (libidinalne) bonitete. Te pa so seveda nezavedno mamljive za mnogo potencialov, torej tudi vaških posebnežev, ki so se s primerno motivacijo (če že ne kar »frustracijo«) pripravljene podati na težavna pota ekstremističnih podvigov. Mnogi imajo še žilico za biznis – kar nekaj denarja se, da obračati na račun določenih ekstremističnih športnih podvigov. Medijska pozornost paradigmo ekstremizma seveda utrjuje, da ne rečem podpihuje. Različne – tudi libidinalne - bonitete akterjev so znatne. Reči pa je treba, da je športno falično »petelinjene« v obliki ekstremnih športov, predvsem domena moških, ki imajo tudi libidinalne privilegije v objektu svoje želje – torej, ženske si jih (domnevno in dejansko) bolj želijo – četudi zgolj na nezavedni ravni oz. zgolj na nivoju njihove psihične realnosti. Ženske ekstremistke nimajo toliko tovrstnih libidinalnih bonitet. Ženski športni ekstremizem je čisto drugače strukturiran, in ga je treba po psihoanalitični logiki tudi drugače teoretsko razumeti oz. razlagati.«

Andrej: »Kaj menite o profesionalizmu ekstremnih športov v Sloveniji? Se po vašem mnenju v Sloveniji, da živeti od profesionalnega ukvarjanja z ekstremnimi športi?«

Roman: »To bodo najbolj vedeli sami ekstremisti, ki pa seveda ne bodo hoteli povedati kako se jim finančno obrestuje njihove ekstremistične avanture. Nekaj najbolj odmevnih posameznikov se morda preživlja s to svojo dejavnostjo, vendar jim gre po moje finančno za

nohte. Njihovi najbližji »sodelavci« oz. »projektni pomagači« bi verjetno znali povedati, da je s financami vselej problem. Ker pa se »norost ljudi« vselej dobro trži, in če se najdejo ekstremizma »lačni« oz. »nori« Američani, se kakšnemu ekstremistu lahko posreči, da s svojimi dejanji dobro služi. Vendar so to poslovne tajne, o katerih osebno ne vem veliko...«

Andrej: »Katerega slovenskega profesionalnega ekstremnega športnika najbolj cenite in zakaj?«

Roman: »Jure Robič mi je najbližji in najmanj »sporen« - on neposredno tekmuje. Njegovi nečloveški naporji so zame spoštovanja vredni – s svojo teorijo oz. (psiho)analizo ga niti ne bi želel »secirati« oz. brskati po njegovem otroštvu (ter odnosu z materjo ter očetom). Medijski pomp okrog RAAM – a se je v bistvu ustvaril naknadno. Sicer pa je njegov ekstremizem še najbližji klasični paradigmi športa, ki mi je osebno všečna. V športu je nasprotnik prisoten in ne prebiva le kot intrapsihični (Veliki) Drugi. Tudi pionir ekstremizma ultra – tekaški maratonec Dušan Mravlje mi je bil nekoč blizu...«

Andrej: »Upokojeni profesor gospod Silvo Kristan je že večkrat v svojih izjavah oziroma svojih prispevkih poudaril, da ekstremnih in adrenalinskih športov sploh ni. Kaj vi mislite o teh njegovih besedah in kako vi gledate na ekstremne in adrenalinske športe?«

Roman: »Dr. Kristan se je, kot že tolikokrat doslej – zapletel s svojimi terminološkimi »vratolomijami«. Njegovo poglobljanje v športno terminologijo botruje zapletom, s katerimi se laiki ali pa tisti, ki vemo, kaj naj bi oba izraza pomenila, niti ne obremenjujemo. Medijskim športnim ekstremistom adrenalin niti ni imperativ. Oni so pripravljeni zgolj (po)trpeti, da bi na koncu prejeli neke bonitete za svoj Ego. Vsekakor pa je nekaj adrenalina tudi pri njih. Vendar pri njih ekstremizem temelji bolj na nezavednih libidinalnih kalkulacijah in ne na adrenalinu oz. samem užitku. Anonimni adrenalinci pa so ujeti predvsem v paradigmo (adrenalinskega) uživanja. S tovrstnim užitkom so zasvojeni – niso pa zasvojeni z medijskim pompom, ki načeloma obvladuje ostale (vztrajnostne) ekstremistične »peteline«. Svojih avantur načeloma ne predstavljajo javnosti ampak jih imajo »arhivirane« v svojem spominu ali zgolj v osebni avdio – vizualni arhivu. Terminologija je torej drugotnega pomena. Dr. Kristan pa se ustavlja ob – v tem kontekstu – nebistvenih terminoloških zagatah.«

Andrej: »Številni strokovnjaki v svojih izjavah in člankih kritizirajo "podvige" gospoda Martina Strela v smislu, da on sploh ni ekstremni športnik in da pri svojih "podvigih" zelo pogosto blefira. Kaj si vi mislite o njegovih dosežkih in kaj si vi mislite o njemu?«

Roman: »Strelov blef ni pravi izraz, čeprav je blef ena glavnih karakteristik grandioznih narcisov. Mogoče laiki ali pa strokovnjaki mislijo na »goljufanje«... Martin Strel na zavestni

ravni načelom ne ve, zakaj uprizarja svoj ekstremizem. Obvladuje ga nezavedno – tako kot vse. Toda pri njemu je zaslediti toliko simptomov, ki dajo slutiti, da svoje ekstremizme uprizarja zaradi narcističnih koristi, da so določena laična mnenja o Martinu Strelu kar legitimna. Brata Majcen, zato osebno bolj spoštujem kot športnika, vendar tudi Strelove ekscese spoštujem, vendar jih tudi teoretsko razumem in to čisto drugače od klasičnih strokovnih komentarjev. Psihoanalitična luč je v osnovi drugačna, in nikakor ni prijetna za samega akterja. Res pa je, da nobena psihoanalitična resnica še nikoli ni bila prijetna, saj je popolnoma drugačna od »resnice«, ki jo čuti zavest akterja. Razlikuje se tudi od »resnic« aktualne športne stroke. «

Andrej: »Kaj pa menite o medijski podpori ekstremnih in adrenalinskih športov v Sloveniji? Je le - te po vašem mnenju dovolj ali temu pač ni tako?«

Roman: »Nekoč sem se na pobudo novinarjev razgovoril o t.i. fan klubih in o oboževanju (medijskih zvezd), ne samo športnih... Takrat sem se oprl na Freudovo delo Množična psihologija in analiza Jaza, kar je primerno tudi pri razumevanju paradigme športnega ekstremizma in medijev. Moram priznati, da mi je (psiho)analiziranje in teoretiziranje »norosti«, ki jo ljudje dnevno uprizarjajo, kar razburljivo – je pa nadležno za povprečno uho. Ker je šport moje matično področje, včasih pometam pred svojim pragom. V umetnosti ali pa kulturi je prav tako veliko teoretskih poslastic oz. »norosti«, ki se jih da analizirati skozi psihoanalitične koncepte. Je pa vse skupaj boleče. Načeloma pa se kot teoretik nikoli ne opredeljujem ali je nekega medijskega pompa dovolj ali premalo. Ko sem se potegoval za mesto glavnega urednika športnih oddaj na TV SLO, pa sem si tovrstna vprašanja postavljaj, ker sem si jih moral. To pa je že področje ideologije, ki jo načeloma tudi teoretsko obdelujem. Toda, če mi ni treba službeno, se ne kot teoretik pač bom opredelil, ali je medijskega pompa okrog ekstremnih športov dovolj ali ne. Do tovrstnih vprašanj se subjektivno ne bi smel opredeliti. Kot mislec oz. teoretik, bi »padel«. To pa si ne sme privoščiti oz. se mi ni treba. Dovolj sem že »storil«, ko sem se nekajkrat medijsko razgovoril o ekstremistih skozi psihoanalizo. Nekateri je bolelo – tako same ekstremiste, kot tudi cenjene športne strokovnjake, ki so se trudili, da bi te ekstremiste javnosti predstavili v pozitivni luči, in na ta način identitetno okrepili sojo »gredico«, ki jo morda že desetletja obdelujejo. V (svoji) teoriji se pač trudim, da ne bi bilo sentimentalnosti in pristranskosti. Izreka: »Vsak berač svojo malho hvali,« se predobro zavedam in se ga izogibam. Nekateri športni strokovnjaki, si gradijo gradove v oblakih, in nočejo pogledati resnici v oči. Če na koncu priznam, da vem, da resnica ne obstaja, oz., da je vselej subjektivna, priznavam, da bi moral biti »tiho o stvareh, o katerih ne bi smel govoriti« – in vendar sem govoril...«

Andrej: »Slovenski vrhunski profesionalni športniki profesionalne ekstremne športnike pogosto kritizirajo ali celo omalovažujejo v svojih izjavah. Kje vi vidite razlog za to?«

Roman: »Foušija« oz. nezavedno zavidanje užitka drugemu je univerzalen in nezaveden fenomen. Res pa je, da v paradigmi športa obstajajo neke zakonitosti, ki jih ekstremisti včasih obidejo. Šport je načeloma domena transparentnega in neposrednega premagovanja drugega. Telo ekstremistov pač ni več sposobno ali pa sploh nikoli ni bilo sposobno neposredno premagovati drugih v klasični tekmi. Ko intrapsihični Drugi, na katerega pritiska Ojdipalni (nepremagani) oče, neizmerno želi zmagovanja, si pač umislijo »tekmo« brez neposrednih oz. realnih tekmecev. Na nezavedni ravni biva njihov nepremagani Drugi, ki ga premagajo v svojih telesnih ekstremizmih. Na ta način obidejo klasično paradigmo športa – in klasični športniki so na nek način upravičeno zavistni zaradi vseh bonitet in medijskega pomba, ki so ga deležni. Nek plavalec ali tekač ne plava ali teče hitreje, kar bi pričakovali za klasično paradigmo športa, pač pa je zgolj sposoben pretrpeti več bolečine in neprijetnosti. Od drugih, ki jih ustvari v svoji psihični realnosti, pač sposoben bolj trpeti, nima pa klasičnih sposobnosti za zmago v plavanju ali tek. Umisli si neke derivate teka, s katerimi sebi in drugim dokaže, da je vreden pozornosti, da ne rečem ljubezni, za katero je bil nekoč nekje – torej v svojem otroštvu prikrajšan. Od takrat oz. od tam črpa energijo z ves svoj ekstremizem. Če ga ne uboga več telo, ga uboga motivacijo – oz. nezavedna frustracija je tako velika, da se/si mora nenehno dokazovati, da je boljši od drugih (drugih kot vrnjenih ojdipalnih očetov – pač v boju za naklonjenost matere kot fatalnega objekta želje vsakega sina, bodočega ekstremista.). Klasični športniki, ki imajo identične etimološke temelje, svoje nagnjenosti do tekmovanja oz. premagovanja drugega (kot ojdipanega očeta) so nezavedno zmedeni, in posledično zavistni.«

Andrej: »Ali se vam zdimo Slovenci »adrenalinski« narod ali nismo nič drugačni od ostalih narodov na tem področju?«

Roman: »Slovenci smo specifični že zato, ker smo toliko časa živeli v Jugoslaviji oz. v senci vélikih bratov Srbov in Hrvatov. Uskladiščena arhetipska oz. kolektivna »jeza« in majhnost ter še kak patos (npr. kolapsirani lik arhetipskega očeta), nas je »nagnal« v derivate športa, kjer smo lahko transparentno pokazali, da smo (naj) boljši. Če nas že muči žoga – posebno tista, ki največ šteje, torej nogometna, se moramo pred samo (in sebi) ter drugimi, dokazati, da smo vredni materine pozornosti in ljubezni. Ekstremistične akrobacije so zato na nek način logične. Če bi bili véliki v kakšnem drugem področju, se v Sloveniji ekstremizem ne bi »prijel« na tak način, kot se je... Našo kronično majhnost moramo (moški) kompenzirati s pompom, petelinjenjem, bahanjem, pomembnostjo, »kurčenjem«... Nekateri to delajo v športu, drugi v umetnosti (poglejte našega Dragana Živadinova), tudi teorija oz. filozofija ni

izjema – poglejte Žižka. No, tudi jaz očitno nisem izjema, moje teorije so tako »ekstremistične«, da ... No, tukaj bom kar končal...«

Andrej: »Najlepša hvala, da ste si vzeli čas zame in za vso vašo pomoč. Tudi v prihodnosti vam želim veliko uspeha tako na delovnem kot tudi na privatnem področju. Lep pozdrav!«

Priloga K: Kratka raziskava o ekstremnih in adrenalinskih športih v Sloveniji

V okviru te diplomske naloge je bila izvedena kratka raziskava o ekstremnih in adrenalinskih športih v Sloveniji. Anketiranje naključnih anketirancev je potekalo od 15.10.2007 do 15.11.2007. Ta raziskava je zaobjela 232 naključnih anketirancev. Ti anketiranci so bili različne starosti, obeh spolov in iz različnih krajev po Sloveniji. Pri spolu se je poizkušalo uravnotežiti oba spola v smislu, da je bilo anketiranih približno enako število moških in žensk. Vprašanja so temeljila na poznavanju, cenjenju in ukvarjanju z različnimi ekstremnimi in adrenalinskimi športi v Sloveniji. Povprečna starost posameznega anketiranca te raziskave je 28.05 let. Od 232 anketirancev je 112 moških in 120 žensk. Glede na kraj stalnega prebivališča pa prevladujejo tisti anketiranci, ki živijo v mestu, sledijo jim tisti iz podeželja, najmanj pa je tistih, ki živijo v primestnem okolju. Cilj te raziskave je poskušati prikazati kako Slovenci cenijo, vrednotijo, spoštujejo in vidijo ekstremne in adrenalinske športe v Sloveniji ter kaj menijo o ekstremnih in adrenalinskih športih v Sloveniji. Seveda pa so posledično zanimive tudi ugotovitve kako anketiranci gledajo na ljudi, ki se ukvarjajo s tovrstnimi športi v Sloveniji in katere slovenske profesionalne ekstremne športnike najbolj cenijo ter kako ocenjujejo oziroma cenijo njihove dosedanje podvige.

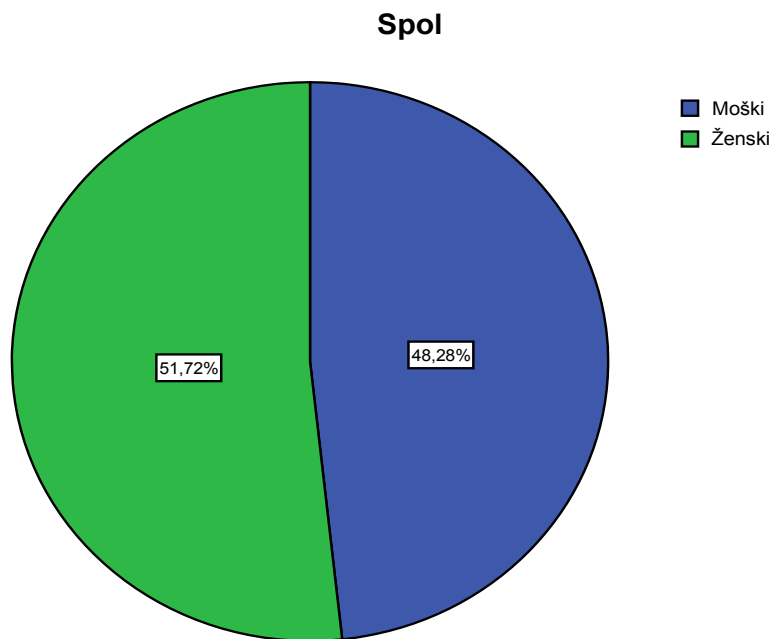
Na začetku analize te kratke raziskave so predstavljene porazdelitve osnovnih spremenljivk, v nadaljevanju pa je predstavljenih še nekaj križanj (crosstabsov) s pomočjo katerih se je poskušalo nakazati vpliv določene spremenljivke na neko drugo spremenljivko.

a) Nekaj demografskih podatkov:

TABELA F.1: Porazdelitev anketirancev glede na spol

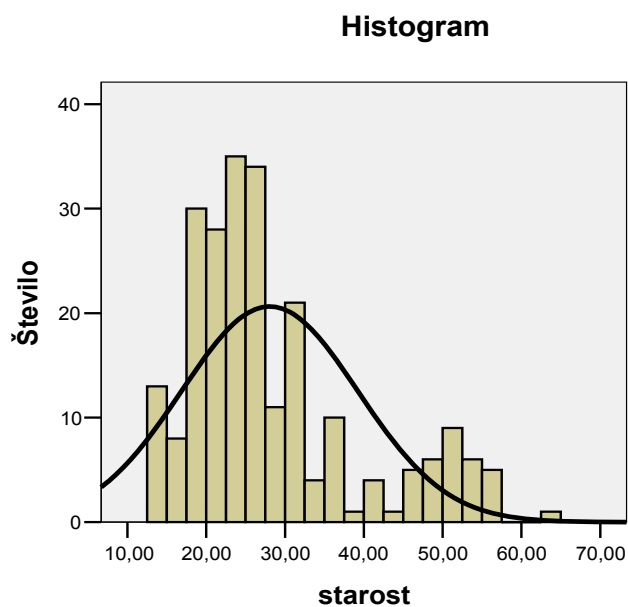
		Spol			
		Število	Odstotki	Veljavni odstotki	Kumulativni odstotki
Veljavno	Moški	112	48,3	48,3	48,3
	Ženski	120	51,7	51,7	100,0
	Skupaj	232	100,0	100,0	

GRAF F.2: Porazdelitev anketirancev glede na spol

Na osnovi tabele in grafa na prejšnji strani se lahko vidi, da je porazdelitev anketirancev na spol skoraj enakovredna. Žensk je nekoliko več in sicer 120 (51.7 %), medtem ko je moških 112 (48.3 %).

GRAF F.3: Histogram, ki prikazuje porazdelitev anketirancev glede na starost

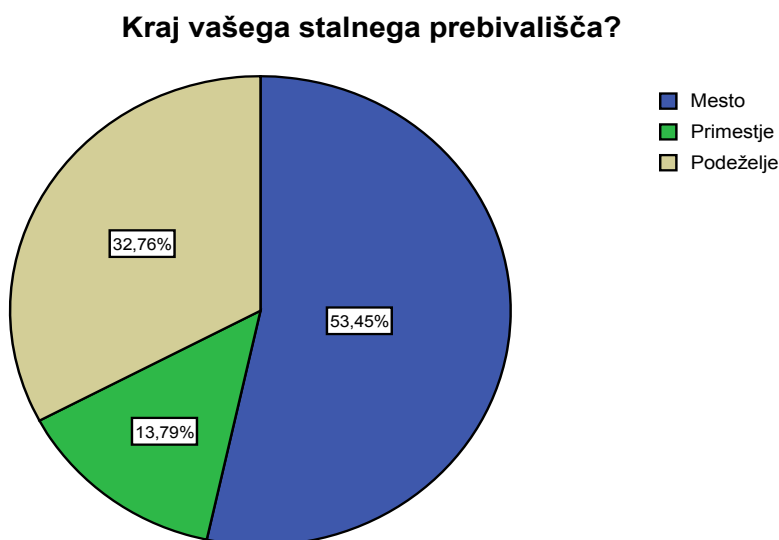
Starostna porazdelitev anketirancev je pripeljala do naslednjih ugotovitev: najmlajši anketiranec je star 13 let, najstarejši pa 64 let. Med anketiranci prevladujejo osebe mlajše in

srednje generacije, saj je dobrih 80 odstotkov oseb starih 35 let ali manj. Največ anketirancev je bilo starih 18 let, sledijo pa jim tisti, ki so stari 23 let.

TABELA F.4: Porazdelitev anketirancev glede na kraj stalnega prebivališča
Kraj vašega stalnega prebivališča?

		število	Odstotki	Veljavni odstotki	Kumulativni odstotki
Veljavno	Mesto	124	53,4	53,4	53,4
	Primestje	32	13,8	13,8	67,2
	Podeželje	76	32,8	32,8	100,0
	Skupaj	232	100,0	100,0	

GRAF F.5: Grafična porazdelitev anketirancev glede na kraj njihovega stalnega prebivališča

Pri porazdelitvi anketirancev glede na kraj stalnega prebivališča močno prevladujejo tisti, ki živijo v mestu (53.4%), sledijo jim tisti s podeželja (32.8%), najmanj pa je tistih, ki živijo v okolici mest, torej v primestju (13.8%).

b) Vprašanja, ki se nanašajo na ekstremne adrenalinske športe:

a) Pri vprašanju: »Ali ste že slišali za ekstremne in adrenalinske športe v Sloveniji?« je vseh 232 anketirancev odgovorilo pritrdilno, zato ni bilo nobenega izmed njih potrebno pri analizi raziskave izločiti.

b) Na vprašanje »Ali poznate ljudi, ki se ukvarjajo s tovrstnimi športi?« je kar 63.4 % anketirancev odgovorilo pritrdilno, medtem ko je ostalih 36.6 % anketirancev to zanikalo.

TABELA F.6: Porazdelitev odgovorov glede na to koliko ljudi, ki se ukvarjajo z ekstremnimi in adrenalinskimi športi, poznajo anketiranci

Ali poznate ljudi, ki se ukvarjajo s tovrstnimi športi?

		število	Odstotki	Veljavni odstotki	Kumulativni odstotki
Veljavno	Da	147	63,4	63,4	63,4
	Ne	85	36,6	36,6	100,0
	Skupaj	232	100,0	100,0	

Iz zgornje tabele se vidi, da ima skoraj dve tretjini vseh anketirancev vsaj posredne stike z ekstremnimi ali adrenalinskimi športi.

c) Sledilo je vprašanje »Ali se vam zdijo ekstremni in adrenalinski športi nevarni?«. Na to vprašanje je večina anketirancev odgovorila »srednje«, sledil je odgovor »zelo«, najmanj anketirancev pa je izbralo odgovor »malo«.

TABELA F.7: Porazdelitev odgovorov glede na to koliko se anketirancem zdijo ekstremni in adrenalinski športi nevarni

Se vam zdijo ti športi nevarni?

		število	Odstotki	Veljavni odstotki	Kumulativni odstotki
Veljavno	Zelo	79	34,1	34,1	34,1
	Srednje	131	56,5	56,5	90,5
	Malo	22	9,5	9,5	100,0
	Skupaj	232	100,0	100,0	

Na osnovi odgovorov se pri tem vprašanju lahko pride do zaključka, da so po mnenju večine anketirancev ekstremni in adrenalinski športi srednje nevarni.

d) Naslednje vprašanje pa se je nanašalo na popularnost adrenalinskih športov v Sloveniji.

TABELA F.8: Porazdelitev odgovorov glede na to kako popularni se anketirancem zdijo ekstremni in adrenalinski športi v Sloveniji

Menite, da so ekstremni in adrenalinski športi v Sloveniji popularni?

		število	Odstotki	Veljavni odstotki	Kumulativni odstotki
Veljavno	Da	147	63,4	63,4	63,4
	Ne	85	36,6	36,6	100,0
	Skupaj	232	100,0	100,0	

Na to vprašanje je kar 147 anketirancev odgovorilo pritrdilno. Torej dobrih 63 % anketirancev meni, da so ekstremni in adrenalinski športi v Sloveniji popularni.

e) To vprašanje pa je spraševalo anketirance kako je po njihovem mnenju s popularnostjo tovrstnih športov v Sloveniji v zadnjih letih.

TABELA F.9: Porazdelitev odgovorov glede tega kako popularni se zdijo anketirancem ekstremni in adrenalinski športi v Sloveniji v zadnjih nekaj letih

Kako je po vašem mnenju s popularnostjo tovrstnih športov v Sloveniji v zadnjih nekaj letih?

		število	Odstotki	Veljavni odstotki	Kumulativni odstotki
Veljavno	Močno narašča	30	12,9	12,9	12,9
	Narašča	177	76,3	76,3	89,2
	Ostaja na istem nivoju	25	10,8	10,8	100,0
	Skupaj	232	100,0	100,0	

Kar 76.3 % ljudi meni, da popularnost tovrstnih športov v zadnjih letih v Sloveniji narašča. 12.9 % jih meni, da popularnost ekstremnih in adrenalinskih športov močno narašča, medtem ko jih 10.8 % meni, da ta popularnost ostaja na istem nivoju. Gleda na odgovore anketirancev sledi zaključek, da popularnost ekstremnih in adrenalinskih športov v zadnjih letih v Sloveniji očitno narašča.

f) Naslednje vprašanje se je nanašalo na to ali so se anketiranci že kdaj preizkusili v ekstremnem ali adrenalinskem športu.

TABELA F.10: Porazdelitev odgovor glede tega ali so se anketiranci že kdaj preizkusili v kakšnem ekstremnem ali adrenalinskem športu

Ste se že kdaj preizkusili v kakšnem ekstremnem ali adrenalinskem športu?

		število	Odstotki	Veljavni odstotki	Kumulativni odstotki
Veljavno	Da	60	25,9	25,9	25,9
	Ne	172	74,1	74,1	100,0
	Skupaj	232	100,0	100,0	

Na osnovi zgornje porazdelitve odgovorov na vprašanje, ki jih prikazuje zgornja tabela, se nazorno vidi, da se skoraj tri četrtine vseh anketirancev (74.1 %) ni še nikoli ukvarjalo s kakšnim ekstremnim ali adrenalinskim športom.

g) Pri tem vprašanju so anketiranci odgovarjali ali se kdo izmed njihovih prijateljev, sorodnikov, znancev, sodelavcev ali sošolcev ukvarja z ekstremnim ali adrenalinskim športom.

TABELA F.11: Porazdelitev odgovorov glede tega ali se kdo izmed anketirancevih prijateljev, znancev, sodelavcev, sošolcev ali sorodnikov ukvarja z ekstremnim ali adrenalinskim športom

Ali se kdo izmed vaših prijateljev/-ic, znancev/-k, sodelavcev/-k, sošolcev/-k, ali sorodnikov/-ic ukvarja z ekstremnimi ali adrenalinskimi športi?

	število	Odstotki	Veljavni odstotki	Kumulativni odstotki
Veljavno Da	85	36,6	36,6	36,6
Ne	147	63,4	63,4	100,0
Skupaj	232	100,0	100,0	

Iz tabele 8 je mogoče razbrati, da se več kot tretjina tistih, ki so anketirancem »najbližji«, ukvarjajo z ekstremnimi ali z adrenalinskimi športi.

h) Pri zadnjem vprašanju se je anketirance spraševalo kaj je po njihovem mnenju glavni razlog za to, da se vse več ljudi v Sloveniji v zadnjih letih ukvarja z ekstremnimi ali adrenalinskimi športi.

TABELA F.12: Porazdelitev odgovorov glede tega kje vidijo anketiranci razlog, da se v zadnjih letih vse več ljudi v Sloveniji ukvarja z ekstremnimi in adrenalinskimi športi

Raziskave kažejo, da se vse več ljudi v Sloveniji v zadnjih letih ukvarja z ekstremnimi ali adrenalinskimi športi zlasti za zabavo in sprostitev. Kaj je po vašem mnenju glavni razlog za to?

	število	Odstotki	Veljavni odstotki	Kumulativni odstotki
Veljavno Vedno hitrejši tempo življenja	32	13,8	13,8	13,8
Gre za nov trend	128	55,2	55,2	69,0
To so le nove oblike rekreacije	72	31,0	31,0	100,0
Skupaj	232	100,0	100,0	

Na zadnje vprašanje iz tega sklopa je večina, torej več kot polovica anketirancev (55.2%) odgovorila, da gre za nek nov trend. 31 odstotkov jih je odgovorilo, da gre pri tovrstnih športih za nove oblike rekreacije, medtem ko jih 13.8 % meni, da je za povečano ukvarjanje z ekstremnimi ali adrenalinskimi športi kriv zlasti vedno hitrejši tempo življenja.

c) Vprašanja, ki se nanašajo na ekstremne športe:

a) Pri prvem vprašanju se je anketirance spraševalo kaj menijo o dosežkih nekaterih profesionalnih ekstremnih športnikov v Sloveniji.

TABELA F.13: Porazdelitev odgovorov glede tega kaj anketiranci medijo o dosežkih slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov

Kaj menite o dosežkih slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov?					
		število	Odstotki	Veljavni odstotki	Kumulativni odstotki
Veljavno	Gre za izjemne dosežke	176	75,9	75,9	75,9
	To ni nič posebnega	11	4,7	4,7	80,6
	Nepotrebna smrtno nevarna tveganja	45	19,4	19,4	100,0
	Skupaj	232	100,0	100,0	

Na tem mestu se vidi, da večina anketirancev, več kot 75 odstotkov vseh anketirancev, meni, da gre pri dosežkih slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov za izjemne dosežke. Nekaj manj kot 20 odstotkov anketirancev ocenjuje te dosežke za nepotrebna smrtno nevarna tveganja, medtem ko 4.7 odstotkov anketirancev meni, da dosežki slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov niso nič posebnega.

b) Na drugo vprašanje tega sklopa so anketiranci odgovarjali glede tega katerega slovenskega profesionalnega ekstremnega športnika najbolj cenijo.

TABELA F.14: Porazdelitev odgovorov glede tega katerega slovenskega profesionalnega ekstremnega športnika anketiranci najbolj cenijo

Kateri slovenski profesionalni ekstremni športnik je po vašem mnenju dosegel največ na področju ekstremnih športov?

		število	Odstotki	Veljavni odstotki	Kumulativni odstotki
Veljavno	Jure Robič	93	40,1	40,1	40,1
	Davo Karničar	28	12,1	12,1	52,2
	Dušan Mravlje	13	5,6	5,6	57,8
	Tomaž Humar	41	17,7	17,7	75,4
	Martin Strel	57	24,6	24,6	100,0
	Skupaj	232	100,0	100,0	

Iz histograma se da razbrati, da največ anketirancev ceni in spoštuje Jureta Robiča (40.1%), sledi mu Martin Strel (24.6%), na tretjem mestu je Tomaž Humar (17.7%), četrti je Davo Karničar (12.1%) in peti Dušan Mravlje (5.6%). Delno lahko na vrstni red teh odgovorov vpliva tudi aktualnost dosežkov katere je dosegel posamezni profesionalni ekstremni športnik.

c) Pri tem vprašanju so bili anketiranci odgovarjali ali se lahko dosežki ekstremnih športnikov enačijo z dosežki vrhunskih profesionalnih športnikov.

TABELA F.15: Porazdelitev odgovorov glede tega ali lahko po mnenju anketirancev dosežke profesionalnih ekstremnih športnikov enačimo z dosežki vrhunskih profesionalnih športnikov v klasičnih športih

Ali lahko dosežke profesionalnih ekstremnih športnikov enačimo z dosežki vrhunskih profesionalnih športnikov?

	število	Odstotki	Veljavni odstotki	Kumulativni odstotki
Veljavno Da	130	56,0	56,0	56,0
Ne	102	44,0	44,0	100,0
Skupaj	232	100,0	100,0	

Večina anketirancev, torej več kot polovica (56%), meni, da je ti dve vrsti športnih dosežkov mogoče enačiti, medtem ko ostali anketiranci menijo, da temu ni tako oziroma, da tovrstnih športnih dosežkov ne moremo enačiti.

d) Četrto vprašanje se je nanašalo na to ali po mnenju anketirancev dosežki profesionalnih ekstremnih športnikov kaj pripomorejo k prepoznavnosti Slovenije v svetu.

TABELA F.16: Porazdelitev odgovorov glede tega ali po mnenju anketirancev dosežki slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov kaj pripomorejo k prepoznavnosti Slovenije v svetu

Ali po vašem mnenju dosežki slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov kaj pripomorejo k prepoznavnosti Slovenije v svetu?

	število	Odstotki	Veljavni odstotki	Kumulativni odstotki
Veljavno Da	211	90,9	90,9	90,9
Ne	21	9,1	9,1	100,0
Skupaj	232	100,0	100,0	

Iz tabele 13 je lepo razvidno, da je skoraj 91 odstotkov vseh anketirancev prepričanih, da dosežki slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov pripomorejo k prepoznavnosti Slovenije v svetu. Ostali anketiranci pa se s tem ne strinjajo (9.1%).

e) Pri tem vprašanju drugega sklopa so bili anketiranci vprašani kdo po njihovem mnenju prispeva več k prepoznavnosti Slovenije v svetu. Izbirali so med slovenskimi profesionalnimi ekstremnimi športniki in slovenskimi vrhunskimi profesionalnimi športniki.

TABELA F.17: Porazdelitev odgovorov glede tega kdo po mnenju anketirancev prispeva več k prepoznavnosti Slovenije v svetu

Kdo po vašem mnenju prispeva več k prepoznavnosti Slovenije v svetu?					
		število	Odstotki	Veljavni odstotki	Kumulativni odstotki
Veljavno	Profesionalni ekstremni športniki	51	22,0	22,0	22,0
	Vrhunski profesionalni športniki	181	78,0	78,0	100,0
	Skupaj	232	100,0	100,0	

Po mnenju ljudi, ki so bili anketirani, več pripomorejo k prepoznavnosti Slovenije v svetu slovenski vrhunski profesionalni športniki. Tako je odgovorilo kar 181 ljudi. To pa je 78 odstotkov vseh anketiranih oseb.

f) Pri predzadnjem vprašanju tega drugega sklopa pa so anketiranci odgovorili še na vprašanje kakšna je po njihovem mnenju razlika med profesionalnimi ekstremnimi športniki in vrhunskimi profesionalnimi športniki.

TABELA F.18: Porazdelitev odgovorov glede tega kakšna je po mnenju anketirancev razlika med profesionalnimi ekstremnimi športniki in vrhunskimi profesionalnimi športniki v klasičnih športih

Kakšna je po vašem mnenju razlika med profesionalnimi ekstremnimi športniki in vrhunskimi profesionalnimi športniki?

		število	Odstotki	Veljavni odstotki	Kumulativni odstotki
Veljavno	Ni razlike	58	25,0	25,0	25,0
	Ekstremisti trenirajo občasno, vrhunski športniki pa dvakrat	77	33,2	33,2	58,2
	Ne poznam razlike.	97	41,8	41,8	100,0
Skupaj		232	100,0	100,0	

Iz zgornje tabele (tabela 15) in zgornjega grafa (graf 9) se lahko razbere, da 97 anketirancev (41.8%) meni, da ne pozna razlike, 77 anketirancev (33.2%) jih meni, da ekstremisti trenirajo občasno, vrhunski športniki pa dvakrat dnevno. Preostalih 58 anketirancev pa je prepričan, da med profesionalnimi ekstremnimi športniki in vrhunskimi profesionalnimi športniki ni nobene razlike.

g) Pri zadnjem vprašanju tega drugega sklopa so anketiranci odgovarjali kateri dosežek katerega slovenskega profesionalnega ekstremnega športnika so si najbolj zapomnili do sedaj.

TABELA F.19: Porazdelitev odgovorov glede tega kateri dosežek katerega slovenskega profesionalnega ekstremnega športnika so si anketiranci najbolj zapomnili do sedaj

Dosežek katerega slovenskega profesionalnega ekstremnega športnika ste si najbolj zapomnili do sedaj?

	število	Odstotki	Veljavni odstotki	Kumulativni
Veljavno				
Humar - Nanga Pharbat	31	13,4	13,4	13,4
Karničar - Mount Everest	18	7,8	7,8	21,1
Mravlje – ZDA	14	6,0	6,0	27,2
Robič – RAAM	87	37,5	37,5	64,7
Strel - Amazonka	82	35,3	35,3	100,0
Skupaj	232	100,0	100,0	

Kot kaže zgornja tabela se lahko vidi, da si je največ ljudi zapomnilo zmage na RAAM – u Jureta Robiča. Sledi mu Amazonka Martina Strela, na tretjem mestu je Humarjeva Nanga Pharbat, nato Karničarjev Mount Everest ter na koncu še Mravljetov tek čez Združene države Amerike.

d) Križanja (crosstabsi) posameznih spremenljivk in ugotavljanje povezanosti med njimi:

TABELA F.20: Porazdelitev odgovorov poznavanje ljudi, ki se ukvarjajo s tovrstnimi športi glede na spol

Ali poznate ljudi, ki se ukvarjajo s tovrstnimi športi? * Spol Crosstabulation

		spol		skupaj
		moški	ženski	
Ali poznate ljudi, ki se ukvarjajo s tovrstnimi športi?	da	80 71,4%	67 55,8%	147 63,4%
	ne	32 28,6%	53 44,2%	85 36,6%
skupaj		112 100,0%	120 100,0%	232 100,0%

Hi-kvadrat je: 6.069. Stopnja značilnosti pa je: 0.014

Iz zgornje tabele se vidi, da med anketiranci prevladujejo tisti anketiranci, ki poznajo ljudi, ki se ukvarjajo z ekstremnimi in adrenalinskimi športi. Takšnih anketirancev je kar 63.4%. Med slednjimi prevladujejo moški. Ker je vrednost hi-kvadrata kar visoka in ker je stopnja značilnosti manjša od 5% se lahko govori o statistično značilni povezanosti med spolom in poznavanjem ljudi, ki se ukvarjajo z ekstremnimi in adrenalinskimi športi.

TABELA F.21: Porazdelitev odgovorov nevarnost tovrstnih športov glede na spol

Se vam zdijo ti športi nevarni?* Spol Crosstabulation

		spol		skupaj
		moški	ženski	
Se vam zdijo ti športi nevarni?	zelo	23 20,5%	56 46,7%	79 34,1%
	srednje	72 64,3%	59 49,2%	131 56,5%
	malo	17 15,2%	5 4,2%	25 9,5%
skupaj		112 100,0%	120 100,0%	232 100,0%

Hi-kvadrat je: 21.370. Stopnja značilnosti pa je: 0.000.

Tabela prikazuje ocenjevanje nevarnosti ekstremnih in adrenalinskih športov glede na spol. Iz tabele se lahko razbere, da večina vseh anketirancev meni, da so ti športi srednje nevarni. Zanimivo je tudi to, da med tistimi anketiranci, ki ocenjujejo ekstremne in adrenalinske športe kot zelo nevarne, močno prevladujejo ženske (46,7%). Vrednost hi-kvadrata je zelo visoka, stopnja značilnosti pa je manjša od 5 % kar pomeni, da gre za statistično značilno povezanost med ocenjevanjem nevarnosti tovrstnih športov in spolom.

TABELA F.22: Porazdelitev odgovorov popularnost tovrstnih športov v Sloveniji glede na spol

Menite, da so ekstremni in adrenalinski športi v Sloveniji popularni? * Spol Crosstabulation

		spol		skupaj
		moški	ženski	
Menite, da so ekstremni in adrenalinski športi v Sloveniji popularni?	da	67 59,8%	80 66,7%	147 63,4%
	ne	45 40,2%	40 33,3%	85 36,6%
skupaj		112 100,0%	120 100,0%	232 100,0%

Hi-kvadrat je: 1.169. Stopnja značilnosti pa je: 0.280.

Namen te tabele je prikaz ocenjevanja popularnosti ekstremnih in adrenalinskih športov v Sloveniji glede na spol. Tudi tukaj skoraj dve tretjini vseh anketirancev meni, da so ti športi v Sloveniji popularni. Med tistimi, ki menijo, da so tovrstni športi v Sloveniji popularni zopet prevladujejo ženske. Le teh je 66,7%. Tokrat je vrednost hi-kvadrata nizka in to velja tudi za stopnjo značilnosti. Zato povezanost med tema spremenljivkama ni statistično značilna.

TABELA F.23: Porazdelitev odgovorov popularnost tovrstnih športov v zadnjih nekaj letih v Sloveniji glede na spol

Kako je po vašem mnenju s popularnostjo tovrstnih športov v Sloveniji v nekaj zadnjih letih?
* Spol Crosstabulation

		spol		skupaj
		moški	ženski	
Kako je po vašem mnenju s popularnostjo tovrstnih športov v Sloveniji v nekaj zadnjih letih?	močno narašča	13 11,6%	17 14,2%	30 12,9%
	narašča	86 76,8%	91 75,8%	177 76,3%
	ostaja na istem nivoju	13 11,6%	12 10,0%	25 10,8%
skupaj		112 100,0%	120 100,0%	232 100,0%

Hi-kvadrat je: 0.439. Stopnja značilnosti pa je: 0.803.

V zgornji tabeli pa je prikazano kako moški in ženske gledajo na popularnost ekstremnih in adrenalinskih športov v Sloveniji v zadnjih nekaj letih. Več kot tri četrtine vseh anketirancev je prepričanih, da popularnost teh športov v zadnjih letih v Sloveniji narašča. Med tistimi anketiranci, ki menijo, da popularnost tovrstnih športov v Sloveniji v nekaj zadnjih letih močno narašča, prevladujejo ženske. Vrednost hi-kvadrata je zelo nizka, stopnja značilnosti pa zelo visoka, zato ni mogoče govoriti o statistično značilni povezanosti teh dveh spremenljivk.

TABELA F.24: Porazdelitev odgovorov dosežki slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov glede na spol

Kaj menite o dosežkih slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov? * Spol
Crosstabulation

		spol		skupaj
		moški	ženski	
Kaj menite o dosežkih slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov?	gre za izjemne dosežke	89 79,5%	87 72,5%	176 75,9%
	to ni nič posebnega	8 7,1%	3 2,5%	11 4,7%
	nepotrebna smrtno nevarna tveganja	15 13,4%	30 25,0%	45 19,4%
skupaj		112 100,0%	120 100,0%	232 100,0%

Hi-kvadrat je: 7.028. Stopnja značilnosti pa je: 0.030.

Tukaj, v tej tabeli, pa gre za prikaz razporeditve anketirancev kako vrednotijo dosežke slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov glede na spol. Na tem mestu dobre tri četrtine vseh anketirancev meni, da gre za izjemne dosežke. Večjih odstopanj glede na spol pri tem vprašanju ni. Vrednost hi-kvadrata je visoka, stopnja značilnosti pa manjša od 5 %, zato se v tem primeru lahko govori o statistično značilni povezanosti vrednotenja dosežkov slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov in spola. Torej od spola je odvisno kako anketiranci vrednotijo dosežke slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov.

TABELA F.25: Porazdelitev odgovorov cenjenje posameznih slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov glede na spol

Kateri slovenski profesionalni ekstremni športnik je po vašem mnenju dosegel največ na področju ekstremnih športov? * Spol Crosstabulation

		spol		skupaj
		moški	ženski	
Kateri slovenski profesionalni ekstremni športnik je po vašem mnenju dosegel največ na področju ekstremnih športov?	Jure Robič	57 50,9%	36 30,0%	93 40,1%
	Davo Karničar	7 6,3%	21 17,5%	28 12,1%
	Dušan Mravlje	5 4,5%	8 6,7%	13 5,6%
	Tomaž Humar	14 12,5%	27 22,5%	41 17,7%
	Martin Strel	29 25,9%	28 23,3%	57 24,6%
	skupaj	112 100,0%	120 100,0%	232 100,0%

Hi-kvadrat je: 16.317. Stopnja značilnosti pa je: 0.003.

Zgornja tabela prikazuje kako anketiranci in anketiranke ocenjujejo posamezne slovenske profesionalne ekstremne športnike. Največ anketirancev je izbralo ekstremnega kolesarja Jureta Robiča. Zanimivo je, da med anketiranci, ki so izbrali Jureta Robiča za ekstremnega športnika, ki je dosegel največ na področju ekstremnega športa, močno prevladujejo moški (50,9%). Vrednost hi-kvadrat je zelo visoka, stopnja značilnosti pa manjša od 5 %, zato se na tem mestu lahko govori o statistično značilni povezanosti cenjenja posameznih slovenskih ekstremnih športnikov glede na spol anketiranca.

TABELA F.26: Porazdelitev odgovorov enačenje športnih dosežkov glede na spol

Ali lahko dosežke profesionalnih ekstremnih športnikov enačimo z dosežki vrhunskih profesionalnih športnikov? * Spol Crosstabulation

		spol		skupaj
		moški	ženski	
Ali lahko dosežke profesionalnih ekstremnih športnikov enačimo z dosežki vrhunskih profesionalnih športnikov?	da	57 50,9%	73 60,8%	130 56,0%
	ne	55 49,1%	47 39,2%	102 44,0%
skupaj		112 100,0%	120 100,0%	232 100,0%

Hi-kvadrat je: 2.324. Stopnja značilnosti pa je: 0.127.

Ta tabela pa je prikaz vrednotenja dosežkov dveh različnih svetov športa glede na spol. Več kot polovica vseh anketirancev meni, da se te dosežke lahko enači. Med temi prevladujejo ženske (60,8%). Vrednost hi-kvadrata ni visoka, statistična značilnost pa je večja od 5 %, zato tukaj ni mogoče govoriti o statistično značilni povezanosti teh dveh spremenljivk.

TABELA F.27: Porazdelitev odgovorov dosežek posameznega slovenskega profesionalnega ekstremnega športnika glede na spol

Dosežek katerega slovenskega profesionalnega ekstremnega športnika ste si najbolj zapomnili do sedaj? * Spol Crosstabulation

		spol		skupaj
		moški	ženski	
Dosežek katerega slovenskega profesionalnega ekstremnega športnika ste si najbolj zapomnili do sedaj?	Humar – Nanga Pharbat	8 7,1%	23 19,2%	31 13,4%
	Karničar – Mount Everest	6 5,4%	12 10,0%	18 7,8%
	Mravlje – ZDA	8 7,1%	6 5,0%	14 6,0%
	Robič – RAAM	56 50,0%	31 25,8%	87 37,5%
	Strel - Amazonka	34 30,4%	48 40,0%	82 35,3%
skupaj		112 100,0%	120 100,0%	232 100,0%

Hi-kvadrat je: 18.864. Stopnja značilnosti pa je: 0.001.

V zgornji tabeli pa je prikazano kako moški in ženske vrednotijo posamezne dosežke posameznih slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov. Največ anketirancev si je zapomnilo zmage Jureta Robiča na RAAM – u. Med temi močno prevladujejo moški (50,0%).

Drugo mesto je zasedel Martin Strel z Amazonko. Tukaj pa prevladujejo ženske (40,0%). Vrednost hi-kvadrata je zelo visoka, statistična značilnost pa manjša od 5 %, zato se lahko govori o statistično značilni povezanosti teh dveh spremenljivk. Izkazalo se je torej, da spol anketiranca vpliva na cenjenje dosežkov posameznih slovenskih profesionalnih športnikov.

TABELA F.28: Porazdelitev odgovorov ali dosežki slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov pripomorejo k prepoznavnosti Slovenije v svetu glede na spol

Ali po vašem mnenju dosežki slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov kaj pripomorejo k prepoznavnosti Slovenije v svetu? * Spol Crosstabulation

		spol		skupaj
		moški	ženski	
Ali po vašem mnenju dosežki slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov kaj pripomorejo k prepoznavnosti Slovenije v svetu?	da	103 92,0%	108 40,0%	211 90,9%
	ne	9 8,0%	12 10,0%	21 9,1%
skupaj		112 100,0%	120 100,0%	232 100,0%

Hi-kvadrat je: 0.272. Stopnja značilnosti pa je: 0.602.

Ta tabela prikazuje mnenje moških in žensk o tem ali dosežki profesionalnih ekstremnih športnikov kaj pripomorejo k prepoznavnosti Slovenije v svetu. Velika večina vseh anketirancev je prepričanih, da so ti dosežki pomembni za prepoznavnost Slovenije v svetu. Tokrat so mnenja moških in žensk zelo enotna in skoraj ne odstopajo. Vrednost hi-kvadrata je zelo nizka, stopnja značilnosti pa visoka, zato o statistično značilni povezanosti ni mogoče govoriti.

TABELA F.29: Porazdelitev odgovorov kdo več prispeva k prepoznavnosti Slovenije v svetu glede na spol

Kdo po vašem mnenju prispeva več k prepoznavnosti Slovenije v svetu?* Spol Crosstabulation

		spol		skupaj
		moški	ženski	
Kdo po vašem mnenju prispeva več k prepoznavnosti Slovenije v svetu?	profesionalni ekstremni športniki	24 21,3%	27 22,5%	51 22,0%
	vrhunski profesionalni športniki	88 78,6%	93 77,5%	181 78,0%
skupaj		112 100,0%	120 100,0%	232 100,0%

Hi-kvadrat je: 0.039. Stopnja značilnosti pa je: 0.844.

V tej tabeli pa gre za prikaz kdo po mnenju anketirancev več prispeva k prepoznavnosti Slovenije v svetu, profesionalni ekstremni športniki ali vrhunski profesionalni športniki v klasičnem športu. Več kot tri četrtine vseh anketirancev je prepričanih, da naredijo več za prepoznavnost svoje domovine v svetu vrhunski profesionalni športniki v klasičnem športu. Razporeditev odgovorov glede na spol je tudi tukaj zelo enotna. Zopet pa je vrednost hi-kvadrata zelo nizka, stopnje značilnosti pa visoka. Zato o kakšni statistično značilni povezanosti ne more biti govora.

TABELA F.30: Porazdelitev odgovorov preizkušanje v ekstremnem ali adrenalinskem športu glede na spol

Ste se že kdaj preizkusili v kakšnem ekstremnem ali adrenalinskem športu? *Spol
Crosstabulation

		spol		skupaj
		moški	Ženski	
Ste se že kdaj preizkusili v kakšnem ekstremnem ali adrenalinskem športu?	da	41 36,6%	19 15,8%	60 25,9%
	ne	71 63,4%	101 84,2%	172 74,1%
skupaj		112 100,0%	120 100,0%	232 100,0%

Hi-kvadrat je: 13.039. Stopnja značilnosti pa je: 0.000.

Ta tabela pa prikazuje porazdelitev odgovorov o tem ali so se anketiranci že kdaj poizkusili v ekstremnem ali adrenalinskem športu glede na spol. Dobra četrtina vseh anketirancev se je že preizkusila v tovrstnem športu. Med slednjimi močno prevladujejo moški (36,6%). Vrednost hi-kvadrata je precej visoka, stopnja značilnosti pa je manjša od 5 %, zato je na tem mestu smiselno govoriti o statistično značilni povezanosti teh dveh spremenljivk. Torej, če je oseba moškega spola je večja verjetnost, da se je že poizkusila v ekstremnem ali adrenalinskem športu. Če pa je oseba ženskega spola pa velja ravno obratno.

TABELA F.31: Porazdelitev odgovorov poznavanje ljudi, ki se ukvarjajo s tovrstnimi športi glede na kraj stalnega prebivališča

Ali poznate ljudi, ki se ukvarjajo s tovrstnimi športi? * Kraj vašega stalnega prebivališča?
Crosstabulation

		Kraj vašega stalnega prebivališča?			skupaj
		mesto	primestje	podeželje	
Ali poznate ljudi, ki se ukvarjajo s tovrstnimi športi?	da	79 63,7%	18 56,3%	50 65,8%	147 63,4%
	ne	45 36,3%	14 43,8%	26 34,2%	85 36,6%
skupaj		124 100,0%	32 100,0%	76 100,0%	232 100,0%

Hi-kvadrat je: 0.897. Stopnja značilnosti pa je: 0.639.

V tej tabeli se lepo vidi, da večina ljudi, ki pozna ljudi, ki se ukvarjajo z ekstremnimi in adrenalinskimi športi, prihaja iz mesta in iz podeželja. Vrednost hi-kvadrata je zelo nizka, stopnja značilnosti pa visoka. Zato o kakšni statistično značilni povezanosti med tema dvema spremenljivkama ni mogoče govoriti.

TABELA F.32: Porazdelitev odgovorov nevarnost tovrstnih športov glede na kraj stalnega prebivališča

Se vam zdijo ti športi nevarni? * Kraj vašega stalnega prebivališča? Crosstabulation

		Kraj vašega stalnega prebivališča?			skupaj
		mesto	primestje	podeželje	
Se vam zdijo ti športi nevarni?	zelo	38 30,6%	11 34,4%	30 39,5%	79 34,1%
	srednje	76 61,3%	17 53,1%	38 50,0%	131 56,5%
	malo	10 8,1%	4 12,5%	8 10,5%	22 9,5%
skupaj		124 100,0%	32 100,0%	76 100,0%	232 100,0%

Hi-kvadrat je: 2.874. Stopnja značilnosti pa je: 0.579.

V zgornji tabeli se lahko vidi, da med tistimi anketiranci, ki se jim zdijo ti športi zelo nevarni prevladujejo tisti iz podeželja (39,5%), sledijo pa jim tisti iz mesta (30,6%). Vrednost hi-kvadrat ni visoka, stopnja značilnosti pa je precej visoka, zato o statistično značilni povezanosti ni mogoče govoriti niti v tem primeru.

TABELA F.33: Porazdelitev odgovorov popularnost tovrstnih športov v Sloveniji glede na kraj stalnega prebivališča

Menite, da so ekstremni in adrenalinski športi v Sloveniji popularni? * Kraj vašega stalnega prebivališča? Crosstabulation

		Kraj vašega stalnega prebivališča?			skupaj
		mesto	primestje	podeželje	
Menite, da so ekstremni in adrenalinski športi v Sloveniji popularni?	da	77 62,1%	19 59,4%	51 67,1%	147 63,4%
	ne	47 37,9%	13 40,6%	25 32,9%	85 36,6%
skupaj		124 100,0%	32 100,0%	76 100,0%	232 100,0%

Hi-kvadrat je: 0.763. Stopnja značilnosti pa je: 0.683.

V tej tabeli pa je prikazano kako anketiranci vrednotijo popularnost tovrstnih športov v Sloveniji glede na kraj stalnega prebivališča. Med anketiranci, ki menijo, da so ekstremni in adrenalinski športi v Sloveniji popularni, prevladujejo tisti iz podeželja in iz mesta. Vendar pa velja tudi na tem mestu poudariti, da je zopet vrednost hi-kvadrata zelo nizka, stopnja značilnosti pa visoka, kar pomeni, da ne gre za statistično značilno povezanost. Kraj stalnega prebivališča anketiranca torej ne vpliva na to kako anketiranci gledajo na popularnost tovrstnih športov v Sloveniji.

TABELA F.34: Porazdelitev odgovorov cenjenje posameznih slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov glede kraj stalnega prebivališča

Kateri slovenski profesionalni ekstremni športnik je po vašem mnenju dosegel največ na področju ekstremnih športov? * Kraj vašega stalnega prebivališča? Crosstabulation

		Kraj vašega stalnega prebivališča?			skupaj
		mesto	primestje	podeželje	
Kateri slovenski profesionalni ekstremni športnik je po vašem mnenju dosegel največ na področju ekstremnih športov?	Jure Robič	48 38,7%	15 46,9%	30 39,5%	93 40,1%
	Davo Karničar	13 10,5%	4 12,5%	11 14,5%	28 12,1%
	Dušan Mravlje	11 8,9%	1 3,1%	1 1,3%	13 5,6%
	Tomaž Humar	22 17,7%	4 12,5%	15 18,7%	41 17,7%
	Martin Strel	30 24,2%	8 25,0%	19 25,0%	57 24,6%
skupaj		124 100,0%	32 100,0%	76 100,0%	232 100,0%

Hi-kvadrat je: 6.951. Stopnja značilnosti pa je: 0.542.

Ta tabela pa prikazuje kateri slovenski profesionalni ekstremni športnik je med anketiranci najbolj cenjen, glede na kraj stalnega prebivališča. Bralec lahko vidi, da je ekstremni kolesar Jure Robič najbolj cenjen tako v mestu, kot tudi na podeželju in v primestju. Vendar pa se je pri tej porazdelitvi potrebno zavedati, da med anketiranci močno prevladujejo anketiranci iz mesta in podeželja. Vrednost hi-kvadrata je visoka in to velja tudi za stopnjo značilnosti. Zato o statistično značilni povezanosti v tem primeru ni mogoče govoriti.

TABELA F.35: Porazdelitev odgovorov dosežek posameznega slovenskega profesionalnega ekstremnega športnika glede na kraj stalnega prebivališča

Dosežek katerega slovenskega profesionalnega ekstremnega športnika ste si najbolj zapomnili do sedaj? * Kraj vašega stalnega prebivališča? Crosstabulation

		Kraj vašega stalnega prebivališča?			skupaj
		mesto	primestje	podeželje	
Dosežek katerega slovenskega profesionalnega ekstremnega športnika ste si najbolj zapomnili do sedaj?	Humar – Nanga Pharbat	18 14,5%	3 9,4%	10 13,2%	31 13,4%
	Karničar – Mount Everest	10 8,1%	1 3,1%	7 9,2%	18 7,8%
	Mravlje – ZDA	10 8,1%	1 3,1%	3 3,9%	14 6,0%
	Robič – RAAM	47 37,9%	12 37,5%	28 36,8%	87 37,5%
	Strel – Amazonka	39 31,5%	15 46,9%	28 36,8%	82 35,3%
skupaj		124 100,0%	32 100,0%	76 100,0%	232 100,0%

Hi-kvadrat je: 5.256. Stopnja značilnosti pa je: 0.730.

Ta tabela pa kaže kako anketiranci vrednotijo posamezne dosežke posameznih slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov. Zanimivo pri tem vprašanje je predvsem to, da največ anketirancev, ki najbolj cenijo zmage Jureta Robiča na RAAMU, prihaja iz mesta. Martin Strel je z Amazonko najbolj cenjen med anketiranci iz primestja, medtem ko sta na podeželju cenjena oba enako. Vrednost hi-kvadrata je visoka in to velja tudi za stopnjo značilnosti. Zato o statistično značilni povezanosti tudi na tem mestu ni mogoče govoriti.

TABELA F.36: Porazdelitev odgovorov poznavanje ljudi, ki se ukvarjajo s tovrstnimi športi glede na starost

Ali poznate ljudi, ki se ukvarjajo s tovrstnimi športi? * starost1 Crosstabulation

		starost1			skupaj
		mladi	srednji	stari	
Ali poznate ljudi, ki se ukvarjajo s tovrstnimi športi?	da	83 62,9%	39 60,9%	25 69,4%	147 63,4%
	ne	49 37,1%	25 39,1%	11 30,6%	85 36,6%
skupaj		132 100,0%	64 100,0%	36 100,0%	232 100,0%

Hi-kvadrat je: 0.749. Stopnja značilnosti pa je: 0.688.

V tej tabeli pa je prikazano v kolikšni meri anketiranci, razdeljeni v starostne skupine, poznajo ljudi, ki se ukvarjajo s tovrstnimi športi. Ugotoviti se da, da iz vsake starostne skupine skoraj dve tretjini anketirancev pozna ljudi, ki se ukvarjajo s tovrstnimi športi. Vrednost hi-kvadrata je zelo nizka, stopnja značilnosti pa je visoka zato o statistično značilni povezanosti ne more biti govora.

TABELA F.37: Porazdelitev odgovorov nevarnost tovrstnih športov glede na starost

Se vam zdijo ti športi nevarni? * starost1 Crosstabulation

		starost1			skupaj
		mladi	srednji	stari	
Se vam zdijo ti športi nevarni?	zelo	37 28,0%	25 39,1%	17 47,2%	79 34,1%
	srednje	76 57,6%	36 56,3%	19 52,8%	131 56,5%
	malo	19 14,4%	3 4,7%	0 0,0%	22 9,5%
skupaj		132 100,0%	64 100,0%	36 100,0%	232 100,0%

Hi-kvadrat je: 12.150. Stopnja značilnosti pa je: 0.016.

Ta tabela pa prikazuje kako nevarni se anketirancem, ki so razdeljeni v starostne skupine, zdijo tovrstni športi. Zanimivo je, da največ starih meni, da so tovrstni športi zelo nevarni in da nihče od starih ne meni, da so ti športi malo nevarni. Med tistimi, ki menijo, da so tovrstni športi srednje nevarni pa prevladujejo mladi. Pri teh dveh spremenljivkah velja, da je hi-kvadrat zelo visok, statistična značilnost pa je manjša od 5 %, zato je v tem primeru smiselno poudariti, da povezanost obstaja in je hkrati statistično značilna. Starost torej vpliva na to kako se posameznemu anketirancu zdijo ekstremni in adrenalinski športi nevarni.

TABELA F.38: Porazdelitev odgovorov popularnost tovrstnih športov v Sloveniji glede na starost

Menite, da so ekstremni in adrenalinski športi v Sloveniji popularni?*starost1 Crosstabulation

		starost1			skupaj
		mladi	srednji	stari	
Menite, da so ekstremni in adrenalinski športi v Sloveniji popularni?	da	73 55,3%	48 75,0%	26 72,2%	147 63,4%
	ne	59 44,7%	16 25,0%	10 27,8%	85 36,6%
skupaj		132 100,0%	64 100,0%	36 100,0%	232 100,0%

Hi-kvadrat je: 8.644. Stopnja značilnosti pa je: 0.013.

Zgornja tabela prikazuje kako anketiranci, ki so razvrščeni glede na starost, gledajo na popularnost ekstremnih in adrenalinskih športov v Sloveniji. Velika večina predstavnikov vseh treh generacij je očitno prepričana, da so tovrstni športi v Sloveniji popularni. Tudi vrednost hi-kvadrata in stopnja značilnosti kažeta na to. Hi-kvadrat je velik, stopnja značilnosti pa manjša od 5 % zato se lahko govori o statistično značilni povezanosti teh dveh spremenljivk. Starost je torej spremenljivka, ki vpliva na to kako popularni se zdijo posameznemu anketirancu tovrstni športi v Sloveniji.

TABELA F.39: Porazdelitev odgovorov dosežki slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov glede na starost

Kaj menite o dosežkih slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov? * starost1 Crosstabulation

		starost1			skupaj
		mladi	srednji	stari	
Kaj menite o dosežkih slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov?	Gre za izjemne dosežke	99 75,0%	51 79,9%	26 72,2%	176 75,9%
	To ni nič posebnega	6 4,5%	4 6,3%	1 2,8%	11 4,7%
	Nepotrebna smrtno nevarna tveganja	27 20,5%	9 14,1%	9 25,0%	45 19,4%
skupaj		132 100,0%	64 100,0%	36 100,0%	232 100,0%

Hi-kvadrat je: 2.408. Stopnja značilnosti pa je: 0.661.

Ta tabela pa prikazuje anketirance, ki so razdeljeni v starostne skupine, kako gledajo na dosežke slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov. Večina predstavnikov vseh treh starostnih skupin je prepričana, da gre za izjemne dosežke. Nekaj predstavnikov posameznih

starostnih skupin je tudi prepričanih, da gre za nepotrebna smrtno nevarna tveganja. Najmanj pa je v vseh starostnih skupinah takšnih, ki menijo, da so tovrstni dosežki nič posebnega. Vrednost hi-kvadrata je dokaj nizka, stopnja značilnosti pa precej visoka kar pomeni, da ne gre za statistično značilno povezanost.

TABELA F.40: Porazdelitev odgovorov dosežek posameznega slovenskega profesionalnega ekstremnega športnika glede na starost

Dosežek katerega slovenskega profesionalnega ekstremnega športnika ste si najbolj zapomnili do sedaj? * starost1? Crosstabulation

		starost1			skupaj
		mladi	srednji	stari	
Dosežek katerega slovenskega profesionalnega ekstremnega športnika ste si najbolj zapomnili do sedaj?	Humar – Nanga Pharbat	17 12,9%	6 9,4%	8 22,2%	31 13,4%
	Karničar – Mount Everest	8 6,1%	8 12,5%	2 5,6%	18 7,8%
	Mravlje – ZDA	4 3,0%	7 10,9%	3 8,3%	14 6,0%
	Robič – RAAM	48 36,4%	30 46,9%	9 25,0%	87 37,5%
	Strel – Amazonka	55 41,7%	13 20,3%	14 38,9%	82 35,2%
skupaj		132 100,0%	64 100,0%	36 100,0%	232 100,0%

Hi-kvadrat je: 19.066. Stopnja značilnosti pa je: 0.015.

V zgornji tabeli je prikazano kateri dosežek katerega slovenskega profesionalnega ekstremnega športnika so si anketiranci, ki so razporejeni v posamezne starostne skupine, najbolj zapomnili do sedaj. Zanimivo je, da si je največ mladih anketirancev najbolj zapomnilo Strelovo Amazonko. Anketiranci, ki pripadajo srednji starostni skupini so si najbolj zapomnili zmage Robiča na RAAM – u. Stari anketiranci pa so si najbolj zapomnili Strelovo Amazonko. Vrednost hi-kvadrata je zopet zelo visoka, stopnja značilnosti pa je manjša od 5 %, kar pomeni, da gre za statistično značilno stopnjo povezanosti. Vrednotenje posameznih dosežkov slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov je torej odvisno od starosti posameznika.

TABELA F.41: Porazdelitev odgovorov ali dosežki slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov pripomorejo k prepoznavnosti Slovenije v svetu glede na starost

Ali po vašem mnenju dosežki slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov kaj pripomorejo k prepoznavnosti Slovenije v svetu? * starost1 Crosstabulation

		starost1			skupaj
		mladi	srednji	stari	
Ali po vašem mnenju dosežki slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov kaj pripomorejo k prepoznavnosti Slovenije v svetu?	da	118 89,4%	59 92,2%	34 94,4%	211 90,9%
	ne	14 10,6%	5 7,8%	2 5,6%	21 9,1%
skupaj		132 100,0%	64 100,0%	36 100,0%	232 100,0%

Hi-kvadrat je: 1.041. Stopnja značilnosti pa je: 0.594.

Ta tabela pa prikazuje kako anketiranci, ki so razvrščeni v starostne skupine, gledajo na to koliko dosežki slovenskih profesionalnih športnikov pripomorejo k prepoznavnosti Slovenije v svetu. Velika večina predstavnikov vseh starostnih skupin je prepričana, da ti dosežki pripomorejo k prepoznavnosti Slovenije v svetu. Zanimivo je, da največji odstotek tistih, ki se s tem ne strinjajo pripada mladim anketirancem. Vsekakor pa je pomembno poudariti, da je vrednost hi-kvadrata nizka in da je stopnja značilnosti visoka, kar pomeni, da spremenljivki nista statistično značilno povezani.

TABELA F.42: Porazdelitev odgovorov kdo več prispeva k prepoznavnosti Slovenije v svetu glede na starost

Kdo po vašem mnenju prispeva več k prepoznavnosti Slovenije v svetu? * starost1 Crosstabulation

		starost1			skupaj
		mladi	srednji	stari	
Kdo po vašem mnenju prispeva več k prepoznavnosti Slovenije v svetu?	profesionalni ekstremni športniki	35 26,5%	12 18,8%	4 11,1%	51 22,0%
	vrhunski profesionalni športniki	97 73,5%	52 81,3%	32 88,9%	181 78,0%
skupaj		132 100,0%	64 100,0%	36 100,0%	232 100,0%

Hi-kvadrat je: 4.452. Stopnja značilnosti pa je: 0.108.

Zgornja tabela pa je prikaz, kako anketiranci, razvrščeni v starostne skupine, gledajo na to kateri športniki, profesionalni ekstremni športniki ali vrhunski profesionalni športniki v

klasičnih športih, prispevajo več k prepoznavnosti Slovenije v svetu. Velika večina predstavnikov vseh treh starostnih skupin je prepričana, da k prepoznavnosti Slovenije v svetu več prispevajo vrhunski profesionalni športniki v klasičnem športu. Med tistimi, ki se s tem ne strinjajo pa zopet prevladujejo predstavniki mlade generacije. Vrednost hi-kvadrata je sicer kar visoka, vendar pa je stopnja značilnosti večja kot 5 %, kar pomeni, da povezanost med spremenljivkama ni statistično značilna.

TABELA F.43: Porazdelitev odgovorov preizkušanje v ekstremnem ali adrenalinskem športu glede na starost

Ste se že kdaj preizkusili v kakšnem ekstremnem ali adrenalinskem športu? * starost1
Crosstabulation

		starost1			skupaj
		mladi	srednji	stari	
Ste se že kdaj preizkusili v kakšnem ekstremnem ali adrenalinskem športu?	da	41 31,1%	17 26,6%	2 5,6%	60 25,9%
	ne	91 68,9%	47 73,4%	34 94,4%	172 74,1%
skupaj		132 100,0%	64 100,0%	36 100,0%	232 100,0%

Hi-kvadrat je: 9.619. Stopnja značilnosti pa je: 0.008.

Zadnja tabela pa prikazuje ali so se anketiranci, razporejeni v posamezne starostne skupine, že kdaj preizkusili v kakšnem ekstremnem ali adrenalinskem športu. Izkazalo se je, da se velika večina predstavnikov vseh starostnih skupin še ni preizkusila v nobenem ekstremnem ali adrenalinskem športu. Od tistih, ki so se preizkusili pričakovano prevladujejo mladi, najmanj pa je med njimi predstavnikov starejših generacij. Tudi med tistimi, ki se še nikoli niso preizkusili v kakšnem ekstremnem ali adrenalinskem športu, prevladujejo mladi in tudi med temi je najmanj predstavnikom starejših generacij. Vrednost hi-kvadrata je visoka, stopnja značilnosti pa je manjša od 5 %, zato je mogoče reči, da sta ti dve spremenljivki statistično značilno povezani. Od starosti je torej odvisno ali se je posameznik že preizkusil v kakšnem ekstremnem ali adrenalinskem športu.

Temeljne ugotovitve kratke raziskave o ekstremnih in adrenalinskih v Sloveniji so:

- Spol vpliva na poznavanje ljudi, ki se ukvarjajo z ekstremnimi in adrenalinskimi športi. 71.4% vseh moških in 55.8% vseh žensk pozna ljudi, ki se ukvarjajo s tovrstnimi športi. Izkazalo se je torej, da v kolikor je posameznik moškega spola obstaja večja verjetnost, da pozna ljudi, ki se ukvarjajo s tovrstnimi športi.
- Spol vpliva na ocenjevanje nevarnosti ekstremnih in adrenalinskih športov. Dobra petina (20.5%) vseh moških in skoraj polovica vseh žensk (46.7%) ocenjuje tovrstne športe kot zelo nevarne. Ženske običajno prej določene športe označijo za nevarne kot moški. Zaradi tega je takšen vpliv spola na ocenjevanje nevarnosti tovrstnih športov dejansko pričakovan.
- Spol vpliva na vrednotenje dosežkov slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov. Analiza je pokazala, da moški nekoliko višje vrednotijo dosežke slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov. Kar 79.5% vseh anketirancev in 72.5% vseh anketirank meni, da veljajo dosežki tovrstnih športnikov za izjemne dosežke.
- Izkazalo se je tudi, da spol vpliva na cenjenje slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov. Najbolj cenjen je Jure Robič. Zanj se je opredelilo kar 50.9% vseh moških in 30.0% vseh žensk. Robiču pa sledi Martin Strel. Zanj se je opredelilo 25.0% vseh moških in 23.3% vseh žensk. Tri Robičeve zmage na RAAM – u so očitno prepričale največje število anketirancev.
- Spol vpliva na cenjenje dosežkov slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov. Analiza je pokazala, da je kar 50.0% vseh moških anketirancev izbralo Robičev RAAM, medtem ko se je večina žensk (40.0%) odločila za Strelovo Amazonko. Če je posameznik moškega spola obstaja večja verjetnost, da najbolj ceni Robičevo zmago na RAAM – u. V kolikor pa je posameznik ženskega spola pa obstaja večja verjetnost, da najbolj ceni Strelovo »premaganje« Amazonke.
- Spol vpliva tudi na preizkušanje v ekstremnih ali adrenalinskih športih. Rezultati analize kažejo, da se je 36.6% vseh anketirancev in le 15.8% vseh anketirank že preizkusilo v kakšnem ekstremnem ali adrenalinskem športu. Torej, v kolikor je posameznik moškega spola obstaja precej večja verjetnost, da se je že preizkusil v kakšnem ekstremnem ali adrenalinskem športu, kakor pa, če je posameznik ženskega spola.
- Starost vpliva na ocenjevanje nevarnosti ekstremnih in adrenalinskih športov. 28.0% vseh mladih anketirancev, 39.1% vseh anketirancev, ki pripadajo srednjim generacijah

in skoraj polovica vseh starih anketirancev (47.2%) ocenjuje tovrstne športe kot zelo nevarne. Ti rezultati so v skladu s pričakovanji. Tovrstni športi so svoj popolni razcvet dosegli v zadnjih nekaj letih in zato se mlajše generacije lažje poistovetijo z njimi in se jim verjetno zaradi tega ne zdijo tako nevarni kot predstavnikom srednjih in starejših generacij.

- Starost vpliva na ocenjevanje popularnosti ekstremnih in adrenalinskih športov v Sloveniji. Analiza je pokazala, da 55.3% mladih, 75.0% predstavnikov srednjih generacij in 72.2% predstavnikov starih generacij. Zanimivo je, da najmanjši odstotek mladih anketirancev meni, da so ti športi v Sloveniji popularni.
- Izkazalo se je tudi, da starost vpliva na vrednotenje dosežkov slovenskih profesionalnih športnikov. Rezultati analize so pokazali, da mladi (41.7%) in stari (38.9%) najvišje vrednotijo Strelovo »premaganje« Amazonko. Medtem pa skoraj polovica predstavnikov srednjih generacij najvišje vrednoti Robičeve zmage na RAAM – u.
- Starost vpliva tudi na preizkušanje v ekstremnih ali adrenalinskih športih. 31.1% predstavnikov mladih generacij, 26.6% predstavnikov srednjih generacij in le 5.6% predstavnikov starih generacij se je že preizkusilo v tovrstnih športih. Ti rezultati so potrdili pričakovanja, da se z ekstremnimi in adrenalinskimi športi največ ukvarjajo predstavniki mladih generacij, najmanj pa predstavniki starih generacij.

Priloga L: Primeri treh svetovno znanih slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov

Ekstremni alpinist in smučar – Davo Karničar

(vsi podatki so bili pridobljeni z osebno komunikacijo)

Davo Karničar je profesionalni ekstremni športnik, ki je kot prvi človek na svetu smučal iz vseh najvišjih vrhov vseh sedmih celin. Davo je bil pred tem, preden se je podal v ekstremni šport, vrhunski alpski smučar. Med leti 1975 in 1982 je bil tudi član slovenske smučarske reprezentance. Od leta 1980 pa je kot plezalec zbral že več kot 1400 vzponov in spustov s smučmi. Z bratom Drejcem sta bila tako prva Slovenca, ki sta se na smučeh, v neprekinjenem spustu, spustila z osemtisočaka. Smučala sta z Annapurne, ki leži na višini 8091 metrov. Ta spust je ostal slovenski državni rekord vse dokler se ni Davo spustil z Mount Everesta (8848 metrov).

V letih 1995 do 2000 in 2000 do 2005 je Davo imel status športnika svetovnega razreda. Sredstva, ki po državni zakonodaji izhajajo iz naslova, pa je z izjemo treh odstotkov potrošila panožna športna zveza, to Planinska zveza Slovenije. V tem primeru je šlo za letne zneske od 1.8 do 2.3 milijona tolarjev.

NAJPOMEMBNEJŠI DOSEŽKI DAVA KARNIČARJA:

Med njegovimi številnimi spusti lahko najdemo tudi naslednje:

- vzpon po Bonattijevem stolpu v Druju,
- vzpon po Lauperjevi smeri v Eigerju,
- spust s smučmi po severovzhodni steni Eigerja,
- spust s smučmi po vzhodni steni Matterhorna,
- spust s smučmi po Mount Blancu.

Podvigi, katere je opravil kot prvi človek na svetu:

- kot prvi se je spustil s smučmi z vzhodnega stolpa gore Kamen na Kamčatki,
- kot prvi Slovenec se je spustil s smučmi po poledenem Sinjem slapu nad Jezerskim,
- kot prvi Slovenec je presmučal Fricht-Lindenbachovo plezalno smer na severni strani Grintavca nad Jezerskim.

Davov največji in najpomembnejši dosežek pa je: kot prvi človek na svetu je smučal z vseh največjih vrhov vseh sedmih celin sveta, in sicer v sledečem zaporedju:

- spust s smučmi z Mount Everesta (8.848 metrov, AZIJA) – oktobra 2000,
- spust s smučmi z Kilimanjara (5.885 metrov, AFRIKA) – novembra 2001,
- spust s smučmi z Elbrusa (5.642 metrov, EVROPA) – maj 2002,
- spust s smučmi z Aconcague (6.964 metrov, JUŽNA AMERIKA) – januar 2003,
- spust s smučmi z Mount Kosciuska (2.228 metrov, AVSTRALIJA) – julij 2003,
- spust s smučmi z Denalija (6.194 metrov, SEVERNA AMERIKA) – maj 2004,
- spust s smučmi z Mount Vinsona (4.897 metrov, ANTARKTIKA) – november 2006.

Na osnovi tega Davovega dosežka je Boštjan Virc posnel tudi film. Ta film je dejansko reportaža o prvem popolnem smučanju z vseh najvišjih vrhov vseh sedmih celin. Predstavlja razvojno pot alpinističnega smučarja Dava Karničarja, hkrati pa ponuja odgovore na nekaj aktualnih vprašanj: smučanje prek Hilaryjeve stopnje na Mount Everestu, kdaj smo povsem uspešni ob razreševanju smučarskih problemov v gorah, kako zagotavljati varnost, ipd.

Davo je pred šestimi leti na ledeniku Khumbu odprl prvo smučarsko šolo za nepalske otroke. Film Smučanje s 7 vrhov je zgodba o prvenstvenem smučanju s sedmih najvišjih vrhov celin, vključujoč prvenstveno smučanje z Mount Everesta. Slovenski alpinist in smučar, Davo Karničar, je kot prvi človek svoj projekt zaključil konec leta 2006. Tudi njegov izjemni smučarski spust z Mount Everesta leta 2000 je še vedno neponovljiv, saj je ponavljavcem smučanje uspelo le na posameznih odsekih oziroma so si pomagali s spusti po vrvi ali pa so smuči nosili peš čez najtežje dele. Ekstremno smučanje je šport, kjer ni tovariške pomoči, kjer ni varovanja ali drugih pomagal. Tudi zato Karničar zgodbo v filmu pripoveduje sam, v prvi osebi. Spremljati ga je mogoče na njegovi športni poti od začetkov v domačih Alpah do ekstremnih športnih triumfov po vrhovih vseh celin sveta. Gledalcu dejansko dovoli vpogled v svoje razmišljanje. Iz svojih dosežkov ne dela nekih epskih zgodb in tudi tragične dogodke prikaže navidez neprizadeto, drugače pa je vse njegovo delovanje prežeto s spoštovanjem in ljubeznijo do gora. Vizualno pa je zgodba podprta z akcijskimi, arhivskimi posnetki in seveda s posnetki odlične gorske pokrajine z vseh celin sveta.

Misel Dava Karničarja o njegovem vzponu na MOUNT EVEREST:

»To je bilo nekaj, kar sem si zamislil že dolgo, dolgo tega. O tem sem tolikokrat razmišljal in zdaj se je uresničilo. To, zaradi česar sem prišel sem, se je uresničilo. Občutil sem samo popolno srečo, popolno utrujenost.«

To je Davo Karničar povedal po svojem spustu z vrha Mount Everesta do baznega tabora. S tem je postal prvi človek na svetu, ki mu je to uspelo, ne da bi enkrat samkrat snel smučī.

Ekstremni tekač – Dušan Mravlje

(vsi podatki so bili pridobljeni z osebno komunikacijo)

Dušan Mravlje je ekstremni tekač. Po izobrazbi je diplomiran inženir strojništva. Njegova tekaška kariera pa traja že trideset let. Teči je začel pri svojih 24. – ih letih in v vseh teh letih je pretekel že več kot četrt milijona kilometrov. Poudariti velja, da je Dušan eden od dveh človekov, ki sta pretekla tri kontinente, in sicer Evropo (5036 kilometrov), Avstralijo (4358 kilometrov) in Združene države Amerike (4706 kilometrov). Vsako jutro, ne glede na to kakšno je zunaj vreme, preteče med 20 do 30 kilometrov. Torej kljub svojim letom je še vedno vrhunsko pripravljen, tako fizično kot tudi psihično. Dušan rad poudari, da je vrhunska psihična pripravljenost verjetno njegova največja vrlina. Poleg tega pa velja tudi poudariti, da je Dušan Mravlje vedno nasmejan, vesel in pripravljen na intervju oz. pogovor o ekstremnem športu s katerim se ukvarja.

MRAVLJETOVI NAJVEČJI DOSEDANJI USPEHI SO:

- 1. mesto TRANSAMERICA 1995 – 4800 km,
- 1. mesto SYDNEY-MELBOURNE – 1060 km,
- 1. mesto Evropski pokal v teku na 24 ur,
- 1. mesto CAGLIARI-SASARI – 256 km,
- 1. mesto Evropski pokal v teku na 24 ur,
- zmagovalec na več kot 60-ih ultramaratonih po svetu,
- 2. mesto ATENE - SPARTA (Grčija) – 245 km – trikrat,
- 2. mesto COLAC 6-day-race (Avstralija) – štirikrat,
- 2. mesto DEATH VALLEY (ZDA) – 220 km,
- 3. mesto TRANSAUSTRALIA 2001 – 4360 km.

NJEGOVI TEKI, KATERE JE PRETEKEL POVSEM SAM PA SO (»SOLO«):

- PORTOROŽ – ULCINJ – PORTOROŽ – 2000 km – 17 dni,
- Tek okoli Slovenije – 1200 km – 12 dni,
- Slovenska diagonala, RATEČE – DOBOVA – 220 km – 20 ur,
- Slovenska diagonala, MORAVSKE TOPLICE – PORTOROŽ – 340 km – 40 ur,
- Austria Cross BREGENZ – RUST – 750 km – 7 dni.

DUŠANOVI DOSEDANJI OSEBNI REKORDI SO SLEDEČI:

- Maraton (42 km) – 2 uri 35 minut,
- 100 km – 6 ur 48 minut,
- 24 ur – 257 km,
- 6 dni – 915 km,
- 1000 km – 6 dni 10 ur.

Ekstremni kolesar – Jure Robič

(vsi podatki so bili pridobljeni z osebno komunikacijo)

Jure Robič je najuspešnejši slovenski profesionalni ekstremni kolesar in eden najuspešnejših profesionalnih ekstremnih kolesarjev na svetu vseh časov. Nastopil in seveda tudi zmagal je že na številnih dirkah po vsem svetu, vendar pa je zaenkrat eden dveh profesionalnih ekstremnih kolesarjev na svetu, ki mu je uspelo kar trikrat zmagati na najtežji kolesarski dirki na svetu, RAAM – u. Leta 2008 bo nastopil še sedmič in če mu bo uspelo zmagati še četrtič bo postavil nov mejnik v zgodovini profesionalnega ekstremnega kolesarstva, saj bo postal edini človek na svetu, ki bo imel v lasti štiri zmage na RAAM – u. Njegov zdravnik na letošnjem RAAM – u je poudaril, da je telo tega 42.- letnega Jeseničana, ki se je rodil 10.04.1965 na Jesenicah, tako močno kot stroj. To so se lahko prepričali tudi vsi gledalci, ki so si pogledali film RAAM 2007, kjer se je dalo videti, sicer le eno uro, za kako naporno dirko gre hkrati pa so lahko videli kakšne hude, neznosne in mukotrpne napore mora na takšni dirki prestati ekstremni kolesar v kolikor želi na takšni dirki slaviti.

Jure trenira vsak dan nekje med šest do sedem ur. Na vsake tri tedne si vzame en dan prosto, saj telo pač potrebuje regeneracijo. Drugače pa je Jure zaposlen v Slovenski vojski, kjer ima status športnika. To mu zelo pomaga, da lahko večino leta maksimalno resno trenira in se mu

ni potrebno obremenjevati s službo. Le dva do tri mesece na leto mora hoditi v službo v Slovensko vojsko, medtem ko mu preostali del leta to ni potrebno. Jeseničan pravi, da brez Slovenske vojske ne bi dosegel tega kar je, vendar pa hkrati poudarja, da je s svojimi rezultati zagotovo ponesel ime Slovenske vojske v svet, kjer jo na vsaki dirki tudi dostojno predstavlja.

SVETOVNO ODMEVNI DOSEŽKI JURETA ROBIČA KOT PROFESIONALNEGA EKSTREMNEGA KOLESARJA:

- 1999 Crocodile Trophy – skupno 3. mesto (Jure je dosegel dve etapni zmagi.)
- 2001 24h kronometer - 803.5 km (Na tem kronometru je Jure izpolnil normo za prvi RAAM.)
- 2001 Crocodile Trophy – skupno 2. mesto (Jure je zmagal na treh etapah.)
- 2002 Crocodile Trophy – skupno 2. mesto (Na tej dirki je Jure dosegel eno etapno zmago.)
- 2002 Dirka čez Alpe (550 km – 13.500 višinskih metrov) – 3. mesto
- 2003 Silberreihertrophy – Dunaj 24 h cestna dirka – 1. mesto (911 km v 23 h 41 min)
- 2003 Race Across America – RAAM – skupno 2. mesto (Na tej dirki je Jure postal najboljši novinec leta v 22 letni zgodovini dirke, kar je izjemen dosežek.)
- 2004 24 h cestna dirka KraftWerk Trophy Theiß - Avstrija 1. mesto (974,4 km v 24 h – povprečje 40,6 km/h – to je uradni rekord EU)
- 2004 Race Across America – RAAM – skupno 1. mesto
- 2004 24 urni solo kronometer – 840 km (35 km/h), Moravske Toplice – S tem je Jure postavil nov uradni svetovni rekord – UMCA
- 2005 24 h cestna dirka KraftWerk Trophy Theiss – Avstrija 1. mesto
- 2005 Race Across America - RAAM – skupno 1. mesto
- 2005 LeTourDirect – skupno 1. mesto
- 2006 24 h cestna dirka KraftWerk Trophy Theiss – Avstrija 1. mesto in svetovni rekord (979 km – Juretova povprečna hitrost je bila 40,77 km/h)
- 2006 LeTourUltime – skupno 1. mesto
- 2007 Dirka Okoli Slovenije – DOS – skupno 1. mesto
- 2007 Race Across America – RAAM – skupno 1. mesto

Priloga M: Mnenja nekaterih slovenskih novinarjev o ekstremnih in adrenalinskih športih v Sloveniji

(vsa spodnja mnenja so bila pridobljena z osebno komunikacijo)

Uroš Volk, novinar Radia Slovenija, o ekstremnih in adrenalinskih športih meni:

»Razcvet t.i. ekstremnih in adrenalinskih športov v Sloveniji je res fenomen. Ne toliko zaradi pestrosti – raznolikosti teh športov, nenazadnje Slovenci nismo edini, ki se ukvarjamo z njimi, pač pa zaradi neverjetnega medijskega pompa in s tem povezanega zaslužka, ki spremljata podvige športnikov, ki tekmujejo sami s seboj. Za tovrstne podvige, ki jih je težko spraviti v športne rubrike, pri slovenskih podjetjih vlada velik interes, čeprav bi bil najbrž pokroviteljski (marketinški) iztržek precej večji, če bi ta podjetja sredstva vložila v posameznika ali ekipo, ki se permanentno pojavlja na tekmovanjih »tradicionalnih« športov.

Razloge za številčnost adrenalinskih športnikov pri nas je težko pojasniti, nekaj pa je najbrž tudi v »velikosti« naše države. Vse večji razkorak v kakovosti med slovenskimi športniki in športniki iz bogatejših in večjih držav v tradicionalnih športnih panogah najbrž sili posameznike, da razmišljajo v nove športne smeri. Tam konkurenca ni tako ostra, oziroma je v večini primerov (Strel, Karničar, Humar,...) ni. Zaradi manjšega števila uspehov (zmag, medalj, rekordov) v tradicionalnih športnih panogah Slovenci hitro izgubljajo interes (dokaz je slabši trenutni obisk tekem nogometne reprezentance, Uniona Olimpije, alpskega smučanja...), nacionalni športni ponos pa zadržujejo ob bolj ali manj osebnih zmagah Robiča, Mravljeta, Strela, Karničarja,....

Vsi ti razlogi ne zmanjšujejo vrednosti tovrstnih podvigov, še vedno gre za ekstremne psihofizične napore, za katere je potrebno biti več kot odlično pripravljen. Bolj kot izraz »adrenalinski« športi (adrenalin je prisoten prav v vseh) pa bi bilo bolje uporabljati izraz mejni športi, saj jih že zaradi odsotnosti urejenih tekmovališč težko pojmujejo kot tradicionalni šport.«

Mnenje Uroša Prasa, novinarja časopisa Dnevnik, o ekstremnih in adrenalinskih športih pa je sledeče:

»Tendenca posameznikov, ki se vključujejo v raznorazne ekstremno – adrenalinske »pustolovščine«, ne narašča samo v Sloveniji. Po mojem mnenju se to dogaja na svetovnem nivoju. Razvoj tehnike in opreme napreduje, tako, da se vedno več ljudi lahko s tem ukvarja, pa tudi cenovno so dostopnejše. S stališča novinarjev smo dosti vezani na prostor v časopisu

oziroma na čas na TV. Potrebno je, v kar se da zgoščeni obliki podati bistvo. Hkrati pa moraš s tem čimbolj pritegniti bralca. Tako se mnogokrat dogaja, da to dosežemo z »mastnimi« in senzacionalnimi naslovi. Recimo kot novinar mi beseda ekstremno pove, da bo to pritegnilo bralca. Ekstremno za mene osebno pa je nekaj kar je izven kontrole. Pri teh mejnih športih nočeš, da gre kaj izven te kontrole. Vedno poskušaš imeti vse pod nadzorom, saj te napaka lahko drago stane. Kot novinar bom recimo raje napisal, da je zadeva smrtno nevarna, kot pa da bom z drugimi besedami povedal isto, da se s tem ukvarja toliko in toliko ljudi pa še vedno jih manj umre. Prej vidiš negativne zadeve. Žalostno, ampak resnično. Ljudi pritegnejo veliko bolj tragedije, kot pa uspehi. Kar se še pogosto dogaja v novinarstvu je to, da se določene teme precej pogosto lotijo nepoznavalci. Sicer boš kot novinar vedno poskušal objektivno prikazati določeno temo, v tem primeru ekstremni – adrenalinski šport, a če nisi v tem te bo mimogrede zaneslo na drugo področje, ki je manj bistveno oz. nepomembno.«

David Stropnik, novinar POP TV – ja, o ekstremnih in adrenalinskih športih meni:

»Na začetku je potrebno izpostaviti problem terminologije ekstremnih športov in uporabe besede šport. Kaj sploh so ekstremni športi in kaj označuje beseda šport? Poleti v Planici niso, čeprav so zelo skrajni, bungee jumping smatrajo, da je, čeprav je povsem brez veze ker nimaš kontrole. Po mnenju gre pogosto za avanture in ne za športe. Čim postane šport rezultatsko tekmovalno obremenjen izgubi svojo ekstremnost, obratno pa tudi ni vsaka drugačna bedarija, ki jo nekdo naredi že šport. Poleg tega se v besedi ekstremno pojavlja problem – kar je skrajno za mojo mamo ni zame in podobno. Poleg tega se ekstremni športi razvijajo v dve smeri. Po eni strani hočejo nekateri od teh priti na olimpijade kar posledično pomeni dvigovanje nivoja športnosti in hkrati padanje nivoja ekstremnosti – kjer so pravila ni več svobode, ki je pri ekstremnih športih ključna. Zakaj so ti športi popularni? Če zelo poenostavim in nekoliko karikiram – iz istega razloga kot resničnostni šovi in španske nanizanke. Predvsem zato, ker je večina ljudi dolgočasnežev, kateri raje gledajo kaj se drugim bizarnega dogaja, saj jih to presune in jim popestri dan. Za ekstremiste same pa so ekstremni športi to, kar je nogometna tekma za ljubitelje nogometa s tem, da ekstremisti ob svojih podvigih dobijo še ideje za svoje nadaljnje podvige. Po mojem mnenju množičnega ukvarjanja z ekstremnimi športi ni. Množice se ukvarjajo z njimi prirejenimi izpeljankami ekstremnih športov, ki se zdijo nepoznavalcem skrajne in nevarne, pravim ekstremistom pač ne. Tako je na primer med tisočerimi alpinisti samo peščica tistih, ki opravljajo res skrajne podvige na meji možnega, med tisočerimi padalci je le peščica tistih, ki se ukvarjajo z base jumpi in podobnim, med tisočerimi turnimi smučarji le peščica opravlja težke alpinistične

spuste, itd. Vsi ti športi so s svojo akcijo idealni za TV medije, a mediji jim obenem tudi zmanjšujejo njihovo skrajnost.«

Mnenje Andreja Miljkoviča, novinarja športnega dnevnika EKIPA, o ekstremnih in adrenalinskih športih:

»Čeprav posploševanje pogosto vodi do številnih krivičnih zaključkov in čeprav so stereotipi o nekem narodu nekaj, čemur se je nedvomno treba čim bolj izogibati, si za trenutek predstavljajte nekega Američana, ki je – povsem po naključju, drugače pač ni bilo mogoče – v medijih zasledil naslednje informacije. Pred leti je slišal, da se je skupina ultramaratoncev podala na tek čez Združene države. Tek je dobil neki Slovenec. Nato je prebral, da se je našel junak (ali karkoli že hočete), ki se je odločil preplavati najdaljšo ameriško reko in jo tudi uspešno preplaval. In ta mož je Slovenec. Na koncu je naš Američan še slišal za to, da skupina ekstremistov v nemogočih razmerah kolesari čez Združene države Amerike in da ima ta dirka dve leti zapored istega zmagovalca. Je Slovenec. A to še ni vse. Nekje vmes je našemu namišljenemu Američanu njegov namišljeni bratranec, ki ga veselita alpinizem in smučanje, povedal, da se je nekdo spustil z najvišje gore sveta. In ta nekdo je – še enkrat – Slovenec. In isti bratranec se je vnovič pred letom in pol temu Američanu, ki sem si ga izmislil, povedal, da se je nekdo odpravil na eno najtežjih alpinističnih odprav v zgodovini. Ni vrag, da naš dečko tokrat ni čakal na bratrančevo dodatno pojasnilo. »In je Slovenec,« je gotovo uganil. Kot so gotovo uganili enako dobro obveščeni namišljeni Francoz, Anglež, Nizozemec in Japonec. Kako tudi ne bi? Čeprav je na svetu še cela množica podobnih tekmovanj in podvigov, je število ekstremnih športnih dogodkov, v katerih so vidno vlogo odigrali (in jo igrajo tudi v tem trenutku) Slovenci, glede na majhnost naše države in na v svetovnem merilu zanemarljivo število prebivalcev zelo veliko. Podobni ekstremni dosežki na meji preživetja in na meji zmogljivosti človeškega telesa so postali slovenski zaščitni znak. In v glavah tistih – ne trdim, da jih je veliko, a vendarle – ki so za to množico podvigov slišali, nedvomno postajajo stereotip o Sloveniji in Slovencih.

Pri tem je vprašanje, ali se ti stereotipi bolj približujejo stereotipnim šalam o Muju in Hasu ali pozitivnim stereotipom, kot je, denimo, oni o nemški delavnosti in nepopustljivosti oziroma tisti o švicarski natančnosti. Je slovenska ljubezen do športne ekstremnosti in izjemna uspešnost pri udejstvovanju v tej nekaj, na kar moramo biti ponosni in s čimer bi morali promovirati našo državo, ali pa je to nekaj, česar ne gre razlagati kolegom in znancem iz tujine in kar je treba jemati kot nekaj na meji norosti? Gotovo je iz tekmovalnega in športnega stališča treba potegniti ločnico med dosežki, pri katerih je šlo za dejansko tekmovanje proti ostalim ekstremnim športnikom - ter dati tem dosežkom precej večjo športno veljavo – in tistimi, ki predstavljajo le zmago v boju z

naravo in samim seboj. Toda ta ločnica nas še ne približa odgovoru na zastavljeno vprašanje. Kar pa še ne pomeni, da ga nekega dne ne bomo našli. Bojim se le, da nam ne bo prav nič všeč.«

Sonja Korelc, športna novinarka časopisa Dnevnik, ki pokriva to področje, pa o ekstremnih in adrenalinskih športih pravi:

»Glede na ritem življenja, ki je dandanes izjemno stresen, vse več ljudi uteho in beg iz direndaja išče v fizični aktivnosti, v naravi. Adrenalinski športi so v zadnjih letih v Sloveniji v velikem razmahu (kiteing, wake boarding, surfanje, ekstremno smučanje in deskanje na snegu, različne vrste padalstva, raznovrstno plezanje, kajak na divjih vodah...), njihova priljubljenost pa je posledica vse večjega poudarjanja unikatnosti posameznika in individualizma. Za mnoge je »izločanje« adrenalina način sproščanja in polnjenja »akumulatorjev«, neke vrste beg in pozaba, saj vsi tovrstni športi zahtevajo veliko mero koncentracije, naporji so običajno veliki, kar pomeni, da mora biti človek v odlični psihofizični kondiciji, vse to pa potem lahko odlično izkoristijo tudi v vsakdanjem življenju, pa naj gre za delo, družino, šolo, študij...

Laiki so v večini primerov prepričani, da gre za psihopate, ki izzivajo smrt, resnica pa je, da gre za zelo prisebne ljudi, običajno so celo nadpovprečno inteligentni in (iz)šolani. Vsekakor so posebni, svobodnega duha ter se radi zlijejo v eno z naravo, v katero se radi zatekajo po nove zaloge duševne hrane, vendar zadeve počno preiščeno, dobro preučijo razmere, pretehtajo možne nevarnosti in se vselej zavarujejo.«

Primož Kališnik, odgovorni urednik priloge Polet, pa je o ekstremnih in adrenalinskih športih povedal sledeče:

»Zagotovo so to športne dejavnosti, dejavnosti novega časa, ki pa sicer največkrat s tekmovalnim športom, nimajo dosti skupnega. Po mojem mnenju se ti športi razvijajo v smeri vse večjega izzivanja usode in komercializacije. Pri nas postajajo v zadnjih letih vse bolj popularni. Razlog za to pa gre iskati predvsem v tem, ker je to tržna niša in ljudje, ki ne morejo uspeti v vrhunskem športu, so to nadomestili z ukvarjanjem s profesionalnim ekstremnim športom. Na splošno pa gre pri ekstremnih – adrenalinskih športih za odklop od vsakdana. Kar pa se tiče ponudbe teh športov v Sloveniji menim, da neke organizirane ponudbe ni, razen če govorimo o raftingu, canyoningu itd. Po mojem mnenju se ljudje s temi športi ukvarjajo vse več predvsem zato, ker iščejo svojo pot in to je dobro. Hkrati pa gre tudi za vse večjo željo po ločljivosti od ostalih, pa tudi za samopotrditvev zunaj navadnega življenja. Vsaj nekje si lahko, če že ne najboljši, pa vsaj drugačen v manjši skupini.«

Priloga N: Mnenja nekaterih slovenskih vrhunskih profesionalnih športnikov o ekstremnih in adrenalinskih športih v Sloveniji

(vsa spodnja mnenja so bila pridobljena z osebno komunikacijo)

Aleš Mušič, napadalec hokejskega kluba ZM Olimpije in slovenski članski reprezentant, o tovrstnih športih pravi sledeče:

»Na ekstremni šport ne gledam isto kot na ostali šport, vendar pa je za ta šport vseeno potrebno ogromno treningov in različnih priprav, da si lahko uspešen. Ekstremni športi so mi zelo zanimivi in zdi se mi, da prevladujejo pri mladi generaciji saj gre v veliki meri za sproščanje adrenalina. V Sloveniji imamo kar nekaj svetovno znanih ekstremnih športnikov in njihovi dosežki so res izjemni, prav tako pa so odlični rezultati naredili veliko za prepoznavnost Slovenije v svetu. Za to prepoznavnost so zaslužni predvsem Martin Strel, Jure Robič, Dušan Mravlje, Tomaž Humar,... Njihovi rezultati oz. dosežki so res izjemni, kar potrjujejo iz leta v leto ko se vračajo na podobna tekmovanja oz. podvige. Ekstremni športi so še v razvoju, z njimi pa se ukvarja čedalje večje število ljudi. Tudi sam sem se preizkusil v nekaterih, vendar zgolj za zabavo oz. sproščanje adrenalina. O ekstremnih športnikih imam dobro mnenje in jih zelo spoštujem, saj je potrebno ogromno naporov za dobre dosežke, njihove podvige pa spremljam tudi v medijih.«

Miladin Kozlina, igralec rokometnega kluba Celje Pivovarna Laško in slovenski članski reprezentant, je o ekstremnih in adrenalinskih športih povedal naslednje:

»Na njih gledam predvsem iz pozitivnega vidika, spoštujem tak šport, saj se zavedam, da udeleženci največkrat oziroma zelo pogosto tvegajo svoje življenje. So vsekakor premalo spoštovani in premalo opazni. Mislim, da bi jih bilo treba bolj podpreti.

Mislim, da niso prav popularni, sem bolj mnenja, da morajo športniki vložiti kar preveč truda, da jih mediji sploh opazijo. Javnost je premalo osveščena glede adrenalinskih panog v športu.

Mislim, da je eden takšnih ekstremistov vsekakor Jure Robič, ki dosega meje nezmožnega in zelo cenim to njegovo voljo. Drugače pa občasno spremljam, kolikor mi le dopušča čas supermoto – Aleš Hlad, na krosu Klemen Gerčar, zanimiv, vsekakor pa ekstremist je pilot Peter Podlunšek. Mislim, da se je po zaslugi dobrih rezultatov naših športnikov popularnost narasla v zadnjem času. Njihovi uspehi pa so edini razlog za ta napredek.«

David Špiler, prvi organizator igre Celja Pivovarne Laško in slovenski članski reprezentant, gleda na ekstremne in adrenalinske športe takole:

»V Sloveniji je veliko ekstremnih užitkarjev za sproščanje adrenalina v obliki nevarnih športov, ampak to stvar absolutno podpiram. Ker tudi sam treniram adrenalinski šport, so mi take stvari zelo všeč, čeprav so največkrat nevarni in so poškodbe pogoste, ve vsak, ki se ukvarja s takimi športi, da je sproščanje adrenalina nepopisen užitek. Po svetu so taki športi bolj popularni kot pri nas, vendar sam sem mnenja, da si zaslužijo večjo medijsko podporo.

Veliko je takih, ki si zaslužijo posebno priznanje za pogum. Meni je najbolj ostal v spominu Robič Jure - kolesar ekstremist. Na žalost so naši »adrenalinski odvisniki« večkrat v tujini bolj spoštovani kot pri nas. Mislim, da v Sloveniji ne znamo spoštovati tovrstnih podvigov. Najbrž tudi zato, ker ne vemo koliko truda je vloženega v tovrstne zadeve.«

Eduvard Kokšarov, kapetan Celja Pivovarne Laško, ruski reprezentant in eden najboljših rokometašev na svetu vseh časov, je o tovrstnih športih povedal tole:

»Zagotovo manjka promocije teh športov. Predpogoj, da mediji začno s spremljanje le teh je potrebno narediti neko predstavitev. Saj veste, da je bilo potrebno za šov motokrosističnih ekstremistov v Gradcu, kar nekaj tednov prireditelj reklamirati, sedaj pa imajo v časnikih cele strani samo o teh motokrosistih. Za gledanje so neverjetno zanimivi, za sproščanje na tak način pa se bržkone ne bom nikoli odločil. Prenevarno se mi zdi vse skupaj, čeprav ga ni športa, ki ne bi bil tako ali drugače nevaren. Kot sem že dejal bodo morali sami ekstremisti več narediti na popularizaciji le teh, saj je borba za mesto na športnih straneh različnih medijev neizprosna. V tujini denimo za svetovni rekord ne najdejo prostora, ker je nogomet šport številka ena in spremljajo tudi nižjeligaše. Teh je ogromno, a še vedno ostajajo v senci »normalnih« športnikov. Zagotovo sta tudi kolesar Jure Robič in akrobatski pilot Peter Podlunšek. Med drugim pa se zelo navdušujem nad spidvejistom Matejem Žagarjem, ki pa ima letos za sabo slabo sezono. Pri spidveju namreč vseskozi gre za predrznost voznikov, ki se skorajda dotikajo konkurentov pri prehitevanjih. To je zame že dovolj adrenalinsko. Ogromno ljudi (predvsem mladostnikov) se ukvarja s temi športi, a zanje preprosto nihče ne ve. Zadnjič sem v Ljubljani gledal koliko jih v neki jami skače z BMX kolesi, ampak kaj ko tega nihče ne zabeleži. Mediji bodo morali tu narediti korak naprej in tako pač je. Spoštujem pa vse, ki imajo voljo in željo po dokazovanju na naših tleh. Če bi jaz uvidel, da je kljub številnim treningom in odrekanju nemogoče postati prepoznaven, bi zagotovo odšel na preizkušnjo v tujino. Saj veste, da so domači športniki od nekdaj premalo cenjeni, čeprav obstajajo izjeme.«

Luka Elsner, kapetan nogometnega kluba Domžale, pravi o ekstremnih in adrenalinskih športih v Sloveniji:

»Kot študent na fakulteti za šport v Franciji sem tudi sam pridobil nekaj izkušenj na področju ekstremnih športih. Ko prvič prestopiš mejo strahu, prideš do neverjetnih občutkov, emocij, ki jih je možno izkusiti samo v teh panogah. Seveda je v nogometu tudi določena mera adrenalina ampak sem mnenja da so, zaradi velike pomembnosti rezultata, občutki nekako zakrčeni. Ekstremni športi pa ponujajo svobodo, kjer stvari delaš za svoj užitek in z namenom, da presežeš limite svojega telesa. Najbolj me je vedno zanimal Base Jump, ker je tudi najbolj zahteven. Popularnost adrenalinskih športov je seveda nižja od ostalih športov, ravno zaradi tega, ker ljudje to delajo za svoj užitek. Ne iščejo vedno potrditev svojih sposobnosti pri drugih hkrati pa uspeh ni tako pomemben pa tudi izpostavljajo se neradi. Dejstvo je tudi, da se te športi večini zdijo nevarni, da se s tem ukvarjajo samo "norci" ki imajo radi nevarnost. Ko sem se malo bolje pozanimal za Base Jump, sem dojel, da to delajo čisto normalni ljudje, ki so postali profesionalci, in ki se z veliko mero pozornosti in pazljivosti pripravljajo na »skok«. Problem je pri meni točna definicija, kateri šport spada v kategorijo ekstremnih športov. Mislim, da meje niso čisto jasne. Prvo ime, ki mi pade na pamet, je Martin Strel, ki je znal uspehe preko medijev pokazati tudi večjemu občinstvu.«

Sebastjan Škorc, prvi libero slovenske odbojcarske reprezentance Slovenije in državnih prvakov ACH VOLLEY BLED, pravi:

»Splošno mnenje: ker so nekaj posebnega, ker razmišljajo drugače in si upajo več kot ostali smrtniki, zato so ti ljudje v mojih očeh pravi heroji. Po mojem mnenju se odločajo za take športe, ker hočejo izstopati, se pojavljati veliko v medijih. So tudi dobri promotorji Slovenije v svetu. Najbolj cenim Jureta Robiča in Martina Strela.«

Mitja Gasparini, odbojkar ACH VOLLEY BLED in eden najboljši korektorjev v Evropi, meni:

»Mislim, da so popularni zato, ker se jih ljudje nekako bojijo izvajati, in potem, ko nekdo to dela je toliko bolj cenjen. Če bi bili ti športi bolj medijsko pokriti, bi sigurno popularnost še bolj narasla, kajti te športe bi si želelo ogledat veliko število ljudi. Najbolj cenim Roka Flanderja in Dejana Koširja. Verjetno zato, ker tudi sam bordam tako, da mi je v veliko veselje, ko osvajajo tako visoka mesta na različnih mednarodnih tekmovanjih. So pravi carji... Na splošno mislim, da so ti športi v Sloveniji premalo medijsko podprti in bi bilo treba promovirati veliko več take izjemne uspehe, ki jih dosegajo naši športniki. Premalo je reklame,

premalo je sponzorjev in premalo je zanimanja novinarjev. Morda so stroški res visoki, ampak dandanes je potrebno nekaj vložiti, da dobiš potem neke rezultate in dobiš nekaj nazaj. Škoda, kajti naši športniki so res uspešni. Po drugi strani pa mislim, da bi bilo treba omejiti g. Martina Strela, kajti to kar dela on bi Peter Mankoč in vsi ostali naši profesionalni plavalci naredili z eno roko zavezano za hrbtom. Mislim, da on ni noben športnik, kajti sem mnenja da mora športnik biti spoštljiv do ostalih ljudi, saj je tudi sam navaden človek in se ne sme imeti za boga, kot to dela g. Strel.«

Tine Urnaut, odbojkar ACH VOLLEY BLEDA in eden največjih talentov svetovne odbojke, pravi o ekstremnih in adrenalinskih športih takole:

»Po mojem mnenju ekstremni in adrenalinski športi prinašajo v življenje posameznika, ki se ukvarja z njimi, pozitivni stres in neko sprostitiv. Ti športi so pri nas popularni, ker se o njih veliko piše, veliko so prisotni v medijih in konec koncev imamo v teh športih veliko uspešnih ekstremistov svetovnega nivoja. Od vseh slovenskih profesionalnih ekstremnih športnikov osebno najbolj cenim Ireno Avbelj. Moram pa tudi dodati, da se mi zdijo tovrstni športi za prosti čas zelo primerni in zagotovo jih bom tudi sam preizkusil.«

Sašo Ožbolt, košarkar Uniona Olimpije in član slovenske košarkarske reprezentance, pa o ekstremnih in adrenalinskih športih meni sledeče:

»Dejstvo je da moraš bit vsaj malo »nor«, da se sploh odločiš za ekstremi oz. adrenalinski šport. Mislim, da so tovrstni športi pri nas kar popularni, predvsem med mladimi. Je pa res, da za tujino zaostajamo. Vse se začne in konča pri denarju. Teh športov praviloma pri nas ne prenašajo televizije, zato je takim športnikom težje pridobiti dobro sponzorsko pogodbo, veliko pa se jih sploh ne zna tržiti. Tudi sam imam rad ekstremne športe predvsem zaradi tega, ker ljubim adrenalin... Žal pa mi pogodba preprečuje, da bi se s takšnimi športi tudi ukvarjal, saj je rizičnost poškodbe prevelika. Pri nas najbolj cenim naslednje ekstremne športnike: Jureta Robiča, Dava Karničarja, Dušana Mravljeta in Mirana Stanovnika.«

Mnenje Andraža Kirma, nogometaš nogometnega kluba Domžale in slovenski članski reprezentant, o ekstremnih in adrenalinskih športih je:

»Ekstremni oz. adrenalinski športi so v Sloveniji prav gotovo nekoliko zapostavljeni. Glede na uspehe, ki so jih dosegli slovenski športniki na tovrstnem področju bi si definitivno zaslužili veliko več pozornosti. Rezultati, ki sta jih dosegla na primer Martin Strel in Tomaž Humar bodo za vedno zapisani v zgodovino in ne verjamem, da jih bo kdo sploh kdaj

presegel. Prav zato se mi zdi, da je to odlična promocija za tako majhno državo kot je Slovenija in da bi morali predvsem mediji še bolj izpostavljati uspehe slovenskih ekstremnih športnikov. Sam se nisem nikoli ukvarjal s kakšnim od ekstremnih oz. adrenalinskih športov, poznam pa kar nekaj ljudi, ki so se že preizkušali na podobnih področjih. Mogoče se pa kdaj, če bom seveda zbral dovolj poguma, tudi sam odločim za kakšen adrenalinski podvig.«

Manuela Hrnjič, levo krilo ženskega rokometnega kluba KRIM in slovenskega članska reprezentantka, pravi o ekstremnih in adrenalinskih športih:

»Zelo cenim osebe, ki se ukvarjajo z adrenalinskimi-ekstremnimi športi, kajti to ni za vsakogar. Vendar zelo malo spremljam ta šport. Na žalost nisem zasledila veliko novic o tem športu, zlasti v Sloveniji ne. Kot sem že zgoraj omenila, moje mnenje je, da tovrstni športi pri nas, žal niso zelo popularni. Edinega slovenskega ekstremnega športnika, ki ga poznam je Humar, ker je bilo veliko govora o njem v medijih. Za ostale Slovenke in Slovence sicer ne vem, ampak vem zase, da bi se zelo rada preizkusila v tem športu, čeprav mislim, da bi me bilo precej strah. Odvisno od posameznika.«

Anja Frešer, rokometiška ženskega rokometnega kluba KRIM in ena najboljših slovenskih rokometšic vseh časov, je o ekstremnih in adrenalinskih športih povedala:

»Najprej naj omenim, da ne poznam dobro teh športov vendar se mi zdijo zanimivi. Menim, da so adrenalinski športi v Sloveniji premalo popularizirani in so preveč zapostavljeni. Sama sem se poskusila v raftingu. Zanimiv se mi zdi tudi paintball. Znano mi je tudi, da razna podjetja organizirajo, da gredo njihovi delavci na razne adrenalinske parke, team spirit in podobno. Vsekakor pa lahko rečem, da gre pri teh športih za zanimiva športna dejavnost.

Nina Košir, odbojkarica in kapetanka ekipe Sloving VITAL, gleda na ekstremne in adrenalinske športe takole:

»Gre predvsem za mlade in odločne ljudi, ki so pripravljeni veliko tvegati zato, da bi dosegli svoj cilj. Pri tem pa je potrebno veliko poguma in drznosti. Želijo si samopotrditve in potrditve drugih. Vse je odvisno zgolj od njih in njihovih sposobnosti, gre za sprejemanje pravilnih odločitev, preizkušanje svojih sposobnosti. Slovenci veljamo za adrenalinski narod, radi se ukvarjamo z ekstremnimi športi, najsi bo to gorsko kolesarstvo, alpinizem, športno plezanje, triatlon, jadrnalno padalstvo, rafting, kanyoning in še bi lahko naštevala, saj nam vse to omogoča naša zelo razgibana pokrajina. Z veseljem si pogledam tekmovanje v adrenalinskem športu, tudi udeležila bi se katerega, le da bi morala prej premagati strah pred

višino. Vendar, ko pa se posameznik odloči za daljšo ekspedicijo (kot so to storili Strel, Karničar, Robič in Humar, pa tudi drugi), pa se ob tem vprašam »Čemu?« Lahko si to razlagam kot željo po doseganju lastnih mej v fizični in psihični vzdržljivosti ter premikanju mej v določenem športu, a kaj ko takšen podvig vključuje nevarnost človeka, ki se sooča s takšnim izzivom, hkrati pa tudi nevarnost drugih ljudi, ki pri tem sodelujejo oz. jih potem celo rešujejo. No, sicer pa je to še vedno stvar vsakega posameznika. Bog jih požegnaj!«

Mnenje Tjaše Dimec, odbojkarice Sloving VITALA, o ekstremnih in adrenalinskih športih v Sloveniji je naslednje:

»Mislim, da so ekstremni športi v primerjavi z ostalimi športi v Sloveniji manj razširjeni, kar je povsem razumljivo, saj gre pri njih za doseganje velike hitrosti, višine, akrobacije in posledično za izpostavljanje športnika v smrtno nevarnost. Meni osebno se zdi njihovo ravnanje nesmiselno, saj se po eni strani spravljajo v veliko nevarnost in rinejo z glavo skozi zid potem pa pričakujejo, da jih bo »cela Slovenska vojska« prišla reševati (npr. primer Humarja). Jih pa po drugi strani tudi spoštujem in občudujem njihovo sposobnost samomotivacije, discipline in želje po doseganju lastnih mej v fizični in psihični vzdržljivosti ter premikanju mej v določenih športih. V Sloveniji se mi tovrstni športi ne zdijo preveč popularni, njihova popularnost pa se občasno dvigne z dosego ekstremnih ciljev naših ekstremnih športnikov. Takrat se javnost kar naenkrat začne grozno zanimati za tega športnika in ga povzdigovati v zvezde, vendar pa nekega splošnega in dalj trajajočega zanimanja pri Slovencih na splošno ni. Koga najbolj cenim? Jureta Robiča.«

Iztok Čop, najboljši slovenski veslač vse časov in eden najboljših veslačev na svetu vseh časov, je o ekstremnih in adrenalinskih športih povedal:

»Težko bi sodil kolikšen je razmah ekstremnega športa v Sloveniji v zadnjih letih. Vsekakor je z razvojem tehnologije predstavitev in spremljanje takšnih podvigov lažja. Precej je tudi posameznikov, ki se želijo preizkusiti v ekstremnih panogah, vendar vseh ne moremo prištevati med »ekstremiste«. Nemogoče je tudi definirati ekstremizem. Je to nekaj adrenalinskega, nevarnega, ali sem sodijo tudi podvigi, katerih se loti le peščica ljudi ali morda le en sam? Sam na te športnike oz. njihove podvige gledam s potrebnim spoštovanjem, hkrati pa se zavedam, da so prisiljeni poiskati svoje mesto v družini športov, ki z uveljavljenim tekmovalnim in prvenstvenim sistemom izpolnjujejo kriterij primerljivosti in možnosti ocene vrednosti posameznih dosežkov. Športno vrednost podviga, ki se ga loti en sam človek na svetu je težko oceniti. Samo dejstvo, da tega ne počne nihče drug, skuša biti

pogosto prikazano kot nekaj vrhunskega, do česar pa sem sam močno skeptičen. Od naših »ekstremistov« najbolj spoštujem Jureta Robiča. Predvsem zato, ker sem približno seznanjen s količino njegovega treninga, hkrati pa si ne morem predstavljati, kako lahko nekdo po več deset ur neprekinjeno vozi kolo (da o povprečni hitrosti sploh ne govorim). Poleg tega Jure ne zaničuje ostalih vrhunskih dosežkov slovenskih športnikov, kot to rad počne Martin Strel. Njegov ekstremizem se mi zdi vprašljiv, saj so vsi podvigi doseženi na tekočih rekah, hitrost pa neprimerljiva s konkurenti!«

Priloga O: Mnenja nekaterih nekdanjih slovenskih vrhunskih profesionalnih športnikov in nekaterih drugih uglednih strokovnjakov o ekstremnih in adrenalinskih športih v Sloveniji

(vsa spodnja mnenja so bila pridobljena z osebno komunikacijo)

Dušan Hauptman, legenda slovenske košarke, bivši slovenski reprezentant in eden najboljših košarkarjev Uniona Olimpije vseh časov, je o ekstremnih in adrenalinskih športih v Sloveniji povedal sledeče:

»Adrenalinski šport je po mojem prepričanju ena tistih gibalnih aktivnosti, ki zahteva od človeka maksimalno fizično in psihično pripravljenost, zato ni vsakdo sposoben za tovrstno aktivno treniranje. Pravzaprav zahteva ta dejavnost od tekmovalca nadpovprečne sposobnosti, ki pa se ne pridobijo samo s treningom. Nekaj od teh sposobnosti je potrebno »prinesti na svet«. Potrebno je tudi ločiti vrhunski tekmovalni šport od adrenalinskega športa.

Edino kar imata skupnega je to, da je pri obeh potrebno vložiti izjemno veliko dela-treniranja in odrekovanja. Skupni imenovalec obeh aktivnosti je samo velika količina vsakodnevnega treninga, medtem ko so končni cilji vrhunškega ali adrenalinskega športa zelo različni. Le – ti so odvisni od posameznika in njegovega pogleda na športno dejavnost. Pri vrhunskem tekmovalnem športu je edino kar šteje končni rezultat, ki naj bi bil čim višji oz uspešnejši.

Pri adrenalinskem športu pa posameznika ženejo popolnoma drugi motivi in cilji, kot na primer priti do cilja za vsako ceno, prvi storiti to ali ono zadevo, premagovati različne strahove, skratka preverjati, kje so meje sposobnosti – zmogljivosti posameznika.

V zadnjem času so pojavile številne ostre razprave in razprtije o primerljivosti med adrenalinskimi športi in vrhunskim športom. Menim, da so to popolnoma neplodne razprave, ker je vsak posameznik unikum in vsak sam odloča, kakšno gibalno aktivnost potrebuje in kakšnim ciljem v športu sledi.«

Andrej Šušteršič, v.d. direktorja rokometnega kluba Celje Pivovarna Laško, nekdanji direktor slovenske moške članske reprezentance in človek, ki je spisal 60 – letno zgodovino celjskega rokometnega kluba, pa o ekstremnih in adrenalinskih športih v Sloveniji pravi:

» Na ekstremne in adrenalinske športe v Sloveniji gledam zelo zadržano in brez posebnega navdušenja. Pri teh športih gre le za osebno dokazovanje »ekstremnih« posameznikov. Menim, da ekstremni in adrenalinski športi v Sloveniji niso popularni vendar so glede na

njihov individualizem in »ekstremizem« več kot dovolj. Od tovrstnih športnikov najbolj cenim Martina Strela. Poleg tega menim, da popularnost tovrstnih športov pri nas v Sloveniji ne narašča, ker gre izključno za osebno dokazovanje in s tem povezan sponzorski zaslužek.«

Tanja Kajtna, športna psihologinja in asistentka na Fakulteti za šport v Ljubljani, o ekstremnih in adrenalinskih športih razmišlja na sledeč način:

»Ko govorimo o tovrstnih športih, jaz vedno vztrajam pri opredelitvi rizični športi, ki se je uveljavilo v strokovnih krogih predvsem z namenom, da se oddalji od poimenovanja ekstremno. Zavedati se moramo, da so ekstremni dejansko vsi športi. Kajti npr., da nek športnik zjutraj ob šestih skoči v bazen, trenira tri ure, potem gre v fitnes na kondicijski trening in nato popoldan zopet trenira tri, štiri ure je tudi na nek način ekstremno. Po mojem mnenju je ekstremna predanost vsakega vrhunškega športnika, ki je pripravljen zmagam podrediti zasebno življenje, družino in vse svoje ostale užitke. Rizični športi pa so po definiciji tisti, v katerih je več fizičnega tveganja, večja je možnost poškodb ali pa celo smrti. V to kategorijo se umešča športe, kot so alpinizem, ekstremno smučanje, padalstvo, gorsko kolesarjenje, smučarki skoki, tudi smuk, itd. Številne raziskave kažejo, da so športniki iz rizičnih disciplin osebno zelo zreli ljudje in da se svojega tveganja zelo jasno zavedajo. Vendar pa oni tveganje iščejo v lastni aktivnosti in ne v družbi. To tveganje pa poskušajo minimalizirati s pomočjo ustrezne opreme in predvsem z izjemno sistematično fizično ter psihično pripravo na preizkušnje, v katere se spuščajo. Na te svoje podvige so pripravljeni do najmanjših podrobnosti. Ravno zaradi tega menim, da je opredeljevanje njihove dejavnosti pogosto celo kot deviantne povsem zgrešeno. Vendar je na tem mestu potrebno poudariti, da smo ljudje nagnjeni k takšnim prehitrim sodbam na podlagi vtisa. Ljudje, ki se ukvarjajo z rizičnimi športi se po raziskavah kažejo kot ekstravertirani, družabni, komunikativni in odprti, čeprav je res, da so starejše raziskave kazale, da so samosvoji in pogreznjeni vase. Razlog za to razliko moramo iskati predvsem v tem, da so dejavnosti rizičnih športnikov danes definirane kot šport, včasih pa so jih opredeljevali bolj kot podvige. Pri športnikih, ki se ukvarjajo z rizičnimi športi, lahko govorimo o sistemu vrednot, kjer je sama senzacija in stimulacija z doživljanji v njihovem športu toliko vredna, da so pripravljeni druge vrednote postaviti v ozadje in se v aktivnost podati s konstantnim zavedanjem o nevarnosti.«

Marko Šibila, trener rokometnega kluba Trimo Trebnje in izredni profesor na Fakulteti za šport v Ljubljani, meni o ekstremnih in adrenalinskih športih sledeče:

»Adrenalinski ali ekstremni športi so zagotovo zelo zanimivi in nudijo ljudem mnogo možnosti za koristno in zdravo preživljanje prostega časa. Hkrati, od civilizacije pomehkuženim, dajejo možnost doživljanja nekaterih prvinskih občutkov, ki jih je v drugačnih življenjskih situacijah težje doživeti. V glavnem jih razumem kot iskanje globljega stika z naravo in spoznavanja svojih sposobnosti in slabosti. Človeku nudijo tudi možnost da se na primeren način sooči s katerim izmed svojih strahov ali utesnjenostjo ter se jih morebiti celo nauči obvladati. Seveda pa sem proti brezglavemu in nepremišljenemu tveganju, ki že v osnovi pomeni odmik od temeljnih ciljev športa. Izzivanje brez upoštevanja varnostnih ukrepov se mi zdi negativno. Zato menim, da je pri teh športih je še posebej izpostavljeno odgovorno ravnanje tako do sebe kot do soudeležencev. Z razvojem tehnike ter posebne opreme in tudi strokovno pedagoških znanj lahko nekatere elemente teh športov vključimo tudi v različne oblike šolske športne vzgoje. Lep primer tovrstnih možnosti je adrenalinski park v Betnavskem gozdu v Mariboru. Če se ne motim gre za prvi adrenalinski park v Sloveniji, ki je prilagojen različnim starostnim kategorijam prebivalstva in njihovim različnim zmožnostim. Upošteva nekatera osnovna didaktična načela – od lažjega k težjemu, od enostavnega k zapletenejšemu, od nižjega k višjemu,... Menim, da bi tako dobro koncipiran in izdelan adrenalinski park lahko koristno uporabljale mariborske šole kot eno izmed možnosti za izvedbo športnih dni. Tako bi se »adrenalinski ali ekstremni« športi na primeren način približali večjemu številu mladih, ki bi lahko spoznali njihovo lepoto.

Marko Polič, predstojnik na oddelku za psihologijo in redni profesor na Filozofski fakulteti v Ljubljani, gleda na ekstremne in adrenalinske športe takole:

»Začeti je potrebno s pomenom tveganja kot takega za človeško vrsto. Evolucijsko gledano je tveganje šele omogočilo njen razvoj (odkritja, izumi, potovanja,...). Žal pa seveda pri tem ne moremo imeti samo dobrega in koristnega. Tveganje v prometu, nekatera športna tveganja ipd. so nesmiselna, celo škodljiva, so pa posledica te iste nagnjenosti k tveganju, na kateri slonijo pozitivne zadeve. Predvsem mediji ustvarjajo popularnost, saj če nihče ne bi vedel za posamezne podvige jih tudi ne bi občudoval. Zato je težko reči kako je s tem, ker so zadaj tudi zakonitosti delovanja medijev. Čeprav pa bi lahko z gotovostjo dejali, da ljudi pritegujejo nove, nenavadne, posebne ipd. zadeve ali podvigi. Tovrstni podvigi pogosto dajejo izvajalcu nekakšno avreolo junaštva (utemeljeno ali ne). Predvsem v smislu »ta se pa upa«, morda celo malo zavisti, saj bi vsakdo rad bil junak. Za izvajalca je to možnost preverjanja lastnih

zmožnosti, ali lahko doseže še kaj, še več. Dosežek izboljša njegovo samooceno, samozavest, se dokaže. Pogosto si pridobi določen ugled. Primer tega so naši ekstremni športniki.«

Rene Mlekuž, nekdanji vrhunski slovenski alpski smučar, gleda na ekstremne in adrenalinske športe na sledeč način:

»Ekstremni in adrenalinski športi so v Sloveniji že dolgo znani, vendar so se za tiste res ekstremne odločali le nekateri posamezniki. Trenutno je ta vrsta športa v Sloveniji v velikem porastu. Vedno več je novih adrenalinskih športov in prav tako ljudi, ki se zanje odločajo. Nekateri priložnostno, drugi kot hobi ali način življenja. Res je tudi, da imamo že kar nekaj ponudnikov teh storitev v Sloveniji, vendar pa organizacija, z nekaterimi izjemami, in infrastruktura v primerjavi s tujino zelo peša. Tako so ljudje primorani kakšne ekskluzivne zadeve poiskati na žalost v tujini. Trenutno so najbolj popularni tandem skoki iz letala in so tudi že zelo dobro organizirani. In ljudje se večinoma odločajo za popularne zadeve, saj za druge še niso slišali ali pa so še preveč skeptični, kar pa me, glede na organizacijo nekaterih adrenalinskih športov, niti ne preseneča. Tukaj najbolj peša infrastruktura motošporta, saj nimamo niti enega pravega večnamenskega dirkališča.

Ljudi vleče adrenalin, spoznati nekaj novega, preseči svoje meje,... Razlog v tem vidim predvsem v trendu vedno hitrejšega življenja in vedno večjih stalnih pritiskih v službah. Ljudje si želijo od tega spočiti, vendar ne na način poležavanja na obali ali pasivnega počitka. Hočejo se okupirati z nečem drugim, z nečem kar bo zaposlilo njihov um in hkrati napolnilo njihove baterije. Lahko bi naštel kar nekaj ekstremnih slovenskih športnikov, vendar zame najbolj izstopa Miran Stanovnik – puščavski lisjak.«

Priloga P: Članek o Juretu Robiču, ki ga je kot član takratne Robičeve spremljevalne ekipe na RAAM – u, napisal Primož Kališnik, odgovorni urednik priloge POLET

San Diego-Atlantic City: Race Across America (Raam). Najtežja vztrajnostna dirka na svetu.

Osmi potnik

Zgodba, kot se bo pisala, potrebuje na začetku pojasnilo: pletla se je v skrajnih razmerah duševnih in telesnih naporov, na najtežji športni preizkušnji na svetu, ki je, vsaj kar takega poznamo pri nas, primerljiva le s Humarjevim Daulagirijem. Res je, da se Tomaž ni mogel umakniti, ker ni bilo izhoda, a plezal je sam. Jure Robič je imel razen 5000 kilometrov dolge narave, proti sebi najmočnejše tekmece na svetu in telo, ki je bilo zaradi naporov in pomanjkanja spanca ves čas v območju priprav na lep pogreb na Gorenjskem.

Zgodbo, ki se je dneve in noči pletla med zahodno in vzhodno obalo, preko štirinajstih ameriških držav, sem napisal kot človek, ki je bil del ekipe in ves čas poleg; napisal sem jo brez pretiravanja. Ni ne lepša zaradi sponzorjev ali da me Jure ne bi zasovražil, in ni ne grša zaradi vsega, kar se je zgodilo. V tej zgodbi ni ne ljubezni in ne sovraštva. Tako je pač bilo.

Spomini na prihodnost

Sedeli smo za mizo v stari Poletovi pisarni in se spogledovali. Jure je iskal pomoč, nihče mu je še ni obljubil, a pri sebi smo vsi že takrat vedeli, da bomo šli. »Samo gor me spravite, pa boste videli, kaj bo«, je prosil. Vsi smo ga imeli radi: zdelo se nam je da živi in vadi samo za svoj življenjski cilj, a še ni dobil priložnosti, ki si jo je s trdim delom zaslužil. Dnevi so bili takrat še kratki in noč je še vladala nad dnem. Morda se nam je tudi zato velika poletna avantura zdela tako vabljiva.

Kolesarska dirka čez Ameriko ima nad ljudmi magično moč, tisoči sanjajo o njej. Ne le leta, desetletja dolgo. Tistega večera smo postajali njene žrtve, že je stegovala roke po nas; zapeljevala nas je, v glavah so se nam risali domišljjski prizori iz krajev, kjer naj bi morda

bili šele čez pol leta. Zapeljani smo bili vsi, razen Primoža Čerina. »Treninge mu bom napisal, a zraven gotovo ne grem«, je rekel.

Allien

Čez nekaj mesecev. Zgodnje jutro v Ohio, do konca dirke je morda še 1500 kilometrov. Ob robu lokalne ceste stojita Petra in Miran, sam sedim za volanom spremljevalnega vozila in sploh raje ne izstopim. Kar čutim, kaj bo, nočem biti poleg. Jure se je nenadoma ustavil, že nekaj dni ne ve zase. Stoji ob kolesu in sprašuje Mirana, kje je in zakaj to počne. Miran mu odgovarja, kot že tolikokrat doslej, da je v Ameriki, na Dirki čez Ameriko, da je tretji do četrti, in da se cilj v Atlantic Cityju že bliža. Jure gleda v ženo Petro, nato v Mirana, sprašuje, katera je naslednja postaja in koliko je še do nje. Pogledajo v opis poti, pa ni zadovoljen. Da vsi skupaj lažemo, da ve, kakšni smo, da smo se vse v naprej zmenili in da ga namerno zafrkavamo,... Čeprav že kar nekaj dni ne spim več kot tri ure na noč in imam vsega dovolj, mi od smeha tečejo solze. Jure to opazi: »Glej ga, tistega za volanom, samo gleda in smeji se«, pravi. Sklonim glavo. Loti se Petre, ne prvič in ne drugič,... Da mu tudi ona laže, kot vsi, da se ji vidi na obrazu. Pa da Petra in Miran nekaj imata med seboj, ko on vozi, da »mutita« v bivalniku. Da vsi nekaj imamo.

Vedel sem, da bo hudo. Juretovo kolo je, ne prvič, nato pristalo ob poti, on pa se je obrnil v drugo smer, nazaj proti San Diegu, in odkorakal, sto, dvesto metrov. »Hodi, hodi peš nazaj, tri tisoč kilometrov, hodi, samo da se te rešimo«, sem si mislil. In nič se mi ni smilil, čeprav sem vedel, da potuje v sanjah. Takrat se je prvič zdelo, da se naša pot morda končuje: ali se mu bo obrnilo do konca, ali bo počila Petra, ki ga takega ni poznala, ali pa ga bo počil Miran; zadnje bi mi bilo tisti trenutek zagotovo najbolj všeč. Preveč vsega je bilo zadnje dni. Petra je povsem tiho sedla v avto. Tisti zunaj ni bil njen Jure, videlo se je, da gleda tujca, ki v podobi njenega moža stoji pred njo. Miran je bil na koncu z živci, že nekaj dni se je videlo, da vse skupaj lahko nadzira le zato, ker je izjemen človek. In profesionalec. » ... mu mater, naj gre, kamor hoče. Najraje bi mu dal dve take na gobec, da bi ...«, je sikal. Pa se je obrnil in se že ne vem kolikokrat ta teden napotil za njim. Ta je sedel za cesto. Najbolj sam človek na svetu. Človek, ki je obkrožen s tujimi bitji. S sovražnimi bitji. Človek, ki ne ve, zakaj naenkrat ne more biti več na svojem planetu. Zasmilil se mi je, prvič in zadnjič v skupnih dneh.

Barva denarja

Nekaj dni prej, pol ure pred startom. Na parkirišču majhnega motela ob Harbor Boulevardu, v San Diegu, je Juretova ekipa še zadnjič pregledovala obe spremljevalni vozili, velikanski bivalnik za osem ljudi, in fordovega enoprostorca. Hrana, voda, zdravila, satelitska navigacija, računalniki z opisi poti, dodatne rotacijske luči in zvočniki za strehi ... Vse je v redu. Jure, ki bi moral biti že na startu, se pripelje nazaj in pove, da tam ni še nikogar, ne tekmovalcev ne gledalcev in da je bil prvi. Pošljemo ga nazaj: »le mirno, Jure, še enkrat pojdi tja, za tabo pridemo, samo da ne boš zamudil.«

Stojimo na startu najtežje vztrajnostne preskušanje na svetu: Jureta ni. Nikjer. Postajamo nervozni ... Ali ga je morda stisnilo in je šel na stranišče, mu je med ogrevanjem počila guma, pa ja ne, da se je v za Američane zgodnem nedeljskem jutru zapletel v prometno nesrečo? Stvar postaja malo nerodna, prvih dvajset kilometrov avtomobili ne smejo spremljati tekmovalcev, ovirali bi promet, ko se bodo ti ustavili pred televizijsko hišo Teda Turnerja in ta bo poslala sliko v svet. To, da je lokalna Tedova postaja posvetila toliko pozornosti Raamu, se zdi Američanom veličastno. Lokalni CNN je vstop v svet. Veliko bolj kot to, da je prispevek naredila tudi NBC. Deset minut do starta, Jureta še vedno ni. Pol milimetra dolgi lasje na Miranovi glavi gredo pokonci, od naključnega gledalca si sposodi kolo in se brez čelade, pred začudenimi policisti, ki ne morejo verjeti, da si upa brez nje in med vse gostejšim prometom na šest pasovni glavni obalni cesti, v lov za Juretom. Najde ga pred hotelom Holiday Inn, kjer je bila nekaj dni tekmovalna pisarna. Jure pravi, da ni vedel, kje je start: tega, dobrih sto metrov stran od hotela, že nekaj dni označuje velika konstrukcija z logotipom dirke, ki se boči ob glavni cesti in opozarja na športno tekmovanje brez primere.

Vse o sredini

Okoli polnoči je moralo biti, blizu meje med Arizono in Novo Mehiko. Razpoloženje v ekipi, za katero je bilo morda tisoč kilometrov, ni bilo najboljšo. Raam je pokazal svoj pravi obraz: spanja tu ne poznajo! Bilo nas je, poleg Jureta, zaenkrat šest: dva vojaka, stotnik Miran in general Janez, kmet Klemen, kontrolor letenja Matjaž, medicinska sestra Petra in jaz. Ali, v praksi, takole: v spremljevalnem vozilu šofer, navigator in Petra, ki je Jureta ves čas oskrbovala z vodo, tekočo hrano in zdravili, v bivalniku pa prav tako šofer, navigator in eden, ki je počival. In tako že nekaj časa noč in dan, več kot tri ure spanja ni, tega nismo

pričakovali. Vse bi še šlo, če bi Jure ves čas ne stokal, žalil in tožil, kako hudo mu je, kako ga vse boli in da mu kolo ne gre nikamor ter kako je zaspan. Njegov načrt, da bo vozil 36 ur brez počitka, se je sesul že na začetku, zelo hitro je potreboval spanje. Postajalo je očitno, da je morda res vadal največ od vseh udeležencev dirke, saj konec koncev drugega dela trenutno v vojski nima, a da predpisanega treninga dolgih voženj z samo dvournim nočnim počitkom ni opravil.

Jure je stopil s kolesa. Snel je verigo in gonilki zavrtel nazaj. Komaj sta se premikali s sredinsko osjo kolesa je bilo nekaj hudo narobe. Postalo je jasno, da se je Jure tako kilavo vozil tudi zato, ker je moral premagovati veliko večji upor kot tekmeči. Kot bi gonil in hkrati stiskal zavore. Pred startom v San Diegu sem videl njegovo orodje za Raam. Majhen kovček. Toliko kot nesem s seboj na morje. Skoraj nič orodja. »Znaš vse popraviti?« Rekel je, da zna vse, razen sredine, ki zahteva poseben ključ in je ne zna, in precizne nastavitve naper na kolesih. Ampak da bo sredina itak zdržala, da pa ima še vedno rezervno kolo. Rezervne sredine pa ne ...

Ko sem videl, da nima s seboj niti ključa za pritrditev pedal, me ni začudilo, da me ob prihodu v San Diego ni niti pozdravil. »Odstopil bom, poglej sredino, šla je, tako ne morem več voziti«, je tulil. »Vse me boli, zaspan sem«. Izvemo, da so mu pred odhodom sredino, s katero očitno ni bilo vse v redu, popravljali trije različni mehaniki. Ves bes je zdaj stresal nanje. »Dobro, Jure, saj bo, vzemi rezervno kolo,« smo ga tolašili. Jure je kričal, da niti slučajno, da je kolo zanič, da je okvir premajhen in da ne more niti sedeti na njem. Da je sekira, ne pa kolo? Da kolo ni niti nastavljeno nanj. Bili smo osupli, očitno je bilo, da je Jure od treh nalog, za katere smo se dogovorili, opravil le eno: trening. Drugo, zdravila, je prepustil Petri, tretjo, pripravo kolesarske opreme, pa je opravil... Niti na pol. Za četrto, dogovorjeni smo namreč bili, da si priskrbi milijon sponzorskega denarja, nam je bilo že v Sloveniji jasno, da ni storil dosti. To skrb je enostavno prevabil na druge. Pokvarjeno, več kot milijon vredno kolo, je letelo za cesto. Poseben sedež, ki naj bi preprečil, da bi mu iz zadnjice pogledalo sveže meso, se je skrivil.

Jure ni hotel več naprej, da raje odstopi, da hoče spati. Nismo mogli verjeti. Zmerjanju in jamranju ni bilo ne konca ne kraja. Tega človeka nisem še nikoli videl. Nenadoma pa... Žarek svetlobe v noči: mehanik Marka Baloha, ki je z nasmeškom vozil nekaj ur pred nami, da ima ključ za odprtje sredine in tudi rezervni ležaj. In fant je eden treh, ki je Juretu sredino pred

odhodom nastavljal, tako da zadevo pozna in bi jo zagotovo znal popraviti! Jure ni hotel na rezervno kolo, raje je šel jest in spat. Miran in Matjaž sta zdrvela z avtom za Balohovo ekipo. Če bi ju zasačila policija, bi šla zaradi prevelike hitrosti pred sodnika. In za kar nekaj časa v zapor.

Pozno ponoči sta bila nazaj: dohitela sta njihov bivalnik. Balohovi resda imajo mehanika, ključ, rezervno sredino, a jo rabijo zase. Lahko pa nam morda posodijo ključ. A ta nam nič ne koristi, saj potrebujemo tudi mehanika Blaža, ki vozi spremljevalni avto za Markom in ne more pomagati, dokler ne dobi zamenjave na vozniškem sedežu. Miran in Matjaž sta zviti sedež previjačila na rezervno kolo. Zakaj, hudiča, ga je sploh vlačil seboj, če je neuporabno, smo se spraševali. Na dirko, za katero praviš, da je tvoj življenjski cilj? Počutili smo se ... tako neumno.

Zgodaj zjutraj smo z bivalnikom ujeli Balohov spremljevalni avto in ponovno prosili za pomoč. Blaž še ne more iz avta, to mora dovoliti Marko, ki pa hoče na tej dirki zmagati in seveda Blaža rabi ves čas s seboj. Ampak Marko je pravi športnik. Miran sede za volan, Blaž pa razdre Juretovo tekmovalno kolo. Sredina je zanič! Druge ni, rezervna je tista v kolesu, na katerega je zdaj morda končno le sedel Robič, ona z mojega gorskega kolesa ne paše. Edina možnost se zdi, da najdemo del pri katerem od sotekmovalcev. Vrnemo Blaža in se, sredi puštinje v Novi Mehiki, tisoč kilometrov od prve prave kolesarske trgovine, podamo v lov za enim najbolj sofisticiranih delov v sodobnem tekmovalnem kolesarstvu!

Jure menda sto in več kilometrov nazaj med tem ponovno meče kolo ob tla. Izvemo, da imajo v našem drugem delu ekipe hud prepir. Matjaž mu pove, da ni vzel dveh tednov dopusta zato, da bi ali odstopil ali pa ga zmerjal. Z bivalnikom križarimo gor in dol po cesti, a nihče od tekmecev nima tega rezervnega dela. Obupujemo. Jure, tak kot je, ne bo končal tekme ... Kaj šele, da bi kaj dosegel.

Sedemo. Miran, Janez in jaz. Sklep: če odstopi, ga pakiramo na prvi avtobus, mu damo toliko denarja, kot ga rabi za hrano letalsko vozovnico do New Yorka. Od tam naprej pa ima plačano povratno karto. Sami gremo potem do konca, morda pomagamo Balohovim. Sam poskušam še naprej poročati o dirki. Se bom pa več posvetil Marku, ki suvereno vozi na drugem mestu in nikogar ne zmerja in ne žali.

Terry Lansdell, Američan, ni prav daleč za Robičem. Spremljajo ga družinski člani. Fant je sijajne volje. Kakšna razlika v primerjavi z Juretom. Srečamo se na vrhu klančka. Slišali so za našo težavo. Lahko nam posodijo svoje tretje kolo! Hvala fantje, v Atlantic Cityju ga dobite nazaj. Pogledamo kolo: staro je deset let, popolnoma obrabljeno. Spredaj ima na krmilu zataknjeno pero, ki lastniku očitno veliko pomeni. S takim se Jure na Jesenicah ne bi odpeljal niti na sok. Ampak sestavljeno je iz shimanovih delov. Upamo, da bo dobro. »Thanks, guys, you are great,« vpijem za Američani. Mahajo mi nazaj. Na milje daleč se vidi, da so odlični ljudje. Izginejo na horizontu, a prijeten občutek obstaja.

Nujno potrebujemo Blaža. Najdemo ga v Socorru. Nejeverno gleda kolo, zmajuje z glavo, a stari del čudežno paše v Juretovo kolo. Blaž se zelo potrudi. Še dobro, da ne ve, kaj je Jure govoril o mehanikih. Sabotaža je bila še najlepša beseda. V kakšni uri je kolo nared. Kot novo. »Hvala Marko, hvala Blaž. Ob priliki se oddolžimo«, obljubimo.

Kavelj (in) 105

Nad Socorrom se dvigne peščeni vihar. V trenutku zbežimo v bivalnike. S ceste prihaja dobra vest. Jure, ki je vozil na šestem mestu, se popravlja. Dobil je namreč veter v hrbet. Po klancu navzdol gre 105 kilometrov na uro in je prisiljen zavirati, saj preveč leti. Na kolesu, ki je menda tako zanič? Ko prileti v Socorro je srečen kot otrok. Zamenja kolo in se požene naprej. Vsi upamo, da to ni več »cagavec« prejšnjih dni. Malo, ampak samo malo spominja na tistega Jureta s kolesa, kot sem mislil, da ga poznam.

Sonce je padlo v puščino, pobožal nas je mrak. Pade nekaj kapelj. Tu menda dežuje vsakih nekaj let. Torej smo poleg Robiča priča še enemu čudežu. Srečamo Terryjevo ekipo. »Fantje, naj vam kar zdaj vrnemo kolo?« Strinjali so se, ker ga želijo imeti za rezervne dele. Ustavimo se za cesto. V grmovju, tik ob nogah, nekaj glasno ropota. Pa naj. Preveč sem utrujen, da bi se oziral okoli. »Klopotača je«, pove fant iz Lansdellove ekipe. Pa me sploh ne pretrese preveč. V primerjavi s tem, kar smo doživljali v sebi zaradi Juretovega obnašanja, se zdi, kot bi po nesreči stopili poleg martinčka.

Trije mušketirji

Allen Larsen, vodilni tekmovalec, je že daleč, daleč spredaj. Človek, po poklicu tonski mojster, sploh ne spi. Vozi kot bi bil z drugega planeta. Spomnim se ga: na vhodu v kalifornijsko puščavo, med sipinami pred Glasisem, kjer je že prehajal v vodstvo. Bilo je 47 stopinj. Na ovinku, kjer sem stal, je kar med vožnjo bruhal iz sebe vse, kar je imel v želodcu. Pri tem pa ni niti malo zmanjšal hitrosti. Bil sem prepričan, da ne bo zdržal. Jure ga je v prvih dveh etapah prehitel, Marko pa je bil drugi. Nemogoče je, da bi fant, ki ima celo malo trebuščka, zdržal tak tempo. Pa ga je in to do konca. Lani je bil na Raamu tretji in hkrati novinec leta, kar je na tej dirki vredno velikega spoštovanja. Letos gre na zmago in rekord dosedanjih tekmovanj. Vadil je tako, da je med treningi v osmih dneh spal po dve uri. Pa tudi režim in urnik navadne in posebne prehrane je izdelal do podrobnosti. Allen ima dovolj spremljevalnih vozil. A precej manj kot legendarni večkratni zmagovalec Rob Kish.

Kish, ki je pripeljal pravi vozni park: bivalnik, ki je za seboj vlekel osebni avto, dva enoporstorca, pa še skuter. Tako je imel v ekipi ves čas spočite ljudi, hkrati pa tudi veliko možnosti za preverjanje položaja in počutja najhujših tekmecev. Samo z enim avtom se je zaradi težav s pokrovitelji v Ameriko podal Fredi Virag, ki je odstopil prvi dan zaradi skorajšnje odpovedi ledvic. Raam je zelo težko končati že samo z dvema spremljevalnima voziloma in še to le v primeru, da je ekipa neverjetno homogena in tudi zelo izkušena. A Fredi se ne da! »Naslednje leto bom spet tu,« pravi.

Smrt kolesarskega potnika

Jure ne toži več toliko zaradi bolečin. Petra tako lepo skrbi zanj. Tudi po deset ur in več je v avtu. Streže ga kot kralja, točno ve, kdaj mora dobiti kakšno tableto. Pregleduje mu barvo urina. In vprašanja: »Miša, kako si? Daj, Jure, povej mi?« Njegova leva roka: energijski napitek, desna roka: voda. Pogled nazaj: takoj mi pripeljite ob bok. Ves čas dobiva kofein, saj brez njega pač ne gre. Nenehno je zelo zaspan. Včasih se ustavi za deset minut. Pognemo mu v travo in ga pokrijemo. Po desetih, dvanajstih minutah ga zbudimo in mora naprej. Pravega spanja v bivalniku je vse manj.

Miran je ugotovil, da smo z ustavljanjem in poslušanjem Juretovega jamranja izgubili nekaj ur. Ena izmed noči je bila še posebej huda. Miran je Jureta držal budnega le s petjem

partizanskih pesmi. Prste na nogah ima ožuljene. Zaradi zateklih nog nosi nekaj številčk večje čevlje. Noge mu položimo v posodo z ledom. Joče od bolečin. Miran ga masira, noge bolijo. Jure skače ob vsakem dotiku. A brez tega enostavno ne gre. Če bi ne bilo Mirana z vzpodbujanjem, prigovarjanjem in pogovori in Petre, ki ga kljub vsemu tako bodri, bi bil že davno izven dirke.

Fant postaja zaradi pomanjkanja spanca odsoten. Zdaj se z njim pogovarjamo kot s pijanim človekom. Počasi in potrpežljivo mu je potrebno večkrat povedati isto. Ko se naspi, je za pol ure normalen. Čez čas pa ga ponovno odnese. Včasih nas tako čudno gleda, ko vozimo ob njem, da ne vemo, ali pri sebi ali ne. Ne glede na to, da njegov na pol odsoten, na pol pa žalosten pogled prosi, naj mu vendar že rečemo, naj gre spat, gledamo stran. Spanja ni. »Zate, Jure, najmanj, in tudi za nas le malo. To je tvoja dirka.« Sledi klic domov. Izvemo, da je tridesetletnega tekmovalca, člana ameriške štafete, do smrti povozil velikanski tovornjak. Organizatorji na kontrolnih točkah o tem ne vedo nič. Popolnoma osupli so. Očitno glavni organizatorji že tehtajo ali naj dirko prekinejo ali ne. Sicer bi nas zagotovo obvestili o tragediji. To je prva smrtna žrtev Raama v 22-letni zgodovini.

Dirka gre naprej. Ne vem, ali mi je to všeč... Na najzahtevnejši dirki na svetu je preprosto treba računati tudi z njo, senco življenja, našo sopotnico v strahu. A tudi smrt, najzvestejša spremljevalka življenja, ne ustavi sveta. Včasih ga še oplazi ne. Molim, da bi se kaj takega ne pripetilo še komu drugemu.

Zajtrk v travi

Menda je bilo v Oklahomi. Jure je odspal svoji dve uri. Petra mu pred odhodom pregleda in očisti zadnjico in moda, kjer se koža počasi lušči. A hujšega ni. »Jure, če ga boš lahko »zajfal«, ni še preveč oguljen«, se režimo. Petra mu vse skupaj namaže s kremo za kravje vime, ki edina pomaga. Nato Jure v hlače vstavi posebno pleničko in sede na svoj skrivljeni sedež. Ta je stal samo 28 dolarjev. Gre za sedež, ki je dobesedno za stare mame, a samo na njem je mogoče prevoziti Ameriko. Desetkrat dražji sedeži so tu neuporabni. Nekateri so v projekt vložili milijone, a jim je zmanjkalo prav teh 28 dolarjev, ki dobesedno rešujejo kolesarjevo rit. Rit pa je na Raamu odločilna.

Jure se pred nami vleče med sencami še vedno trde noči. Začne čudno vijugati, ampak Matjaž nas pomiri, da to vedno počne, da verjetno zoba kakšno hrano. Spustimo mu Lennyja Kravitza. Že stotič. Le njega želi poslušati. Ena mojih najljubših plošč je izgubila ves naboj. Zdi se mi, da se tudi Lenny vse bolj muči s petjem ... Za nami in proti nam se včasih pripodi kakšen tistih velikih tovornjakov, za katere nikoli ne veš, če to ni zadnje, kar vidiš v svojem življenju. Menda jim gremo kolesarji na tej dirki zelo na živce in so se že pritožili, kako jih oviramo na hitrih cestah. Tovornjakarjem vsega sveta se ni potrebno združevati saj so namreč povsod isti. Le s to razliko, da ti v Ameriki znajo voziti. Ampak ko ponoči s 150 kilometrov na uro tak stvor prihaja vate iz retrovizorja, ti pa se mu ne umakneš, ker si s polovico avta na svetem tovornjakarskem ozemlju ščitiš hrbet Juretu, ni ravno prijetno. Juretovi zavoji postajajo vse večji. Zadnji je dolg. Lahko se konča na robu cestišča. Divje trobim, ker vem, da je zaspal. Zbudi se in se še toliko zave, da po strmem bregu ne pade prehudo. Ko pridemo do njega, spi. Pokrijemo ga in se spravimo na nasip, s katerega v travo mečemo kamne in odganjamo kače. Nekateri kamenčki padejo sumljivo blizu Jureta, kakšen tudi nanj. Ampak po moje je šlo bolj za naključje kot za maščevanje. Vrh vsega pa je spal s čelado na glavi in je bil relativno dobro zaščiten.

Megla

Po desetih minutah gremo naprej. Kmalu smo v Kansasu. Jure je utrujen. Še ne dolgo nazaj je pred seboj videl neznano postavo v belem. Ko se je ozrl nazaj, je opazil še drugega neznanca, ki je hotel iz prtljavnika ukrasti njegovo rezervno kolo. Začeli so se prividi. To je Raam. Zato je to povsem običajno. Zdaj moramo biti pazljivi. Pravi, da je tu povsod že vozil, da ve, da je tu že bil. Noč poprej je bil prepričan, da je na vojaškem usposabljanju na Počku, da je trava plastična in da so hiše kartonaste ter da sploh ni na nobeni dirki, ker se itak ves čas vozi v krogih. Tam, kjer je bila razpokana cesta po sredini zalita z novim asfaltom, je cikcakast vzorec videl kot delfina, ki ga spremlja na njegovi poti.

V Kansasu mu privoščimo nov počitek. Leži, kot povožen v prometni nesreči, sredi zelenice ob bencinski črpalki v središču malega podeželskega mesteca. Zvezni šerif, včasih je bil vojak v Nemčiji, se zaplete z nami v pogovor. Kot vsi ameriški policisti zunaj mest je neverjetno prijazen. Skrbi ga, kaj bo Jure počel na cesti. Nekako ga že skoraj prepričamo, da bo fant čez nekaj minut popolnoma priseben in zelo miren. Ko se Jure nenadoma zbudi, vstane, se obrne proti središču mesta in se mogočno olajša. »Tega nisem videl«, pravi šerif. »Pazite nase in

nanj, predvsem na cesti.« Jure gre naprej, njegov rumeni potoček pa med tem še vedno teče po Kansasu.

Pogosti počitki, kratka spanja ob cesti. Jure drži med štirimi. Zdaj je pred Markom Balohom, ki ga je ožulilo do mesa. Kar je enako kot odstop. Ko smo v Wichiti pobrali našega zdravnika Roberta, nas je oklical Strel mlajši, da lahko vrnemo uslugo. Povedal je, da Marko potrebuje zdravnika. Povem mu, da iščemo pot z letališča nazaj na traso dirke in da jih tam počakamo. »Ali bo doktor najprej pogledal Robiča ali boste najprej prišli do nas?«, je vprašal po plavalnem očetu zviti Dolenjček. Z drugimi besedami: »kako fair ste, rojaki po deželi in kolesu?« Sekunda premisleka: »Najprej pridemo k vam, seveda.« A ko smo čez nekaj ur na pravi cesti izvemo, da je Marka že pokrpal zdravnik druge ekipe. Veseli smo za Marka, a nič nam ni prav, da nismo vrnili usluge. Marko kljub hudim bolečinam dobro sledi Juretu. Ampak vodeči Larsen, drugi Kish in tretji, Italijan, Biasolo, so precej spredaj.

Jure se počasi prebija naprej, njegova vožnja je vse bolj tekoča. Ko izve, kje je že Larsen, besno sikne: »če so ga peljali z avtom ...«. Miran mu vzame skoraj ves spanec. Nisem prepričan, da je to dobro, ampak že v Ljubljani smo se dogovorili, kdo je šef ekipe. In med nami je v teh pogojih to lahko le on.

Po treh urah sem ponovno za volanom. Z menoj sta Miran in Petra, ki sta bila v avtu že prej. Jure je ponoči iz poštnih nabiralnikov, ki stojijo ob cesti, pobiral pošto. Že prej je mislil, da so ljudje. Skoraj se ne premika več. Prepričan je, da ob njem vozita še dva kolesarja. Ustavi se in spet sprašuje, kje je, da nas je nekdo spet zafrknil s to progo in da vozimo v krogih. Komaj ga spravimo nazaj na kolo in Miran nato nekaj časa teče ob njem. Vrta pedala, preklinja, nekaj mrmra v brado in pogleduje nazaj proti nam. Zdi se, da bo vsak hip skočil v nas. Njegovo telo dela ... Samo glava, glava je pa v veselju.

Prebujajoča svetloba

Fabio Biasolo je Italijan, Benečan, veteran Raama. Biasolo je mojster borilnega karateja in nekakšen frajer na kolesu. Jureta je spravil ob živce že prej, ko ga je obtožil, da se vozi v zavetrju njegovega bivalnika. Tudi z Balohovo ekipo so se počili. Italijan, ki je sicer povsem simpatičen fant: to je tisti, ki je lani po svojem odstopu bivalnik, ekipo in hrano odstopil Frediju Viragu, ki bi brez tega ne prišel do cilja. Le z vsemi »žavbami« je namazan. Fabio

gre vsem našim na živce. To se vidi. Verjetno so vsi mislili, da bodo lepotca z dolgimi lasmi takoj posekali. Pa ni šlo tako.

Benečana je zvilno nekaj pred Jefferson Cityjem v Missouriju, kjer sta z Juretom udarila pravo taktično vojno. Jure je lovil očitno utrujenega Italijana. Njegovo ekipo je počasi zajemala panika. Njihovi spremljevalni avtomobili so nenehoma prehitevali našo ekipo. Očitno so nas hoteli vreči iz tira. Vračali smo jim z obrestmi: z bivalnikom smo počasi ujeli Fabia, se malone z njegovo hitrostjo zapeljali mimo njega in se nato kakor skrili za cesto, pa ponovili vajo. Italijanski obrazi so postajali vse daljši. Jure je manjšal razliko. Do Jefferson Cityja bi ga moral že ujeti. Ob dveh, treh zjutraj smo čakali na veliki črpalki, kjer so se zbirali mladi in tudi starejši črni fantje. Bilo je hrupno, rapovska glasba se je zlivala iz vseh avtomobilov. Po dnevih puščave je to čuden občutek.

Nenadoma se je izza ovinka prikazal Fabio, a se ni ustavil na kontrolni točki, temveč je s hitrostjo, kot bi dirko komaj začel, švignil mimo nas. Kmalu za njim je prišel Jure. »Uničil« je korito testenin in zaspal. Miran pa je za Italijanom poslal izvidnico, ki je hkrati tudi malo pregledala zapleteno pot iz mesta, da bi se čez nekaj ur na poti ne izgubljali. Italijana so našli skritega ob cesti. Spal je. Čez čas je Jure že drvel mimo njega, ne da bi Fabio to vedel. Kmalu nato je odstopil. Lovljenje pred Jefferson Cityjem in demonstracija moči ob črpalki, to mu je pobralo vse moči. Ampak bili smo komaj na polovici poti. Konca ni bilo videti tretje mesto pač, če bi Jure začel voziti, kot zna.

Mož na robu živčnega zloma

Illinois in Indiana sta bila najlepša kosa poti. Pokrajina se je mešala, bilo je nekako kot bi se vozil med Dolenjsko in Prekmurjem. Čutili smo domotožje. Klemen, ki je moral nečloveško garati, da si je zaslužil bonus in je lahko doma pustil tri otroke, veliko kmetijo in ogromno čredo krav mlekaric, je nehote poskrbel za smeh: »Saj imam domotožje po kravah, ampak sem se tako skoncentriral na dirko, da sploh nimam časa misliti nanje«. Ta Klemen je vozil avto za Juretom skozi predmestje večjega mesta. V bivalniku je zazvonil telefon: »Klemen ne more več, Robič ga ne posluša. Vozi skozi rdeče luči, nikogar ne vidi in ne sliši. Izgubili smo ga ...« No, pa z nami ni bilo dosti boljše. Z bivalnikom smo se zarili v spalno naselje in komaj obrnili. Po intuiciji smo iskali pot nazaj in nenadoma srečali Jureta. »Izgubil sem se«, je povedal s praznimi očmi. »Si šel na stranišče?«, ga je vprašal zdravnik Robert, ki ga je močno

skrbelo, ker Jure že ure ni šel na stran. Le da bi ne odpovedale ledvice ... Povedal je da je. Seveda mu nismo verjeli. Ko je dodal, da je opravil tudi veliko potrebo in to kar sredi mesta, smo mu verjeli. Zdravnik je bil pomirjen.

Klemen je bil v popolnem šoku. Divja vožnja, navigacija in Jure, ki bi vsak hip lahko končal pod kolesi avtomobilov, so mu vzeli vse živce. Kdo je Klemen? Človek, kakršnih ni. Leto in dan vstaja pred peto, hodi spat po polnoči, skrbi za kmetijo, vmes pa najde čas, da teče in kolesari in še organizira kakšno športno tekmo, prijatelju postavi streho na hiši. Človek, ki je z Juretom hodil na nočne treninge, mu posojal denar, ki ga je sicer sprva namenil otrokom, da je Jure lahko dobil dodatno hrano, z njim je tudi hodil na sestanke v Ljubljano. Gre za človeka, ki se nikoli ni skregal z nikomer in bi pomagal sleherniku, je prvič v življenju na glas zarobantil nad nekom. »Zaradi mene če se zdajle vse konča. Naj ga povozi avto, meni je vseeno, jaz se tega ne grem. Vse skupaj ni vredno tega, kar počnemo. Doma imam tri majhne otroke, jaz pa tukaj tvegam glavo.«

Dvoboj v Apalačih

Jure je že nekaj časa vozil kot v transu. A to ni bilo dovolj. Micahel Knaus iz Liechtensteina mu je bil vse bližje. Prijazen fant, policist, izkušen kolesar. Jureta je prvič ulovil v Ohio, kmalu po tem, ko je Jure hotel peš domov. Zdelo se je nemogoče, da bi mu Jure ušel. Ampak ...

Hribi v Vzhodni Virginiji so zahrbtni, klancev, hudih, je veliko in noče jih biti konec. Jure se je zanašal, da mu v hribu nihče ne bo kos. Klemen, pa tudi Petra, sta tekla ob njem v najstrmejše odseke. Jure se je zdel suveren, a Knaus se je kar bližal in bližal. Ni se nam zdelo verjetno, da

lahko vozi tako hitro. Nekje v klancih, ko je Jure počival v bivalniku, je Knaus pripeljal mimo. Jure je brez besed sedel na kolo in se pognal za njim. Ujel ga je pred klancem in se postavil ob tekmece. Dvakrat, trikrat je navil v klanec, tako močno, da se je Kausova ekipa smejala, verjetno so si mislili, da bo počil ... Knaus mu je nekaj časa sledil, potem ni mogel več. Slovenec ga je fizično in psihično uničil. Liechtensteinčan je bil izločen iz igre.

Pred Juretom sta bila še nedosegljivi Larsen in veteran Kish. In še on sam. Stik z realnostjo je povsem izgubil, samo sem ter tja je bruhalo iz njega, kot bruhanje iz popolnoma pijanega

človeka tisto, kar v resnici misli. Bilo je... Preveč. Med ekipo in Juretom je nastal nepremostljiv prepad. Morda za vedno. Petra je bila povsem zbegana, zavlekla se je v kot in premišljevala, Jureta se je izogibala. Jure je postal bolid, mi njegovi mehaniki. Čustev že dolgo ni bilo več, le velika želja, da se vse konča.

Izvedeli smo, da je Marko moral odstopiti zaradi krvnega strdka v prsih. Imel je čudežno srečo, da je ostal živ, je razložil naš zdravnik... Bili smo žalostni, privoščili bi mu uspeh. Veliko bolj kot našemu Juretu.

Atlantic City

Tristo milj pred koncem je postalo jasno, da je Jure morda zares lahko tretji. Tristo kilometrov je nato peljal v popolnem transu, na šest pasovnici, kjer so v kolonah stali avtomobili, se je postavil na odstavni pas in vozil svojo vožnjo. Tudi skozi rdeče na semaforju, ki jih ni videl. Spraševal je, zakaj je tu, okoli Zagreba, toliko semaforjev in kateri idiot je za tu razpisal kronometer. Vozili smo za njim, brez dokumentov in vozniške, tudi za ceno, da nas šerif, ki je stal z avtom ujet med pločevino in ni mogel verjeti svojim očem, ko smo šli mimo njega, strpa v zapor. Drveli smo za njim, da mu skušamo ohraniti življenje, ki ga je tvegala med pločevino. Ampak saj ni vedel. Lovil je Kisha, iz ure v uro. To, kar je Jure storil v Pensylavniiji, je bilo izven vsega mogočega. Organizatorji Raama so dejali, da take vožnje v zadnjih petsto kilometrih še niso videli. Ko je prehitel Kisha, je ta samo vprašal: »S čim ga hranite?« Ampak Juretu to ni bilo dovolj. Zdaj je lovil Larsena, ki je bil že na cilju. Ni imelo smisla, da bi mu to preprečevali. Dirkal je v nekem vzporednem svetu.

Petnajst kilometrov pred Atlantic Cityjem so ga čakala štiri policijska vozila in ga po vpadnici spremila na Kennedy Plazo pred Trumpovim stolpom. Tam, kjer izbirajo miss America. Miran, ki je peljal za njimi, je dejal, da se je Robič skupaj s policisti peljal več kot 55 kilometrov na uro. Vsem nam je postalo jasno, da bi lahko zmagal. Fizično je tega sposoben. Skozi cilj je prišel po devetih dneh, 14 minutah in 43 sekundah. Na cilju ni bil videti nič utrujen in je dovolj duhovito odgovarjal na vprašanja, ki so mu jih zastavili na konferenci. Bil je tak, kot smo ga poznali v domovini.

Nevidni bataljon

Spremljevalna ekipa je parkirala avtomobila v gromozanskih podzemnih garažah pod Trumpovo palačo. Ni bilo pravega navdušenja ob zmagi, bolj veselje, da smo vsi živi in da smo kalvarijo pripeljali do konca. Z Juretom smo šli, ker smo mislili, da se temu fantu, ki v življenju ni imel preveč sreče, splača priskočiti na pomoč. Da mu bomo pomagali izpolniti življenjsko željo, za katero je res garal. Realnost je pokazala, da jo tudi je. Jure nas je do konca porabil in izrabil za svoj cilj.

In samo tak človek lahko tako hitro prevozi Ameriko. Svoje delo je na koncu fantastično opravil. »Animal (žival), v vseh pogledih«, je prišel SMS iz domovine od nekoga, ki Robiča odlično pozna in je vanj ves čas verjel, a z njim v Ameriko ne bi šel nikoli! Nekateri od nas je Jure izgubil, ali pa smo mi njega, nekje na poti skozi Ameriko in globine človeške duše. Devet dni, štirinajst ur in še nekaj minut povrh ga nisem maral, ne kot človeka, in sprva tudi kot športnika ne. A njegovemu športnemu dosežku na najtežji dirki na svetu se danes globoko priklanjam.

Vse na tem svetu počnemo zaradi sebe. On je vozil le zase in tudi mi smo šli z njim in skozi Ameriko zaradi sebe. Seveda z željo, da bi mu pomagali, vendar po lastni volji. Ko se tega zaveš, je obsojanje slaboumno.

Priloga R: Opisi nekaterih v diplomski nalogi naštetih ekstremnih in adrenalinskih športov

BUNGEE JUMPING: je skok z elastično vrvjo z visoke točke (pogosto mostu) v globino.

RAFTING: gre za spust s čolnom po mrzli reki prek brzic, vrtincev in drugih rečnih skrivnosti.

HYDROSPEED: je aktivnost pri kateri se plavalci v debelejši neoprenski obleki, s plavutmi na nogah in plavalno desko poženejo v divje brzice, ki jih nosijo čez vrtince in tolmune.

CANYONING: gre za hitro premagovanje višinskih razlik, skok v kristalne vodne bazene in drsenje skozi slapove ob pomoči vrvi.

ZORBING: je ekstremni šport pri katerem se posameznik ali par v napihljivi prozorni krogli, premera treh metrov, odkotali po 150 metrskem pobočju in doživi izjemno centrifugalno silo.

SANKANJE: je spust s sanmi, v katerih se lahko posameznik pelje sam ali s sosankačem. Hitrost vožnje regulira sam, v primeru, da ne uporablja zavor pa lahko sani dosežejo hitrost tudi do 40 km/h. Proga pa je ponavadi dolga okoli 1500 metrov.

KITEBOARDING: to je ekstremni šport pri katerem gre za jadralno deskanje na snegu ali ledu.

KITESURFING: je ekstremni šport, ki je zelo podoben in hkrati soroden kiteboardingu le, da gre tu za jadralno deskanje na vodi.

PAINTBALL: je zelo hiter in dinamičen adrenalinski šport. Na igrišču, kjer je mnogo ovir, sta na vsaki strani postavljeni dve bazi. Ekipi, ki štejeta štiri ali pet članov (odvisno od dogovora), sta v začetni bazi. Na sodnikov žvižg se igra začne. Igralci morajo biti dovolj hitri in spretni, da pridejo do ovir na igrišču, saj jih medtem poskušajo nasprotniki zaznamovati z barvnimi kroglicami. Cilj je v omejenem času – od pet do sedem minut – obarvati nasprotnikove igralce, vzeti njihovo zastavo in jo prinesiti v svojo bazo.

KAMNSKI: gre za spust s smučmi po melišču. Torej gre za smučanje po pesku in kamnih alpskih melišč s čim večjim naklonom. Torej ljudje, ki se ukvarjajo s tem ekstremnim in adrenalinskim športom se namesto, da bi se izogibali kamnom izogibajo snegu.

ORJAŠKA GUGALNICA: je gugalnica, kjer posameznika pripnejo na vrv preko plezalnega pasu in ga s pomočjo vlečnih vrvi dvignejo na višino okoli 8 metrov. Tam pa se mora posameznik sam s pomočjo enostavnega mehanizma odpeti in zaniha v globino.

POKANJE: to je posebna oblika sankanja s tradicionalnim pohorskim »prevoznim sredstvom«, pokom. Gre za neke vrste paralelno slalomsko tekmovanje s t.i. pokom.

LEDNO PLEZANJE: posameznik s cepinom v rokah in drezami na nogah premaguje strme, navpične in celo previsne tvorbe lednega poligona ali zaledenelega slapa.

PASJE VPREGJE: posameznik se z dresiranimi psi odpravi sam v naravo in se poizkuša v vlogi pravega mašerja. Dejansko gre za svojevrsten izziv.

SKYDIVING: je ekstremni šport pri katerem posamezniki skačejo z letala s pomočjo padala.

Ta ekstremni šport imenujejo tudi »nebeško potapljanje.«

Vprašalnik za pridobivanje podatkov za diplomsko nalogo

VPRAŠALNIK ZA PRIDOBIVANJE PODATKOV ZA DIPLOMSKO DELO O EKSTREMNIH – ADRENALINSKIH ŠPORTIH

1. Ste že slišali za ekstremne - adrenalinske športe v Sloveniji? A) Da. B) Ne.
2. Poznate ljudi, ki se ukvarjajo s tovrstnimi športi? A) Da. B) Ne.
3. Se vam zdijo ti športi nevarni? A) Zelo. B) Srednje. C) Malo.
4. Menite, da so ekstremni - adrenalinski športi v Sloveniji popularni? A) Da. B) Ne.
5. Kako je po vašem mnenju s popularnostjo tovrstnih športov v Sloveniji v nekaj zadnjih letih? A) Močno narašča. B) Narašča. C) Ostaja na istem nivoju.
6. Kaj menite o dosežkih nekaterih profesionalnih ekstremnih športnikov v Sloveniji (npr. Jure Robič, Davo Karničar, Dušan Mravlje, Tomaž Humar, Martin Strel)?
A) Gre za izjemne dosežke. B) To ni nič posebnega. C) Nepotrebna smrtno nevarna tveganja.
7. Kateri izmed zgoraj (glej šesto vprašanje) naštetih profesionalnih ekstremnih športnikov je po vašem mnenju dosegel največ na področju ekstremnih športov? A) Jure Robič. B) Davo Karničar. C) Dušan Mravlje. D) Tomaž Humar. E) Martin Strel.
8. Ali lahko dosežke teh ekstremnih športnikov enačimo z vrhunskim profesionalnim športom? A) Da. B) Ne.
9. Dosežek katerega slovenskega profesionalnega ekstremnega športnika ste si najbolj zapomnili do sedaj? (Napišite kateri dosežek in ekstremnega športnika, ki ga je dosegel).

-
10. Ali po vašem mnenju dosežki profesionalnih ekstremnih športnikov kaj pripomorejo k prepoznavnosti Slovenije v svetu? A) Da. B) Ne.
  11. Kdo po vašem mnenju več prispeva k prepoznavnosti Slovenije v svetu?
A) Profesionalni ekstremni športniki. B) Vrhunski profesionalni športniki.
  12. Kakšna je po vašem mnenju razlika med profesionalnimi ekstremnimi športniki in profesionalnimi vrhunskimi športniki?
A) Ni razlike. B) Ekstremisti trenirajo občasno, vrhunski športniki pa dvakrat dnevno. C) Ne poznam razlike.
  13. Ste se že kdaj poskusili v kakšnem ekstremnem - adrenalinskem športu? A) Da. B) Ne.
  14. Ali se kdo izmed vaših prijateljev/-ic, znancev/ - k, sodelavcev/ -k, sošolcev/ - k ali sorodnikov/ - ic ukvarja z ekstremnimi – adrenalinskimi športi? A) Da. B) Ne.
  15. Raziskave kažejo, da se vse več ljudi v zadnjih letih ukvarja z ekstremnimi – adrenalinskimi športi zlasti za zabavo in sprostitev. Kaj je po vašem mnenju razlog za to?
A) Vedno hitrejši tempo življenja. B) Gre za nov trend. C) To so le nove oblike rekreacije.

Za konec vprašalnika vas prosim le še za nekaj demografskih podatkov.

16. Prosim napišite letnico vašega rojstva? _____.
17. Kraj vašega stalnega prebivališča: A) Mesto. B) Primestje. C) Podeželje.
18. Spol: A) Moški. B) Ženski.

Najlepša hvala, da ste si vzeli čas za moj vprašalnik in mi s tem veliko pomagali pri zbiranju podatkov, ki jih potrebujem za svoje diplomsko delo.

Andrej SLADIČ